

**ПРЕЧИШЋЕНЕ ВЕРЗИЈЕ УГОВОРА О
ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ И УГОВОРА О
ФУНКЦИОНИСАЊУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ**

Садржај

ПРЕЧИШЋЕНА ВЕРЗИЈА УГОВОРА О ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ

ПРЕАМБУЛА

НАСЛОВ I. ЗАЈЕДНИЧКЕ ОДРЕДБЕ

НАСЛОВ II. ОДРЕДБЕ О ДЕМОКРАТСКИМ НАЧЕЛИМА

НАСЛОВ III. ОДРЕДБЕ О ОРГАНИМА

НАСЛОВ IV. ОДРЕДБЕ О УНАПРЕЂЕНОЈ САРАДЊИ

НАСЛОВ V. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ О СПОЉНОМ ДЕЛОВАЊУ УНИЈЕ И ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ О ЗАЈЕДНИЧКОЈ СПОЉНОЈ И БЕЗБЕДНОСНОЈ ПОЛИТИЦИ

Поглавље 1. Опште одредбе о спољном деловању Уније

Поглавље 2. Посебне одредбе о заједничкој спољној и безбедносној политици

Одељак 1. Заједничке одредбе

Одељак 2. Одредбе о заједничкој безбедносној и одбрамбеној политици

НАСЛОВ VI. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

ПРЕЧИШЋЕНА ВЕРЗИЈА УГОВОРА О ФУНКЦИОНИСАЊУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

ПРЕАМБУЛА

ДЕО ПРВИ НАЧЕЛА

НАСЛОВ I. ВРСТЕ И ОБЛАСТИ НАДЛЕЖНОСТИ УНИЈЕ

НАСЛОВ II. ОДРЕДБЕ КОЈЕ ИМАЈУ ОПШТУ ПРИМЕНУ

ДЕО ДРУГИ ЗАБРАНА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ГРАЂАНСТВО УНИЈЕ

ДЕО ТРЕЋИ ПОЛИТИКЕ И УНУТРАШЊЕ ДЕЛОВАЊЕ УНИЈЕ

НАСЛОВ I. УНУТРАШЊЕ ТРЖИШТЕ

НАСЛОВ II. СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ РОБЕ

Поглавље 1. Царинска унија

Поглавље 2. Царинска сарадња

Поглавље 3. Забрана квантитативних ограничења између држава чланица

НАСЛОВ III. ПОЉОПРИВРЕДА И РИБАРСТВО

НАСЛОВ IV. СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ ЛИЦА, УСЛУГА И КАПИТАЛА

Поглавље 1. Радници

Поглавље 2. Право пословног настањивања

Поглавље 3. Услуге

Поглавље 4. Капитал и плаћања

НАСЛОВ V. ПРОСТОР СЛОБОДЕ, БЕЗБЕДНОСТИ И ПРАВДЕ

Поглавље 1. Опште одредбе

Поглавље 2. Политике у области граничне провере, азила и имиграције

Поглавље 3. Правосудна сарадња у грађанскоправним стварима

Поглавље 4. Правосудна сарадња у кривичним стварима

Поглавље 5. Полицијска сарадња

НАСЛОВ VI. ТРАНСПОРТ

НАСЛОВ VII. ЗАЈЕДНИЧКА ПРАВИЛА О КОНКУРЕНЦИЈИ, ОПОРЕЗИВАЊУ И ПРИБЛИЖАВАЊУ ПРАВНИХ ПРОПИСА

Поглавље 1. Правила конкуренције

Одељак 1. Правила која се примењују на предузећа

Одељак 2. Државна помоћ

Поглавље 2. Пореске одредбе

Поглавље 3. Приближавање правних прописа

НАСЛОВ VIII. ЕКОНОМСКА И МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА

Поглавље 1. Економска политика

Поглавље 2. Монетарна политика

Поглавље 3. Одредбе о органима

Поглавље 4. Посебне одредбе за државе чланице чија је валута евро

Поглавље 5. Прелазне одредбе

НАСЛОВ IX. ЗАПОШЉАВАЊЕ

НАСЛОВ X. СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

НАСЛОВ XI. ЕВРОПСКИ СОЦИЈАЛНИ ФОНД

НАСЛОВ XII. ОБРАЗОВАЊЕ, СТРУЧНА ОБУКА, МЛАДИ И СПОРТ

НАСЛОВ XIII. КУЛТУРА

НАСЛОВ XIV. ЈАВНО ЗДРАВЉЕ

НАСЛОВ XV. ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА

НАСЛОВ XVI. ТРАНСЕВРОПСКЕ МРЕЖЕ

НАСЛОВ XVII. ИНДУСТРИЈА

НАСЛОВ XVIII. ЕКОНОМСКА, СОЦИЈАЛНА И ТЕРИТОРИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

НАСЛОВ XIX. ИСТРАЖИВАЊЕ И ТЕХНОЛОШКИ РАЗВОЈ И СВЕМИР

НАСЛОВ XX. ЖИВОТНА СРЕДИНА

НАСЛОВ XXI. ЕНЕРГЕТИКА

НАСЛОВ XXII. ТУРИЗАМ

НАСЛОВ XXIII. ЦИВИЛНА ЗАШТИТА

НАСЛОВ XXIV. АДМИНИСТРАТИВНА САРАДЊА

ДЕО ЧЕТВРТИ ПРИДРУЖИВАЊЕ ПРЕКОМОРСКИХ ЗЕМАЉА И
ТЕРИТОРИЈА

ДЕО ПЕТИ СПОЉНО ДЕЛОВАЊЕ УНИЈЕ

НАСЛОВ I. ОПШТЕ ОДРЕДБЕ О СПОЉНОМ ДЕЛОВАЊУ УНИЈЕ

НАСЛОВ II. ЗАЈЕДНИЧКА ТРГОВИНСКА ПОЛИТИКА

НАСЛОВ III. САРАДЊА СА ТРЕЋИМ ЗЕМЉАМА И ХУМАНИТАРНА
ПОМОЋ

Поглавље 1. Развојна сарадња

Поглавље 2. Привредна, финансијска и техничка сарадња са трећим
земљама

Поглавље 3. Хуманитарна помоћ

НАСЛОВ IV. РЕСТРИКТИВНЕ МЕРЕ

НАСЛОВ V. МЕЂУНАРОДНИ СПОРАЗУМИ

НАСЛОВ VI. ОДНОСИ УНИЈЕ СА МЕЂУНАРОДНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА
И ТРЕЋИМ ЗЕМЉАМА И ДЕЛЕГАЦИЈЕ УНИЈЕ

НАСЛОВ VII. КЛАУЗУЛА О СОЛИДАРНОСТИ

ДЕО ШЕСТИ ОДРЕДБЕ О ОРГАНИМА И ФИНАНСИЈСКЕ ОДРЕДБЕ

НАСЛОВ I. ОДРЕДБЕ О ОРГАНИМА

Поглавље 1. Органи

Одељак 1. Европски парламент

Одељак 2. Европски савет

Одељак 3. Савет

Одељак 4. Комисија

Одељак 5. Суд правде Европске уније

Одељак 6. Европска централна банка

Одељак 7. Ревизорски суд

Поглавље 2. Правни акти Уније, поступци за доношење и остале одредбе

Одељак 1. Правни акти Уније

Одељак 2. Поступци за доношење аката и остале одредбе

Поглавље 3. Саветодавна тела Уније

Одељак 1. Економски и социјални комитет

Одељак 2. Комитет региона

Поглавље 4. Европска инвестициона банка

НАСЛОВ II. ФИНАНСИЈСКЕ ОДРЕДБЕ

Поглавље 1. Сопствена средства Уније

Поглавље 2. Вишегодишњи финансијски оквир

Поглавље 3. Годишњи буџет Уније

Поглавље 4. Извршење буџета и разрешница

Поглавље 5. Заједничке одредбе

Поглавље 6. Борба против превара

НАСЛОВ III. УНАПРЕЂЕНА САРАДЊА

ДЕО СЕДМИ ОПШТЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

ПРОТОКОЛИ

Протокол (број 1) о улози националних парламената у Европској унији

Протокол (број 2) о примени начела супсидијарности и пропорционалности

Протокол (број 3) о статуту Суда правде Европске уније

Протокол (број 4) о статуту Европског система централних банака и Европске централне банке

Протокол (број 5) о статуту Европске инвестиционе банке

Протокол (број 6) о седиштима органа и одређених тела, служби и агенција Европске уније

Протокол (број 7) о привилегијама и имунитетима Европске уније

Протокол (број 8) о члану 6. став 2. Уговора о Европској унији о приступању Уније Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода

Протокол (број 9) о одлуци Савета о спровођењу члана 16. став 4. Уговора о Европској унији и члана 238. став 2. Уговора о функционисању Европске уније у периоду између 1. новембра 2014. године и 31. марта 2017. године, с једне стране, и од 1. априла 2017. године, с друге стране

Протокол (број 10) о сталној структурираној сарадњи успостављеној чланом 42. Уговора о Европској унији

Протокол (број 11) о члану 42. Уговора о Европској унији

Протокол (број 12) о поступку у случају прекомерног дефицита

Протокол (број 13) о критеријумима конвергенције

Протокол (број 14) о Еврогрупи

Протокол (број 15) о појединим одредбама које се односе на Уједињено Краљевство Велике Британије и Северне Ирске

Протокол (број 16) о појединим одредбама које се односе на Данску

Протокол (број 17) о Данској

Протокол (број 18) о Француској

Протокол (број 19) о шенгенским правним тековинама интегрисаним у оквир Европске уније

Протокол (број 20) о примени одређених аспеката члана 26. Уговора о функционисању Европске уније на Уједињено Краљевство и на Ирску

Протокол (број 21) о позицији Уједињеног Краљевства и Ирске у погледу простора слободе, безбедности и правде

Протокол (број 22) о позицији Данске

Протокол (број 23) о спољним односима држава чланица у погледу преласка спољних граница

Протокол (број 24) о азилу за држављане држава чланица Европске уније

Протокол (број 25) о вршењу подељене надлежности

Протокол (број 26) о услугама од општег интереса

Протокол (број 27) о унутрашњем тржишту и конкуренцији

Протокол (број 28) о економској, социјалној и територијалној кохезији

Протокол (број 29) о систему јавне радиодифузије у државама чланицама

Протокол (број 30) о примени Повеље Европске уније о основним правима на Пољску и на Уједињено Краљевство

Протокол (број 31) о увозу деривата нафте рафинисаних у Холандским Антилима у Европску унију

Протокол (број 32) о стицању непокретности у Данској

Протокол (број 33) о члану 157. Уговора о функционисању Европске уније

Протокол (број 34) о посебном режиму за Гренланд

Протокол (број 35) о члану 40.3.3. устава Ирске

Протокол (број 36) о прелазним одредбама

Протокол (број 37) о финансијским последицама истека уговора ЕЗУЧ и о Истраживачком фонду за угаљ и челик

АНЕКСИ

АНЕКС I. Списак из члана 38. Уговора о функционисању Европске уније

АНЕКС II. Прекоморске земље и територије на које се примењују одредбе Дела четвртог Уговора о функционисању Европске уније

ДЕКЛАРАЦИЈЕ приложене уз Завршни акт међувладине конференције која је усвојила Уговор из Лисабона, *потписан 13. децембра 2007. године*

А. ДЕКЛАРАЦИЈЕ О ОДРЕДБАМА УГОВОРА

1. Декларација о Повељи Европске уније о основним правима
2. Декларација о члану 6. став 2. Уговора о Европској унији
3. Декларација о члану 8. Уговора о Европској унији

4. Декларација о саставу Европског парламента
5. Декларација о политичкој сагласности Европског савета која се односи на нацрт одлуке о саставу Европског парламента
6. Декларација о члану 15. ст. 5. и 6, члану 17. ст. 6. и 7. и члану 18. Уговора о Европској унији
7. Декларација о члану 16. став 4. Уговора о Европској унији и члану 238. став 2. Уговора о функционисању Европске уније
8. Декларација о практичним мерама које треба предузети након ступања на снагу Уговора из Лисабона у погледу председавања Европском савету и Савету за спољне послове
9. Декларација о члану 16. став 9. Уговора о Европској унији у вези са одлуком Европског савета о председавању Савету
10. Декларација о члану 17. Уговора о Европској унији
11. Декларација о члану 17. ст. 6. и 7. Уговора о Европској унији
12. Декларација о члану 18. Уговора о Европској унији
13. Декларација о заједничкој спољној и безбедносној политици
14. Декларација о заједничкој спољној и безбедносној политици
15. Декларација о члану 27. Уговора о Европској унији
16. Декларација о члану 55. став 2. Уговора о Европској унији
17. Декларација о супрематiji
18. Декларација о разграничењу надлежности
19. Декларација о члану 8. Уговора о функционисању Европске уније
20. Декларација о члану 16. Уговора о функционисању Европске уније
21. Декларација о заштити података о личности у области правосудне сарадње у кривичним стварима и полицијске сарадње
22. Декларација о чл. 48. и 79. Уговора о функционисању Европске уније
23. Декларација о члану 48. став 2. Уговора о функционисању Европске уније
24. Декларација о правном субјективитету Европске уније
25. Декларација о чл. 75. и 215. Уговора о функционисању Европске уније
26. Декларација о неучествовању државе чланице у мери заснованој на Наслову V Дела трећег Уговора о функционисању Европске уније
27. Декларација о члану 85. став 1. подстав 2. Уговора о функционисању Европске уније
28. Декларација о члану 98. Уговора о функционисању Европске уније
29. Декларација о члану 107. став 2. тачка в) Уговора о функционисању Европске уније
30. Декларација о члану 126. Уговора о функционисању Европске уније
31. Декларација о члану 156. Уговора о функционисању Европске уније

- 32. Декларација о члану 168. став 4. тачка в) Уговора о функционисању Европске уније
- 33. Декларација о члану 174. Уговора о функционисању Европске уније
- 34. Декларација о члану 179. Уговора о функционисању Европске уније
- 35. Декларација о члану 194. Уговора о функционисању Европске уније
- 36. Декларација о члану 218. Уговора о функционисању Европске уније о преговорима и закључивању међународних споразума од стране држава чланица у вези са простором слободе, безбедности и правде
- 37. Декларација о члану 222. Уговора о функционисању Европске уније
- 38. Декларација о члану 252. Уговора о функционисању Европске уније у вези са бројем општих правозаступника у Суду правде
- 39. Декларација о члану 290. Уговора о функционисању Европске уније
- 40. Декларација о члану 329. Уговора о функционисању Европске уније
- 41. Декларација о члану 352. Уговора о функционисању Европске уније
- 42. Декларација о члану 352. Уговора о функционисању Европске уније
- 43. Декларација о члану 355. став 6. Уговора о функционисању Европске уније

Б. ДЕКЛАРАЦИЈЕ О ПРОТОКОЛИМА ПРИЛОЖЕНИМ УЗ УГОВОРЕ

- 44. Декларација о члану 5. Протокола о шенгенским правним тековинама интегрисаним у оквир Европске уније
- 45. Декларација о члану 5. став 2. Протокола о шенгенским правним тековинама интегрисаним у оквир Европске уније
- 46. Декларација о члану 5. став 3. Протокола о шенгенским правним тековинама интегрисаним у оквир Европске уније
- 47. Декларација о члану 5. ст. 3, 4. и 5. Протокола о шенгенским правним тековинама интегрисаним у оквир Европске уније
- 48. Декларација о Протоколу о позицији Данске
- 49. Декларација о Италији
- 50. Декларација о члану 10. Протокола о прелазним одредбама

В. ДЕКЛАРАЦИЈЕ ДРЖАВА ЧЛАНИЦА

- 51. Декларација Краљевине Белгије о националним парламентима
- 52. Декларација Краљевине Белгије, Републике Бугарске, Савезне Републике Немачке, Републике Грчке, Краљевине Шпаније, Републике Италије, Републике Кипар, Републике Литваније, Великог Војводства Луксембург, Републике Мађарске, Републике Малте, Републике Аустрије, Републике Португал, Румуније, Републике Словеније и Републике Словачке о симболима Европске уније
- 53. Декларација Републике Чешке о Повељи Европске уније о основним правима
- 54. Декларација Савезне Републике Немачке, Ирске, Републике Мађарске, Републике Аустрије и Краљевине Шведске

55. Декларација Краљевине Шпаније и Уједињеног Краљевства Велике Британије и Северне Ирске
56. Декларација Ирске о члану 3. Протокола о позицији Уједињеног Краљевства и Ирске у погледу простора слободе, безбедности и правде
57. Декларација Републике Италије о саставу Европског парламента
58. Декларација Републике Летоније, Републике Мађарске и Републике Малте о писању назива јединствене валуте у Уговорима
59. Декларација Краљевине Норвешке о члану 312. Уговора о функционисању Европске уније
60. Декларација Краљевине Холандије о члану 355. Уговора о функционисању Европске уније
61. Декларација Републике Пољске о Повељи Европске уније о основним правима
62. Декларација Републике Пољске о Протоколу о примени Повеље Европске уније о основним правима на Пољску и Уједињено Краљевство
63. Декларација Уједињеног Краљевства Велике Британије и Северне Ирске о дефиницији појма „држављани”
64. Декларација Уједињеног Краљевства Велике Британије и Северне Ирске о праву гласа на изборима за Европски парламент
65. Декларација Уједињеног Краљевства Велике Британије и Северне Ирске о члану 75. Уговора о функционисању Европске уније

Упоредне табеле

Уговор о Европској унији

Уговор о функционисању Европске уније

ПРЕЧИШЋЕНА ВЕРЗИЈА УГОВОРА О ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ

ПРЕАМБУЛА

ЊЕГОВО ВЕЛИЧАНСТВО КРАЉ БЕЛГИЈАНАЦА, ЊЕНО ВЕЛИЧАНСТВО КРАЉИЦА ДАНСКЕ, ПРЕДСЕДНИК САВЕЗНЕ РЕПУБЛИКЕ НЕМАЧКЕ, ПРЕДСЕДНИК ИРСКЕ, ПРЕДСЕДНИК РЕПУБЛИКЕ ГРЧКЕ, ЊЕГОВО ВЕЛИЧАНСТВО КРАЉ ШПАНИЈЕ, ПРЕДСЕДНИК РЕПУБЛИКЕ ФРАНЦУСКЕ, ПРЕДСЕДНИК РЕПУБЛИКЕ ИТАЛИЈЕ, ЊЕГОВО КРАЉЕВСКО ВИСОЧАНСТВО ВЕЛИКИ ВОЈВОДА ОД ЛУКСЕМБУРГА, ЊЕНО ВЕЛИЧАНСТВО КРАЉИЦА ХОЛАНДИЈЕ, ПРЕДСЕДНИК РЕПУБЛИКЕ ПОРТУГАЛ, ЊЕНО ВЕЛИЧАНСТВО КРАЉИЦА УЈЕДИЊЕНОГ КРАЉЕВСТВА ВЕЛИКЕ БРИТАНИЈЕ И СЕВЕРНЕ ИРСКЕ ⁽¹⁾,

РЕШЕНИ да обележе нову етапу у процесу европске интеграције који је започео оснивањем Европских заједница,

ИНСПИРИСАНИ културним, верским и хуманистичким наслеђем Европе, из ког су се развиле универзалне вредности неповредивих и неотуђивих права човека, слободе, демократије, једнакости и владавине права,

ПОДСЕЋАЈУЋИ на историјски значај окончања поделе европског континента и на потребу да се успоставе чврсте основе за изградњу будуће Европе,

ПОТВРЂУЈУЋИ своју приврженост начелима слободе, демократије и поштовања људских права и основних слобода, као и владавине права,

ПОТВРЂУЈУЋИ своју приврженост основним социјалним правима утврђеним у Европској социјалној повељи, потписаној у Торину 18. октобра 1961. године и у Повељи Заједнице о основним социјалним правима радника из 1989. године,

У ЖЕЉИ да продубе солидарност међу својим народима, при чему поштују њихову историју, њихову културу и њихове традиције,

У ЖЕЉИ да даље јачају демократско и ефикасно функционисање органа како би им се омогућило да, у јединственом институционалном оквиру, обављају задатке који су им поверени,

РЕШЕНИ да ојачају своје привреде и остваре њихову конвергенцију и да успоставе економску и монетарну унију, укључујући, у складу са одредбама овог

⁽¹⁾ Република Бугарска, Република Чешка, Република Естонија, Република Хрватска, Република Кипар, Република Летонија, Република Литванија, Република Мађарска, Република Малта, Република Аустрија, Република Пољска, Румунија, Република Словенија, Република Словачка, Република Финска и Краљевина Шведска у међувремену су постале чланице Европске уније.

уговора и Уговора о функционисању Европске уније, и јединствену и стабилну валуту,

ОДЛУЧНИ да подстичу привредни и друштвени напредак својих народа, узимајући у обзир начело одрживог развоја, и у контексту остварења унутрашњег тржишта, јаче кохезије и заштите животне средине, као и да спроведу политике које обезбеђују да напредовање економске интеграције буде праћено истовременим напретком у другим областима,

РЕШЕНИ да успоставе заједничко грађанство за држављане својих земаља,

РЕШЕНИ да спроводе заједничку спољну и безбедносну политику, укључујући и постепено обликовање заједничке одбрамбене политике, која би могла довести до заједничке одбране у складу са одредбама члана 42, јачајући тако европски идентитет и независност да би подстицали мир, безбедност и напредак у Европи и свету,

РЕШЕНИ да олакшају слободно кретање лица и при томе обезбеде сигурност и безбедност својих народа, успостављањем простора слободе, безбедности и правде, у складу са одредбама овог уговора и Уговора о функционисању Европске уније,

РЕШЕНИ да наставе процес стварања све тешњег савеза међу народима Европе, у којем се одлуке доносе што ближе грађанима, у складу са начелом супсидијарности,

ИМАЈУЋИ У ВИДУ даље кораке које треба предузети ради напретка европске интеграције,

ОДЛУЧИЛИ СУ да успоставе Европску унију и у ту су сврху одредили као своје пуномоћнике:

(Списак пуномоћника није пренет)

КОЈИ су се, разменивши своја пуномоћја, за која је утврђено да су у ваљаном и прописаном облику, споразумели о следећем:

НАСЛОВ I ЗАЈЕДНИЧКЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1. (бивши члан 1. УЕУ) ⁽¹⁾

Овим уговором ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ међу собом успостављају ЕВРОПСКУ УНИЈУ (у даљем тексту: Унија), којој државе чланице поверавају надлежности ради остваривања заједничких циљева.

Овај уговор обележава нову етапу у процесу стварања све тешњег савеза међу народима Европе, у којем се одлуке доносе што отвореније и што ближе грађанима.

Унија се заснива на овом уговору и на Уговору о функционисању Европске уније (у даљем тексту: Уговори). Ова два уговора су истог правног ранга. Унија замењује Европску заједницу и њен је следбеник.

Члан 2.

Унија се заснива на вредностима поштовања људског достојанства, слободе, демократије, једнакости, владавине права и поштовања људских права, укључујући права припадника мањина. Те вредности су заједничке државама чланицама у друштву у коме преовлађују плурализам, забрана дискриминације, толеранција, правда, солидарност и једнакост жена и мушкараца.

Члан 3. (бивши члан 2. УЕУ)

1. Циљ Уније је да промовише мир, своје вредности и добробит својих народа.

2. Унија својим грађанима пружа простор слободе, безбедности и правде без унутрашњих граница, у којем је обезбеђено слободно кретање лица заједно са одговарајућим мерама које се односе на контролу спољних граница, азил, имиграцију, као и превенцију и борбу против криминала.

3. Унија успоставља унутрашње тржиште. Она ради на одрживом развоју Европе који је заснован на уравнотеженом привредном расту и стабилности цена, на високо конкурентној социјалној тржишној привреди, усмереној на пуну запосленост и друштвени напредак, као и на високом нивоу заштите и побољшању квалитета животне средине. Она подстиче научни и технолошки напредак.

⁽¹⁾ Ова упућивања су само индикативна. За више информација видети упоредне табеле са старим и новим нумерисањем Уговора.

Она се бори против социјалне искључености и дискриминације и подстиче социјалну правду и заштиту, једнакост жена и мушкараца, солидарност између генерација и заштиту права детета.

Она подстиче економску, социјалну и територијалну кохезију, као и солидарност међу државама чланицама.

Она поштује своју богату културну и језичку разноликост и стара се о очувању и развоју европског културног наслеђа.

4. Унија успоставља економску и монетарну унију, чија је валута евро.

5. У односима са остатком света, Унија заступа и промовише своје вредности и интересе и доприноси заштити својих грађана. Она доприноси миру, безбедности, одрживом развоју планете Земље, солидарности и узајамном поштовању међу народима, слободној и фер трговини, искорењивању сиромаштва и заштити људских права, нарочито права детета, као и строгом поштовању и развоју међународног права, укључујући поштовање начела Повеље Уједињених нација.

6. Унија остварује своје циљеве одговарајућим средствима сразмерним надлежностима које су јој поверене Уговорима.

Члан 4.

1. У складу са чланом 5, надлежности које Уговорима нису поверене Унији задржавају државе чланице.

2. Унија поштује једнакост држава чланица пред Уговорима, као и њихов национални идентитет, неодвојив од њихових темељних политичких и уставних система, укључујући и регионалну и локалну самоуправу. Она поштује њихове основне државне функције, укључујући и обезбеђивање територијалног интегритета државе, очување јавног поретка и заштиту националне безбедности. Нарочито национална безбедност остаје искључива одговорност сваке државе чланице.

3. У складу са начелом лојалне сарадње, Унија и државе чланице, уз пуно узајамно поштовање, помажу једне другима у обављању задатака који произлазе из Уговорâ.

Државе чланице предузимају све одговарајуће мере, опште или посебне, како би обезбедиле испуњење обавеза које произлазе из Уговорâ или из аката органа Уније.

Државе чланице помажу у испуњавању задатака Уније и уздржавају се од сваке мере која би могла угрозити остваривање циљева Уније.

Члан 5.
(бивши члан 5. УЕЗ)

1. Границе надлежности Уније уређене су начелом поверавања. Вршење надлежности Уније уређено је начелима супсидијарности и пропорционалности.

2. Према начелу поверавања, Унија делује само у границама надлежности које су јој Уговорима повериле државе чланице ради остваривања циљева утврђених у њима. Надлежности које Уговорима нису поверене Унији задржавају државе чланице.

3. Према начелу супсидијарности, у областима које не спадају у њену искључиву надлежност, Унија делује само ако и у мери у којој државе чланице не могу у довољном обиму остварити циљеве предложеног деловања, било на централном нивоу или на регионалном и локалном нивоу, већ их је, због обима или дејства предложеног деловања, могуће боље остварити на нивоу Уније.

Органи Уније примењују начело супсидијарности како је утврђено у Протоколу о примени начела супсидијарности и пропорционалности. Национални парламенти старају се о поштовању начела супсидијарности у складу са поступком утврђеним у том протоколу.

4. Према начелу пропорционалности, садржај и облик деловања Уније не прелазе оно што је неопходно за остваривање циљева Уговорâ.

Органи Уније примењују начело пропорционалности како је утврђено у Протоколу о примени начела супсидијарности и пропорционалности.

Члан 6.
(бивши члан 6. УЕУ)

1. Унија признаје права, слободе и начела утврђене у Повељи Европске уније о основним правима од 7. децембра 2000. године, измењеној у Стразбуру 12. децембра 2007. године, која је истог правног ранга као и Уговори.

Одредбама Повеље ни на који начин се не проширују надлежности Уније утврђене у Уговорима.

Права, слободе и начела из Повеље тумаче се у складу са општим одредбама Наслова VII Повеље којима се уређују њено тумачење и примена и уз уважавање објашњења из Повеље у којима се наводе извори тих одредаба.

2. Унија приступа Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода. То приступање не утиче на надлежности Уније утврђене у Уговорима.

3. Основна права, која су зајемчена Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, а која произлазе из уставних традиција заједничких државама чланицама, представљају општа начела права Уније.

Члан 7.
(бивши члан 7. УЕУ)

1. На образложени предлог једне трећине држава чланица, Европског парламента или Европске комисије, Савет, већином од четири петине својих чланова, након добијања сагласности Европског парламента, може оценити да постоји јасан ризик од озбиљног нарушавања вредности наведених у члану 2. од стране државе чланице. Пре доношења такве оцене, Савет саслушава ту државу чланицу и може јој упутити препоруке, у складу са истим поступком.

Савет редовно проверава да ли разлози за такву оцену и даље постоје.

2. Европски Савет може једногласно, на предлог једне трећине држава чланица или Комисије а након добијања сагласности Европског парламента, оценити да држава чланица озбиљно и трајно нарушава вредности наведене у члану 2, након што позове ту државу чланицу да се изјасни.

3. Ако је донета оцена према ставу 2, Савет може квалификованом већином одлучити да суспендује датој држави чланици нека од права која произлазе из примене Уговорâ, укључујући право гласа представника владе те државе чланице у Савету. При томе, Савет узима у обзир могуће последице такве суспензије по права и обавезе физичких и правних лица.

Обавезе дате државе чланице на основу Уговорâ њу, у сваком случају, и даље обавезују.

4. Савет може, квалификованом већином, накнадно одлучити да измени или укине мере које је предузео на основу става 3. као одговор на промене у ситуацији која је довела до њиховог увођења.

5. Правила гласања која се примењују у Европском парламенту, Европском савету и Савету за сврхе овог члана утврђена су у члану 354. Уговора о функционисању Европске уније.

Члан 8.

1. Унија развија посебан однос са суседним земљама са циљем да успостави подручје просперитета и добросуседских односа, које се заснива на вредностима Уније и које одликују блиски и мирољубиви односи засновани на сарадњи.

2. За сврхе става 1, Унија може закључивати посебне споразуме са тим земљама. Ти споразуми могу садржати узајамна права и обавезе, као и могућност заједничког предузимања активности. Њихова примена предмет је повремених консултација.

НАСЛОВ II

ОДРЕДБЕ О ДЕМОКРАТСКИМ НАЧЕЛИМА

Члан 9.

У свим својим активностима, Унија поштује начело једнакости својих грађана, којима њени органи, тела, службе и агенције посвећују једнаку пажњу. Сваки држављанин државе чланице је грађанин Уније. Грађанство Уније додаје се држављанству државе чланице и не замењује га.

Члан 10.

1. Функционисање Уније заснива се на представничкој демократији.
2. Грађани су на нивоу Уније непосредно представљени у Европском парламенту.

Државе чланице у Европском савету представљају њихови шефови држава или влада, а у Савету њихове владе, који су демократски одговорни својим националним парламентима или својим грађанима.

3. Сваки грађанин има право да учествује у демократском животу Уније. Одлуке се доносе што отвореније и што ближе грађанима.
4. Политичке странке на европском нивоу доприносе обликовању европске политичке свести и изражавању воље грађана Уније.

Члан 11.

1. Органи одговарајућим средствима омогућавају грађанима и представничким удружењима да изнесу и јавно размене своје ставове у свим областима деловања Уније.
2. Органи одржавају отворен, транспарентан и редован дијалог са представничким удружењима и цивилним друштвом.
3. Европска комисија обавља опсежне консултације са заинтересованим странама како би обезбедила да деловање Уније буде кохерентно и транспарентно.
4. Најмање милион грађана који су држављани већег броја држава чланица може покренути иницијативу и позвати Европску комисију да, у оквиру својих овлашћења, поднесе одговарајући предлог о питањима у вези са којима сматра да је за спровођење Уговора потребан правни акт Уније.

Поступци и услови потребни за такву грађанску иницијативу утврђују се у складу са чланом 24. став 1. Уговора о функционисању Европске уније.

Члан 12.

Национални парламенти активно доприносе добром функционисању Уније:

- а) тако што их органи Уније информишу и што им се достављају нацрти законодавних аката у складу са Протоколом о улози националних парламената у Европској унији;
- б) старајући се о поштовању начела супсидијарности у складу са поступцима предвиђеним у Протоколу о примени начела супсидијарности и пропорционалности;
- в) учествујући, у оквиру простора слободе, безбедности и правде, у механизмима за оцену спровођења политика Уније у том простору, у складу са чланом 70. Уговора о функционисању Европске уније, и укључујући се у политичку контролу Европола и оцену активности Евројуста у складу са чл. 88. и 85. тог уговора;
- г) учествујући у поступцима ревизије Уговорâ, у складу са чланом 48. овог уговора,
- д) добијајући обавештења о захтевима за приступање Унији, у складу са чланом 49. овог уговора;
- ђ) учествујући у међупарламентарној сарадњи између националних парламената и са Европским парламентом, у складу са Протоколом о улози националних парламената у Европској унији.

НАСЛОВ III ОДРЕДБЕ О ОРГАНИМА

Члан 13.

1. Унија има институционални оквир усмерен на то да промовише њене вредности, следи њене циљеве, служи њеним интересима, интересима грађана и држава чланица, као и да обезбеђује доследност, делотворност и континуитет њених политика и деловања.

Органи Уније су:

- Европски парламент,
- Европски савет,
- Савет,

– Европска комисија (у даљем тексту: Комисија),

– Суд правде Европске уније,

– Европска централна банка,

– Ревизорски суд.

2. Сваки орган поступа у границама овлашћења која су му поверена Уговорима и у складу са поступцима, условима и циљевима утврђеним у њима. Органи међусобно лојално сарађују.

3. Одредбе које се односе на Европску централну банку и Ревизорски суд, као и детаљне одредбе о другим органима утврђене су у Уговору о функционисању Европске уније.

4. Европском парламенту, Савету и Комисији помажу Економски и социјални комитет и Комитет региона, који имају саветодавну улогу.

Члан 14.

1. Европски парламент, заједно са Саветом, врши законодавну и буџетску функцију. Он врши функцију политичке контроле и консултативну функцију како је утврђено у Уговорима. Он бира председника Комисије.

2. Европски парламент је састављен од представника грађана Уније. Њихов број не може бити већи од 750, не рачунајући председника. Представљање грађана пропорционално опада, са доњим прагом од шест чланова по држави чланици. Ниједној држави чланици не може бити додељено више од 96 места.

Европски савет једногласно, на иницијативу Европског парламента и уз његову сагласност, доноси одлуку о саставу Европског парламента, поштујући начела из подстава 1.

3. Чланови Европског парламента бирају се на период од пет година на општим непосредним изборима, слободним и тајним гласањем.

4. Европски парламент бира председника и председништво из реда својих чланова.

Члан 15.

1. Европски савет даје неопходан подстицај развоју Уније и утврђује њена општа политичка усмерења и приоритете. Он не врши законодавну функцију.

2. Европски савет је састављен од шефова држава или влада држава чланица, заједно са његовим председником и председником Комисије. Високи представник Уније за спољне послове и безбедносну политику учествује у његовом раду.

3. Европски савет се састаје два пута на сваких шест месеци, а сазива га његов председник. Када то налаже дневни ред, чланови Европског савета могу одлучити да свакоме од њих помаже министар, а председнику Комисије – члан Комисије. Када то ситуација захтева, председник сазива ванредни састанак Европског савета.

4. Осим ако Уговорима није другачије предвиђено, одлуке Европског савета доносе се консензусом.

5. Европски савет бира свог председника квалификованом већином, на период од две и по године, уз могућност једног поновног избора. У случају његове спречености или теже повреде дужности, Европски савет може окончати мандат председника у складу са истим поступком.

6. Председник Европског савета:

- а) председава Европском савету и усмерава његов рад;
- б) стара се о припреми и континуитету рада Европског савета у сарадњи са председником Комисије и на основу рада Савета за опште послове;
- в) настоји да олакша кохезију и консензус у Европском савету;
- г) представља извештај Европском парламенту након сваког састанка Европског савета.

Председник Европског савета, на свом нивоу и у том својству, обезбеђује спољно представљање Уније у питањима која се односе на заједничку спољну и безбедносну политику, не доводећи у питање овлашћења високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику.

Председник Европског савета не може обављати функцију на националном нивоу.

Члан 16.

1. Савет, заједно са Европским парламентом, врши законодавну и буџетску функцију. Он врши функцију утврђивања политике и координациону функцију, како је утврђено у Уговорима.

2. Савет је састављен од по једног представника сваке државе чланице на министарском нивоу, који може обавезати владу те државе чланице и гласати у њено име.

3. Савет одлучује квалификованом већином, осим ако Уговорима није другачије предвиђено.

4. Од 1. новембра 2014. године квалификована већина се одређује као већина од најмање 55% чланова Савета, која обухвата најмање 15 чланова и представља државе чланице које обухватају најмање 65% становништва Уније.

Блокирајућа мањина мора обухватити најмање четири члана Савета, а у противном се сматра да је постигнута квалификована већина.

Остала правила којима се уређује гласање квалификованом већином утврђена су у члану 238. став 2. Уговора о функционисању Европске уније.

5. Прелазне одредбе о одређивању квалификоване већине које се примењују до 31. октобра 2014. године, као и оне које се примењују од 1. новембра 2014. године до 31. марта 2017. године утврђене су у Протоколу о прелазним одредбама.

6. Савет заседа у различитим саставима, чији се списак усваја у складу са чланом 236. Уговора о функционисању Европске уније.

Савет за опште послове обезбеђује кохерентност у раду различитих састава Савета. Он припрема састанке Европског савета и обезбеђује спровођење договорених активности, одржавајући везу са председником Европског савета и Комисијом.

Савет за спољне послове детаљније разрађује спољно деловање Уније на основу стратешких смерница које утврђује Европски савет и обезбеђује да деловање Уније буде доследно.

7. Одбор сталних представника влада држава чланица одговоран је за припрему рада Савета.

8. Савет јавно заседа када расправља и гласа о нацрту законодавног акта. У ту сврху сваки састанак Савета подељен је на два дела, од којих је један посвећен расправама о законодавним актима Уније, а други незаконодавним активностима.

9. Саставима Савета, осим Савету за спољне послове, председавају представници држава чланица у Савету на основу система равномерне ротације, у складу са условима утврђеним у складу са чланом 236. Уговора о функционисању Европске уније.

Члан 17.

1. Комисија промовише општи интерес Уније и у ту сврху предузима одговарајуће иницијативе. Она се стара о примени Уговорâ, као и мера које, у складу са њима, усвајају органи. Она надгледа примену права Уније под контролом Суда правде Европске уније. Она извршава буџет и управља програмима. Она врши координациону, извршну и управљачку функцију, како је утврђено у Уговорима. С изузетком заједничке спољне и безбедносне политике и других случајева предвиђених у Уговорима, она обезбеђује спољно

представљање Уније. Она покреће годишње и вишегодишње програмирање у оквиру Уније ради постизања међуинституционалних споразума.

2. Законодавни акти Уније могу бити донети само на основу предлога Комисије, осим ако Уговорима није другачије предвиђено. Други акти доносе се на основу предлога Комисије, ако је то предвиђено Уговорима.

3. Мандат Комисије траје пет година.

Чланови Комисије бирају се на основу њихове опште компетентности и европске посвећености међу лицима чија је независност изван сумње.

Комисија је потпуно независна у вршењу својих дужности. Не доводећи у питање члан 18. став 2, чланови Комисије не траже и не примају упутства ни од једне владе нити другог органа, тела, службе или субјекта. Они се уздржавају од сваког деловања које је неспојиво са њиховим дужностима или извршавањем њихових задатака.

4. Комисија именована у периоду од дана ступања на снагу Уговора из Лисабона до 31. октобра 2014. године састављена је од по једног држављанина сваке државе чланице, укључујући председника и високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику, који је један од њених потпредседника.

5. Од 1. новембра 2014. године, број чланова Комисије, укључујући и председника и високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику, одговара броју од две трећине држава чланица, осим ако Европски савет једногласно не одлучи да промени овај број.

Чланови Комисије бирају се међу држављанима држава чланица на основу система строго равномерне ротације између држава чланица, који одражава демографски и географски спектар свих држава чланица. Тај систем једногласно успоставља Европски савет у складу са чланом 244. Уговора о функционисању Европске уније.

6. Председник Комисије:

- а) утврђује смернице за рад Комисије;
- б) одлучује о унутрашњој организацији Комисије, обезбеђујући да она делује доследно, ефикасно и као колегијално тело;
- в) из редова чланова Комисије именује потпредседнике, осим високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику.

Члан Комисије подноси оставку ако председник то затражи. Високи представник Уније за спољне послове и безбедносну политику подноси оставку у складу са поступком утврђеним у члану 18. став 1, ако председник то затражи.

7. Узимајући у обзир изборе за Европски парламент и након одржавања одговарајућих консултација, Европски савет квалификованом већином предлага

Европском парламенту кандидата за председника Комисије. Овог кандидата бира Европски парламент већином гласова свих својих чланова. Ако овај кандидат не добије потребну већину, Европски савет, квалификованом већином, у року од месец дана предлаже новог кандидата, кога бира Европски парламент према истом поступку.

Савет, у договору са изабраним председником, усваја листу других лица која предлаже за именовање за чланове Комисије. Она се бирају, на основу предлогâ држава чланица, у складу са критеријумима утврђеним у ставу 3. подстав 2. и ставу 5. подстав 2.

За председника, високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику и остале чланове Комисије, као за целину, Европски парламент даје сагласност гласањем. На основу те сагласности Европски савет именује Комисију квалификованом већином.

8. Комисија, као целина, одговорна је Европском парламенту. У складу са чланом 234. Уговора о функционисању Европске уније, Европски парламент може гласати о предлогу за изгласавање неповерења Комисији. Ако дође до таквог изгласавања, чланови Комисије подносе колективну оставку, а високи представник Уније за спољне послове и безбедносну политику подноси оставку на дужности које врши у Комисији.

Члан 18.

1. Европски савет, квалификованом већином, уз сагласност председника Комисије, именује високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику. Европски савет може окончати његов мандат по истом поступку.

2. Високи представник води заједничку спољну и безбедносну политику Уније. Он својим предлозима доприноси развоју те политике, коју спроводи у складу са овлашћењима Савета. Исто важи и за заједничку безбедносну и одбрамбену политику.

3. Високи представник председава Савету за спољне послове.

4. Високи представник је један од потпредседника Комисије. Он се стара о доследности спољног деловања Уније. У оквиру Комисије он је одговоран за дужности које су јој додељене у спољним односима, као и за координацију других аспеката спољног деловања Уније. Током вршења тих дужности у оквиру Комисије, и само у погледу тих дужности, високог представника обавезују поступци Комисије у мери у којој је то у складу са ст. 2. и 3.

Члан 19.

1. Суд правде Европске уније обухвата Суд правде, Општи суд и специјализоване судове. Он обезбеђује поштовање права приликом тумачења и примене Уговора.

Државе чланице обезбеђују правна средства потребна да се осигура делотворна правна заштита у областима на које се односи право Уније.

2. Суд правде је састављен од по једног судије из сваке државе чланице. Њему помажу општи правозаступници.

Општи суд има најмање по једног судију из сваке државе чланице.

Судије и општи правозаступници Суда правде, као и судије Општег суда бирају се међу лицима чија је независност изван сумње и која испуњавају услове утврђене у чл. 253. и 254. Уговора о функционисању Европске уније. Њих споразумно именују владе држава чланица на шест година. Судије и општи правозаступници којима истиче мандат могу бити поново именовани.

3. Суд правде Европске уније, у складу са Уговорима:

- а) одлучује по тужбама које поднесе држава чланица, орган односно физичко или правно лице;
- б) претходно одлучује, на захтев судова или трибунала држава чланица, о тумачењу права Уније или пуноважности аката које су донели органи;
- в) одлучује у другим случајевима предвиђеним у Уговорима.

НАСЛОВ IV ОДРЕДБЕ О УНАПРЕЂЕНОЈ САРАДЊИ

Члан 20.

(бивши чл. 27а–27д, 40–40б и 43–45. УЕУ и бивши чл. 11. и 11а УЕЗ)

1. Државе чланице које желе да међу собом успоставе унапређену сарадњу у областима које не спадају у искључиву надлежност Уније, могу користити њене органе и вршити те надлежности примењујући одговарајуће одредбе Уговорâ, у границама и у складу са модалитетима утврђеним у овом члану и у чл. 326–334. Уговора о функционисању Европске уније.

Унапређена сарадња усмерена је на подстицање остваривања циљева Уније, заштиту њених интереса и јачање процеса интеграције. Таква сарадња је у сваком тренутку отворена за све државе чланице, у складу са чланом 328. Уговора о функционисању Европске уније.

2. Одлуку којом се одобрава унапређена сарадња доноси Савет као крајњу меру, када утврди да Унија као целина не може остварити циљеве такве сарадње у разумном року, и под условом да најмање девет држава чланица у њој учествује. Савет одлучује у складу са поступком утврђеним у члану 329. Уговора о функционисању Европске уније.

3. Сви чланови Савета могу да учествују у његовим расправама, али само чланови Савета који представљају државе чланице које учествују у унапређеној сарадњи учествују у гласању. Правила гласања утврђена су у члану 330. Уговора о функционисању Европске уније.

4. Акти донети у оквиру унапређене сарадње обавезују само државе чланице учеснице. Они се не сматрају делом правних тековина које државе кандидати за приступање Унији морају да прихвате.

НАСЛОВ V

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ О СПОЉНОМ ДЕЛОВАЊУ УНИЈЕ И ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ О ЗАЈЕДНИЧКОЈ СПОЉНОЈ И БЕЗБЕДНОЈ ПОЛИТИЦИ

ПОГЛАВЉЕ 1.

ОПШТЕ ОДРЕДБЕ О СПОЉНОМ ДЕЛОВАЊУ УНИЈЕ

Члан 21.

1. Деловање Уније на међународној сцени заснива се на начелима која су инспирисала њено стварање, развој и проширење, и које она тежи да промовише у остатку света: демократија, владавина права, универзалност и недељивост људских права и основних слобода, поштовање људског достојанства, начела једнакости и солидарности и поштовање начела Повеље Уједињених нација и међународног права.

Унија настоји да развије односе и изгради партнерство са трећим земљама, као и са међународним, регионалним или светским организацијама које деле начела из подстава 1. Она подстиче мултилатерално решавање заједничких проблема, нарочито у оквиру Уједињених нација.

2. Унија утврђује и спроводи заједничке политике и деловање и настоји да достигне висок степен сарадње на свим пољима међународних односа са циљем да:

- а) штити своје вредности, основне интересе, безбедност, независност и интегритет;
- б) учврсти и потпомаже демократију, владавину права, људска права и начела међународног права;
- в) очува мир, спречава сукобе и јача међународну безбедност, у складу са циљевима и начелима Повеље Уједињених нација, као и са начелима Завршног акта из Хелсинкија и циљевима Париске повеље, укључујући и оне који се односе на спољне границе;
- г) подстиче одрживи привредни и друштвени развој и развој животне средине земаља у развоју, с основним циљем да се искорени сиромаштво;

- д) подстиче интеграцију свих земаља у светску привреду, укључујући интеграцију постепеним укидањем ограничења у међународној трговини;
- ђ) помаже развој међународних мера за очување и побољшање квалитета животне средине и одрживо управљање светским природним ресурсима да би се обезбедио одрживи развој;
- е) помаже становништву, земљама и регионима који се суочавају са природним катастрофама или катастрофама проузрокованим људским фактором и
- ж) промовише међународни систем заснован на јачој мултилатералној сарадњи и добром управљању на светском нивоу.

3. Унија приликом развоја и спровођења свог спољног деловања у различитим областима на које се односи овај наслов и Део пети Уговора о функционисању Европске уније, као и спољних аспеката својих политика у другим областима, поштује начела и следи циљеве утврђене у ст. 1. и 2.

Унија се стара о међусобној усклађености различитих области свог спољног деловања, као и тих области и својих политика у другим областима. Савет и Комисија, уз помоћ високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику, обезбеђују ту усклађеност и сарађују у ту сврху.

Члан 22.

1. На основу начела и циљева утврђених у члану 21, Европски савет одређује који су стратешки интереси и циљеви Уније.

Одлуке Европског савета о стратешким интересима и циљевима Уније односе се на заједничку спољну и безбедносну политику, као и на друге области спољног деловања Уније. Такве одлуке могу се односити на односе Уније са одређеном земљом или регионом или могу бити тематске. У одлукама се утврђују њихово трајање, као и средства која треба да обезбеде Унија и државе чланице.

Европски савет одлучује једногласно на препоруку Савета, коју Савет усваја према правилима утврђеним за сваку област. Одлуке Европског савета спроводе се у складу са поступцима предвиђеним у Уговорима.

2. Високи представник Уније за спољне послове и безбедносну политику, за област заједничке спољне и безбедносне политике, и Комисија, за друге области спољног деловања, могу поднети заједничке предлоге Савету.

ПОГЛАВЉЕ 2. ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ О ЗАЈЕДНИЧКОЈ СПОЉНОЈ И БЕЗБЕДНОСНОЈ ПОЛИТИЦИ

ОДЕЉАК 1.
ЗАЈЕДНИЧКЕ ОДРЕДБЕ

Члан 23.

Деловање Уније на међународној сцени, у складу са овим поглављем, заснива се на начелима и следи циљеве општих одредаба утврђених у Поглављу 1. и спроводи се у складу са њима.

Члан 24.

(бивши члан 11. УЕУ)

1. Надлежност Уније у питањима заједничке спољне и безбедносне политике обухвата све области спољне политике и сва питања која се односе на безбедност Уније, укључујући и постепено обликовање заједничке одбрамбене политике која би могла довести до заједничке одбране.

На заједничку спољну и безбедносну политику примењују се посебна правила и поступци. Њу утврђују и спровode Европски савет и Савет одлучујући једногласно, осим ако Уговорима није другачије предвиђено. Доношење законодавних аката је искључено. Заједничку спољну и безбедносну политику спровode високи представник Уније за спољне послове и безбедносну политику и државе чланице, у складу са Уговорима. Посебна улога Европског парламента и Комисије у овој области утврђена је Уговорима. Суд правде Европске уније нема надлежност у погледу ових одредаба, с изузетком надлежности за контролу поштовања члана 40. овог уговора и оцењивање законитости одређених одлука, како је предвиђено чланом 275. став 2. Уговора о функционисању Европске уније.

2. У оквиру начела и циљева свог спољног деловања, Унија води, утврђује и спроводи заједничку спољну и безбедносну политику, засновану на развоју узајамне политичке солидарности међу државама чланицама, препознавању питања од општег интереса и постизању све конвергентнијег деловања држава чланица.

3. Државе чланице активно и безрезервно подржавају спољну и безбедносну политику Уније, у духу лојалности и узајамне солидарности и уважавају деловање Уније у овој области.

Државе чланице заједнички раде на јачању и развијању узајамне политичке солидарности. Оне се уздржавају од сваког деловања које је у супротности са интересима Уније или које би могло нарушити делотворност Уније као кохезивне снаге у међународним односима.

Савет и високи представник старају се о поштовању ових начела.

Члан 25.
(бивши члан 12. УЕУ)

Унија води заједничку спољну и безбедносну политику:

- а) утврђивањем општих смерница;
- б) доношењем одлука којима се утврђују:
 - (i) акције које Унија треба да предузме;
 - (ii) ставови које Унија треба да заузме;
 - (iii) модалитети за спровођење одлука из подтач. (i) и (ii),као и
- в) јачањем систематске сарадње између држава чланица у вођењу политике.

Члан 26.
(бивши члан 13. УЕУ)

1. Европски савет одређује који су стратешки интереси Уније, утврђује циљеве и опште смернице заједничке спољне и безбедносне политике, укључујући и питања која имају значај за одбрану. Он доноси неопходне одлуке.

Ако развој догађаја на међународном плану то налаже, председник Европског савета сазива ванредни састанак Европског савета како би се утврдили стратешки правци политике Уније с обзиром на такав развој догађаја.

2. Савет обликује заједничку спољну и безбедносну политику и доноси одлуке неопходне за њено утврђивање и спровођење на основу општих смерница и стратешких праваца које утврди Европски савет.

Савет и високи представник Уније за спољне послове и безбедносну политику старају се о јединству, доследности и делотворности деловања Уније.

3. Заједничку спољну и безбедносну политику спроводе високи представник и државе чланице, користећи национална средства и средства Уније.

Члан 27.

1. Високи представник Уније за спољне послове и безбедносну политику, који председава Савету за спољне послове, својим предлозима доприноси развоју заједничке спољне и безбедносне политике и обезбеђује спровођење одлука које доносе Европски савет и Савет.

2. Високи представник представља Унију у питањима која се односе на заједничку спољну и безбедносну политику. Он води политички дијалог са трећим странама у име Уније и изражава став Уније у међународним организацијама и на међународним конференцијама.

3. У испуњавању његових задужења, високом представнику помаже Европска служба за спољно деловање. Ова служба ради у сарадњи са дипломатским службама држава чланица и чине је службеници надлежних одељења Генералног секретаријата Савета и Комисије, као и особље привремено упућено из дипломатских служби држава чланица. Организација и функционисање Европске службе за спољно деловање утврђују се одлуком Савета. Савет одлучује на предлог високог представника након консултовања са Европским парламентом и након добијања сагласности Комисије.

Члан 28.

(бивши члан 14. УЕУ)

1. Ако међународна ситуација захтева оперативно деловање Уније, Савет доноси неопходне одлуке. Њима се утврђују циљеви, домаћај, средства која се Унији стављају на располагање и, ако је потребно, њихово трајање и услови за њихово спровођење.

Ако се промене околности које битно утичу на питање које је предмет такве одлуке, Савет преиспитује начела и циљеве те одлуке и доноси неопходне одлуке.

2. Одлуке из става 1. обавезују државе чланице у погледу ставова које заузимају и приликом предузимања њихових активности.

3. Ако постоји план да се усвоји национални став или да се делује на националном нивоу у складу са одлуком из става 1, дата држава чланица благовремено доставља информацију о томе, како би се, ако је потребно, омогућиле претходне консултације у Савету. Обавеза претходног достављања информације не односи се на мере којима се само преносе одлуке Савета на национални ниво.

4. У случајевима преке потребе која произлази из промене ситуације и ако није дошло до преиспитивања одлуке Савета из става 1, државе чланице могу да предузму неопходне хитне мере, имајући у виду опште циљеве те одлуке. Дата држава чланица одмах обавештава Савет о свакој таквој мери.

5. Ако приликом спровођења одлуке из овог члана настану веће тешкоће, држава чланица о њима обавештава Савет, који о њима расправља и тражи одговарајућа решења. Таква решења не могу бити у супротности са циљевима одлуке из става 1. нити нарушавати њену делотворност.

Члан 29.

(бивши члан 15. УЕУ)

Савет доноси одлуке у којима се утврђује приступ Уније одређеном питању географске или тематске природе. Државе чланице се старају о томе да њихове националне политике буду у складу са ставовима Уније.

Члан 30.
(бивши члан 22. УЕУ)

1. Свака држава чланица, високи представник Уније за спољне послове и безбедносну политику или високи представник уз подршку Комисије, могу Савету упутити свако питање које се односи на заједничку спољну и безбедносну политику и могу му поднети иницијативе односно предлоге.
2. У случајевима који захтевају брзу одлуку, високи представник, на сопствену иницијативу или на захтев државе чланице, сазива ванредни састанак Савета у року од 48 сати или, у хитном случају, у још краћем року.

Члан 31.
(бивши члан 23. УЕУ)

1. Одлуке на основу овог поглавља доносе Европски савет и Савет једногласно, осим ако овим поглављем није другачије предвиђено. Доношење законодавних аката је искључено.

Сваки члан Савета који се уздржи од гласања може, према овом подставу, образложити своју уздржаност формалном изјавом. У том случају он није обавезан да примени одлуку, али прихвата да одлука обавезује Унију. У духу узајамне солидарности, дата држава чланица уздржава се од сваког деловања које би могло да буде супротно деловању Уније заснованом на тој одлуци или да га спречава док остале државе чланице поштују њен став. Ако чланови Савета који на овај начин образложе своју уздржаност представљају најмање једну трећину држава чланица које обухватају најмање једну трећину становништва Уније, одлука неће бити донета.

2. Одступајући од одредаба става 1, Савет одлучује квалификованом већином:

– када доноси одлуку којом се утврђују деловање или став Уније на основу одлуке Европског савета која се односи на стратешке интересе и циљеве Уније, како је наведено у члану 22. став 1,

– када доноси одлуку којом се утврђују деловање или став Уније, на предлог који је високи представник Уније за спољне послове и безбедносну политику поднео на посебан захтев Европског савета, на сопствену иницијативу или на иницијативу високог представника,

– када доноси одлуку којом се спроводи одлука којом се утврђују деловање или став Уније,

– када именује специјалног представника у складу са чланом 33.

Ако члан Савета изјави да намерава да се супротстави доношењу одлуке која се доноси квалификованом већином, из разлога које изричито наведе а који се тичу суштинског државног интереса, неће се гласати. Високи представник, у непосредним консултацијама са датом државом чланицом, тражи за њу прихватљиво решење. Ако он не успе, Савет може, квалификованом већином, затражити да се то питање упути Европском савету да о томе одлучи једногласно.

3. Европски савет може једногласно донети одлуку којом се предвиђа да Савет одлучује квалификованом већином и у другим случајевима, који нису наведени у ставу 2.

4. Ст. 2. и 3. не примењују се на одлуке које имају војни или одбрамбени значај.

5. О процедуралним питањима Савет одлучује већином својих чланова.

Члан 32.

(бивши члан 16. УЕУ)

Државе чланице се међусобно консултују у оквиру Европског савета и Савета о сваком питању од општег интереса из области спољне и безбедносне политике како би утврдиле заједнички приступ. Пре предузимања било каквог деловања на међународној сцени или преузимања обавезе која би могла утицати на интересе Уније, свака држава чланица консултује се са осталима у оквиру Европског савета или Савета. Државе чланице, конвергирањем свог деловања, обезбеђују да Унија на међународној сцени може потврђивати своје интересе и вредности. Државе чланице су међусобно солидарне.

Када су Европски савет или Савет утврдили заједнички приступ Уније у смислу става 1, високи представник Уније за спољне послове и безбедносну политику и министри спољних послова држава чланица координишу своје активности у оквиру Савета.

Дипломатска представништва држава чланица и делегације Уније у трећим земљама и у међународним организацијама сарађују и доприносе формулисању и спровођењу заједничког приступа.

Члан 33.

(бивши члан 18. УЕУ)

Савет може, на предлог високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику, именовати специјалног представника, коме се поверава мандат за одређена политичка питања. Специјални представник обавља своја задужења под руководством високог представника.

Члан 34.
(бивши члан 19. УЕУ)

1. Државе чланице координишу своје деловање у међународним организацијама и на међународним конференцијама. На тим форумима оне заступају ставове Уније. Високи представник Уније за спољне послове и безбедносну политику организује ову координацију.

У међународним организацијама и на међународним конференцијама где не учествују све државе чланице, оне које учествују заступају ставове Уније.

2. У складу са чланом 24. став 3, државе чланице које имају своје представнике у међународним организацијама или на међународним конференцијама где не учествују све државе чланице, обавештавају друге државе чланице и високог представника о свим питањима од заједничког интереса.

Државе чланице које су уједно и чланице Савета безбедности Уједињених нација међусобно ће се усаглашавати и у потпуности информисати друге државе чланице и високог представника. Државе чланице које су чланице Савета безбедности, у вршењу својих функција, браниће ставове и интересе Уније, не доводећи у питање своје одговорности на основу одредаба Повеље Уједињених нација.

Када је Унија утврдила став о питању које је на дневном реду Савета безбедности Уједињених нација, оне државе чланице које су чланице Савета безбедности захтевају да високи представник буде позван да изнесе став Уније.

Члан 35.
(бивши члан 20. УЕУ)

Дипломатска и конзуларна представништва држава чланица и делегације Уније у трећим земљама и на међународним конференцијама, као и њихова представништва при међународним организацијама сарађују како би обезбедили да се одлуке у којима се утврђују ставови и деловање Уније усвојене у складу са овим поглављем поштују и спроводе.

Они јачају сарадњу разменом информација и заједничким проценама.

Они доприносе остваривању права грађана Уније на заштиту на територији трећих земаља како је наведено у члану 20. став 2. тачка в) Уговора о функционисању Европске уније, као и спровођењу мера усвојених у складу са чланом 23. тог уговора.

Члан 36.
(бивши члан 21. УЕУ)

Високи представник Уније за спољне послове и безбедносну политику редовно се консултује са Европским парламентом о главним аспектима и основним опредељењима заједничке спољне и безбедносне политике и заједничке безбедносне и одбрамбене политике и обавештава га о развоју тих политика. Он се стара о томе да се ставови Европског парламента узму у разматрање на одговарајући начин. Специјални представници могу бити укључени у информисање Европског парламента.

Европски парламент може упутити питања или давати препоруке Савету или високом представнику. Он два пута годишње одржава расправу о оствареном напретку у спровођењу заједничке спољне и безбедносне политике, укључујући и заједничку безбедносну и одбрамбену политику.

Члан 37.
(бивши члан 24. УЕУ)

Унија може закључивати споразуме са једном или више држава односно међународних организација у областима на које се односи ово поглавље.

Члан 38.
(бивши члан 25. УЕУ)

Не доводећи у питање члан 240. Уговора о функционисању Европске уније, Политичко-безбедносни одбор прати међународну ситуацију у областима које обухвата заједничка спољна и безбедносна политика и доприноси утврђивању политика давањем мишљења Савету, на захтев Савета или високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику или на сопствену иницијативу. Он такође прати спровођење договорених политика, не доводећи у питање овлашћења високог представника.

У области примене овог поглавља, Политичко-безбедносни одбор, под руководством Савета и високог представника, врши политичку контролу и стратешки усмерава операције управљања кризама из члана 43.

Савет може овластити Одбор да, за сврхе операције управљања кризама и за време њеног трајања, што одређује Савет, доноси одговарајуће одлуке у вези са политичком контролом и стратешким усмеравањем операције.

Члан 39.

У складу са чланом 16. Уговора о функционисању Европске уније и одступајући од става 2. тог члана, Савет доноси одлуку којом се утврђују правила о заштити појединаца у погледу обраде података о личности од стране држава чланица када оне спроводе активности које спадају у област примене овог поглавља, као и правила о слободном кретању тих података. Поштовање ових правила контролишу независни органи.

Члан 40.
(бивши члан 47. УЕУ)

Спровођење заједничке спољне и безбедносне политике не утиче на примену поступака и обим овлашћења органа утврђених Уговорима за вршење надлежности Уније наведених у чл. 3–6. Уговора о функционисању Европске уније.

Слично томе, спровођење политика наведених у тим члановима не утиче на примену поступака и обим овлашћења органа утврђених Уговорима за вршење надлежности Уније на основу овог поглавља.

Члан 41.
(бивши члан 28. УЕУ)

1. Административни трошкови органа који настану спровођењем овог поглавља падају на терет буџета Уније.
2. Оперативни трошкови који настану спровођењем овог поглавља такође падају на терет буџета Уније, осим трошкова који произлазе из операција које имају војни или одбрамбени значај и у случајевима када Савет једногласно одлучи другачије.

У случајевима када трошкови нису стављени на терет буџета Уније, они падају на терет држава чланица према кључу бруто националног производа, осим ако Савет једногласно не одлучи другачије. Када је реч о трошковима операција које имају војни или одбрамбени значај, државе чланице чији представници у Савету приликом гласања поднесу формалну изјаву на основу члана 31. став 1. подстав 2, нису обавезне да учествују у њиховом финансирању.

3. Савет доноси одлуку о утврђивању посебних поступака којима се обезбеђује брз приступ апропријацијама у буџету Уније за хитно финансирање иницијатива у оквиру заједничке спољне и безбедносне политике, а нарочито припремне активности за задатке из члана 42. став 1. и члана 43. Он одлучује након консултовања са Европским парламентом.

Припремне активности за задатке из члана 42. став 1. и члана 43. које не падају на терет буџета Уније финансирају се из почетног фонда сачињеног од доприноса држава чланица.

Савет доноси квалификованом већином, на предлог високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику, одлуке у којима се утврђују:

- а) поступци оснивања и финансирања почетног фонда, а нарочито износи додељени фонду;
- б) поступци за управљање почетним фондом;

в) поступци финансијске контроле.

Када задатак планиран у складу са чланом 42. став 1. и чланом 43. не може да се финансира из буџета Уније, Савет овлашћује високог представника да користи фонд. Високи представник извештава Савет о спровођењу тог овлашћења.

ОДЕЉАК 2.

ОДРЕДБЕ О ЗАЈЕДНИЧКОЈ БЕЗБЕДНОСНОЈ И ОДБРАМБЕНОЈ ПОЛИТИЦИ

Члан 42.

(бивши члан 17. УЕУ)

1. Заједничка безбедносна и одбрамбена политика је саставни део заједничке спољне и безбедносне политике. Она Унији обезбеђује оперативни капацитет који се ослања на цивилна и војна средства. Унија може да их користи у мисијама изван Уније, за очување мира, спречавање сукоба и јачање међународне безбедности у складу са начелима Повеље Уједињених нација. Ови задаци извршавају се коришћењем способности које обезбеђују државе чланице.

2. Заједничка безбедносна и одбрамбена политика укључује постепено обликовање заједничке одбрамбене политике Уније. То ће довести до заједничке одбране, када Европски савет једногласно тако одлучи. У том случају он препоручује државама чланицама да донесу такву одлуку у складу са својим уставним правилима.

Политика Уније у складу са овим одељком не доводи у питање специфичан карактер безбедносне и одбрамбене политике појединих држава чланица и поштује обавезе појединих држава чланица које виде остварење своје заједничке одбране у оквиру Организације Северноатлантског уговора (НАТО), на основу Северноатлантског уговора, и у сагласности је са заједничком безбедносном и одбрамбеном политиком успостављеном у том оквиру.

3. Државе чланице стављају цивилне и војне способности на располагање Унији ради спровођења заједничке безбедносне и одбрамбене политике како би допринеле остваривању циљева које је утврдио Савет. Оне државе чланице које заједно образују мултинационалне снаге могу и њих ставити на располагање за заједничку безбедносну и одбрамбену политику.

Државе чланице се ангажују како би постепено побољшавале своје војне способности. Агенција у области развоја одбрамбених способности, истраживања, набавке и наоружања (у даљем тексту: Европска одбрамбена агенција) одређује који су оперативни захтеви, подстиче мере ради испуњења тих захтева, доприноси одређивању и, по потреби, спровођењу сваке мере потребне за јачање индустријске и технолошке базе одбрамбеног сектора, учествује у утврђивању европске политике у области способности и наоружања и помаже Савету у оцени побољшања војних способности.

4. Одлуке у вези са заједничком безбедносном и одбрамбеном политиком, укључујући и одлуке о покретању мисије из овог члана, доноси Савет једногласно, на предлог високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику или на иницијативу државе чланице. Високи представник, по потреби, заједно са Комисијом може предложити коришћење и националних средстава и инструмената Уније.

5. Савет може поверити извршење задатака, у оквиру Уније, групи држава чланица како би се заштитиле вредности Уније и служило њеним интересима. Извршење таквих задатака уређено је чланом 44.

6. Оне државе чланице чије војне способности испуњавају више критеријуме и које су преузеле веће обавезе једне према другима у овој области у погледу најзахтевнијих мисија, успостављају сталну структурирану сарадњу у оквиру Уније. Таква сарадња уређена је чланом 46. Она не утиче на одредбе члана 43.

7. Ако је држава чланица жртва оружане агресије на својој територији, друге државе чланице у обавези су да јој пруже помоћ и подршку свим расположивим средствима, у складу са чланом 51. Повеље Уједињених нација. То не доводи у питање специфичан карактер безбедносне и одбрамбене политике појединих држава чланица.

Обавезе и сарадња у овој области у складу су са обавезама у оквиру Организације Северноатлантског уговора, која, за оне државе које су њене чланице, остаје основа њихове колективне одбране и полазиште за њено спровођење.

Члан 43.

1. Задаци из члана 42. став 1, током којих Унија може користити цивилна и војна средства, обухватају заједничке операције разоружавања, хуманитарне и спасилачке задатке, задатке пружања војних савета и подршке, задатке спречавања сукоба и очувања мира, задатке борбених снага у управљању кризама, укључујући и успостављање мира и стабилизацију након сукоба. Сви ти задаци могу допринети борби против тероризма, између осталог, и пружањем подршке трећим земљама у борби против тероризма на њиховој територији.

2. Савет доноси одлуке које се односе на задатке из става 1, у којима се утврђују њихови циљеви и домаћај, као и општи услови за њихово извршавање. Високи представник Уније за спољне послове и безбедносну политику, под руководством Савета и у блиском и сталном контакту са Политичко-безбедносним одбором, стара се о координацији цивилних и војних аспеката таквих задатака.

Члан 44.

1. У оквиру одлука донетих у складу са чланом 43, Савет може поверити спровођење задатка групи држава чланица које су вољне и имају неопходне способности за такав задатак. Те државе чланице, заједно са високим

представником Уније за спољне послове и безбедносну политику, међусобно се договарају о управљању задатком.

2. Државе чланице које учествују у задатку редовно обавештавају Савет о његовом напретку, на сопствену иницијативу или на захтев друге државе чланице. Те државе одмах обавештавају Савет ако извршење задатка подразумева озбиљне последице или захтева измену циља, домашаја и услова утврђених за тај задатак у одлукама из става 1. У таквим случајевима, Савет доноси неопходне одлуке.

Члан 45.

1. Европска одбрамбена агенција из члана 42. став 3, подређена Савету, има задатак да:

- а) доприноси одређивању циљева држава чланица у погледу војних способности и оцени испуњења обавеза које су у погледу способности преузеле државе чланице;
- б) подстиче хармонизацију оперативних потреба и усвајање делотворних, компатибилних метода набавке;
- в) предлаже мултилатералне пројекте ради испуњавања циљева у погледу војних способности, обезбеђује координацију програма које спроводе државе чланице и управљање посебним програмима сарадње;
- г) подржава истраживања у области одбрамбене технологије и координише и планира заједничке истраживачке активности и проучавање техничких решења за испуњење будућих оперативних потреба;
- д) доприноси одређивању и, ако је потребно, спровођењу сваке мере корисне за јачање индустријске и технолошке базе одбрамбеног сектора, као и за побољшање ефективности војних издатака.

2. Европска одбрамбена агенција отворена је за све државе чланице које желе да буду њен део. Савет, квалификованом већином, доноси одлуку којом утврђује статут, седиште и оперативна правила Агенције. У тој одлуци узима се у обзир ниво ефективног учешћа у активностима Агенције. У оквиру Агенције оснивају се посебне групе које окупљају државе чланице које учествују у заједничким пројектима. Агенција обавља своје задатке одржавајући по потреби везу са Комисијом.

Члан 46.

1. Државе чланице које желе да учествују у сталној структурираној сарадњи из члана 42. став 6, које испуњавају критеријуме и преузеле су обавезе у погледу војних способности утврђених у Протоколу о сталној структурираној сарадњи,

обавештавају о својој намери Савет и високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику.

2. У року од три месеца од достављања обавештења из става 1, Савет доноси одлуку о успостављању сталне структуриране сарадње и утврђује списак држава чланица учесница. Савет одлучује квалификованом већином након консултовања са високим представником.

3. Свака држава чланица која у каснијој фази жели да учествује у сталној структурираној сарадњи обавештава о својој намери Савет и високог представника.

Савет доноси одлуку којом се потврђује учешће дате државе чланице, која испуњава критеријуме и преузима обавезе из чл. 1. и 2. Протокола о сталној структурираној сарадњи. Савет одлучује квалификованом већином након консултовања са високим представником. Само чланови Савета који представљају државе чланице учеснице учествују у гласању.

Квалификована већина се одређује у складу са чланом 238. став 3. тачка а) Уговора о функционисању Европске уније.

4. Ако држава чланица учесница више не испуњава критеријуме или више није у могућности да испуњава обавезе из чл. 1. и 2. Протокола о сталној структурираној сарадњи, Савет може донети одлуку о суспендовању учешћа те државе чланице.

Савет одлучује квалификованом већином. Само чланови Савета који представљају државе чланице учеснице, с изузетком дате државе чланице, учествују у гласању.

Квалификована већина се одређује у складу са чланом 238. став 3. тачка а) Уговора о функционисању Европске уније.

5. Свака држава чланица учесница која жели да иступи из сталне структуриране сарадње обавештава о својој намери Савет, који прима к знању да је та држава чланица престала да учествује.

6. Одлуке и препоруке Савета у оквиру сталне структуриране сарадње, осим одлука предвиђених у ст. 2–5, усвајају се једногласно. За сврхе овог става, једногласност подразумева само гласове представника држава чланица учесница.

НАСЛОВ VI ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 47.

Унија има својство правног лица.

Члан 48.
(бивши члан 48. УЕУ)

1. Уговори се могу мењати у складу са редовним поступком ревизије. Они се такође могу мењати у складу са поједностављеним поступцима ревизије.

Редован поступак ревизије

2. Влада сваке државе чланице, Европски парламент или Комисија могу поднети Савету предлоге за измену Уговорâ. Сврха тих предлога, између осталог, може да буде проширење или сужење надлежности које су Унији поверене Уговорима. Те предлоге Савет подноси Европском савету и о њима се обавештавају национални парламенти.

3. Ако Европски савет, након консултовања са Европским парламентом и Комисијом, простом већином донесе одлуку о разматрању предложених измена, председник Европског савета сазива конвенцију састављену од представника националних парламената, шефова држава или влада држава чланица, Европског парламента и Комисије. У случају институционалних промена у монетарној области консултује се и Европска централна банка. На конвенцији се разматрају предлози измена и консензусом се усваја препорука за конференцију представника влада држава чланица, како је предвиђено у ставу 4.

Европски савет, простом већином, након добијања сагласности Европског парламента, може одлучити да не сазове конвенцију ако то није оправдано с обзиром на обим предложених измена. У том случају, Европски савет утврђује мандат конференције представника влада држава чланица.

4. Конференцију представника влада држава чланица сазива председник Савета да би се споразумно утврдиле измене које треба унети у Уговоре.

Измене ступају на снагу након потврђивања у свим државама чланицама у складу са њиховим уставним правилима.

5. Ако су две године након потписивања уговора о изменама Уговорâ четири петине држава чланица потврдиле уговор, а једна или више држава чланица наишле на потешкоће у поступку потврђивања, ово питање се упућује Европском савету.

Поједностављени поступци ревизије

6. Влада сваке државе чланице, Европски парламент или Комисија могу поднети Европском савету предлоге за ревизију свих или појединих одредаба Дела трећег Уговора о функционисању Европске уније које се односе на унутрашње политике и деловање Уније.

Европски савет може донети одлуку којом се мењају све или поједине одредбе Дела трећег Уговора о функционисању Европске уније. Европски савет одлучује једногласно након консултовања са Европским парламентом и Комисијом, као и

са Европском централном банком у случају институционалних промена у монетарној области. Та одлука не ступа на снагу док је не одобре државе чланице у складу са својим уставним правилима.

Одлуком из подстава 2. не проширују се надлежности које су Унији поверене Уговорима.

7. Када је у Уговору о функционисању Европске уније или у Наслову V овог уговора предвиђено да Савет одлучује једногласно у одређеној области или у одређеном случају, Европски савет може донети одлуку којом се Савет овлашћује да одлучује квалификованом већином у тој области или у том случају. Овај подстав не примењује се на одлуке које имају војни значај или одлуке у области одбране.

Када је у Уговору о функционисању Европске уније предвиђено да Савет доноси законодавне акте у складу са посебним законодавним поступком, Европски савет може донети одлуку којом се дозвољава доношење тих аката у складу са редовним законодавним поступком.

Свака иницијатива коју покрене Европски савет на основу подст. 1. или 2. доставља се националним парламентима. Ако национални парламент изрази противљење у року од шест месеци од дана достављања, одлука из подст. 1. или 2. неће бити донета. Ако нема противљења, Европски савет може донети одлуку.

О доношењу одлука из подст. 1. и 2, Европски савет одлучује једногласно након добијања сагласности Европског парламента, коју он даје већином гласова свих својих чланова.

Члан 49. (бивши члан 49. УЕУ)

Свака европска држава која поштује вредности наведене у члану 2. и посвећена је њиховом промовисању може поднети захтев да постане чланица Уније. О овом захтеву обавештавају се Европски парламент и национални парламенти. Држава подносилац захтева за чланство упућује тај захтев Савету, који одлучује једногласно, након консултовања са Комисијом и након добијања сагласности Европског парламента, који одлучује већином гласова свих својих чланова. Узимају се у обзир критеријуми за приступање који су договорени у Европском савету.

Услови за пријем и прилагођавања Уговорâ на којима се заснива Унија, која тај пријем подразумева, предмет су споразума између држава чланица и државе подносиоца захтева за чланство. Тај споразум подлеже потврђивању од стране свих држава уговорница, у складу са њиховим уставним правилима.

Члан 50.

1. Свака држава чланица може одлучити да иступи из Уније у складу са својим уставним правилима.

2. Држава чланица која одлучи да иступи обавештава о својој намери Европски савет. С обзиром на смернице које даје Европски савет, Унија преговара и закључује споразум са том државом, утврђујући модалитете за иступање и узимајући у обзир оквир њених будућих односа са Унијом. О споразуму се преговара у складу са чланом 218. став 3. Уговора о функционисању Европске уније. Споразум у име Уније закључује Савет одлучујући квалификованом већином, након добијања сагласности Европског парламента.

3. Уговори престају да се примењују на дату државу од дана ступања на снагу споразума о иступању или, ако до тога не дође, две године од достављања обавештења из става 2, осим ако Европски савет, у договору са том државом чланицом, једногласно не одлучи да продужи тај рок.

4. За сврхе ст. 2. и 3, члан Европског савета или Савета који представља државу чланицу која иступа, не учествује у расправама Европског савета или Савета нити у одлукама које се на њу односе.

Квалификована већина се одређује у складу са чланом 238. став 3. тачка б) Уговора о функционисању Европске уније.

5. Ако држава која је иступила из Уније затражи да поново приступи, њен захтев подлеже поступку из члана 49.

Члан 51.

Протоколи и анекси Уговора чине њихов саставни део.

Члан 52.

1. Уговори се примењују на Краљевину Белгију, Републику Бугарску, Републику Чешку, Краљевину Данску, Савезну Републику Немачку, Републику Естонију, Ирску, Републику Грчку, Краљевину Шпанију, Републику Француску, Републику Хрватску, Републику Италију, Републику Кипар, Републику Летонију, Републику Литванију, Велико Војводство Луксембург, Републику Мађарску, Републику Малту, Краљевину Холандију, Републику Аустрију, Републику Пољску, Републику Португал, Румунију, Републику Словенију, Републику Словачку, Републику Финску, Краљевину Шведску и Уједињено Краљевство Велике Британије и Северне Ирске.

2. Територијална примена Уговора прецизирана је у члану 355. Уговора о функционисању Европске уније.

Члан 53.

(бивши члан 51. УЕУ)

Овај уговор се закључује на неодређено време.

Члан 54.

(бивши члан 52. УЕУ)

1. Овај уговор потврђују високе стране уговорнице у складу са својим уставним правилима. Инструменти о потврђивању депонују се код Владе Републике Италије.

2. Овај уговор ступа на снагу 1. јануара 1993. године, под условом да су депоновани сви инструменти о потврђивању или, у противном, првог дана у месецу који следи након што је инструмент о потврђивању депоновала последња држава потписница која испуњава ту формалност.

Члан 55.

(бивши члан 53. УЕУ)

1. Овај уговор, сачињен у једном изворном примерку на бугарском, хрватском, грчком, данском, енглеском, естонском, ирском, италијанском, летонском, литванском, мађарском, малтешком, немачком, пољском, португалском, румунском, словачком, словеначком, финском, француском, холандском, чешком, шведском и шпанском језику, с тим да је текст на сваком од ових језика једнако веродостојан, депонује се у архиву Владе Републике Италије, која ће послати оверену копију владама осталих држава потписница.

2. Овај уговор може се превести и на друге језике које државе чланице одреде, а који, у складу са њиховим уставним поретком, имају статус службеног језика на читавој њиховој територији или њеном делу. Дате државе чланице шаљу оверену копију тих превода, која се депонује у архиву Савета.

КАО ПОТВРДУ ТОГА, долепотписани пуномоћници потписали су овај уговор.

Сачињено у Мاستрихту, дана седмог фебруара године хиљаду деветсто деведесет друге.

(Списак потписника није пренет.)

ПРЕЧИШЋЕНА ВЕРЗИЈА УГОВОРА О ФУНКЦИОНИСАЊУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

ПРЕАМБУЛА

ЊЕГОВО ВЕЛИЧАНСТВО КРАЉ БЕЛГИЈАНАЦА, ПРЕДСЕДНИК САВЕЗНЕ РЕПУБЛИКЕ НЕМАЧКЕ, ПРЕДСЕДНИК РЕПУБЛИКЕ ФРАНЦУСКЕ, ПРЕДСЕДНИК РЕПУБЛИКЕ ИТАЛИЈЕ, ЊЕНО КРАЉЕВСКО ВИСОЧАНСТВО ВЕЛИКА ВОЈВОТКИЊА ОД ЛУКСЕМБУРГА, ЊЕНО ВЕЛИЧАНСТВО КРАЉИЦА ХОЛАНДИЈЕ ⁽¹⁾,

ОДЛУЧНИ да поставе темеље све тешњег савеза међу народима Европе,

РЕШЕНИ да заједничким деловањем обезбеде привредни и друштвени напредак својих држава отклањајући препреке које деле Европу,

ПОТВРЂУЈУЋИ као основни циљ својих настојања стално побољшање услова живота и рада својих народа,

УВИЂАЈУЋИ да отклањање постојећих препрека захтева усаглашено деловање како би се обезбедили стални раст, уравнотежена трговина и лојална конкуренција,

У НАСТОЈАЊУ да ојачају јединство својих привреда и обезбеде њихов складан развој смањивањем разлика које постоје између различитих региона и смањивањем заосталости региона у неповољнијем положају,

У ЖЕЉИ да заједничком трговинском политиком допринесу постепеном укидању ограничења у међународној трговини,

У НАМЕРИ да потврде солидарност која повезује Европу са прекоморским земљама и у жељи да обезбеде развој њиховог просперитета у складу са начелима Повеље Уједињених нација,

РЕШЕНИ да таквим удруживањем својих ресурса очувају и ојачају мир и слободу и позивајући друге народе Европе који деле њихове идеале да се придруже њиховим настојањима,

ОДЛУЧНИ да промовишу развој највишег могућег нивоа знања својих народа кроз широки приступ образовању и његово стално осавремењивање,

⁽¹⁾ Република Бугарска, Република Чешка, Краљевина Данска, Република Естонија, Ирска, Република Грчка, Краљевина Шпанија, Република Хрватска, Република Кипар, Република Летонија, Република Литванија, Република Мађарска, Република Малта, Република Аустрија, Република Пољска, Република Португал, Румунија, Република Словенија, Република Словачка, Република Финска, Краљевина Шведска и Уједињено Краљевство Велике Британије и Северне Ирске у међувремену су постали чланице Европске уније.

и у ту су сврху ОДРЕДИЛИ као своје пуномоћнике:

(Списак пуномоћника није пренет)

КОЈИ су се, разменивши своја пуномоћја, за која је утврђено да су у ваљаном и прописаном облику, споразумели о следећем:

ДЕО ПРВИ НАЧЕЛА

Члан 1.

1. Овим уговором уређује се функционисање Уније и одређују области, разграничења и начин вршења њених надлежности.
2. Овај уговор и Уговор о Европској унији представљају уговоре на којима се заснива Унија. Ова два уговора, која су истог правног ранга, означавају се као „Уговори”.

НАСЛОВ I ВРСТЕ И ОБЛАСТИ НАДЛЕЖНОСТИ УНИЈЕ

Члан 2.

1. Када је Уговорима Унији поверена искључива надлежност у одређеној области, само Унија може да делује као законодавац и усваја правно обавезујуће акте, а државе чланице то могу само ако их је за то овластила Унија или ради спровођења аката Уније.
2. Када је Уговорима Унији поверена надлежност коју она дели са државама чланицама у одређеној области, Унија и државе чланице могу да делују као законодавци и усвајају правно обавезујуће акте у тој области. Државе чланице врше своје надлежности у мери у којој Унија није извршила своје надлежности. Државе чланице поново врше своје надлежности у мери у којој је Унија одлучила да престане да врши своје надлежности.
3. Државе чланице координишу своје економске политике и политике запошљавања у складу са модалитетима одређеним овим уговором, за чије је утврђивање надлежна Унија.
4. Унија је, у складу са одредбама Уговора о Европској унији, надлежна да утврђује и спроводи заједничку спољну и безбедносну политику, укључујући и постепено обликовање заједничке одбрамбене политике.
5. У одређеним областима и под условима утврђеним у Уговорима, Унија је надлежна да предузме деловање којим подржава, координише или допуњава деловање држава чланица, а да тиме не преузима њихове надлежности у тим областима.

Правно обавезујући акти Уније донети на основу одредаба Уговорâ које се односе на ове области не смеју укључивати хармонизацију закона или других прописа држава чланица.

6. Обим и начин вршења надлежности Уније утврђују се одредбама Уговора за сваку област.

Члан 3.

1. Унија има искључиву надлежност у следећим областима:

- а) царинска унија;
- б) утврђивање правила конкуренције неопходних за функционисање унутрашњег тржишта;
- в) монетарна политика за државе чланице чија је валута евро;
- г) очување биолошких ресурса мора у оквиру заједничке политике у области рибарства;
- д) заједничка трговинска политика.

2. Унија има искључиву надлежност и за закључивање међународног споразума када је његово закључивање предвиђено у законодавном акту Уније или је неопходно како би се Унији омогућило да врши своју унутрашњу надлежност, или уколико његово закључивање може утицати на заједничка правила или изменити област њихове примене.

Члан 4.

1. Унија дели надлежност са државама чланицама ако јој је Уговорима поверена надлежност која се не односи на области наведене у чл. 3. и 6.

2. Подељена надлежност Уније и држава чланица постоји у следећим главним областима:

- а) унутрашње тржиште;
- б) социјална политика, у аспектима утврђеним у овом уговору;
- в) економска, социјална и територијална кохезија;
- г) пољопривреда и рибарство, с изузетком очувања биолошких ресурса мора;
- д) животна средина;
- ђ) заштита потрошача;
- е) транспорт;
- ж) трансевропске мреже;

- з) енергетика;
- и) простор слободе, безбедности и правде;
- ј) заједничка питања безбедности у области јавног здравља, у аспектима утврђеним у овом уговору.

3. У областима истраживања, технолошког развоја и свемира, Унија је надлежна да спроводи активности, а нарочито да утврђује и спроводи програме; међутим, вршење те надлежности не сме да спречава државе чланице да врше своје надлежности.

4. У областима развојне сарадње и хуманитарне помоћи, Унија је надлежна да спроводи активности и да води заједничку политику; међутим, вршење те надлежности не сме да спречава државе чланице да врше своје надлежности.

Члан 5.

1. Државе чланице координишу своје економске политике у оквиру Уније. У ту сврху Савет усваја мере, нарочито начелне смернице за ове политике.

На државе чланице чија је валута евро примењују се посебне одредбе.

2. Унија предузима мере да би обезбедила координацију политика држава чланица у области запошљавања, нарочито утврђивањем смерница за ове политике.

3. Унија може предузети иницијативе да би обезбедила координацију социјалних политика држава чланица.

Члан 6.

Унија је надлежна да предузима деловање којим подржава, координише или допуњава деловање држава чланица. Области таквог деловања на европском нивоу јесу:

- а) заштита и побољшање здравља људи;
- б) индустрија;
- в) култура;
- г) туризам;
- д) образовање, стручна обука, млади и спорт;
- ђ) цивилна заштита;

е) административна сарадња.

НАСЛОВ II ОДРЕДБЕ КОЈЕ ИМАЈУ ОПШТУ ПРИМЕНУ

Члан 7.

Унија се стара о међусобној усклађености својих политика и активности, узимајући у обзир све своје циљеве а у складу са начелом поверавања овлашћења.

Члан 8.

(бивши члан 3. став 2. УЕЗ) ⁽¹⁾

У свим својим активностима, Унија настоји да отклони неједнакости и да подстиче једнакост мушкараца и жена.

Члан 9.

Приликом утврђивања и спровођења својих политика и активности, Унија узима у обзир захтеве у вези са подстицањем високог нивоа запослености, јемчењем одговарајуће социјалне заштите, борбом против социјалне искључености и високим нивоом образовања, обуке и заштите здравља људи.

Члан 10.

Приликом утврђивања и спровођења својих политика и активности, Унија настоји да се бори против дискриминације на основу пола, расе или етничког порекла, вере или уверења, инвалидитета, старосног доба или сексуалне оријентације.

Члан 11.

(бивши члан 6. УЕЗ)

Захтеви у погледу заштите животне средине морају бити укључени у утврђивање и спровођење политика и активности Уније, нарочито ради подстицања одрживог развоја.

Члан 12.

(бивши члан 153. став 2. УЕЗ)

⁽¹⁾ Ова упућивања су само индикативна. За више информација видети упоредне табеле са старим и новим нумерисањем Уговорâ.

Захтеви у погледу заштите потрошача узимају се у обзир приликом утврђивања и спровођења других политика и активности Уније.

Члан 13.

Приликом формулисања и спровођења политика Уније у области пољопривреде, рибарства, транспорта, унутрашњег тржишта, истраживања и технолошког развоја и свемира, Унија и државе чланице, будући да су животиње бића која осећају, посвећују пуну пажњу захтевима у погледу добробити животиња, при чему поштују одредбе закона или других прописа и обичаје држава чланица, нарочито оне који се односе на верске обреде, културне традиције и регионално наслеђе.

Члан 14.

(бивши члан 16. УЕЗ)

Не доводећи у питање члан 4. Уговора о Европској унији или чл. 93, 106. и 107. овог уговора и с обзиром на место које услуге од општег економског интереса имају у заједничким вредностима Уније, као и њихову улогу у подстицању социјалне и територијалне кохезије, Унија и државе чланице, свако у оквиру својих овлашћења и у области примене Уговорâ, воде рачуна о томе да такве услуге функционишу на основу начела и услова, нарочито економских и финансијских, који им омогућавају да испуне своју мисију. Европски парламент и Савет, уредбама, у складу са редовним законодавним поступком, утврђују та начела и услове не доводећи у питање надлежност држава чланица да, у складу са Уговорима, обезбеђују, наручују и финансирају такве услуге.

Члан 15.

(бивши члан 255. УЕЗ)

1. Да би се подстицало добро управљање и обезбедило учешће цивилног друштва, органи, тела, службе и агенције Уније у свом раду у највећој могућој мери поштују начело отворености.
2. Европски парламент заседа јавно, као и Савет када разматра нацрт законодавног акта и гласа о њему.
3. Сваки грађанин Уније и свако физичко или правно лице које борава, односно има регистровано седиште у некој држави чланици има право приступа документима органа, тела, служби и агенција Уније, без обзира на носач података на ком се налазе, уз поштовање начела и услова који ће се утврдити у складу са овим ставом.

Општа начела и ограничења заснована на јавном или приватном интересу у погледу тог права приступа документима утврђују Европски парламент и Савет, уредбама, у складу са редовним законодавним поступком.

Сваки орган, тело, служба или агенција обезбеђује транспарентност свог рада и у свом пословнику утврђује посебне одредбе о приступу својим документима, у складу са уредбама из подстава 2.

Овај став примењује се на Суд правде Европске уније, Европску централну банку и Европску инвестициону банку само када они извршавају своје административне задатке.

Европски парламент и Савет обезбеђују објављивање докумената који се односе на законодавне поступке под условима утврђеним уредбама из подстава 2.

Члан 16.
(бивши члан 286. УЕЗ)

1. Свако има право на заштиту својих података о личности.
2. Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, утврђују правила о заштити појединаца у погледу обраде података о личности од стране органа, тела, служби и агенција Уније и од стране држава чланица када они спроводе активности у области примене права Уније, као и правила о слободном кретању тих података. Поштовање ових правила контролишу независни органи.

Правила усвојена на основу овог члана не доводе у питање посебна правила утврђена у члану 39. Уговора о Европској унији.

Члан 17.

1. Унија поштује и не доводи у питање статус који према националном праву имају цркве и верска удружења или заједнице у државама чланицама.
2. Унија подједнако поштује статус који према националном праву имају филозофске и неконфесионалне организације.
3. Признајући њихов идентитет и посебан допринос, Унија одржава отворен, транспарентан и редован дијалог са тим црквама и организацијама.

ДЕО ДРУГИ
ЗАБРАНА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ГРАЂАНСТВО УНИЈЕ

Члан 18.
(бивши члан 12. УЕЗ)

У области примене Уговорâ и без довођења у питање било које од њихових посебних одредаба, забрањена је свака дискриминација на основу држављанства.

Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, могу донети прописе којима се забрањује таква дискриминација.

Члан 19.
(бивши члан 13. УЕЗ)

1. Не доводећи у питање остале одредбе Уговора и у границама овлашћења које му је Унија поверила тим уговорима, Савет може једногласном одлуком, у складу са посебним законодавним поступком и након добијања сагласности Европског парламента, предузети одговарајуће мере ради борбе против дискриминације на основу пола, расе или етничког порекла, вере или уверења, инвалидитета, старосног доба или сексуалне оријентације.

2. Одступајући од става 1, Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, могу усвојити основна начела подстицајних мера Уније, искључујући било какву хармонизацију закона и других прописа држава чланица, да би подржали деловање које су предузеле државе чланице како би допринеле остваривању циљева из става 1.

Члан 20.
(бивши члан 17. УЕЗ)

1. Успоставља се грађанство Уније. Грађанин Уније је свако лице које има држављанство неке од држава чланица. Грађанство Уније додаје се држављанству државе чланице и не замењује га.

2. Грађани Уније уживају права и имају обавезе предвиђене у Уговорима. Они, између осталог, имају:

- а) право да се слободно крећу и бораве на територији држава чланица;
- б) право да бирају и да буду бирани на изборима за Европски парламент, као и на локалним изборима у држави чланици боравка, под истим условима као и држављани те државе;
- в) право да, на територији треће земље у којој држава чланица чији су они држављани није представљена, уживају заштиту дипломатских и конзуларних органа било које државе чланице под истим условима као и држављани те државе;
- г) право да упуте петицију Европском парламенту, да се обрате Европском омбудсману и органима и саветодавним телима Уније на било ком језику на коме су сачињени Уговори, као и да добију одговор на истом језику.

Та права се остварују у складу са условима и ограничењима утврђеним Уговорима, као и мерама усвојеним за њихову примену.

Члан 21.
(бивши члан 18. УЕЗ)

1. Сваки грађанин Уније има право да се слободно креће и борави на територији држава чланица, уз ограничења и услове утврђене Уговорима и мерама усвојеним за њихову примену.
2. Ако се покаже да је неопходно деловање Уније како би се остварио овај циљ, а Уговорима нису предвиђена неопходна овлашћења, Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, могу усвојити одредбе с циљем да се олакша остваривање права из става 1.
3. У исте сврхе као што су оне из става 1. и ако Уговорима нису предвиђена неопходна овлашћења, Савет, у складу са посебним законодавним поступком, може усвојити мере које се односе на социјалну сигурност или социјалну заштиту. Савет одлучује једногласно након консултовања са Европским парламентом.

Члан 22.
(бивши члан 19. УЕЗ)

1. Сваки грађанин Уније који борави у држави чланици чији није држављанин, у тој држави чланици има право да бира и да буде биран на локалним изборима под истим условима као и држављани те државе. Ово право се остварује уз поштовање детаљних правила које Савет усваја једногласном одлуком у складу са посебним законодавним поступком и након консултовања са Европским парламентом; овим правилима могу се предвидети одступања ако је то оправдано због проблема специфичних за неку државу чланицу.
2. Не доводећи у питање члан 223. став 1. и одредбе усвојене за његово спровођење, сваки грађанин Уније који борави у држави чланици чији није држављанин, у тој држави чланици има право да бира и да буде биран на изборима за Европски парламент, под истим условима као и држављани те државе. Ово право се остварује уз поштовање детаљних правила које Савет усваја једногласном одлуком у складу са посебним законодавним поступком и након консултовања са Европским парламентом; овим правилима могу се предвидети одступања ако је то оправдано због проблема специфичних за неку државу чланицу.

Члан 23.
(бивши члан 20. УЕЗ)

Сваки грађанин Уније на територији треће земље у којој држава чланица чији је држављанин није представљена, има право на заштиту од стране дипломатских или конзуларних органа било које државе чланице под истим условима као и држављани те државе. Државе чланице усвајају неопходне одредбе и започињу међународне преговоре који су потребни за обезбеђивање те заштите.

Савет, у складу са посебним законодавним поступком и након консултовања са Европским парламентом, може донети директиве о утврђивању мера за координацију и сарадњу које су неопходне за лакше остваривање такве заштите.

Члан 24.
(бивши члан 21. УЕЗ)

Европски парламент и Савет, уредбама, у складу са редовним законодавним поступком, усвајају одредбе које се односе на поступке и услове потребне за грађанску иницијативу у смислу члана 11. Уговора о Европској унији, укључујући минималан број држава чланица из којих ти грађани морају да долазе.

Сваки грађанин Уније има право да упути петицију Европском парламенту у складу са чланом 227.

Сваки грађанин Уније може се обратити омбудсману, успостављеном у складу са чланом 228.

Сваки грађанин Уније може се писмено обратити сваком органу или телу из овог члана или члана 13. Уговора о Европској унији на једном од језика наведених у члану 55. став 1. Уговора о Европској унији и добити одговор на истом језику.

Члан 25.
(бивши члан 22. УЕЗ)

Комисија сваке три године извештава Европски парламент, Савет и Економски и социјални комитет о примени одредаба овог дела. У овом извештају узима се у обзир развој Уније.

На тој основи и не доводећи у питање остале одредбе Уговорâ, Савет, једногласном одлуком у складу са посебним законодавним поступком и након добијања сагласности Европског парламента, може усвојити одредбе како би се ојачала или допунила права наведена у члану 20. став 2. Ове одредбе ступају на снагу након што их одобре државе чланице у складу са својим уставним правилима.

ДЕО ТРЕЋИ
ПОЛИТИКЕ И УНУТРАШЊЕ ДЕЛОВАЊЕ УНИЈЕ

НАСЛОВ I
УНУТРАШЊЕ ТРЖИШТЕ

Члан 26.

(бивши члан 14. УЕЗ)

1. Унија усваја мере за успостављање или обезбеђење функционисања унутрашњег тржишта, у складу са одговарајућим одредбама Уговора.
2. Унутрашње тржиште представља простор без унутрашњих граница на којем су обезбеђени слободно кретање робе, лица, услуга и капитала, у складу са одредбама Уговора.
3. Савет, на предлог Комисије, утврђује смернице и услове који су неопходни да се обезбеди уравнотежен развој у свим датим секторима.

Члан 27.

(бивши члан 15. УЕЗ)

Приликом израде својих предлога ради остваривања циљева утврђених у члану 26, Комисија узима у обзир колико ће напора неке привреде, због разлика у развијености, морати да уложи за успостављање унутрашњег тржишта и може предложити одговарајуће одредбе.

Ако су те одредбе у форми одступања, оне морају бити привременог карактера и смеју проузроковати само најмањи могући поремећај у функционисању унутрашњег тржишта.

НАСЛОВ II СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ РОБЕ

Члан 28.

(бивши члан 23. УЕЗ)

1. Унија укључује царинску унију, која обухвата целокупну трговину робом и подразумева забрану царинских дажбина на увоз и извоз и свих дажбина које имају исто дејство између држава чланица, као и усвајање заједничке царинске тарифе у њиховим односима са трећим земљама.
2. Одредбе члана 30. и Поглавља 3. овог наслова примењују се на производе који потичу из држава чланица и на производе из трећих земаља који су у слободном промету у државама чланицама.

Члан 29.

(бивши члан 24. УЕЗ)

Сматра се да су производи из треће земље у слободном промету у држави чланици ако су за њих у тој држави чланици испуњене увозне формалности и наплаћене све прописане царинске дажбине или дажбине које имају исто дејство,

и ако се није користила погодност потпуног или делимичног повраћаја таквих царина или дажбина.

ПОГЛАВЉЕ 1. ЦАРИНСКА УНИЈА

Члан 30. (бивши члан 25. УЕЗ)

Између држава чланица забрањене су царинске дажбине на увоз и извоз и дажбине које имају исто дејство. Ова забрана такође се примењује на царинске дажбине фискалне природе.

Члан 31. (бивши члан 26. УЕЗ)

Дажбине у Заједничкој царинској тарифи утврђује Савет на предлог Комисије.

Члан 32. (бивши члан 27. УЕЗ)

Приликом обављања задатака који су јој поверени на основу овог поглавља, Комисија се руководи:

- а) потребом да се подстиче трговина између држава чланица и трећих земаља;
- б) развојем услова конкуренције унутар Уније уколико они воде побољшању конкурентне способности предузећа;
- в) захтевима Уније у вези са снабдевањем сировинама и полупроизводима; с тим у вези, Комисија води рачуна о томе да избегне нарушавање услова конкуренције између држава чланица у погледу готових производа;
- г) потребом да се избегну озбиљни поремећаји у привредама држава чланица и да се обезбеде рационалан развој производње и повећање потрошње унутар Уније.

ПОГЛАВЉЕ 2. ЦАРИНСКА САРАДЊА

Члан 33. (бивши члан 135. УЕЗ)

У области примене Уговорâ, Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, предузимају мере да би јачали царинску сарадњу између држава чланица, као и између њих и Комисије.

ПОГЛАВЉЕ 3.

ЗАБРАНА КВАНТИТАТИВНИХ ОГРАНИЧЕЊА ИЗМЕЂУ ДРЖАВА ЧЛАНИЦА

Члан 34.

(бивши члан 28. УЕЗ)

Између држава чланица забрањена су квантитативна ограничења увоза и све мере које имају исто дејство.

Члан 35.

(бивши члан 29. УЕЗ)

Између држава чланица забрањена су квантитативна ограничења извоза и све мере које имају исто дејство.

Члан 36.

(бивши члан 30. УЕЗ)

Одредбе чл. 34. и 35. не искључују забране или ограничења увоза, извоза или транзита робе који су оправдани разлозима јавног морала, јавног поретка или јавне безбедности, заштите здравља и живота људи, животиња или биљака, заштите националног блага које има уметничку, историјску или археолошку вредност или заштите индустријске и комерцијалне својине. Међутим, такве забране или ограничења не смеју представљати средство произвољне дискриминације или прикривено ограничавање трговине између држава чланица.

Члан 37.

(бивши члан 31. УЕЗ)

1. Државе чланице прилагођавају све државне монополе комерцијалне природе како би обезбедиле да између држављана држава чланица не буде дискриминације у погледу услова набавке и пласирања робе на тржиште.

Одредбе овог члана примењују се на свако тело преко којег држава чланица, правно или фактички, непосредно или посредно, контролише, одређује или знатно утиче на увоз или извоз између држава чланица. Ове одредбе се исто тако примењују на монополе које је држава пренела на друге.

2. Државе чланице се уздржавају од увођења сваке нове мере која је у супротности са начелима утврђеним у ставу 1. или којом се ограничава област

примене чланова који се односе на забрану царинских дажбина и квантитативних ограничења између држава чланица.

3. Ако државни монопол комерцијалне природе има правила намењена томе да се олакша продаја пољопривредних производа или добије најбоља вредност за њих, потребно је предузети кораке за примену правила из овог члана да би се обезбедиле еквивалентне заштитне мере за запошљавање и животни стандард одговарајућих произвођача.

НАСЛОВ III ПОЉОПРИВРЕДА И РИБАРСТВО

Члан 38. (бивши члан 32. УЕЗ)

1. Унија утврђује и спроводи заједничку пољопривредну политику и политику у области рибарства.

Унутрашње тржиште проширује се на пољопривреду, рибарство и трговину пољопривредним производима. Под „пољопривредним производима” подразумевају се биљни и сточарски производи, производи рибарства, као и производи првог степена прераде који су у непосредној вези са тим производима. Упућивања на заједничку пољопривредну политику или пољопривреду и употреба термина „пољопривредни” сматрају се упућивањем и на рибарство, при чему се имају у виду специфичне карактеристике овог сектора.

2. Осим ако у чл. 39–44. није другачије предвиђено, правила утврђена за успостављање и функционисање унутрашњег тржишта примењују се и на пољопривредне производе.

3. Производи на које се примењују одредбе чл. 39–44. наведени су у Анексу I.

4. Функционисање и развој унутрашњег тржишта пољопривредних производа морају бити праћени успостављањем заједничке пољопривредне политике.

Члан 39. (бивши члан 33. УЕЗ)

1. Циљеви заједничке пољопривредне политике су:

а) да се повећа продуктивност пољопривреде подстицањем техничког напретка и обезбеђењем рационалнијег развоја пољопривредне производње и оптималним коришћењем фактора производње, нарочито радне снаге;

- б) да се тако обезбеди пристојан животни стандард за пољопривредну заједницу, нарочито повећањем личних прихода лица која се баве пољопривредом;
- в) да се стабилизује тржиште;
- г) да се обезбеди редовно снабдевање;
- д) да се обезбеди снабдевање потрошача по разумним ценама.

2. Приликом разраде заједничке пољопривредне политике и посебних метода за њену примену, узима се у обзир:

- а) посебан карактер пољопривредне делатности који произлази из социјалне структуре пољопривреде и структурних и природних разлика између различитих пољопривредних подручја;
- б) потреба да се постепено изврше одговарајућа прилагођавања;
- в) чињеница да пољопривреда у државама чланицама представља сектор који је тесно повезан са целокупном привредом.

Члан 40.
(бивши члан 34. УЕЗ)

1. Да би се остварили циљеви утврђени у члану 39, успоставља се заједничка организација пољопривредних тржишта.

Ова организација има један од следећих облика, у зависности од датих производа:

- а) заједничка правила конкуренције;
- б) обавезна координација различитих националних организација тржишта;
- в) европска организација тржишта.

2. Заједничка организација успостављена у складу са ставом 1. може обухватити све мере потребне за остваривање циљева утврђених у члану 39, нарочито регулисање цена, помоћи у производњи и пласирању различитих производа, аранжмане у вези са складиштењем и преносом и заједничке механизме за стабилизацију увоза или извоза.

Заједничка организација ограничена је на остваривање циљева утврђених у члану 39. и искључује сваку дискриминацију између произвођача или потрошача унутар Уније.

Свака заједничка ценовна политика заснива се на заједничким критеријумима и јединственим методима обрачуна.

3. Да би се заједничкој организацији из става 1. омогућило да оствари своје циљеве, може се основати један или више фондова за усмеравање и гаранције у пољопривреди.

Члан 41.
(бивши члан 35. УЕЗ)

Да би се омогућило остваривање циљева утврђених у члану 39, у оквиру заједничке пољопривредне политике могу се предвидети мере као што су:

- а) делотворна координација настојања у области стручне обуке, истраживања и ширења знања из области пољопривреде; ово може обухватити и заједничко финансирање пројеката или институција;
- б) заједничке мере за подстицање потрошње одређених производа.

Члан 42.
(бивши члан 36. УЕЗ)

Одредбе поглавља које се односи на правила конкуренције примењују се на производњу пољопривредних производа и трговину пољопривредним производима само у мери у којој Европски парламент и Савет то одреде, у оквиру члана 43. став 2. и у складу са поступком утврђеним у том ставу, при чему се узимају у обзир циљеви утврђени у члану 39.

Савет, на предлог Комисије, може одобрити доделу помоћи:

- а) за заштиту предузећа која су због структурних или природних услова у неповољнијем положају;
- б) у оквиру програмâ привредног развоја.

Члан 43.
(бивши члан 37. УЕЗ)

1. Комисија подноси предлоге за разраду и спровођење заједничке пољопривредне политике, укључујући и замену националних организација једним од облика заједничке организације предвиђених у члану 40. став 1, као и за спровођење мера наведених у овом наслову.

У тим предлозима узима се у обзир узајамна зависност пољопривредних питања наведених у овом наслову.

2. Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Економским и социјалним комитетом, успостављају заједничку организацију пољопривредних тржишта предвиђену у

члану 40. став 1. и утврђују остале одредбе неопходне за остваривање циљева заједничке пољопривредне политике и заједничке политике у области рибарства.

3. Савет на предлог Комисије усваја мере о утврђивању цена, дажбина, помоћи и квантитативних ограничења, као и о утврђивању и расподели могућности за риболов.

4. У складу са ставом 2, националне организације тржишта могу се заменити заједничком организацијом предвиђеном у члану 40. став 1. ако:

- а) заједничка организација пружа државама чланицама које се противе тој мери и које имају сопствену организацију за дату производњу, еквивалентне заштитне мере за запошљавање и животни стандард одговарајућих произвођача, при чему се узимају у обзир могућа прилагођавања и специјализације који ће с временом бити потребни;
- б) таква организација обезбеђује услове за трговину унутар Уније сличне онима који постоје на националном тржишту.

5. Ако се заједничка организација за одређене сировине успостави док још не постоји заједничка организација за одговарајуће прерађене производе, сировине које се користе за прерађене производе намењене извозу у треће земље, могу се увозити из земаља изван Уније.

Члан 44.
(бивши члан 38. УЕЗ)

Ако у једној држави чланици неки производ подлеже националној организацији тржишта или унутрашњим правилима која имају исто дејство, а који утичу на конкурентност сличне производње у другој држави чланици, државе чланице наплаћују компензаторну царинску дажбину на увоз тог производа из државе чланице у којој постоје таква организација или таква правила, осим ако та држава чланица не наплаћује компензаторну царинску дажбину на извоз.

Комисија утврђује износ тих дажбина у висини потребној да се поново успостави равнотежа; она може одобрити и друге мере, чије услове и појединости сама утврђује.

НАСЛОВ IV
СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ ЛИЦА, УСЛУГА И КАПИТАЛА

ПОГЛАВЉЕ I.
РАДНИЦИ

Члан 45.
(бивши члан 39. УЕЗ)

1. Унутар Уније обезбеђена је слобода кретања радника.
2. Таква слобода кретања подразумева укидање сваке дискриминације на основу држављанства између радника из држава чланица у погледу запошљавања, новчане накнаде и других услова рада и запошљавања.
3. Уз поштовање ограничења оправданих разлозима јавног поретка, јавне безбедности или јавног здравља, она подразумева право радника:
 - а) да прихвате стварну понуду за запослење;
 - б) да се у ту сврху слободно крећу на територији држава чланица;
 - в) да борава у некој држави чланици ради запослења у складу са одредбама закона или других прописа којима се уређује запошљавање држављана те државе;
 - г) да остану на територији државе чланице након што су се запослили у тој држави, под условима које Комисија утврди у уредбама.
4. Одредбе овог члана не примењују се на запошљавање у јавној служби.

Члан 46.
(бивши члан 40. УЕЗ)

Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Економским и социјалним комитетом, доносе директиве или уредбе којима се утврђују мере потребне за остваривање слободе кретања радника како је одређено у члану 45, нарочито:

- а) обезбеђујући блиску сарадњу између националних служби за запошљавање;
- б) укидајући административне поступке и праксе и рокове прописане за приступ расположивим радним местима, било да произлазе из националног законодавства или из раније закључених споразума између држава чланица, чије би задржавање могло представљати препреку за либерализацију кретања радника;
- в) укидајући све прописане рокове и друга ограничења предвиђена националним законодавством или споразумима претходно закљученим између држава чланица којима се радницима из других држава чланица у погледу слободног избора запослења прописују услови другачији од оних прописаних за домаће раднике;
- г) успостављајући одговарајуће механизме за повезивање понуда за запослење и пријава за запослење и лакше постизање равнотеже између понуде и тражње на тржишту рада на начин којим се избегава озбиљно угрожавање

животног стандарда и нивоа запослености у различитим регионима и индустријским гранама.

Члан 47.
(бивши члан 41. УЕЗ)

Државе чланице, у оквиру заједничког програма, подстичу размену младих радника.

Члан 48.
(бивши члан 42. УЕЗ)

Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, усвајају мере у области социјалне сигурности неопходне за омогућавање слободе кретања радника; у ту сврху они успостављају посебан систем који радницима мигрантима који су запослени или обављају самосталне делатности, као и лицима која они издржавају обезбеђује:

- а) сабирање свих периода који се узимају у обзир према прописима различитих држава ради стицања и задржавања права на давања и израчунавања њихове висине;
- б) исплату давања лицима која имају боравак на територији држава чланица.

Ако члан Савета изјави да би нацрт законодавног акта из подстава 1. могао утицати на важне аспекте његовог система социјалне сигурности, укључујући његов обухват, трошкове или финансијску структуру, или да би могао утицати на финансијску равнотежу тог система, он може затражити да се то питање упути Европском савету. У том случају редован законодавни поступак се суспендује. Након расправе, у року од четири месеца од те суспензије, Европски савет:

- а) враћа нацрт Савету, чиме се окончава суспензија редовног законодавног поступка или
- б) не предузима никакве радње или захтева од Комисије да поднесе нови предлог; у том случају сматра се да првобитно предложени акт није усвојен.

ПОГЛАВЉЕ 2.
ПРАВО ПОСЛОВНОГ НАСТАЊИВАЊА

Члан 49.
(бивши члан 43. УЕЗ)

У оквиру одредаба наведених у даљем тексту, забрањују се ограничења слободе пословног настањивања за држављане једне државе чланице на територији друге државе чланице. Та забрана односи се и на ограничења у вези са оснивањем

агенција, огранака или подређених друштава од стране држављана једне државе чланице који су настањени на територији друге државе чланице.

Слобода пословног настањивања обухвата право започињања и обављања самосталних делатности, као и право оснивања предузећа и управљања њима, нарочито када је реч о привредним друштвима у смислу члана 54. став 2, под условима које право државе у којој је остварено то пословно настањивање утврђује за сопствене држављане и уз поштовање одредаба поглавља које се односи на капитал.

Члан 50.
(бивши члан 44. УЕЗ)

1. Ради остваривања слободе пословног настањивања у вези са одређеном делатношћу, Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Економским и социјалним комитетом, доносе директиве.

2. Европски парламент, Савет и Комисија врше дужности које имају на основу претходних одредаба, а нарочито:

- а) дајући, по правилу, предност делатностима код којих слобода пословног настањивања знатно доприноси развоју производње и трговине;
- б) обезбеђујући блиску сарадњу између надлежних органа држава чланица како би се утврдило конкретно стање у различитим делатностима унутар Уније;
- в) укидајући административне поступке и праксе који произлазе из националног законодавства или из споразума раније закључених између држава чланица, чије би задржавање представљало препреку за слободу пословног настањивања;
- г) старајући се о томе да радници једне државе чланице који су запослени на територији друге државе чланице могу остати на тој територији ради започињања самосталне делатности ако испуњавају услове које би морали да испуне да су у ту државу ушли у тренутку када намеравају да започну ту делатност;
- д) омогућавајући држављанину једне државе чланице да стиче и користи непокретности које се налазе на територији друге државе чланице, уколико то није у супротности са начелима утврђеним у члану 39. став 2;
- ђ) постепено укидајући ограничења слободе пословног настањивања у свакој разматраној грани делатности, у погледу услова за оснивање агенција, огранака или подређених друштава на територији државе чланице, као и у погледу услова под којима запослени из матичног предузећа долазе на управљачке или надзорне положаје у тим агенцијама, огранцима или подређеним друштвима;

- е) координишући, у мери у којој је то неопходно, ради заштите интереса чланова и других, заштитне мере које државе чланице захтевају од привредних друштава у смислу члана 54. став 2, са циљем да се обезбеде еквивалентне заштитне мере у целој Унији;
- ж) обезбеђујући да помоћ коју додељују државе чланице не нарушава услове за пословно настањивање.

Члан 51.
(бивши члан 45. УЕЗ)

Одредбе овог поглавља не примењују се у одређеној држави чланици на делатности које су у тој држави повезане, макар и повремено, са вршењем јавне власти.

Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, могу одлучити да се одредбе овог поглавља не примењују на одређене делатности.

Члан 52.
(бивши члан 46. УЕЗ)

1. Одредбе овог поглавља и мере које су предузете у складу са њима не доводе у питање примену одредаба закона и других прописа које предвиђају посебан режим за стране држављане из разлога јавног поретка, јавне безбедности или јавног здравља.

2. Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, доносе директиве за усклађивање наведених одредаба.

Члан 53.
(бивши члан 47. УЕЗ)

1. Да би се олакшало започињање и обављање самосталних делатности, Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, доносе директиве за узајамно признавање диплома, уверења и других доказа о формалним квалификацијама, као и за усклађивање одредаба закона или других прописа држава чланица које се односе на започињање и обављање самосталних делатности.

2. У случају здравствених радника, здравствених сарадника и фармацеута, постепено укидање ограничења зависи од усклађивања услова за обављање тих професија у различитим државама чланицама.

Члан 54.

(бивши члан 48. УЕЗ)

Привредна друштва основана у складу са законом једне државе чланице која имају своје регистровано седиште, главну управу или главно место пословања унутар Уније, за сврхе овог поглавља третирају се на исти начин као физичка лица која су држављани држава чланица.

„Привредна друштва” означавају привредна друштва основана према грађанском или привредном праву, укључујући и задруге и друга правна лица уређена јавним или приватним правом, осим оних која су непрофитна.

Члан 55.

(бивши члан 294. УЕЗ)

Државе чланице држављанима других држава чланица дају исти третман као и својим држављанима у погледу учешћа у капиталу привредних друштава у смислу члана 54, не доводећи у питање примену осталих одредаба Уговорâ.

ПОГЛАВЉЕ 3. УСЛУГЕ

Члан 56.

(бивши члан 49. УЕЗ)

У оквиру одредаба наведених у даљем тексту, забрањују се ограничења слободе пружања услуга унутар Уније у односу на држављане држава чланица који су пословно настањени у другој држави чланици, а не у држави лица коме су услуге намењене.

Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, могу проширити примену одредаба овог поглавља на држављане треће земље који пружају услуге и пословно су настањени унутар Уније.

Члан 57.

(бивши члан 50. УЕЗ)

„Услугама” у смислу Уговорâ сматрају се услуге које се обично пружају уз новчану накнаду, уколико нису уређене одредбама о слободном кретању робе, капитала и лица.

„Услуге” нарочито обухватају:

- а) делатности индустријског карактера;
- б) делатности трговинског карактера;

- в) занатске делатности;
- г) делатности слободних професија.

Не доводећи у питање одредбе поглавља које се односе на право пословног настањивања, лице које пружа неку услугу може у ту сврху привремено обављати своју делатност у држави чланици у којој се пружа услуга под истим условима које та држава прописује за своје држављане.

Члан 58.
(бивши члан 51. УЕЗ)

1. Слобода пружања услуга у области транспорта уређује се одредбама наслова који се односи на транспорт.
2. Либерализација банкарских услуга и услуга осигурања које су повезане са кретањем капитала спроводи се упоредо са либерализацијом кретања капитала.

Члан 59.
(бивши члан 52. УЕЗ)

1. Да би се постигла либерализација одређене услуге, Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Економским и социјалним комитетом, доносе директиве.
2. У погледу директива из става 1, предност се по правилу даје оним услугама које непосредно утичу на трошкове производње или чија либерализација доприноси подстицању трговине робом.

Члан 60.
(бивши члан 53. УЕЗ)

Државе чланице настоје да либерализују услуге у већем обиму од оног који се захтева директивама донетим у складу са чланом 59. став 1, ако им то дозвољава опште стање у њиховој привреди и стање у датој привредној грани.

У ту сврху Комисија даје препоруке одговарајућим државама чланицама.

Члан 61.
(бивши члан 54. УЕЗ)

Све док се не укину ограничења слободе пружања услуга, свака држава чланица, не правећи разлику на основу држављанства или боравка, примењује та ограничења на сва лица која пружају услуге у смислу члана 56. став 1.

Члан 62.
(бивши члан 55. УЕЗ)

Одредбе чл. 51–54. примењују се на питања на која се односи ово поглавље.

ПОГЛАВЉЕ 4.
КАПИТАЛ И ПЛАЋАЊА

Члан 63.
(бивши члан 56. УЕЗ)

1. У оквиру одредаба утврђених у овом поглављу забрањују се сва ограничења кретања капитала између држава чланица, као и између држава чланица и трећих земаља.
2. У оквиру одредаба утврђених у овом поглављу забрањују се сва ограничења плаћања између држава чланица, као и између држава чланица и трећих земаља.

Члан 64.
(бивши члан 57. УЕЗ)

1. Одредбе члана 63. не доводе у питање примену ограничења за треће земље која према националном праву или праву Уније постоје на дан 31. децембра 1993. године у погледу кретања капитала у треће земље или из њих а односе се на директне инвестиције, укључујући инвестиције у некретнине, на пословно настањивање, пружање финансијских услуга или укључивање хартија од вредности на тржишта капитала. У погледу ограничења која постоје према националном праву Бугарске, Естоније и Мађарске, као релевантан датум узима се 31. децембар 1999. године. У погледу ограничења која постоје према националном праву Хрватске, као релевантан датум узима се 31. децембар 2002. године.
2. Настојећи да у највећој могућој мери остваре циљ слободног кретања капитала између држава чланица и трећих земаља и не доводећи у питање остала поглавља Уговорâ, Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, усвајају мере у вези са кретањем капитала у треће земље или из њих које се односе на директне инвестиције, укључујући инвестиције у некретнине, на пословно настањивање, пружање финансијских услуга или укључивање хартија од вредности на тржишта капитала.
3. Без обзира на став 2, само Савет, у складу са посебним законодавним поступком, може једногласно и након консултовања са Европским парламентом, усвојити мере које у праву Уније представљају корак уназад у погледу либерализације кретања капитала у треће земље или из њих.

Члан 65.
(бивши члан 58. УЕЗ)

1. Одредбе члана 63. не доводе у питање право држава чланица:
 - а) да примењују одговарајуће одредбе својих пореских прописа којима се порески обвезници стављају у различит положај на основу њиховог места боравка или места где је њихов капитал инвестиран;
 - б) да предузимају све мере потребне за спречавање кршења националних закона и других прописа, нарочито у области опорезивања и пруденцијалног надзора над финансијским институцијама, или да утврђују поступке за пријављивање кретања капитала у сврхе административних или статистичких информација, или да предузимају мере које су оправдане из разлога јавног поретка или јавне безбедности.
2. Одредбе овог поглавља не доводе у питање примену ограничења права пословног настањивања која су у сагласности са Уговорима.
3. Мере и поступци из ст. 1. и 2. не смеју представљати средство произвољне дискриминације нити прикривено ограничавање слободног кретања капитала и плаћања како је утврђено у члану 63.
4. Ако мере из члана 64. став 3 нису усвојене, Комисија или, ако Комисија не донесе одлуку у року од три месеца од захтева дате државе чланице, Савет може донети одлуку у којој се наводи да се сматра да су рестриктивне пореске мере које је усвојила нека држава чланица у односу на једну или више трећих земаља у сагласности са Уговорима уколико су оправдане једним од циљева Уније и у сагласности са добрим функционисањем унутрашњег тржишта. Савет одлучује једногласно на захтев државе чланице.

Члан 66.
(бивши члан 59. УЕЗ)

Ако, у изузетним околностима, кретање капитала у треће земље или из њих проузрокује, или прети да проузрокује, озбиљне тешкоће у функционисању економске и монетарне уније, Савет, на предлог Комисије и након консултовања са Европском централном банком, може предузимати заштитне мере у односу на треће земље за период који не може бити дужи од шест месеци, ако су такве мере заиста неопходне.

НАСЛОВ V
ПРОСТОР СЛОБОДЕ, БЕЗБЕДНОСТИ И ПРАВДЕ

ПОГЛАВЉЕ I.
ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 67.
(бивши члан 61. УЕЗ и бивши члан 29. УЕУ)

1. Унија представља простор слободе, безбедности и правде у којем се поштују основна права и различити правни системи, као и традиције држава чланица.
2. Она обезбеђује да се на унутрашњим границама не врши контрола лица и обликује заједничку политику у области азила, имиграције и контроле спољних граница, која се заснива на солидарности између држава чланица и која је правична према држављанима трећих земаља. За сврху овог наслова, лица без држављанства третирају се као држављани трећих земаља.
3. Унија настоји да обезбеди висок ниво безбедности мерама за превенцију и борбу против криминала, расизма и ксенофобије и мерама за координацију и сарадњу између полицијских и правосудних органа и других надлежних органа, као и узајамним признањем пресуда у кривичним стварима и, ако је потребно, приближавањем кривичног законодавства.
4. Унија олакшава приступ правди, нарочито путем начела узајамног признања судских и вансудских одлука у грађанскоправним стварима.

Члан 68.

Европски савет утврђује стратешке смернице за законодавно и оперативно планирање унутар простора слободе, безбедности и правде.

Члан 69.

Национални парламенти се старају о томе да се у предлозима и законодавним иницијативама поднетим на основу поглавља 4. и 5. поштује начело супсидијарности, у складу са Протоколом о примени начела супсидијарности и пропорционалности.

Члан 70.

Не доводећи у питање чл. 258, 259. и 260, Савет може, на предлог Комисије, усвојити мере којима се утврђују начин на који државе чланице, у сарадњи са Комисијом, објективно и непристрасно оцењују како органи држава чланица спроводе политике Уније из овог наслова, нарочито ради олакшавања пуне примене начела узајамног признања. О садржају и резултатима оцене обавештавају се Европски парламент и национални парламенти.

Члан 71.
(бивши члан 36. УЕУ)

У оквиру Савета оснива се стални одбор како би се обезбедило да се унутар Уније подстиче и јача оперативна сарадња у области унутрашње безбедности. Не доводећи у питање члан 240, овај одбор олакшава координацију деловања надлежних органа држава чланица. Представници тела, служби и агенција Уније могу бити укључени у рад овог одбора. О том раду обавештавају се Европски парламент и национални парламенти.

Члан 72.

(бивши члан 64. став 1. УЕЗ и бивши члан 33. УЕУ)

Овај наслов не утиче на вршење надлежности које државе чланице имају у погледу одржавања јавног поретка и заштите унутрашње безбедности.

Члан 73.

Државе чланице могу међу собом и у оквиру своје одговорности организовати сарадњу и координацију између надлежних служби својих администрација одговорних за заштиту националне безбедности, у облику који оне сматрају одговарајућим.

Члан 74.

(бивши члан 66. УЕЗ)

Савет усваја мере којима се обезбеђује административна сарадња између надлежних служби држава чланица у областима на које се односи овај наслов, као и између тих служби и Комисије. Он одлучује на предлог Комисије, уз поштовање члана 76. и након консултовања са Европским парламентом.

Члан 75.

(бивши члан 60. УЕЗ)

Ако је то потребно за остваривање циљева утврђених у члану 67. у вези са превенцијом и борбом против тероризма и с њим повезаних активности, Европски парламент и Савет, уредбама, у складу са редовним законодавним поступком, утврђују оквир административних мера које се односе на кретање капитала и плаћања, као што су замрзавање средстава, финансијске имовине или економске добити који припадају физичким или правним лицима, групама или недржавним субјектима или су у њиховом власништву, односно поседу.

Савет, на предлог Комисије, усваја мере за спровођење оквира из става 1.

Акти из овог члана садрже неопходне одредбе о правној заштити.

Члан 76.

Акти из поглавља 4. и 5, заједно са мерама из члана 74. којима се обезбеђује административна сарадња у областима на које се односе ова поглавља, усвајају се:

- а) на предлог Комисије, или
- б) на иницијативу четвртине држава чланица.

ПОГЛАВЉЕ 2. ПОЛИТИКЕ У ОБЛАСТИ ГРАНИЧНЕ ПРОВЕРЕ, АЗИЛА И ИМИГРАЦИЈЕ

Члан 77. (бивши члан 62. УЕЗ)

1. Унија развија политику са циљем да се:
 - а) обезбеди да се, приликом преласка унутрашњих граница, не врши контрола лица, без обзира на њихово држављанство;
 - б) врше контрола лица и ефикасан надзор приликом преласка спољних граница;
 - в) постепено уводи интегрисани систем управљања спољним границама.
2. За сврхе става 1, Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, усвајају мере које се односе на:
 - а) заједничку политику у погледу виза и других дозвола за краћи боравак;
 - б) контроле лица која прелазе спољне границе;
 - в) услове под којима држављани трећих земаља могу слободно путовати унутар Уније у краћем периоду;
 - г) сваку од мера неопходних за постепено увођење интегрисаног система управљања спољним границама;
 - д) одсуство сваке контроле лица приликом преласка унутрашњих граница, без обзира на њихово држављанство.
3. Ако се покаже да је неопходно деловање Уније како би се олакшало остваривање права из члана 20. став 2. тачка а), и ако Уговорима нису предвиђена неопходна овлашћења, Савет, у складу са посебним законодавним поступком, може усвојити одредбе које се односе на пасоше, личне карте, дозволе за боравак или друге такве исправе. Савет одлучује једногласно након консултовања са Европским парламентом.

4. Овај члан не утиче на надлежност држава чланица у погледу географског утврђивања њихових граница у складу са међународним правом.

Члан 78.

(бивши члан 63. тач. 1) и 2) и члан 64. став 2. УЕЗ)

1. Унија развија заједничку политику у области азила, супсидијарне заштите и привремене заштите са циљем да се сваком држављанину треће земље коме је неопходна међународна заштита понуди одговарајући статус и да се обезбеди поштовање начела забране протеривања или враћања. Та политика мора бити у складу са Женевском конвенцијом од 28. јула 1951. године и Протоколом од 31. јануара 1967. године који се односе на статус избеглица, као и са другим релевантним уговорима.

2. За сврхе става 1, Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, усвајају мере које се односе на заједнички европски систем азила, који обухвата:

- а) јединствени статус азила за држављане трећих земаља, који важи у целој Унији;
- б) јединствени статус супсидијарне заштите за држављане трећих земаља који нису добили европски азил, али им је потребна међународна заштита;
- в) заједнички систем привремене заштите расељених лица у случају масовног прилива;
- г) заједничке поступке за одобравање и одузимање јединственог статуса азила или супсидијарне заштите;
- д) критеријуме и механизме којима се утврђује која је држава чланица одговорна за разматрање захтева за азил или супсидијарну заштиту;
- ђ) стандарде у погледу услова за пријем тражилаца азила или супсидијарну заштиту;
- е) партнерство и сарадњу са трећим земљама ради управљања приливом лица која подnose захтеве за азил или супсидијарну или привремену заштиту.

3. У случају ванредне ситуације у једној или више држава чланица због изненадног прилива држављана трећих земаља, Савет, на предлог Комисије, може усвојити привремене мере у корист тих држава чланица. Савет одлучује након консултовања са Европским парламентом.

Члан 79.

(бивши члан 63. тач. 3) и 4) УЕЗ)

1. Унија развија заједничку имиграциону политику усмерену на то да се у свим фазама обезбеде ефикасно управљање миграционим токовима, правичан третман држављана трећих земаља који законито бораве у државама чланицама, као и спречавање илегалне имиграције и трговине људима и појачане мере за борбу против њих.

2. За сврхе става 1, Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, усвајају мере у следећим областима:

- а) услови за улазак и боравак, као и стандарди држава чланица за издавање виза и дозвола за дужи боравак, укључујући и оне ради спајања породице;
- б) утврђивање права држављана трећих земаља који законито бораве у некој држави чланици, укључујући услове којима се уређује слобода кретања и боравак у другим државама чланицама;
- в) илегална имиграција и незаконит боравак, укључујући удаљење и репатријацију лица која бораве без дозволе;
- г) борба против трговине људима, нарочито женама и децом.

3. Унија може закључивати споразуме са трећим земљама о реадмисији у земљу порекла или земљу из које су дошли држављани трећих земаља који не испуњавају или више не испуњавају услове за улазак, присуство или боравак на територији једне од држава чланица.

4. Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, могу утврдити мере којима се обезбеђују подстицаји и подршка деловању држава чланица с циљем да се подстакне интеграција држављана трећих земаља који законито бораве на њиховој територији, искључујући било какву хармонизацију закона и других прописа држава чланица.

5. Овај члан не утиче на право држава чланица да утврде у ком ће обиму примити држављане трећих земаља који долазе из трећих земаља на њихову територију како би нашли посао било као лица која су запослена или обављају самосталне делатности.

Члан 80.

Политике Уније утврђене у овом поглављу и њихово спровођење уређују се начелом солидарности и правичне поделе одговорности између држава чланица, укључујући и финансијски аспект. Када год је потребно, акти Уније донети у складу са овим поглављем садрже одговарајуће мере за примену овог начела.

ПОГЛАВЉЕ 3.

ПРАВОСУДНА САРАДЊА У ГРАЂАНСКОПРАВНИМ СТВАРИМА

Члан 81.
(бивши члан 65. УЕЗ)

1. Унија развија правосудну сарадњу у грађанскоправним стварима са прекограничним импликацијама на основу начела узајамног признања судских одлука и одлука у вансудским стварима. Таква сарадња може обухватити усвајање мера за приближавање закона и других прописа држава чланица.

2. За сврхе става 1, Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, усвајају мере, нарочито када је то неопходно за добро функционисање унутрашњег тржишта, усмерене на то да се обезбеди:

- а) узајамно признање и извршење судских одлука и одлука у вансудским стварима између држава чланица;
- б) прекогранично достављање судских и вансудских докумената;
- в) усаглашеност правила која се у државама чланицама примењују у погледу сукоба закона и надлежности;
- г) сарадња у прибављању доказа;
- д) делотворан приступ правди;
- ђ) отклањање препрека за несметано вођење грађанских поступака, ако је потребно подстицањем усаглашености правила грађанског поступка која се примењују у државама чланицама;
- е) развој алтернативних метода решавања спорова;
- ж) подршка за обуку судија и судског особља.

3. Без обзира на став 2, мере које се односе на породично право са прекограничним импликацијама утврђује Савет, у складу са посебним законодавним поступком. Савет одлучује једногласно након консултовања са Европским парламентом.

Савет, на предлог Комисије, може донети одлуку којом се утврђују они аспекти породичног права са прекограничним импликацијама који могу бити предмет аката донетих у редовном законодавном поступку. Савет одлучује једногласно након консултовања са Европским парламентом.

О предлогу из подстава 2. обавештавају се национални парламенти. Ако национални парламент изрази противљење у року од шест месеци од дана достављања таквог обавештења, одлука неће бити донета. Ако нема противљења, Савет може донети одлуку.

ПОГЛАВЉЕ 4.
ПРАВОСУДНА САРАДЊА У КРИВИЧНИМ СТВАРИМА

Члан 82.
(бивши члан 31. УЕУ)

1. Правосудна сарадња у кривичним стварима у Унији заснива се на начелу узајамног признања пресуда и судских одлука и обухвата приближавање закона и других прописа држава чланица у областима из става 2. и члана 83.

Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, усвајају мере за:

- а) утврђивање правила и поступака којима се у целој Унији обезбеђује признање свих облика пресуда и судских одлука;
- б) спречавање и решавање сукоба надлежности између држава чланица;
- в) подршку обуци судија и судског особља;
- г) олакшавање сарадње између правосудних или њима одговарајућих органа држава чланица у вези са поступцима у кривичним стварима и извршењем одлука.

2. У мери неопходној да се олакшају узајамно признање пресуда и судских одлука, као и полицијска и правосудна сарадња у кривичним стварима са прекограничном димензијом, Европски парламент и Савет могу, директивама донетим у складу са редовним законодавним поступком, утврдити минимална правила. Та правила узимају у обзир разлике између правних традиција и система држава чланица.

Правила се односе на:

- а) узајамно прихватање доказа између држава чланица;
- б) права појединаца у кривичном поступку;
- в) права жртава кривичних дела;
- г) све друге посебне аспекте кривичног поступка које је Савет претходно одредио одлуком; приликом доношења такве одлуке, Савет одлучује једногласно након добијања сагласности Европског парламента.

Усвајање минималних правила из овог става не спречава државе чланице да задрже или уведу виши ниво заштите појединаца.

3. Ако члан Савета сматра да би нацрт директиве из става 2. могао утицати на основне аспекте његовог кривичноправног система, он може затражити да се нацрт директиве упути Европском савету. У том случају редован законодавни поступак се суспендује. Након расправе и у случају консензуса, Европски савет, у

року од четири месеца од ове суспензије, враћа нацрт Савету, чиме се окончава суспензија редовног законодавног поступка.

У истом року, у случају неслагања и ако најмање девет држава чланица жели да успостави унапређену сарадњу на основу тог нацрта директиве, те државе чланице о томе обавештавају Европски парламент, Савет и Комисију. У том случају сматра се да је одобрена унапређена сарадња из члана 20. став 2. Уговора о Европској унији и члана 329. став 1. овог уговора и примењују се одредбе о унапређеној сарадњи.

Члан 83.
(бивши члан 31. УЕУ)

1. Европски парламент и Савет могу, директивама донетим у складу са редовним законодавним поступком, утврдити минимална правила која се односе на одређивање кривичних дела и санкција у областима нарочито тешких облика криминала са прекограничном димензијом која произлази из природе или утицаја таквих кривичних дела, односно из посебне потребе за борбом против њих на заједничкој основи.

То су следеће области криминала: тероризам, трговина људима и сексуална експлоатација жена и деце, недозвољена трговина дрогом, недозвољена трговина оружјем, прање новца, корупција, фалсификовање средстава плаћања, рачунарски криминал и организовани криминал.

С обзиром на развој криминала, Савет може донети одлуку којом одређује које су друге области криминала које испуњавају критеријуме наведене у овом ставу. Он одлучује једногласно након добијања сагласности Европског парламента.

2. Ако се испостави да је приближавање закона и других прописа држава чланица у области кривичног права од суштинске важности за то да се обезбеди делотворно спровођење политике Уније у области у којој се примењују мере хармонизације, директивама се могу утврдити минимална правила за одређивање кривичних дела и санкција у тој области. Такве директиве доносе се по истом редовном или посебном законодавном поступку по којем су усвојене и дате мере хармонизације, без довођења у питање члана 76.

3. Ако члан Савета сматра да би нацрт директиве из ст. 1. или 2. могао утицати на основне аспекте његовог кривичноправног система, он може затражити да се нацрт директиве упуту Европском савету. У том случају редован законодавни поступак се суспендује. Након расправе и у случају консензуса, Европски савет, у року од четири месеца од ове суспензије, враћа нацрт Савету, чиме се окончава суспензија редовног законодавног поступка.

У истом року, у случају неслагања и ако најмање девет држава чланица жели да успостави унапређену сарадњу на основу тог нацрта директиве, те државе чланице о томе обавештавају Европски парламент, Савет и Комисију. У том случају сматра се да је одобрена унапређена сарадња из члана 20. став 2. Уговора

о Европској унији и члана 329. став 1. овог уговора и примењују се одредбе о унапређеној сарадњи.

Члан 84.

Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, могу утврдити мере којима се подстиче и подржава деловање држава чланица у области превенције криминала, искључујући било какву хармонизацију закона и других прописа држава чланица.

Члан 85.

(бивши члан 31. УЕУ)

1. Мисија Евројуста је да подржава и јача координацију и сарадњу између националних истражних органа и органа гоњења у вези са тешким кривичним делима која погађају две или више држава чланица или захтевају гоњење на заједничкој основи, на основу операција које спроведу и информација које доставе органи држава чланица и Европол.

У том контексту, Европски парламент и Савет, уредбама донетим у складу са редовним законодавним поступком, утврђују структуру, функционисање, област деловања и задатке Евројуста. Ови задаци могу да обухвате:

- а) покретање кривичних истрага, као и предлагање да се започне гоњење које спровode надлежни национални органи, нарочито у вези са кривичним делима против финансијских интереса Уније;
- б) координацију истрага и гоњења из тачке а);
- в) јачање правосудне сарадње, између осталог, решавањем сукоба надлежности и блиском сарадњом са Европском правосудном мрежом.

Тим уредбама утврђују се и модалитети укључивања Европског парламента и националних парламената у оцену активности Евројуста.

2. У оквиру гоњења из става 1. и не доводећи у питање члан 86, формалне процесне радње извршавају надлежни службеници држава чланица.

Члан 86.

1. Ради борбе против кривичних дела која утичу на финансијске интересе Уније, Савет, уредбама донетим у складу са посебним законодавним поступком, од Евројуста може основати Европско јавно тужилаштво. Савет одлучује једногласно након добијања сагласности Европског парламента.

Ако нема једногласности у Савету, група од најмање девет држава чланица може затражити да се нацрт уредбе упути Европском савету. У том случају поступак у

Савету се суспендује. Након расправе и у случају консензуса, Европски савет, у року од четири месеца од ове суспензије, враћа нацрт Савету на усвајање.

У истом року, у случају неслагања и ако најмање девет држава чланица жели да успостави унапређену сарадњу на основу нацрта те уредбе, те државе чланице о томе обавештавају Европски парламент, Савет и Комисију. У том случају сматра се да је одобрена унапређена сарадња из члана 20. став 2. Уговора о Европској унији и члана 329. став 1. овог уговора и примењују се одредбе о унапређеној сарадњи.

2. Европско јавно тужилаштво надлежно је да, по потреби одржавајући везу са Европолом, води истрагу против учинилаца кривичних дела против финансијских интереса Уније и саучесника у тим делима, за њихово гоњење и оптужење, како је утврђено у уредби из става 1. Оно пред надлежним судовима држава чланица врши функцију тужиоца у вези са таквим кривичним делима.

3. Уредбама из става 1. утврђују се општа правила која се примењују на Европско јавно тужилаштво, услови којима се уређује вршење његових функција, правила поступка која примењује у свом раду, као и правила којима се уређује прихватање доказа и правила која се примењују на судску контролу процесних мера које предузима у вршењу својих функција.

4. Европски савет може, у исто време или накнадно, донети одлуку којом се мења став 1. како би се овлашћења Европског јавног тужилаштва проширила на питања тешких облика криминала са прекограничном димензијом и којом се, сходно томе, мења став 2. у односу на учиниоце тешких кривичних дела која погађају више од једне државе чланице и саучеснике у тим делима. Европски савет одлучује једногласно након добијања сагласности Европског парламента и након консултовања са Комисијом.

ПОГЛАВЉЕ 5. ПОЛИЦИЈСКА САРАДЊА

Члан 87. (бивши члан 30. УЕУ)

1. Унија успоставља полицијску сарадњу у којој учествују сви надлежни органи држава чланица, укључујући полицију, царинску службу и друге специјализоване службе за спровођење закона у вези са спречавањем, откривањем и истрагом кривичних дела.

2. За сврхе става 1, Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, могу утврдити мере које се односе на:

- а) прикупљање, чување, обраду, анализу и размену релевантних информација;
- б) подршку обуци особља и сарадњу у вези са разменом особља, опремом и истраживањем у области откривања кривичних дела;

- в) заједничке истражне технике у вези са откривањем тешких облика организованог криминала.

3. Савет, у складу са посебним законодавним поступком, може утврдити мере за оперативну сарадњу органа из овог члана. Савет одлучује једногласно након консултовања са Европским парламентом.

Ако нема једногласности у Савету, група од најмање девет држава чланица може затражити да се нацрт мера упути Европском савету. У том случају поступак у Савету се суспендује. Након расправе и у случају консензуса, Европски савет, у року од четири месеца од ове суспензије, враћа нацрт Савету на усвајање.

У истом року, у случају неслагања и ако најмање девет држава чланица жели да успостави унапређену сарадњу на основу нацрта тих мера, те државе чланице о томе обавештавају Европски парламент, Савет и Комисију. У том случају сматра се да је одобрена унапређена сарадња из члана 20. став 2. Уговора о Европској унији и члана 329. став 1. овог уговора и примењују се одредбе о унапређеној сарадњи.

Посебан поступак предвиђен у подст. 2. и 3. не примењује се на акте који представљају развој шенгенских правних тековина.

Члан 88. (бивши члан 30. УЕУ)

1. Мисија Европола је да подржава и јача деловање полицијских органа држава чланица и других служби за спровођење закона, као и њихову узајамну сарадњу у превенцији и борби против тешких кривичних дела која погађају две или више држава чланица, тероризма и оних облика криминала који утичу на заједнички интерес обухваћен неком од политика Уније.

2. Европски парламент и Савет, уредбама донетим у складу са редовним законодавним поступком, утврђују структуру, функционисање, област деловања и задатке Европола. Ови задаци могу да обухвате:

- а) прикупљање, чување, обраду, анализу и размену информација, нарочито оних које достављају органи држава чланица или трећих земаља или тела;
- б) координацију, организацију и спровођење истражних и оперативних радњи које се спроводе заједно са надлежним органима држава чланица или у оквиру заједничких истражних тимова, по потреби одржавајући везу са Евројустом.

Овим уредбама утврђују се и поступци за контролу рада Европола, коју врши Европски парламент заједно са националним парламентима.

3. Свака оперативна радња Европола мора се спроводити уз одржавање везе и у договору са органима државе чланице или држава чланица о чијој се

територији ради. Примена принудних мера је искључива одговорност надлежних органа држава чланица.

Члан 89.
(бивши члан 32. УЕУ)

Савет, у складу са посебним законодавним поступком, утврђује услове под којима и ограничења у оквиру којих надлежни органи држава чланица наведени у чл. 82. и 87. могу деловати на територији друге државе чланице, уз одржавање везе и у договору са органима те државе. Савет одлучује једногласно након консултовања са Европским парламентом.

НАСЛОВ VI
ТРАНСПОРТ

Члан 90.
(бивши члан 70. УЕЗ)

Циљеви Уговора, у питањима која су уређена овим насловом, остварују се у оквиру заједничке транспортне политике.

Члан 91.
(бивши члан 71. УЕЗ)

1. У сврху спровођења члана 90. и узимајући у обзир специфичности транспорта, Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Економским и социјалним комитетом и Комитетом региона, утврђују:

- а) заједничка правила која се примењују на међународни транспорт на територију или са територије државе чланице, односно преко територије једне или више држава чланица;
- б) услове под којима превозници нерезиденти могу обављати транспортне услуге унутар државе чланице;
- в) мере за побољшање безбедности транспорта;
- г) све друге одговарајуће одредбе.

2. Када се усвајају мере из става 1, узимају се у обзир случајеви у којима би њихова примена могла озбиљно утицати на животни стандард и ниво запослености у одређеним регионима, као и на функционисање транспортне инфраструктуре.

Члан 92.
(бивши члан 72. УЕЗ)

Док се не утврде одредбе из члана 91. став 1, ниједна држава чланица не може, осим ако Савет није једногласно усвојио меру којом се одобрава одступање, различите одредбе којима су ова питања уређена на дан 1. јануара 1958. године или, за приступајуће државе, на дан њиховог приступања, учинити мање повољним, по њиховом непосредном или посредном дејству за превознике других држава чланица у односу на превознике који су држављани те државе.

Члан 93.
(бивши члан 73. УЕЗ)

Помоћ је у сагласности са Уговорима ако одговара потребама за координацијом транспорта или представља накнаду за пружање одређених услуга које су својствене концепту јавних служби.

Члан 94.
(бивши члан 74. УЕЗ)

Свака мера предузета у оквиру Уговорâ у погледу цена и услова транспорта узима у обзир економски положај превозника.

Члан 95.
(бивши члан 75. УЕЗ)

1. У случају транспорта унутар Уније, забрањена је дискриминација која се састоји у томе што превозници наплаћују различите цене и намећу различите услове за превоз исте робе на истим транспортним правцима на основу земље порекла или одредишта те робе.

2. Став 1. не спречава Европски парламент и Савет да усвоје друге мере у складу са чланом 91. став 1.

3. Савет, на предлог Комисије и након консултовања са Европским парламентом и Економским и социјалним комитетом, утврђује правила за спровођење одредаба става 1.

Савет нарочито може утврдити одредбе потребне да се органима Уније омогући да осигурају поштовање правила утврђеног у ставу 1. и да се корисницима обезбеди пуна корист од њега.

4. Комисија, на сопствену иницијативу или на захтев државе чланице, испитује све случајеве дискриминације на које се односи став 1. и, након консултовања са свим заинтересованим државама чланицама, доноси неопходне одлуке у оквиру правила утврђених у складу са одредбама става 3.

Члан 96.
(бивши члан 76. УЕЗ)

1. У погледу обављања транспорта унутар Уније, забрањено је да државе чланице уводе цене и услове који укључују било какву подршку или заштиту у интересу једног или више одређених предузећа или индустријских грана, осим ако Комисија то не одобри.

2. Комисија, на сопствену иницијативу или на захтев државе чланице, испитује цене и услове из става 1, нарочито узимајући у обзир захтеве одговарајуће регионалне економске политике, потребе недовољно развијених подручја и проблеме подручја на која озбиљно утичу политичке околности, с једне стране, и утицај таквих цена и услова на конкуренцију између различитих видова транспорта, с друге стране.

Након консултовања са сваком заинтересованом државом чланицом Комисија доноси неопходне одлуке.

3. Забрана предвиђена у ставу 1. не примењује се на тарифе утврђене ради одржавања услова конкуренције.

Члан 97.
(бивши члан 77. УЕЗ)

Дажбине или таксе у вези са преласком граница које превозник наплаћује уз цене транспорта не смеју прећи разуман ниво пошто се узму у обзир стварни трошкови преласка.

Државе чланице настоје да постепено смање те трошкове.

Комисија може државама чланицама давати препоруке за примену овог члана.

Члан 98.
(бивши члан 78. УЕЗ)

Одредбе овог наслова не представљају препреку за примену мера предузетих у Савезној Републици Немачкој уколико су те мере потребне да би се надоместила економска штета проузрокована поделом Немачке у привреди одређених подручја Савезне Републике на која је та подела утицала. Пет година након ступања на снагу Уговора из Лисабона, Савет, на предлог Комисије, може донети одлуку о стављању ван снаге овог члана.

Члан 99.
(бивши члан 79. УЕЗ)

При Комисији се оснива саветодавни одбор, састављен од стручњака које именују владе држава чланица. Када год то сматра пожељним, Комисија се консултује са одбором о питањима транспорта.

Члан 100.
(бивши члан 80. УЕЗ)

1. Одредбе овог наслова примењују се на железнички и друмски транспорт, као и на транспорт унутрашњим водним путевима.
2. Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, могу утврдити одговарајуће одредбе које се односе на поморски и ваздушни транспорт. Они одлучују након консултовања са Економским и социјалним комитетом и Комитетом региона.

НАСЛОВ VII
ЗАЈЕДНИЧКА ПРАВИЛА О КОНКУРЕНЦИЈИ, ОПОРЕЗИВАЊУ И
ПРИБЛИЖАВАЊУ ПРАВНИХ ПРОПИСА

ПОГЛАВЉЕ 1.
ПРАВИЛА КОНКУРЕНЦИЈЕ

ОДЕЉАК 1.
ПРАВИЛА КОЈА СЕ ПРИМЕЊУЈУ НА ПРЕДУЗЕЋА

Члан 101.
(бивши члан 81. УЕЗ)

1. Нespoјиви са унутрашњим тржиштем и забрањени су сви споразуми између предузећа, одлуке удружења предузећа и усаглашене праксе који могу утицати на трговину између држава чланица и чији су циљ или последица спречавање, ограничавање или нарушавање конкуренције на унутрашњем тржишту, а нарочито они којима се:
 - а) непосредно или посредно утврђују куповне или продајне цене или други услови трговања;
 - б) ограничавају или контролишу производња, тржишта, технички развој или инвестиције;
 - в) деле тржишта или извори снабдевања;
 - г) примењују неједнаки услови на еквивалентне послове са другим трговинским партнерима, чиме се они доводе у неповољнији положај у односу на конкуренте;

д) условљава закључивање уговора тиме да друга страна прихвати додатне обавезе које по својој природи или према пословним обичајима нису у вези са предметом таквих уговора.

2. Сви споразуми или одлуке који су забрањени у складу са овим чланом ништави су.

3. Може се, међутим, прогласити да се одредбе става 1. не примењују на:

- споразуме или категорије споразума између предузећа,
- одлуке или категорије одлука удружења предузећа и
- усаглашене праксе или категорије усаглашених пракси,

који доприносе побољшању производње или дистрибуције робе односно подстицању техничког или привредног напретка, при чему се потрошачима омогућава правичан удео у проистеклој користи, и који:

- а) не намећу датим предузећима ограничења која нису нужна за остваривање тих циљева;
- б) не омогућавају тим предузећима да искључе конкуренцију у погледу знатног дела датих производа.

Члан 102.

(бивши члан 82. УЕЗ)

Нespoјива са унутрашњим тржиштем и забрањена је свака злоупотреба доминантног положаја на унутрашњем тржишту или његовом значајном делу коју врше једно или више предузећа уколико то може утицати на трговину између држава чланица.

Таква злоупотреба може се нарочито састојати у:

- а) непосредном или посредном наметању неправичне куповне или продајне цене или других неправичних услова трговања;
- б) ограничавању производње, тржишта или техничког развоја на штету потрошача;
- в) примењивању неједнаких услова на еквивалентне послове са другим трговинским партнерима, чиме се они доводе у неповољнији положај у односу на конкуренте;
- г) условљавању закључивања уговора тиме да друга страна прихвати додатне обавезе које по својој природи или према трговачким обичајима нису у вези са предметом таквих уговора.

Члан 103.
(бивши члан 83. УЕЗ)

1. Савет, на предлог Комисије и након консултовања са Европским парламентом, утврђује одговарајуће уредбе или директиве за примену начела утврђених у чл. 101. и 102.
2. Уредбе или директиве из става 1. нарочито су намењене томе:
 - а) да обезбеде поштовање забрана утврђених у члану 101. став 1. и члану 102, прописивањем новчаних казни и периодичних пенала;
 - б) да утврде детаљна правила за примену члана 101. став 3, узимајући у обзир потребу да се, с једне стране, обезбеди делотворан надзор и да се, с друге стране, административна контрола у највећој могућој мери поједностави;
 - в) да, ако је потребно, одреде област примене одредаба чл. 101. и 102. у различитим привредним гранама;
 - г) да одреде задатке Комисије и Суда правде Европске уније у примени одредаба овог става;
 - д) да утврде однос између националних прописа и одредаба из овог одељка или оних усвојених у складу са овим чланом.

Члан 104.
(бивши члан 84. УЕЗ)

До ступања на снагу прописа донетих у складу са чланом 103, органи држава чланица одлучују о прихватљивости споразума, одлука и усаглашених пракси, као и о злоупотреби доминантног положаја на унутрашњем тржишту у складу са правом своје земље и одредбама члана 101, а нарочито става 3, и члана 102.

Члан 105.
(бивши члан 85. УЕЗ)

1. Не доводећи у питање члан 104, Комисија се стара о примени начела утврђених у чл. 101. и 102. На захтев државе чланице или на сопствену иницијативу и у сарадњи са надлежним органима држава чланица, које јој пружају помоћ, Комисија испитује случајеве у којима постоји сумња да је дошло до повреде ових начела. Ако установи да је дошло до повреде, она предлаже одговарајуће мере за њено отклањање.
2. Ако повреда није отклоњена, Комисија такву повреду начелâ констатује у образложеној одлуци. Комисија може објавити своју одлуку и овластити државе

чланице да предузму мере потребне да се ситуација поправи, за које она утврђује услове и појединости.

3. Комисија може донети уредбе које се односе на категорије споразума у вези са којима је Савет донео уредбу или директиву у складу са чланом 103. став 2. тачка б).

Члан 106.
(бивши члан 86. УЕЗ)

1. У случају јавних предузећа и предузећа којима државе чланице додељују посебна или искључива права, државе чланице не усвајају нити задржавају на снази мере које су у супротности са правилима из Уговорâ, нарочито правилима предвиђеним у члану 18. и чл. 101–109.

2. На предузећа којима је поверено пружање услуга од општег економског интереса или која имају карактер фискалног монопола примењују се правила из Уговорâ, нарочито правила конкуренције, уколико примена тих правила, ни правно ни фактички, не спречава извршавање посебних задатака који су им додељени. На развој трговине не сме се утицати у мери у којој би то било у супротности са интересима Уније.

3. Комисија се стара о примени одредаба овог члана и, по потреби, упућује одговарајуће директиве или одлуке државама чланицама.

ОДЕЉАК 2.
ДРЖАВНА ПОМОЋ

Члан 107.
(бивши члан 87. УЕЗ)

1. Осим ако у Уговорима није другачије предвиђено, свака помоћ коју додељује држава чланица или која се додељује из државних средстава у облику који нарушава или прети да наруши конкуренцију стављањем у повољнији положај одређених предузећа или производњу одређене робе, уколико утиче на трговину између држава чланица, неспојива је са унутрашњим тржиштем.

2. Спојиво са унутрашњим тржиштем је следеће:

- а) помоћ социјалног карактера додељена појединачним потрошачима, под условом да је додељена без дискриминације у погледу порекла производа;
- б) помоћ за накнаду штете проузроковане природним катастрофама или другим ванредним догађајима;
- в) помоћ додељена привреди одређених подручја Савезне Републике Немачке на која је подела Немачке утицала, уколико је таква помоћ потребна да би

се надоместила економска штета проузрокована том поделом. Пет година након ступања на снагу Уговора из Лисабона, Савет, на предлог Комисије, може донети одлуку о стављању ван снаге ове тачке.

3. Спојиво са унутрашњим тржиштем може се сматрати следеће:
- а) помоћ за подстицање привредног развоја подручја у којима је животни стандард изузетно низак или у којима постоји озбиљна подзапосленост, као и региона из члана 349, с обзиром на њихову структурну, економску и социјалну ситуацију;
 - б) помоћ за подстицање реализације значајног пројекта од заједничког европског интереса или за отклањање озбиљног поремећаја у привреди неке државе чланице;
 - в) помоћ за олакшавање развоја одређених привредних делатности или одређених привредних подручја, ако таква помоћ не утиче негативно на услове трговања у мери у којој је то у супротности са заједничким интересом;
 - г) помоћ за подстицање културе и очување баштине, ако таква помоћ не утиче на услове трговања и конкуренцију у Унији у мери у којој је то у супротности са заједничким интересом;
 - д) друге категорије помоћи које се могу утврдити одлуком Савета на предлог Комисије.

Члан 108.
(бивши члан 88. УЕЗ)

1. Комисија, у сарадњи са државама чланицама, стално проверава све системе помоћи који постоје у тим државама. Она им предлаже све одговарајуће мере потребне за постепен развој или функционисање унутрашњег тржишта.

2. Ако Комисија, након што обавести заинтересоване стране да доставе своје коментаре, установи да помоћ коју је доделила нека држава или помоћ додељена из државних средстава није спојива са унутрашњим тржиштем имајући у виду члан 107. или да је таква помоћ злоупотребљена, она доноси одлуку о томе да та држава укине или промени такву помоћ у року који јој она одреди.

Ако у прописаном року та држава не поступи у складу са том одлуком, Комисија или било која друга заинтересована држава могу се, одступајући од одредаба чл. 258. и 259, непосредно обратити Суду правде Европске уније.

На захтев државе чланице, Савет може једногласно одлучити о томе да се за помоћ коју та држава додељује или намерава да додели сматра да је спојива са унутрашњим тржиштем, одступајући од одредаба члана 107. или од уредаба предвиђених у члану 109, ако је таква одлука оправдана изузетним околностима. Ако је Комисија у погледу те помоћи већ покренула поступак предвиђен у

подставу 1. овог става, чињеница да је дата држава упутила свој захтев Савету доводи до суспензије тог поступка која траје док Савет о томе не изнесе свој став.

Међутим, ако Савет не изнесе свој став у року од три месеца од подношења захтева, одлуку о предмету доноси Комисија.

3. Комисија мора бити благовремено обавештена о плановима за доделу или промену помоћи како би могла доставити своје коментаре. Ако сматра да је такав план неспојив са унутрашњим тржиштем имајући у виду члан 107, Комисија без одлагања покреће поступак предвиђен у ставу 2. Дата држава чланица не сме применити предложене мере све док се у том поступку не донесе коначна одлука.

4. Комисија може донети уредбе о категоријама државне помоћи за које је Савет, у складу са чланом 109, утврдио да могу бити изузете из поступка предвиђеног у ставу 3. овог члана.

Члан 109.
(бивши члан 89. УЕЗ)

На предлог Комисије и након консултовања са Европским парламентом, Савет може донети одговарајуће уредбе за примену чл. 107. и 108. и може нарочито утврдити услове под којима се примењује члан 108. став 3, као и категорије помоћи које су изузете из тог поступка.

ПОГЛАВЉЕ 2.
ПОРЕСКЕ ОДРЕДБЕ

Члан 110.
(бивши члан 90. УЕЗ)

Ниједна држава чланица не може на производе из других држава чланица директно или индиректно уводити унутрашње порезе било које врсте веће од оних који се директно или индиректно уводе на сличне домаће производе.

Осим тога, ниједна држава чланица не може на производе из других држава чланица уводити унутрашње порезе који су такве природе да омогућавају индиректну заштиту других производа.

Члан 111.
(бивши члан 91. УЕЗ)

Ако се производи извозе на територију било које државе чланице, повраћај унутрашњих пореза не сме прелазити износ унутрашњих пореза на те производе који су уведени директно или индиректно.

Члан 112.
(бивши члан 92. УЕЗ)

У случају дажбина, изузев пореза на промет, акциза и других облика индиректног опорезивања, нису дозвољени отпуст и повраћај у случају извоза у друге државе чланице, нити се могу уводити компензаторне царинске дажбине на увоз из држава чланица, осим ако разматране мере није, за ограничени период, претходно одобрио Савет на предлог Комисије.

Члан 113.
(бивши члан 93. УЕЗ)

Савет, једногласно у складу са посебним законодавним поступком и након консултовања са Европским парламентом и Економским и социјалним комитетом, усваја одредбе за хармонизацију законодавства које се односи на порез на промет, акцизе и друге облике индиректног опорезивања, у мери у којој је таква хармонизација неопходна да се обезбеди успостављање и функционисање унутрашњег тржишта и да се избегне нарушавање конкуренције.

ПОГЛАВЉЕ 3.
ПРИБЛИЖАВАЊЕ ПРАВНИХ ПРОПИСА

Члан 114.
(бивши члан 95. УЕЗ)

1. Осим ако у Уговорима није другачије предвиђено, следеће одредбе примењују се за остваривање циљева утврђених у члану 26. Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Економским и социјалним комитетом, усвајају мере за приближавање одредаба закона и других прописа држава чланица чији је циљ успостављање и функционисање унутрашњег тржишта.

2. Став 1. не примењује се на фискалне одредбе, одредбе које се односе на слободно кретање лица нити на одредбе које се односе на права и интересе запослених лица.

3. У својим предлозима предвиђеним у ставу 1, који се односе на здравље, безбедност, заштиту животне средине и заштиту потрошача, Комисија ће полазити од високог нивоа заштите, нарочито узимајући у обзир све новине засноване на научним чињеницама. У оквиру својих овлашћења, Европски парламент и Савет ће такође настојати да остваре тај циљ.

4. Ако, након што Европски парламент и Савет, Савет или Комисија усвоје меру хармонизације, нека држава чланица сматра да је неопходно да задржи националне одредбе због важних потреба из члана 36. или потреба у вези са заштитом животне или радне средине, она обавештава Комисију о тим одредбама, као и о разлозима за њихово задржавање.

5. Поред тога, не доводећи у питање став 4, ако, након што Европски парламент и Савет, Савет или Комисија усвоје меру хармонизације, нека држава чланица сматра да је неопходно да уведе националне одредбе које се заснивају на новим научним доказима у вези са заштитом животне или радне средине због проблема који је специфичан за ту државу чланицу а који је настао након усвајања мере хармонизације, она обавештава Комисију о предвиђеним одредбама, као и о разлозима за њихово увођење.

6. Комисија, у року од шест месеци од обавештења из ст. 4. и 5, одобрава или одбија одређене националне одредбе након што провери да ли су оне средство произвољне дискриминације или прикривено ограничавање трговине између држава чланица и да ли оне представљају препреку за функционисање унутрашњег тржишта.

Ако Комисија не донесе одлуку у том року, сматра се да су националне одредбе из ст. 4. и 5. одобрене.

Ако је то оправдано сложеношћу питања и ако нема опасности по здравље људи, Комисија може обавестити дату државу чланицу да се рок из овог става може продужити за додатни период од највише шест месеци.

7. Ако је, у складу са ставом 6, држава чланица овлашћена да задржи или уведе националне одредбе којима се одступа од мере хармонизације, Комисија одмах разматра да ли да предложи прилагођавање тој мери.

8. Ако држава чланица истакне посебан проблем у вези са јавним здрављем у области која је била предмет претходних мера хармонизације, она о томе обавештава Комисију, која одмах разматра да ли да Савету предложи одговарајуће мере.

9. Одступајући од поступка утврђеног у чл. 258. и 259, Комисија и било која држава чланица могу непосредно упутити предмет Суду правде Европске уније, ако сматрају да друга држава чланица злоупотребљава овлашћења предвиђена у овом члану.

10. Наведене мере хармонизације, у одговарајућим случајевима, садрже заштитну клаузулу која овлашћује државе чланице да, из једног или више разлога неекономске природе из члана 36, предузму привремене мере које подлежу поступку контроле од стране Уније.

Члан 115.

(бивши члан 94. УЕЗ)

Не доводећи у питање члан 114, Савет једногласно, у складу са посебним законодавним поступком и након консултовања са Европским парламентом и Економским и социјалним комитетом, доноси директиве о приближавању оних закона и других прописа држава чланица који непосредно утичу на успостављање или функционисање унутрашњег тржишта.

Члан 116.
(бивши члан 96. УЕЗ)

Ако Комисија установи да разлика између одредаба закона и других прописа држава чланица нарушава услове конкуренције на унутрашњем тржишту и да је настало нарушавање потребно отклонити, она се консултује са датим државама чланицама.

Ако такве консултације не доведу до споразума којим се отклања то нарушавање, Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, доносе неопходне директиве. Могу се усвојити све друге одговарајуће мере предвиђене у Уговорима.

Члан 117.
(бивши члан 97. УЕЗ)

1. Ако постоји разлог за бојазан да доношење или измена одредаба закона и других прописа може проузроковати нарушавање у смислу члана 116, држава чланица која жели да настави са тим поступком консултује се са Комисијом. Након консултовања са државама чланицама, Комисија препоручује датим државама одговарајуће мере којима се избегава такво нарушавање.

2. Ако држава која жели да уведе или измени своје прописе не поштује препоруку коју јој је упутила Комисија, од осталих држава чланица не може се захтевати да, у складу са чланом 116, измене своје прописе да би се отклонило такво нарушавање. Ако држава чланица која игнорише препоруку Комисије проузрокује нарушавање које је штетно само по њу, одредбе члана 116. не примењују се.

Члан 118.

У контексту успостављања и функционисања унутрашњег тржишта, Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, утврђују мере за стварање европских права интелектуалне својине да би се обезбедила једнообразна заштита права интелектуалне својине у целој Унији, као и мере за увођење централизованих режима за доделу овлашћења, координацију и контролу на нивоу Уније.

Савет, у складу са посебним законодавним поступком, уредбама успоставља правила за употребу језика у области европских права интелектуалне својине. Савет одлучује једногласно након консултовања са Европским парламентом.

НАСЛОВ VIII
ЕКОНОМСКА И МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА

Члан 119.
(бивши члан 4. УЕЗ)

1. За сврхе утврђене у члану 3. Уговора о Европској унији, активности држава чланица и Уније обухватају, како је предвиђено у Уговорима, усвајање економске политике која је заснована на блиској координацији економских политика држава чланица, на унутрашњем тржишту и на утврђивању заједничких циљева а која се води у складу са начелом отворене тржишне привреде са слободном конкуренцијом.
2. Упоредо с претходно наведеним и како је предвиђено у Уговорима и у складу са поступцима утврђеним у њима, ове активности обухватају јединствену валуту, евро, као и утврђивање и вођење јединствене монетарне политике и политике девизног курса, чији је основни циљ да се одржи стабилност цена и да се, не доводећи у питање тај циљ, подрже опште економске политике у Унији, у складу са начелом отворене тржишне привреде са слободном конкуренцијом.
3. Ове активности држава чланица и Уније подразумевају поштовање следећих водећих начела: стабилне цене, здраве јавне финансије и монетарни услови и уравнотежен платни биланс.

ПОГЛАВЉЕ 1.
ЕКОНОМСКА ПОЛИТИКА

Члан 120.
(бивши члан 98. УЕЗ)

Државе чланице воде своје економске политике са циљем да се допринесе остваривању циљева Уније, како су утврђени у члану 3. Уговора о Европској унији, а у контексту начелних смерница из члана 121. став 2. Државе чланице и Унија делују у складу са начелом отворене тржишне привреде са слободном конкуренцијом, подстичући ефикасну расподелу ресурса и уз поштовање начела утврђених у члану 119.

Члан 121.
(бивши члан 99. УЕЗ)

1. Државе чланице сматрају своје економске политике питањем од заједничког интереса и координишу их у оквиру Савета, у складу са одредбама члана 120.
2. Савет, на препоруку Комисије, формулише нацрт начелних смерница за економске политике држава чланица и Уније и о својим налазима извештава Европски савет.

Европски савет, на основу извештаја Савета, расправља о закључку о начелним смерницама за економске политике држава чланица и Уније.

На основу тог закључка, Савет усваја препоруку којом се утврђују начелне смернице. Савет о својој препоруци обавештава Европски парламент.

3. Да би обезбедио ближу координацију економских политика и одрживу конвергенцију економских учинака држава чланица, Савет, на основу извештаја које подноси Комисија, надзире привредни развој у свакој држави чланици и у Унији, као и усклађеност економских политика са начелним смерницама из става 2, и редовно спроводи свеобухватну процену.

За сврхе овог мултилатералног надзора, државе чланице достављају Комисији информације о важним мерама које су предузеле у области своје економске политике, као и друге информације које сматрају неопходним.

4. Ако се, према поступку из става 3, утврди да економске политике неке државе чланице нису усклађене са начелним смерницама из става 2. или прете да угрозе добро функционисање економске и монетарне уније, Комисија може упутити упозорење тој држави чланици. Савет, на препоруку Комисије, може упутити неопходне препоруке тој држави чланици. Савет може, на предлог Комисије, одлучити да те препоруке објави.

У оквиру овог става, Савет одлучује не узимајући у обзир глас члана Савета који представља дату државу чланицу.

Квалификована већина осталих чланова Савета одређује се у складу са чланом 238. став 3. тачка а).

5. Председник Савета и Комисија извештавају Европски парламент о резултатима мултилатералног надзора. Председник Савета може бити позван да се појави пред надлежним одбором Европског парламента ако је Савет објавио своје препоруке.

6. Европски парламент и Савет, уредбама, у складу са редовним законодавним поступком, могу усвојити детаљна правила за поступак мултилатералног надзора из ст. 3. и 4.

Члан 122.
(бивши члан 100. УЕЗ)

1. Не доводећи у питање друге поступке предвиђене у Уговорима, на предлог Комисије, Савет може, у духу солидарности између држава чланица, одлучивати о мерама које одговарају економској ситуацији, нарочито ако се јаве озбиљне тешкоће у снабдевању одређеним производима, пре свега у области енергетике.

2. Ако нека држава чланица има тешкоће или јој прете озбиљне тешкоће проузроковане природним катастрофама или ванредним догађајима који су изван

њене контроле, Савет, на предлог Комисије, може под одређеним условима, одобрити финансијску помоћ Уније тој држави чланици. Председник Савета обавештава Европски парламент о донетој одлуци.

Члан 123.

(бивши члан 101. УЕЗ)

1. Забрањена су дозвољена прекорачења по рачуну и све друге врсте кредитних олакшица код Европске централне банке или централних банака држава чланица (у даљем тексту: националне централне банке) у корист органа, тела, служби или агенција Уније, централних власти, регионалних, локалних или других органа власти, других субјеката јавног права или јавних предузећа држава чланица, као што је забрањено Европској централној банци или националним централним банкама да директно од њих купују дужничке инструменте.

2. Став 1. не примењује се на кредитне институције у јавној својини које, у контексту обезбеђивања резерви од стране централних банака, имају код националних централних банака и Европске централне банке исти третман као и приватне кредитне институције.

Члан 124.

(бивши члан 102. УЕЗ)

Забрањене су све мере које се не заснивају на пруденцијалним разлозима, а којима се органима, телима, службама или агенцијама Уније, централним властима, регионалним, локалним или другим органима власти, другим субјектима јавног права или јавним предузећима држава чланица обезбеђује повлашћен приступ финансијским институцијама.

Члан 125.

(бивши члан 103. УЕЗ)

1. Унија није одговорна за обавезе централних власти, регионалних, локалних или других органа власти, других субјеката јавног права или јавних предузећа било које државе чланице нити их преузима на себе, не доводећи у питање узајамне финансијске гаранције за заједничку реализацију одређеног пројекта. Држава чланица није одговорна за обавезе централних власти, регионалних, локалних или других органа власти, других субјеката јавног права или јавних предузећа друге државе чланице нити их преузима на себе, не доводећи у питање узајамне финансијске гаранције за заједничку реализацију одређеног пројекта.

2. Савет, на предлог Комисије и након консултовања са Европским парламентом, може, по потреби, прецизирати дефиниције за примену забрана из чл. 123. и 124. и из овог члана.

Члан 126.
(бивши члан 104. УЕЗ)

1. Државе чланице избегавају прекомерни дефицит опште државе.
2. Комисија прати развој буџетске ситуације и стање јавног дуга у државама чланицама ради откривања већих пропуста. Она нарочито проверава поштовање буџетске дисциплине на основу следећих двају критеријума:
 - а) да ли однос између планираног или оствареног дефицита државе и бруто домаћег производа прелази референтну вредност, осим:
 - ако се тај однос није знатно и стално смањивао и достигао ниво који је близу референтне вредности
 - или ако је прекорачење референтне вредности само изузетно и привремено а тај однос остаје близу референтне вредности;
 - б) да ли однос између јавног дуга и бруто домаћег производа прелази референтну вредност, осим ако се тај однос не смањује у довољној мери и не приближава референтној вредности задовољавајућим темпом.

Референтне вредности су прецизиране у Протоколу о поступку у случају прекомерног дефицита, приложеном уз Уговор.

3. Ако нека држава чланица не испуњава захтеве на основу једног или оба наведена критеријума, Комисија припрема извештај. У извештају Комисије такође се узима у обзир да ли дефицит државе прелази јавну инвестициону потрошњу и узимају се у обзир сви други релевантни фактори, укључујући и средњорочну економску ситуацију и стање буџета државе чланице.

Комисија такође може припремити извештај ако, без обзира на испуњавање захтева на основу критеријума, сматра да у некој држави чланици постоји ризик од прекомерног дефицита.

4. Економско-финансијски одбор формулише мишљење о извештају Комисије.

5. Ако Комисија сматра да у некој држави чланици постоји или се може јавити прекомерни дефицит, она упућује мишљење тој држави чланици и о томе обавештава Савет.

6. Савет, на предлог Комисије и размотривши евентуалне примедбе дате државе чланице, након свеобухватне процене, одлучује да ли постоји прекомерни дефицит.

7. Ако Савет, у складу са ставом 6, одлучи да постоји прекомерни дефицит, он без непотребног одлагања, на препоруку Комисије, усваја препоруке упућене датој држави чланици са циљем да се та ситуација оконча у датом року. Уз поштовање одредаба става 8, те препоруке се не објављују.

8. Ако установи да у утврђеном року није предузета делотворна мера као одговор на његове препоруке, Савет те препоруке може објавити.

9. Ако држава чланица и даље не поступа по препорукама Савета, Савет може одлучити да позове ту државу чланицу да у одређеном року предузме мере за смањење дефицита које је, по мишљењу Савета, неопходно да се ситуација поправи.

У том случају, Савет може захтевати од дате државе чланице да подноси извештаје према одређеном временском распореду да би испитао напоре те државе чланице у прилагођавању.

10. Право на подношење тужбе предвиђено у чл. 258. и 259. не може се остварити у оквиру ст. 1–9. овог члана.

11. Све док држава чланица не поштује одлуку донету у складу са ставом 9, Савет може одлучити да примени или, у зависности од случаја, појача једну или више од следећих мера:

- да захтева од дате државе чланице да објави додатне информације, које прецизира Савет, пре издавања обвезница и хартија од вредности,
- да позове Европску инвестициону банку да преиспита своју кредитну политику према датој држави чланици,
- да захтева од дате државе чланице да при Унији положи бескаматни депозит у одговарајућем износу све док прекомерни дефицит, по мишљењу Савета, не буде коригован,
- да изриче новчане казне у одговарајућем износу.

Председник Савета обавештава Европски парламент о донетим одлукама.

12. Савет укида неке или све своје одлуке или препоруке из ст. 6–9. и става 11. у мери у којој је, по мишљењу Савета, прекомерни дефицит у датој држави чланици коригован. Ако је претходно објавио своје препоруке, Савет, одмах након укидања одлуке предвиђене у ставу 8, издаје јавно саопштење да у тој држави чланици више не постоји прекомерни дефицит.

13. Када доноси одлуке или препоруке из ст. 8, 9, 11. и 12, Савет то чини на препоруку Комисије.

Када Савет усваја мере из ст. 6–9, 11. и 12, он одлучује не узимајући у обзир глас члана Савета који представља дату државу чланицу.

Квалификована већина осталих чланова Савета одређује се у складу са чланом 238. став 3. тачка а).

14. Даље одредбе које се односе на спровођење поступка описаног у овом члану утврђене су у Протоколу о поступку у случају прекомерног дефицита, приложеном уз Уговоре.

Савет, једногласно, у складу са посебним законодавним поступком и након консултовања са Европским парламентом и Европском централном банком, усваја одговарајуће одредбе које замењују наведени протокол.

Уз поштовање осталих одредаба овог става, Савет, на предлог Комисије и након консултовања са Европским парламентом, утврђује детаљна правила и дефиниције за примену одредаба наведеног протокола.

ПОГЛАВЉЕ 2. МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА

Члан 127. (бивши члан 105. УЕЗ)

1. Основни циљ Европског система централних банака (у даљем тексту: ЕСЦБ) јесте одржавање стабилности цена. Не доводећи у питање стабилност цена као циљ, ЕСЦБ подржава опште економске политике у Унији са циљем да се допринесе остваривању циљева Уније како је утврђено у члану 3. Уговора о Европској унији. ЕСЦБ делује у складу са начелом отворене тржишне привреде са слободном конкуренцијом, подстичући ефикасну расподелу ресурса и уз поштовање начела утврђених у члану 119.

2. Основни задаци ЕСЦБ су да:

- утврђује и спроводи монетарну политику Уније,
- обавља девизне послове у складу са одредбама члана 219,
- држи званичне девизне резерве држава чланица и управља њима,
- подстиче несметано функционисање платних система.

3. Став 2. алинеја трећа не доводи у питање држање текућих девизних средстава и управљање њима од стране влада држава чланица.

4. Европску централну банку консултују:

- о сваком предложеном акту Уније из области њене надлежности,
- национални органи о сваком нацрту правног прописа из области њене надлежности, али у границама и под условима које утврђује Савет у складу са поступком утврђеним у члану 129. став 4.

Европска централна банка може давати мишљења одговарајућим органима, телима, службама или агенцијама Уније или националним органима о питањима из своје надлежности.

5. ЕСЦБ доприноси несметаном вођењу политика надлежних органа које се односе на пруденцијални надзор над кредитним институцијама и на стабилност финансијског система.

6. Савет може, уредбама, у складу са посебним законодавним поступком, једногласно и након консултовања са Европским парламентом и Европском централном банком, поверити Европској централној банци посебне задатке у вези са политикама које се односе на пруденцијални надзор над кредитним институцијама и другим финансијским институцијама, с изузетком друштава за осигурање.

Члан 128.

(бивши члан 106. УЕЗ)

1. Европска централна банка има искључиво право да одобрава издавање новчаница евра у Унији. Европска централна банка и националне централне банке могу издавати такве новчанице. Једино новчанице које издају Европска централна банка и националне централне банке имају статус законског средства плаћања у Унији.

2. Државе чланице могу издавати кованице евра у обиму који одобри Европска централна банка. Савет може, на предлог Комисије и након консултовања са Европским парламентом и Европском централном банком, усвојити мере за хармонизацију апоена и техничких спецификација свег кованог новца намењеног оптицају у мери неопходној да се омогући његов несметани оптицај у Унији.

Члан 129.

(бивши члан 107. УЕЗ)

1. ЕСЦБ-ом управљају органи одлучивања Европске централне банке, а то су Управни савет и Извршни одбор.

2. Статут Европског система централних банака и Европске централне банке (у даљем тексту: Статут ЕСЦБ и ЕЦБ) утврђен је у Протоколу приложеном уз Уговоре.

3. Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, могу мењати чл. 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4. и 32.6, члан 33.1(а) и члан 36. Статута ЕСЦБ и ЕЦБ. Они одлучују или на препоруку Европске централне банке и након консултовања са Комисијом или на предлог Комисије и након консултовања са Европском централном банком.

4. Савет, или на предлог Комисије и након консултовања са Европским парламентом и Европском централном банком или на препоруку Европске централне банке и након консултовања са Европским парламентом и Комисијом, доноси прописе из чл. 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4. и 34.3. Статута ЕСЦБ и ЕЦБ.

Члан 130.
(бивши члан 108. УЕЗ)

При вршењу овлашћења и обављању задатака и дужности који су им поверени Уговорима и Статутом ЕСЦБ и ЕЦБ, ни Европска централна банка ни било која национална централна банка нити било који члан њихових органа одлучивања не траже нити примају упутства од органа, тела, служби или агенција Уније, влада држава чланица или неког другог тела. Органи, тела, службе или агенције Уније, као и владе држава чланица обавезују се да ће поштовати ово начело и да неће покушавати да утичу на чланове органа одлучивања Европске централне банке или националних централних банака у извршавању њихових задатака.

Члан 131.
(бивши члан 109. УЕЗ)

Свака држава чланица се стара о томе да њено национално законодавство, укључујући и статут њене националне централне банке, буде у сагласности са Уговорима и Статутом ЕСЦБ и ЕЦБ.

Члан 132.
(бивши члан 110. УЕЗ)

1. Да би обавила задатке поверене ЕСЦБ, Европска централна банка, у складу са одредбама Уговора и под условима утврђеним у Статуту ЕСЦБ и ЕЦБ:

- доноси уредбе у мери неопходној да се изврше задаци утврђених у члану 3.1. алинеја прва, чл. 19.1, 22. и 25.2. Статута ЕСЦБ и ЕЦБ у случајевима који се утврђују у актима Савета из члана 129. став 4,
- доноси одлуке неопходне за обављање задатака поверених ЕСЦБ на основу Уговора и Статута ЕСЦБ и ЕЦБ,
- даје препоруке и мишљења.

2. Европска централна банка може одлучити да објави своје одлуке, препоруке и мишљења.

3. У границама и под условима које је утврдио Савет по поступку утврђеном у члану 129. став 4, Европска централна банка има право да изриче новчане казне или периодичне пенале предузећима која не испуне обавезе које произлазе из њених уредаба и одлука.

Члан 133.

Не доводећи у питање овлашћења Европске централне банке, Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, утврђују мере неопходне за коришћење евра као јединствене валуте. Такве мере се усвајају након консултовања са Европском централном банком.

ПОГЛАВЉЕ 3. ОДРЕДБЕ О ОРГАНИМА

Члан 134. (бивши члан 114. УЕЗ)

1. Да би се подстицала координација политика држава чланица у пуној мери потребној за функционисање унутрашњег тржишта, оснива се Економско-финансијски одбор.

2. Економско-финансијски одбора има следеће задатке:

- да даје мишљења на захтев Савета или Комисије или на сопствену иницијативу и доставља их овим органима,
- да прати економску и финансијску ситуацију у државама чланицама и Унији и редовно о томе извештава Савет и Комисију, нарочито о финансијским односима са трећим земљама и међународним институцијама,
- да, не доводећи у питање члан 240, доприноси припреми рада Савета из чл. 66. и 75, члана 121. ст. 2, 3, 4. и 6, чл. 122, 124, 125. и 126, члана 127. став 6, члана 128. став 2, члана 129. ст. 3. и 4, члана 138, члана 140. ст. 2. и 3, члана 143, члана 144. ст. 2. и 3. и члана 219, као и да обавља друге саветодавне и припремне задатке које му додели Савет,
- да испитује, најмање једном годишње, стање у погледу кретања капитала и слободе плаћања, како то произлази из примене Уговорâ и из мера које је усвојио Савет; испитивање обухвата све мере које се односе на кретање капитала и плаћања; Одбор извештава Комисију и Савет о резултатима овог испитивања.

Државе чланице, Комисија и Европска централна банка именују највише по два члана Одбора.

3. Савет, на предлог Комисије и након консултовања са Европском централном банком и Одбором из овог члана, утврђује детаљне одредбе о саставу Економско-финансијског одбора. Председник Савета обавештава Европски парламент о тој одлуци.

4. Поред задатака утврђених у ставу 2, ако и докле год постоје државе чланице за које важи одступање из члана 139, Одбор прати монетарну и финансијску ситуацију и општи платни систем тих држава чланица и о томе редовно извештава Савет и Комисију.

Члан 135.
(бивши члан 115. УЕЗ)

За питања из области примене члана 121. став 4, члана 126. с изузетком става 14, члана 138, члана 140. став 1, став 2. подстав први и став 3. и члана 219, Савет или држава чланица могу захтевати од Комисије да, по потреби, да препоруку или предлог. Комисија разматра тај захтев и подноси своје закључке Савету без одлагања.

ПОГЛАВЉЕ 4.
ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ ЗА ДРЖАВЕ ЧЛАНИЦЕ ЧИЈА ЈЕ ВАЛУТА ЕВРО

Члан 136.

1. Да би се обезбедило добро функционисање економске и монетарне уније, и у складу са одговарајућим одредбама Уговорâ, Савет, у складу са једним од одговарајућих поступака из чл. 121. и 126, с изузетком поступка утврђеног у члану 126. став 14, усваја посебне мере за оне државе чланице чија је валута евро:

- а) да би се ојачали координација и надзор над њиховом буџетском дисциплином;
- б) да би се утврдиле смернице економске политике за њих, при чему се стара о томе да оне буду у сагласности са смерницама усвојеним за целу Унију и обезбеђује надзор над њима.

2. Само чланови Савета који представљају државе чланице чија је валута евро учествују у гласању о мерама утврђеним у ставу 1.

Квалификована већина наведених чланова одређује се у складу са чланом 238. став 3. тачка а).

3. Државе чланице чија је валута евро могу успоставити механизам за стабилност, који се активира ако је то неопходно да се заштити стабилност еврозоне у целини. Додељивање тражене финансијске помоћи у оквиру механизма подлегаће строгим условима.

Члан 137.

Појединости у вези са састанцима министара држава чланица чија је валута евро утврђени су у Протоколу о Еврогрупи.

Члан 138.
(бивши члан 111. став 4. УЕЗ)

1. Како би се обезбедио положај евра у међународном монетарном систему, Савет, на предлог Комисије, доноси одлуку о утврђивању заједничких ставова о питањима од нарочитог интереса за економску и монетарну унију, у оквиру надлежних међународних финансијских институција и конференција. Савет одлучује након консултовања са Европском централном банком.

2. Савет, на предлог Комисије, може усвојити одговарајуће мере да би обезбедио јединствено представљање у оквиру међународних финансијских институција и конференција. Савет одлучује након консултовања са Европском централном банком.

3. Само чланови Савета који представљају државе чланице чија је валута евро учествују у гласању о мерама из ст. 1. и 2.

Квалификована већина наведених чланова одређује се у складу са чланом 238. став 3. тачка а).

ПОГЛАВЉЕ 5.
ПРЕЛАЗНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 139.

1. Државе чланице за које Савет није одлучио да испуњавају неопходне услове за усвајање евра у даљем тексту означавају се као „државе чланице за које важи одступање”.

2. Следеће одредбе Уговора не примењују се на државе чланице за које важи одступање:

- а) усвајање делова начелних смерница за економску политику, које се уопштено односе на еврозону (члан 121. став 2);
- б) принудна средства за отклањање прекомерног дефицита (члан 126. ст. 9. и 11);
- в) циљеви и задаци ЕСЦБ (члан 127. ст. 1–3. и 5);
- г) издавање евра (члан 128);
- д) акти Европске централне банке (члан 132);

- ђ) мере којима се уређује коришћење евра (члан 133);
- е) монетарни споразуми и друге мере које се односе на политику девизног курса (члан 219);
- ж) именовање чланова Извршног одбора Европске централне банке (члан 283. став 2);
- з) одлуке којима се утврђују заједнички ставови о питањима од нарочите важности за економску и монетарну унију у оквиру надлежних међународних финансијских институција и конференција (члан 138. став 1);
- и) мере којима се обезбеђује јединствено представљање у оквиру међународних финансијских институција и конференција (члан 138. став 2).

У члановима наведеним у тач. од а) до и) под „државама чланицама” подразумевају се државе чланице чија је валута евро.

3. Према Поглављу IX Статута ЕСЦБ и ЕЦБ, државе чланице за које важи одступање и њихове националне централне банке искључене су из права и обавеза у оквиру ЕСЦБ.

4. Право гласа чланова Савета који представљају државе чланице за које важи одступање суспендује се када Савет усваја мере из чланова наведених у ставу 2, као и у следећим случајевима:

- а) препоруке упућене државама чланицама чија је валута евро у оквиру мултилатералног надзора, укључујући и препоруке о програмима за стабилност и упозорења (члан 121. став 4);
- б) мере у вези са прекомерним дефицитом које се односе на државе чланице чија је валута евро (члан 126. ст. 6, 7, 8, 12. и 13).

Квалификована већина осталих чланова Савета одређује се у складу са чланом 238. став 3. тачка а).

Члан 140.

(бивши члан 121. став 1, члан 122. став 2. друга реченица и члан 123. став 5. УЕЗ)

1. Најмање једном у две године или на захтев државе чланице за коју важи одступање, Комисија и Европска централна банка извештавају Савет о напретку који су државе чланице за које важи одступање оствариле у испуњавању својих обавеза у вези са остваривањем економске и монетарне уније. Ови извештаји обухватају испитивање усаглашености националног законодавства сваке од тих држава чланица, укључујући и статуте њихових централних банака, са чл. 130. и 131. и Статутом ЕСЦБ и ЕЦБ. У извештајима се такође испитује да ли је остварен висок степен одрживе конвергенције с обзиром на то како свака држава чланица испуњава следеће критеријуме:

- остварење високог степена стабилности цена; то ће се видети из стопе инфлације која је близу стопе инфлације у највише три државе чланице с најбољим резултатима у погледу стабилности цена,
- одрживост стања јавних финансија; то ће се видети из постигнутог стања државног буџета без прекомерног дефицита у смислу члана 126. став 6,
- одржавање уобичајених маргина флукуације које предвиђа механизам девизног курса Европског монетарног система током најмање две године, без девалвације у односу на евро,
- трајност конвергенције коју је остварила држава чланица за коју важи одступање и њеног учешћа у механизму девизног курса, што се огледа у нивоу дугорочних каматних стопа.

Четири критеријума наведена у овом ставу и одговарајући периоди током којих се они морају поштовати даље су разрађени у протоколу приложеном уз Уговоре. У извештајима Комисије и Европске централне банке такође се узимају у обзир резултати интеграције тржишта, стање и кретање текућег рачуна платних биланса, као и испитивање кретања јединичних трошкова рада и других индекса цена.

2. Након консултовања са Европским парламентом и након расправе у Европском савету, Савет, на предлог Комисије, одлучује које државе чланице за које важи одступање испуњавају неопходне услове на основу критеријума утврђених у ставу 1. и укида одступање за те државе чланице.

Савет одлучује након што је примио препоруку од квалификоване већине оних својих чланова који представљају државе чланице чија је валута евро. Ови чланови одлучују у року од шест месеци од дана када Савет прими предлог Комисије.

Квалификована већина наведених чланова, из подстава 2, одређује се у складу са чланом 238. став 3. тачка а).

3. Ако је одлучено да, у складу са поступком утврђеним у ставу 2, одступање престане, Савет, једногласном одлуком држава чланица чија је валута евро и дате државе чланице, на предлог Комисије и након консултовања са Европском централном банком, неопозиво фиксира курс по којем евро замењује валуту те државе чланице, и предузима друге мере неопходне за увођење евра као јединствене валуте у тој држави чланици.

Члан 141.

(бивши члан 123. став 3. и члан 117. став 2. првих пет алинеја УЕЗ)

1. Ако има и све док има држава чланица за које важи одступање, и не доводећи у питање члан 129. став 1, Генерални савет Европске централне банке из члана 44. Статута ЕСЦБ и ЕЦБ установљава се као трећи орган одлучивања Европске централне банке.

2. Ако има и све док има држава чланица за које важи одступање, Европска централна банка у односу на те државе чланице:

- јача сарадњу између националних централних банака,
- јача координацију монетарних политика држава чланица са циљем да се обезбеди стабилност цена,
- надзире функционисање механизма девизног курса,
- одржава консултације у вези са питањима која спадају у надлежност националних централних банака а утичу на стабилност финансијских институција и тржишта,
- обавља задатке које је раније обављао Европски фонд за монетарну сарадњу, а накнадно преузео Европски монетарни институт.

Члан 142.

(бивши члан 124. став 1. УЕЗ)

Свака држава чланица за коју важи одступање третира своју политику девизног курса као питање од заједничког интереса. При томе државе чланице узимају у обзир искуство стечено у сарадњи у оквиру механизма девизног курса.

Члан 143.

(бивши члан 119. УЕЗ)

1. Ако држава чланица за коју важи одступање има тешкоће или јој озбиљно прете тешкоће у погледу платног биланса, било да оне произлазе из опште неравнотеже њеног платног биланса или из врсте валуте којом располаже, и када такве тешкоће нарочито могу угрозити функционисање унутрашњег тржишта или спровођење заједничке трговинске политике, Комисија одмах испитује ситуацију у тој држави и радње које је, користећи сва расположива средства, та држава предузела или може предузети у складу са одредбама Уговора. Комисија наводи мере чије предузимање препоручује тој држави.

Ако се радње које је предузела држава чланица за коју важи одступање и мере које је предложила Комисија покажу као недовољне за превазилажење тешкоћа које су настале или прете да настану, Комисија, након консултовања са Економско-финансијским одбором, Савету препоручује одобравање узајамне помоћи и за то одговарајуће методе.

Комисија редовно обавештава Савет о ситуацији и њеном развоју.

2. Савет одобрава такву узајамну помоћ; он доноси директиве или одлуке којима се утврђују услови и појединости такве помоћи, која може бити у облику:

- а) усаглашеног приступа другим међународним организацијама или у оквиру тих организација којима државе чланице за које важи одступање могу да се обрате;
- б) мера које су потребне да би се избегло преусмеравање трговинских токова ако држава чланица за коју важи одступање а која има тешкоће задржава или поново уводи квантитативна ограничења према трећим земљама;
- в) одобравања ограничених кредита од стране других држава чланица, уз њихову сагласност.

3. Ако Савет не одобри узајамну помоћ коју је препоручила Комисија или ако одобрена узајамна помоћ и предузете мере нису довољне, Комисија овлашћује државу чланицу за коју важи одступање а која има тешкоће да предузме заштитне мере, чије услове и појединости одређује Комисија.

Савет може опозвати такво овлашћење или изменити такве услове и појединости.

Члан 144.
(бивши члан 120. УЕЗ)

1. У случају изненадне кризе платног биланса и ако се одлука у смислу члана 143. став 2. не донесе одмах, држава чланица за коју важи одступање може, из предострожности, предузети неопходне заштитне мере. Те мере морају бити такве да изазивају што мање поремећаја у функционисању унутрашњег тржишта и не смеју по свом домаћају бити шире него што је заиста неопходно за отклањање изненада насталих тешкоћа.

2. Комисија и остале државе чланице биће обавештене о тим заштитним мерама најкасније до њиховог ступања на снагу. Комисија може препоручити Савету одобравање узајамне помоћи у складу са чланом 143.

3. Након што Комисија да препоруку и након консултовања са Економско-финансијским одбором, Савет може одлучити да дата држава чланица измени, суспендује или укине претходно наведене заштитне мере.

НАСЛОВ IX
ЗАПОШЉАВАЊЕ

Члан 145.
(бивши члан 125. УЕЗ)

Државе чланице и Унија, у складу са овим насловом, раде на развијању координисане стратегије за запошљавање, а нарочито за подстицање квалификоване, обучене и прилагодљиве радне снаге, као и тржишта рада која могу да одговоре променама у привреди, ради остваривања циљева утврђених у члану 3. Уговора о Европској унији.

Члан 146.
(бивши члан 126. УЕЗ)

1. Државе чланице, својом политиком запошљавања, доприносе остваривању циљева из члана 145. на начин који је у сагласности са начелним смерницама за економске политике држава чланица и Уније, усвојеним у складу са чланом 121. став 2.
2. Државе чланице, имајући у виду националне праксе у вези са одговорношћу социјалних партнера, сматрају подстицање запошљавања питањем од заједничког интереса и у оквиру Савета координишу своје деловање у том погледу, у складу са одредбама члана 148.

Члан 147.
(бивши члан 127. УЕЗ)

1. Унија доприноси високом нивоу запослености подстицањем сарадње између држава чланица, као и подржавањем и, ако је потребно, допуњавањем њиховог деловања. При томе се поштују надлежности држава чланица.
2. Висок ниво запослености као циљ узима се у разматрање приликом формулисања и спровођења политика и активности Уније.

Члан 148.
(бивши члан 128. УЕЗ)

1. Европски савет сваке године разматра стање у области запошљавања у Унији и доноси закључке у вези са тим, на основу заједничког годишњег извештаја Савета и Комисије.
2. На основу закључака Европског савета, Савет, на предлог Комисије и након консултовања са Европским парламентом, Економским и социјалним комитетом, Комитетом региона и Одбором за запошљавање из члана 150, сваке године израђује смернице које државе чланице узимају у обзир у својим политикама запошљавања. Ове смернице су у сагласности са начелним смерницама усвојеним у складу са чланом 121. став 2.
3. Свака држава чланица подноси Савету и Комисији годишњи извештај о главним мерама које је предузела ради спровођења своје политике запошљавања с обзиром на смернице за запошљавање из става 2.
4. Савет, на основу извештаја из става 3. и након што је примио ставове Одбора за запошљавање, сваке године испитује спровођење политике запошљавања држава чланица с обзиром на смернице за запошљавање. Савет, на препоруку Комисије, може дати препоруке државама чланицама, ако то сматра потребним с обзиром на обављено испитивање.

5. На основу резултата тог испитивања, Савет и Комисија припремају Европском савету заједнички годишњи извештај о стању у области запошљавања у Унији, као и о спровођењу смерница за запошљавање.

Члан 149.
(бивши члан 129. УЕЗ)

Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Економским и социјалним комитетом и Комитетом региона, могу усвојити подстицајне мере намењене томе да се подстиче сарадња између држава чланица и подржи њихово деловање у области запошљавања иницијативама усмереним на развијање размене информација и најбољих пракси, обезбеђивање упоредних анализа и савета, као и подстицање иновативних приступа и вредновања искустава, нарочито коришћењем пилот-пројеката.

Те мере не обухватају хармонизацију закона и других прописа држава чланица.

Члан 150.
(бивши члан 130. УЕЗ)

Савет, одлучујући простом већином и након консултовања са Европским парламентом, оснива Одбор за запошљавање, који има саветодавну улогу, како би се подстакла координација између држава чланица у погледу политике запошљавања и тржишта рада. Задаци Одбора су:

- да прати стање у области запошљавања и политике запошљавања у државама чланицама и у Унији,
- да, не доводећи у питање члан 240, формулише мишљења било на захтев Савета било Комисије или на сопствену иницијативу, као и да доприноси припреми поступака Савета из члана 148.

У испуњавању својих задужења Одбор се консултује са социјалним партнерима.

Свака држава чланица и Комисија именују по два члана Одбора.

НАСЛОВ X
СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

Члан 151.
(бивши члан 136. УЕЗ)

Унија и државе чланице, имајући на уму основна социјална права, попут оних која су утврђена у Европској социјалној повељи потписаној у Торину 18. октобра 1961. године и у Повељи Заједнице о основним социјалним правима радника из

1989. године, као циљ имају подстицање запошљавања, побољшање услова живота и рада, да би се, уз даљи напредак, омогућила њихова хармонизација, као и да би се омогућили одговарајућа социјална заштита, дијалог између социјалних партнера, развој људских ресурса ради трајне високе стопе запослености и борбе против искључености.

У ту сврху Унија и државе чланице спроводе мере којима се узима у обзир различитост националних пракси, нарочито у области уговорних односа, као и о потреби да се одржи конкурентност привреде Уније.

Оне верују да ће такав развој проистећи не само из функционисања унутрашњег тржишта, које ће давати предност хармонизацији социјалних система, већ и из поступака предвиђених у Уговорима, као и из приближавања одредаба закона и других прописа.

Члан 152.

Унија признаје и подстиче улогу социјалних партнера на свом нивоу, узимајући у обзир разноликост националних система. Она олакшава дијалог између социјалних партнера, поштујући њихову аутономију.

Трипартитни социјални самит за раст и запошљавање доприноси социјалном дијалогу.

Члан 153.

(бивши члан 137. УЕЗ)

1. Ради остваривања циљева из члана 151, Унија подржава и допуњава активности држава чланица у следећим областима:

- а) побољшање нарочито радне средине да би се заштитили здравље и безбедност радника;
- б) услови рада;
- в) социјална сигурност и социјална заштита радника;
- г) заштита радника у случају престанка уговора о раду;
- д) информисање радника и консултовање са њима;
- ђ) заступање и колективна одбрана интереса радника и послодаваца, укључујући саодлучивање, уз поштовање става 5;
- е) услови за запошљавање држављана трећих земаља који законито бораве на територији Уније;

- ж) укључивање лица искључених са тржишта рада, не доводећи у питање члан 166;
- з) једнакост мушкараца и жена у погледу могућности на тржишту рада и третмана на раду;
- и) борба против социјалне искључености;
- ј) модернизација система социјалне заштите, не доводећи у питање тачку в).

2. У ту сврху Европски парламент и Савет:

- а) могу усвојити мере намењене томе да се подстиче сарадња између држава чланица иницијативама усмереним на побољшање знања, развијање размене информација и најбоље праксе, подстицање иновативних приступа и вредновање искустава, искључујући било какву хармонизацију закона и других прописа држава чланица;
- б) могу, у областима наведеним у ставу 1. тач. од а) до з), директивама, усвојити минималне захтеве, који се постепено спроводе, имајући у виду постојеће услове и техничке прописе у свакој од држава чланица. У таквим директивама избегава се наметање административних, финансијских и правних ограничења која би ометала оснивање и развој малих и средњих предузећа.

Европски парламент и Савет одлучују у складу са редовним законодавним поступком након консултовања са Економским и социјалним комитетом и Комитетом региона.

У областима из става 1. тач. в), г), ђ) и е), Савет одлучује једногласно у складу са посебним законодавним поступком, након консултовања са Европским парламентом и наведеним комитетима.

Савет, једногласно на предлог Комисије, након консултовања са Европским парламентом, може одлучити да се редован законодавни поступак примењује на став 1. тач. г), ђ) и е).

3. Држава чланица може поверити социјалним партнерима, на њихов заједнички захтев, спровођење директива донетих у складу са ставом 2. или, по потреби, спровођење одлука Савета донетих у складу са чланом 155.

У том случају она обезбеђује да, најкасније до дана када директива или одлука мора бити пренесена или спроведена, социјални партнери споразумно уведу неопходне мере, при чему се од дате државе чланице захтева да предузме све неопходне мере које ће јој омогућити да у сваком тренутку може да јемчи за резултате које налаже та директива или та одлука.

4. Одредбе усвојене у складу са овим чланом:

- не утичу на право држава чланица да утврде основна начела својих система социјалне сигурности и не смеју знатно утицати на финансијску равнотежу тих система,
 - не спречавају државе чланице да задрже или уведу строже мере заштите које су у сагласности са Уговорима.
5. Одредбе овог члана не примењују се на плаћање, на право на удруживање, право на штрајк или право на локаут.

Члан 154.
(бивши члан 138. УЕЗ)

1. Комисија има за задатак да подстиче консултације између социјалних партнера на нивоу Уније и да предузима све одговарајуће мере ради олакшавања њиховог дијалога, старајући се да подршка странама буде уравнотежена.
2. У ту сврху, пре подношења предлога у области социјалне политике, Комисија се консултује са социјалним партнерима о могућем смеру деловања Уније.
3. Ако након таквих консултација Комисија сматра да је деловање Уније препоручљиво, она се консултује са социјалним партнерима о садржају предвиђеног предлога. Социјални партнери достављају Комисији мишљење или, по потреби, препоруку.
4. У случају консултација из ст. 2. и 3, социјални партнери могу обавестити Комисију о својој жељи да покрену процес предвиђен у члану 155. Овај процес не сме трајати дуже од девет месеци, осим ако социјални партнери и Комисија заједнички не одлуче да га продуже.

Члан 155.
(бивши члан 139. УЕЗ)

1. Ако социјални партнери то желе, њихов међусобни дијалог на нивоу Уније може довести до уговорних односа, укључујући и споразуме.
2. Споразуми закључени на нивоу Уније спроводе се или у складу са поступцима и праксама специфичним за социјалне partnere и за државе чланице или, у питањима на која се односи члан 153, на заједнички захтев страна потписница, одлуком Савета на предлог Комисије. О томе се обавештава Европски парламент.

Савет одлучује једногласно ако дати споразум садржи једну или више одредаба које се односе на једну од области за које је потребна једногласност у складу са чланом 153. став 2.

Члан 156.
(бивши члан 140. УЕЗ)

Ради остваривања циљева из члана 151. и не доводећи у питање остале одредбе Уговорâ, Комисија подстиче сарадњу између држава чланица и олакшава координацију њиховог деловања у свим областима социјалне политике које обухвата ово поглавље, а нарочито у вези са:

- запошљавањем,
- радним правом и условима рада,
- основном и додатном стручном обуком,
- социјалном сигурношћу,
- спречавањем повреда на раду и професионалних болести,
- хигијеном рада,
- правом на удруживање и колективно преговарање између послодаваца и радника.

У ту сврху, Комисија делује у блиском контакту са државама чланицама израдом студија, давањем мишљења и организовањем консултација, како о проблемима који настају на националном нивоу, тако и о онима који се тичу међународних организација, нарочито иницијативама за утврђивање смерница и показатеља, организовање размене најбоље праксе и припрему неопходних елемената за периодични мониторинг и оцену. О томе се у потпуности обавештава Европски парламент.

Пре давања мишљења предвиђених у овом члану, Комисија се консултује са Економским и социјалним комитетом.

Члан 157.
(бивши члан 141. УЕЗ)

1. Свака држава чланица обезбеђује примену начела једнаког плаћања мушкараца и жена за једнак рад или рад једнаке вредности.

2. За сврху овог члана, под „плаћањем” се подразумева редовна основна или минимална зарада или плата и свака друга накнада, без обзира на то да ли је у новцу или у натури, коју радник прима непосредно или посредно од послодавца на основу рада.

Једнако плаћање без дискриминације на основу пола значи:

- а) да се плаћање за исти рад који се плаћа по учинку обрачунава на основу исте јединице мере;

- б) да је плаћање за рад који се плаћа по јединици времена исто за исто радно место.

3. Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Економским и социјалним комитетом, усвајају мере како би се обезбедила примена начела једнаких могућности и једнаког третмана мушкараца и жена у питањима запошљавања и рада, укључујући и начело једнаког плаћања за једнак рад или рад једнаке вредности.

4. Са циљем да се обезбеди потпуна и стварна једнакост мушкараца и жена у професионалном животу, начелом једнаког третмана не спречава се ниједна држава чланица да задржи или уведе мере којима се предвиђају посебне предности да би се мање заступљеном полу олакшало обављање професионалне делатности или да би се спречио или надокнадио неповољан положај у професионалној каријери.

Члан 158.
(бивши члан 142. УЕЗ)

Државе чланице настоје да одрже постојећу једнакост режимâ плаћеног годишњег одмора.

Члан 159.
(бивши члан 143. УЕЗ)

Комисија сваке године саставља извештај о напретку у остваривању циљева из члана 151, укључујући демографску ситуацију у Унији. Она извештај доставља Европском парламенту, Савету и Економском и социјалном комитету.

Члан 160.
(бивши члан 144. УЕЗ)

Савет, простом већином након консултовања са Европским парламентом, оснива Одбор за социјалну заштиту, који има саветодавну улогу да би се подстакла сарадња у области политике социјалне заштите између држава чланица и Комисије. Задаци Одбора су:

- да прати социјалну ситуацију и развој политике социјалне заштите у државама чланицама и у Унији,
- да подстиче размену информација, искустава и добре праксе између држава чланица и са Комисијом,
- да, не доводећи у питање члан 240, припрема извештаје, формулише мишљења или обавља друге послове у оквиру својих надлежности, на захтев Савета или Комисије или на сопствену иницијативу.

У испуњавању својих задужења Одбор успоставља одговарајуће контакте са социјалним партнерима.

Свака држава чланица и Комисија именују по два члана Одбора.

Члан 161.
(бивши члан 145. УЕЗ)

Комисија у свој годишњи извештај Европском парламенту укључује посебно поглавље о развоју социјалне ситуације унутар Уније.

Европски парламент може позвати Комисију да састави извештаје о посебним проблемима који се односе на социјалне услове.

НАСЛОВ XI
ЕВРОПСКИ СОЦИЈАЛНИ ФОНД

Члан 162.
(бивши члан 146. УЕЗ)

Да би се повећале могућности за запошљавање радника на унутрашњем тржишту и тако допринело подизању животног стандарда, оснива се Европски социјални фонд, у складу са одредбама наведеним у даљем тексту; он је усмерен на то да олакша запошљавање радника и да повећа њихову географску и професионалну мобилност унутар Уније, као и да олакша њихово прилагођавање индустријским променама и променама система производње, нарочито стручном обуком и преквалификацијом.

Члан 163.
(бивши члан 147. УЕЗ)

Фондом управља Комисија.

У извршавању овог задатка Комисији помаже одбор, коме председава један од чланова Комисије и који је састављен од представника влада, синдиката и организација послодаваца.

Члан 164.
(бивши члан 148. УЕЗ)

Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Економским и социјалним комитетом и Комитетом региона, доносе спроведбене уредбе које се односе на Европски социјални фонд.

НАСЛОВ XII ОБРАЗОВАЊЕ, СТРУЧНА ОБУКА, МЛАДИ И СПОРТ

Члан 165. (бивши члан 149. УЕЗ)

1. Унија доприноси развоју квалитетног образовања подстичући сарадњу између држава чланица и, ако је потребно, подржавајући и допуњујући њихово деловање, при чему у потпуности поштује одговорност држава чланица за садржину наставе и организацију образовних система, као и њихову културну и језичку разноликост.

Унија доприноси промовисању европског аспекта спорта, при чему узима у обзир посебну природу спорта, његове структуре засноване на добровољној активности, као и његову друштвену и образовну функцију.

2. Деловање Уније усмерено је на:

- развијање европске димензије у образовању, нарочито кроз наставу и ширење језика држава чланица,
- подстицање мобилности студената и наставника, између осталог, подстицањем академског признавања диплома и периода студија,
- промовисање сарадње између образовних установа,
- развијање размене информација и искустава о питањима која су заједничка образовним системима држава чланица,
- подстицање развоја размене младих и размене социјално-педагошких радника, као и подстицање учешћа младих људи у демократском животу Европе,
- подстицање развоја образовања на даљину,
- развијање европске димензије у спорту, промовисањем правичности и отворености у спортским такмичењима и сарадње између тела одговорних за спорт, као и заштитом физичког и моралног интегритета спортиста и спортисткиња, нарочито најмлађих спортиста и спортисткиња.

3. Унија и државе чланице подстичу сарадњу са трећим земљама и надлежним међународним организацијама у области образовања и спорта, а нарочито са Саветом Европе.

4. Да би допринели остваривању циљева из овог члана:

- Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, након консултовања са Економским и социјалним комитетом и

Комитетом региона, усвајају подстицајне мере, искључујући било какву хармонизацију закона и других прописа држава чланица,

- Савет, на предлог Комисије, усваја препоруке.

Члан 166.
(бивши члан 150. УЕЗ)

1. Унија спроводи политику стручног оспособљавања којом се подржава и допуњава деловање држава чланица, при чему у потпуности поштује одговорности држава чланица за садржину и организовање стручне обуке.

2. Деловање Уније усмерено је на то да се:

- олакша прилагођавање индустријским променама, нарочито путем стручне обуке и преквалификације,
- побољша почетна и континуирана стручна обука како би се олакшали професионално укључивање и поновно укључивање на тржиште рада,
- олакша приступ стручној обуци и подстиче мобилност наставника, инструктора и полазника обуке, а нарочито младих људи,
- подстиче сарадњу у области обуке између образовних установа или установа за стручну обуку и предузећа,
- развија размену информација и искустава о питањима која су заједничка системима обуке држава чланица.

3. Унија и државе чланице подстичу сарадњу са трећим земљама и надлежним међународним организацијама у области стручне обуке.

4. Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Економским и социјалним комитетом и Комитетом региона, усвајају мере које доприносе остваривању циљева из овог члана, искључујући било какву хармонизацију закона и других прописа држава чланица, а Савет, на предлог Комисије, усваја препоруке.

НАСЛОВ XIII
КУЛТУРА

Члан 167.
(бивши члан 151. УЕЗ)

1. Унија доприноси процвату култура држава чланица, при чему поштује њихову националну и регионалну разноликост, истовремено стављајући у први план заједничко културно наслеђе.

2. Деловање Уније усмерено је на то да подстакне сарадњу између држава чланица и, ако је потребно, да подржи и допуни њихово деловање у следећим областима:

- побољшавање познавања и ширења културе и историје европских народа,
- очување и заштита културног наслеђа од европског значаја,
- некомерцијална културна размена,
- уметничко и књижевно стваралаштво, укључујући и аудио-визуелни сектор.

3. Унија и државе чланице подстичу сарадњу са трећим земљама и надлежним међународним организацијама у области културе, а нарочито са Саветом Европе.

4. У свом деловању на основу осталих одредаба Уговорâ Унија узима у обзир културне аспекте, нарочито ради поштовања и подстицања разноликости њених култура.

5. Да би допринели остваривању циљева из овог члана:

- Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Комитетом региона, усвајају подстицајне мере, искључујући било какву хармонизацију закона и других прописа држава чланица,
- Савет, на предлог Комисије, усваја препоруке.

НАСЛОВ XIV ЈАВНО ЗДРАВЉЕ

Члан 168.
(бивши члан 152. УЕЗ)

1. При утврђивању и спровођењу свих политика и активности Уније обезбеђује се висок ниво заштите здравља људи.

Деловање Уније, које допуњава националне политике, усмерено је на побољшање јавног здравља, превенцију болести и обољења код људи, као и отклањање извора опасности по физичко и ментално здравље. То деловање обухвата борбу против великих здравствених пошаста подстицањем истраживања њихових узрока, преношења и превенције, као и информисање и едукацију у области здравства и мониторинг озбиљних прекограничних претњи здрављу, рано упозоравање на такве претње и борбу против њих.

Унија допуњава деловање држава чланица на смањењу штетних утицаја дрога на здравље, укључујући информисање и превенцију.

2. Унија подстиче сарадњу између држава чланица у областима наведеним у овом члану и, ако је потребно, пружа подршку њиховом деловању. Она нарочито подстиче сарадњу између држава чланица како би се побољшала комплементарност њихових здравствених услуга у пограничним подручјима.

Државе чланице, одржавајући везу са Комисијом, међусобно координишу своје политике и програме у областима из става 1. Комисија може, у блиском контакту са државама чланицама, предузети сваку корисну иницијативу за подстицање те координације, а нарочито иницијативе за утврђивање смерница и показатеља, организовање размене најбоље праксе и припрему неопходних елемената за периодични мониторинг и оцену. О томе се у потпуности обавештава Европски парламент.

3. Унија и државе чланице подстичу сарадњу са трећим земљама и надлежним међународним организацијама у области јавног здравља.

4. Одступајући од члана 2. став 5. и члана 6. тачка а) и у складу са чланом 4. став 2. тачка ј), Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Економским и социјалним комитетом и Комитетом региона, како би одговорили на заједничка питања безбедности, доприносе остваривању циљева из овог члана усвајањем:

- а) мера којима се успостављају високи стандарди квалитета и безбедности органа и супстанци људског порекла, крви и деривата крви; овим мерама се државе чланице не спречавају да задрже или уведу строже заштитне мере;
- б) мера у области ветерине и фитосанитарној области које као непосредан циљ имају заштиту јавног здравља;
- в) мера којима се успостављају високи стандарди квалитета и безбедности лекова и медицинских средстава.

5. Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Економским и социјалним комитетом и Комитетом региона, могу усвојити и подстицајне мере намењене заштити и побољшању здравља људи, а нарочито борби против великих прекограничних здравствених пошаста, мере за мониторинг озбиљних прекограничних претњи здрављу, рано упозоравање на такве претње и борбу против њих, као и мере чији је непосредни циљ заштита јавног здравља када је реч о дувану и злоупотреби алкохола, искључујући било какву хармонизацију закона и других прописа држава чланица.

6. Савет, на предлог Комисије, може такође да усвоји и препоруке за сврхе утврђене у овом члану.

7. Приликом деловања Уније поштују се одговорности држава чланица за утврђивање њихове здравствене политике, организацију и пружање здравствених

услуга и здравствене неге. Одговорности држава чланица укључују управљање здравственим услугама и здравственом негом, као и расподелу средстава која су им додељена. Мере из става 4. тачка а) не утичу на националне одредбе о донирању или употреби органа и крви у медицинске сврхе.

НАСЛОВ XV ЗАШТИТА ПОТРОШАЧА

Члан 169. (бивши члан 153. УЕЗ)

1. Да би промовисала интересе потрошача и обезбедила висок ниво заштите потрошача, Унија доприноси заштити здравља, безбедности и економских интереса потрошача, као и промовисању њиховог права на обавештеност, едукацију и организовање ради заштите њихових интереса.
2. Унија доприноси остваривању циљева из става 1:
 - а) мерама усвојеним у складу са чланом 114. у контексту остварења унутрашњег тржишта;
 - б) мерама којима се подржавају, допуњавају или прате политике које воде државе чланице.
3. Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Економским и социјалним комитетом, усвајају мере из става 2. тачка б).
4. Мерама усвојеним у складу са ставом 3. не спречава се ниједна држава чланица да задржи или уведе строже заштитне мере. Такве мере морају бити у сагласности са Уговорима. Комисија се обавештава о њима.

НАСЛОВ XVI ТРАНСЕВРОПСКЕ МРЕЖЕ

Члан 170. (бивши члан 154. УЕЗ)

1. Како би помогла остваривању циљева из чл. 26. и 174. и омогућила грађанима Уније, привредним субјектима и регионалним и локалним заједницама да остваре пуну корист од успостављања простора без унутрашњих граница, Унија доприноси установљавању и развоју трансевропских мрежа у областима транспортне, телекомуникационе и енергетске инфраструктуре.
2. У оквиру система отворених и конкурентних тржишта, деловање Уније усмерено је на подстицање интерконекције и интероперабилности националних

мрежа, као и приступа овим мрежама. При томе се нарочито узима у обзир потреба да се повежу острвски, континентални и периферни региони са централним регионима Уније.

Члан 171.
(бивши члан 155. УЕЗ)

1. Ради остваривања циљева из члана 170, Унија:
 - утврђује низ смерница које обухватају циљеве, приоритете и опште црте мера предвиђених у области трансевропских мрежа; овим смерницама одређује се који су пројекти од заједничког интереса,
 - спроводи све мере за које се покаже да су неопходне за обезбеђивање интероперабилности мрежа, нарочито у области техничке стандардизације,
 - може да подржи пројекте од заједничког интереса које подржавају државе чланице, који су одређени у оквиру смерница из алинеје прве, нарочито студијама о изводљивости, кредитним гаранцијама или субвенционисањем каматних стопа; Унија такође може, посредством Кохезионог фонда основаног у складу са чланом 177, допринети финансирању посебних пројеката у државама чланицама у области транспортне инфраструктуре.

Унија у својим активностима узима у обзир потенцијалну економску одрживост пројеката.

2. Државе чланице, одржавајући везу са Комисијом, међусобно координишу политике које се воде на националном нивоу а које могу имати значајан утицај на остваривање циљева из члана 170. Комисија може, у блиској сарадњи са државама чланицама, предузети сваку корисну иницијативу за подстицање те координације.

3. Унија може одлучити да сарађује са трећим земљама да би подстакла пројекте од заједничког интереса и обезбедила интероперабилност мрежа.

Члан 172.
(бивши члан 156. УЕЗ)

Смернице и друге мере из члана 171. став 1. усвајају Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Економским и социјалним комитетом и Комитетом региона.

За смернице и пројекте од заједничког интереса који се односе на територију неке државе чланице потребно је одобрење те државе чланице.

НАСЛОВ XVII
ИНДУСТРИЈА

Члан 173.
(бивши члан 157. УЕЗ)

1. Унија и државе чланице се старају о томе да се обезбеде услови неопходни за конкурентност индустрије Уније.

У ту сврху, у складу са системом отворених и конкурентних тржишта, њихово деловање усмерено је на:

- убрзање прилагођавања индустрије структурним променама,
- поспешивање окружења погодног за иницијативу и за развој предузећа у целој Унији, а нарочито малих и средњих предузећа,
- поспешивање окружења погодног за сарадњу између предузећа,
- подстицање бољег искоришћавања индустријског потенцијала политика иновације, истраживања и технолошког развоја.

2. Државе чланице се међусобно консултују, одржавајући везу са Комисијом и, по потреби, координишу своје деловање. Комисија може предузети сваку корисну иницијативу за подстицање те координације, нарочито иницијативе за утврђивање смерница и показатеља, организовање размене најбоље праксе и припрему неопходних елемената за периодични мониторинг и оцену. О томе се у потпуности обавештава Европски парламент.

3. Унија доприноси остваривању циљева утврђених у ставу 1. кроз политике и активности које спроводи на основу осталих одредаба Уговорâ. Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Економским и социјалним комитетом и Комитетом региона, могу донети одлуку о посебним мерама за подршку деловању предузетом у државама чланицама ради остваривања циљева утврђених у ставу 1, искључујући било какву хармонизацију закона и других прописа држава чланица.

Овај наслов не представља основ да Унија уведе било какву меру која би могла довести до нарушавања конкуренције или која садржи пореске одредбе или одредбе које се односе на права и интересе запослених лица.

НАСЛОВ XVIII
ЕКОНОМСКА, СОЦИЈАЛНА И ТЕРИТОРИЈАЛНА КОХЕЗИЈА

Члан 174.
(бивши члан 158. УЕЗ)

Ради подстицања свог укупног складног развоја, Унија развија и спроводи деловање које води јачању њене економске, социјалне и територијалне кохезије.

Унија нарочито настоји да смањи разлике у нивоу развијености различитих региона, као и да смањи заосталост региона у најнеповољнијем положају.

Међу тим регионима, нарочита пажња се посвећује руралним областима, областима на које је утицала индустријска транзиција и регионима који трпе због озбиљних и трајних природних или демографских недостатака, као што су најсевернији региони са веома малом густином насељености, као и острвски, прекогранични и планински региони.

Члан 175.
(бивши члан 159. УЕЗ)

Државе чланице воде своје економске политике и координишу их тако да остваре и циљеве утврђене у члану 174. Приликом формулисања и спровођења политика и деловања Уније, као и приликом остваривања унутрашњег тржишта, узимају се у обзир циљеви утврђени у члану 174. и доприноси се њиховом остваривању. Унија такође подржава остваривање ових циљева деловањем које предузима кроз структурне фондове (Европски фонд за усмеравање и гаранције у пољопривреди – Одсек за усмеравање, Европски социјални фонд, Европски фонд за регионални развој), Европску инвестициону банку и друге постојеће финансијске инструменте.

Комисија сваке три године Европском парламенту, Савету, Економском и социјалном комитету и Комитету региона подноси извештај о постигнутом напретку у остваривању економске, социјалне и територијалне кохезије и о начину на који су различита средства предвиђена у овом члану томе допринела. Тај извештај је, ако је потребно, пропраћен одговарајућим предлозима.

Ако се покаже да је неопходно посебно деловање изван фондова а не доводећи у питање мере усвојене у оквиру других политика Уније, Европски парламент и Савет могу одлучити о таквом деловању у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Економским и социјалним комитетом и Комитетом региона.

Члан 176.
(бивши члан 160. УЕЗ)

Европски фонд за регионални развој намењен је томе да помогне у отклањању главних регионалних неуравнотежености у Унији учешћем у развоју и структурном прилагођавању региона који заостају у развоју и преображају региона у којима је индустрија у опадању.

Члан 177.
(бивши члан 161. УЕЗ)

Не доводећи у питање члан 178, Европски парламент и Савет, уредбама, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Економским и социјалним комитетом и Комитетом региона, утврђују задатке, приоритетне циљеве и организацију структурних фондова, што може обухватити и обједињавање фондова. Општа правила која се на њих примењују, као и одредбе које су неопходне да се обезбеди њихова делотворност и међусобна координација фондова, као и њихова координација са другим постојећим финансијским инструментима, такође се утврђују по истом поступку.

Кохезиони фонд, основан у складу са истим поступком, обезбеђује финансијски допринос за пројекте у областима животне средине и трансевропских мрежа у домену транспортне инфраструктуре.

Члан 178.
(бивши члан 162. УЕЗ)

Сprovedбене уредбе које се односе на Европски фонд за регионални развој доносе Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Економским и социјалним комитетом и Комитетом региона.

У односу на Европски фонд за усмеравање и гаранције у пољопривреди – Одсек за усмеравање и Европски социјални фонд и даље се примењује члан 43. односно члан 164.

НАСЛОВ XIX
ИСТРАЖИВАЊЕ И ТЕХНОЛОШКИ РАЗВОЈ И СВЕМИР

Члан 179.
(бивши члан 163. УЕЗ)

1. Циљ Уније је да ојача своје научне и технолошке основе остваривањем европског истраживачког простора, у ком истраживачи, научно знање и технологија слободно круже, да поспешује развој своје конкурентности, укључујући и конкурентност своје индустрије, као и да подстиче све истраживачке активности које се сматрају неопходним на основу осталих поглавља Уговора.

2. У ту сврху Унија подстиче предузећа, укључујући мала и средња предузећа, истраживачке центре и универзитете широм Уније, у њиховим активностима високог квалитета у области истраживања и технолошког развоја; она подржава њихова настојања да међусобно сарађују, пре свега с намером да се истраживачима дозволи да слободно сарађују преко граница и да се предузећима омогући да у потпуности искористе потенцијал унутрашњег тржишта, нарочито отварањем националних тржишта за закључивање уговора са јавним сектором, утврђивањем заједничких стандарда и уклањањем правних и фискалних препрека тој сарадњи.

3. О свим активностима Уније на основу Уговорâ у области истраживања и технолошког развоја, укључујући и огледне пројекте, одлучује се и оне се спроводе у складу са одредбама овог наслова.

Члан 180.
(бивши члан 164. УЕЗ)

У остваривању ових циљева Унија спроводи следеће активности, којима се допуњавају активности које се спроводе у државама чланицама:

- а) спровођење програмâ истраживања, технолошког развоја и огледних програма подстицањем сарадње са предузећима, истраживачким центрима и универзитетима, као и сарадње међу њима;
- б) подстицање сарадње са трећим земљама и међународним организацијама у области истраживања, технолошког развоја и огледних активности у Унији;
- в) ширење и оптимизација резултата активности у области истраживања, технолошког развоја и огледних активности у Унији;
- г) подстицање обуке и мобилности истраживача у Унији.

Члан 181.
(бивши члан 165. УЕЗ)

1. Унија и државе чланице координишу своје активности у области истраживања и технолошког развоја како би обезбедиле усклађеност националних политика и политике Уније.

2. У блиској сарадњи са државама чланицама Комисија може предузети сваку корисну иницијативу за подстицање координације из става 1, нарочито иницијативе за утврђивање смерница и показатеља, организовање размене најбоље праксе и припрему неопходних елемената за периодични мониторинг и оцену. О томе се у потпуности обавештава Европски парламент.

Члан 182.
(бивши члан 166. УЕЗ)

1. Вишегодишњи оквирни програм, којим се утврђују све активности Уније, усвајају Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Економским и социјалним комитетом.

Оквирним програмом се:

- установљавају научни и технолошки циљеви које треба остварити активностима предвиђеним у члану 180. и одређују одговарајући приоритети,
- наводе опште црте тих активности,
- утврђују највиши укупан износ и детаљна правила за финансијско учешће Уније у оквирном програму, као и одговарајући удели у свакој од предвиђених активности.

2. Оквирни програм се прилагођава или допуњава у зависности од развоја ситуације.

3. Оквирни програм се спроводи преко посебних програма који се развијају у оквиру сваке активности. Сваким посебним програмом утврђују се детаљна правила за његово спровођење, утврђује његово трајање и предвиђају средства која се сматрају неопходним. Збир износа који се сматрају неопходним, утврђених у посебним програмима, не сме прећи највиши укупан износ утврђен за оквирни програм и за сваку активност.

4. Савет, у складу са посебним законодавним поступком и након консултовања са Европским парламентом и Економским и социјалним комитетом, усваја посебне програме.

5. Као допуну активностима које су планиране вишегодишњим оквирним програмом, Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Економским и социјалним комитетом, утврђују мере неопходне за успостављање европског истраживачког простора.

Члан 183.
(бивши члан 167. УЕЗ)

За спровођење вишегодишњег оквирног програма, Унија:

- утврђује правила за учешће предузећа, истраживачких центара и универзитета,
- утврђује правила којима се уређује ширење резултата истраживања.

Члан 184.
(бивши члан 168. УЕЗ)

При спровођењу вишегодишњег оквирног програма, може се одлучити о допунским програмима у којима учествују само неке државе чланице, које их финансирају, уз могуће учешће Уније.

Унија усваја правила која се примењују на допунске програме, нарочито када је реч о ширењу знања и о приступу других држава чланица.

Члан 185.
(бивши члан 169. УЕЗ)

При спровођењу вишегодишњег оквирног програма, Унија може, у договору са заинтересованим државама чланицама, предвидети учешће у истраживачким и развојним програмима које предузима више држава чланица, укључујући учешће у структурама успостављеним ради реализације тих програма.

Члан 186.
(бивши члан 170. УЕЗ)

При спровођењу вишегодишњег оквирног програма, Унија може, у области истраживања, технолошког развоја и огледних активности Уније, предвидети сарадњу са трећим земљама или међународним организацијама.

Појединости такве сарадње могу бити предмет споразума између Уније и заинтересованих трећих страна.

Члан 187.
(бивши члан 171. УЕЗ)

Унија може да оснива заједничка предузећа или неку другу структуру неопходну за ефикасну реализацију програмâ истраживања, технолошког развоја и огледних програма Уније.

Члан 188.
(бивши члан 172. УЕЗ)

Савет, на предлог Комисије и након консултовања са Европским парламентом и Економским и социјалним комитетом, усваја одредбе из члана 187.

Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Економским и социјалним комитетом, усвајају одредбе из чл. 183, 184. и 185. За усвајање допунских програма потребна је сагласност заинтересованих држава чланица.

Члан 189.

1. Да би подстицала научни и технички напредак, конкурентност индустрије и спровођење својих политика, Унија обликује европску свемирску политику. У ту сврху она може подстицати заједничке иницијативе, подржавати истраживање и технолошки развој и координисати напоре неопходне за истраживање и експлоатацију свемира.

2. Како би допринели остваривању циљева из става 1, Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, утврђују неопходне мере које могу бити у форми европског свемирског програма, искључујући било какву хармонизацију закона и других прописа држава чланица.
3. Унија успоставља одговарајуће односе са Европском свемирском агенцијом.
4. Овај члан не доводи у питање остале одредбе овог наслова.

Члан 190.
(бивши члан 173. УЕЗ)

На почетку сваке године Комисија подноси извештај Европском парламенту и Савету. Извештај садржи информације о активностима у области истраживања и технолошког развоја и о ширењу резултата током претходне године, као и програм рада за текућу годину.

НАСЛОВ XX
ЖИВОТНА СРЕДИНА

Члан 191.
(бивши члан 174. УЕЗ)

1. Политика Уније у области животне средине доприноси остваривању следећих циљева:

- очувању, заштити и побољшању квалитета животне средине,
- заштити здравља људи,
- пажљивом и рационалном коришћењу природних ресурса,
- подстицању мера на међународном нивоу за решавање регионалних или светских проблема у вези са животном средином, а нарочито борбе против климатских промена.

2. Политика Уније у области животне средине усмерена је на висок ниво заштите, при чему се узима у обзир разноликост прилика у различитим регионима Уније. Она се заснива на начелу предострожности, на начелима превентивног деловања, приоритетног уклањања штете нанете животној средини на самом извору и на начелу „загађивач плаћа”.

У том контексту, мере хармонизације којима се одговара на захтеве у погледу заштите животне средине обухватају, по потреби, заштитну клаузулу којом се државама чланицама омогућава да из неекономских разлога у вези са животном

средином, предузму привремене мере, које подлежу поступку контроле од стране Уније.

3. Приликом обликовања политике у области животне средине, Унија узима у обзир:

- расположиве научне и техничке податке,
- услове животне средине у различитим регионима Уније,
- могуће користи и трошкове деловања или изостанка деловања,
- привредни и друштвени развој Уније у целини и уравнотежени развој њених региона.

4. У оквиру својих надлежности, Унија и државе чланице сарађују са трећим земљама и надлежним међународним организацијама. Модалитети сарадње Уније могу бити предмет споразума између Уније и заинтересованих трећих страна.

Претходни подстав не доводи у питање надлежност држава чланица да преговарају у међународним телима и закључују међународне споразуме.

Члан 192.
(бивши члан 175. УЕЗ)

1. Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Економским и социјалним комитетом и Комитетом региона, одлучују које деловање Унија треба да предузме ради остваривања циљева из члана 191.

2. Одступајући од поступка одлучивања предвиђеног у ставу 1. и не доводећи у питање члан 114, Савет, једногласно, у складу са посебним законодавним поступком и након консултовања са Европским парламентом, Економским и социјалним комитетом и Комитетом региона, усваја:

- а) одредбе претежно фискалне природе;
- б) мере које утичу на:
 - просторно планирање,
 - квантитативно управљање водним ресурсима или, посредно или непосредно, на доступност тих ресурса,
 - коришћење земљишта, с изузетком управљања отпадом;
- в) мере које знатно утичу на избор државе чланице између различитих извора енергије и на општу структуру њеног снабдевања енергијом.

Савет, једногласно на предлог Комисије и након консултовања са Европским парламентом, Економским и социјалним комитетом и Комитетом региона, може одлучити да се редован законодавни поступак примењује на питања из подстава 1.

3. Опште акционе програме којима се утврђују приоритетни циљеви које треба остварити усвајају Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Економским и социјалним комитетом и Комитетом региона.

Мере неопходне за спровођење ових програма усвајају се под условима из ст. 1. или 2, у зависности од случаја.

4. Не доводећи у питање одређене мере које је усвојила Унија, државе чланице финансирају и спроводе политику у области животне средине.

5. Не доводећи у питање начело „загађивач плаћа”, ако мера заснована на одредбама става 1. подразумева трошкове који се сматрају несразмерним за органе власти државе чланице, таквом мером се предвиђају одговарајуће одредбе у облику:

- привремених одступања и/или
- финансијске подршке из Кохезионог фонда основаног у складу са чланом 177.

Члан 193.
(бивши члан 176. УЕЗ)

Заштитне мере усвојене у складу са чланом 192. не спречавају ниједну државу чланицу да задржи или уведе строже заштитне мере. Такве мере морају бити у сагласности са уговорима. О њима се обавештава Комисија.

НАСЛОВ XXI
ЕНЕРГЕТИКА

Члан 194.

1. У контексту успостављања и функционисања унутрашњег тржишта и с обзиром на потребу да се очува и унапређује животна средина, енергетска политика Уније усмерена је на то да се, у духу солидарности између држава чланица:

- а) обезбеди функционисање енергетског тржишта;
- б) обезбеди сигурност снабдевања енергијом у Унији;

в) подстиче енергетска ефикасност и уштеда енергије, као и развој нових и обновљивих облика енергије и

г) подстиче интерконекција енергетских мрежа.

2. Не доводећи у питање примену осталих одредаба Уговора, Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, утврђују мере неопходне за остваривање циљева из става 1. Такве мере се усвајају након консултовања са Економским и социјалним комитетом и Комитетом региона.

Такве мере не утичу на право неке државе чланице да утврди услове за експлоатацију својих енергетских ресурса, на њен избор између различитих извора енергије, као ни на општу структуру њеног снабдевања енергијом, не доводећи у питање члан 192. став 2. тачка в).

3. Одступајући од става 2, Савет, у складу са посебним законодавним поступком, једногласно и након консултовања са Европским парламентом, утврђује мере наведене у том ставу, ако су оне претежно фискалне природе.

НАСЛОВ XXII ТУРИЗАМ

Члан 195.

1. Унија допуњава деловање држава чланица у сектору туризма, нарочито подстицањем конкурентности предузећа из Уније у том сектору.

У ту сврху, деловање Уније усмерено је на:

- а) подстицање стварања окружења повољног за развој предузећа у овом сектору;
- б) подстицање сарадње између држава чланица, нарочито разменом добре праксе.

2. Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, утврђују посебне мере за допуњавање деловања у државама чланицама како би се остварили циљеви из овог члана, искључујући било какву хармонизацију закона и других прописа држава чланица.

НАСЛОВ XXIII ЦИВИЛНА ЗАШТИТА

Члан 196.

1. Унија подстиче сарадњу међу државама чланицама ради побољшања ефикасности система превенције и заштите од природних катастрофа или катастрофа проузрокованих људским фактором.

Деловање Уније усмерено је на то да се:

- а) подржава и допуњава деловање држава чланица на националном, регионалном и локалном нивоу у погледу превенције ризика, припреме припадника цивилне заштите и реаговања на природне катастрофе или катастрофе проузроковане људским фактором у Унији;
- б) подстиче брза и делотворна оперативна сарадња између националних служби за цивилну заштиту у Унији;
- в) поспешује усклађеност деловања у области цивилне заштите на међународном нивоу.

2. Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, утврђују мере неопходне да се допринесе остваривању циљева из става 1, искључујући било какву хармонизацију закона и других прописа држава чланица.

НАСЛОВ XXIV АДМИНИСТРАТИВНА САРАДЊА

Члан 197.

1. Делотворно спровођење права Уније од стране држава чланица, које је кључно за добро функционисање Уније, сматра се питањем од заједничког интереса.

2. Унија може подржати напоре држава чланица да побољшају своје административне капацитете за спровођење права Уније. Такво деловање може обухватити олакшавање размене информација и размене државних службеника, као и подршку програмима обуке. Ниједна држава чланица није обавезна да користи ту подршку. Европски парламент и Савет, уредбама, у складу са редовним законодавним поступком, утврђују неопходне мере у ту сврху, искључујући било какву хармонизацију закона и других прописа држава чланица.

3. Овај члан не доводи у питање обавезе држава чланица да спроводе право Уније нити овлашћења и дужности Комисије. Он такође не доводи у питање остале одредбе Уговорâ којима се предвиђа административна сарадња између држава чланица, као и између њих и Уније.

ДЕО ЧЕТВРТИ ПРИДРУЖИВАЊЕ ПРЕКОМОРСКИХ ЗЕМАЉА И ТЕРИТОРИЈА

Члан 198.
(бивши члан 182. УЕЗ)

Државе чланице су сагласне да се Унији придруже неевропске земље и територије које имају посебне односе са Данском, Француском, Холандијом и Уједињеним Краљевством. Ове земље и територије (у даљем тексту: земље и територије) наведене су у Анексу II.

Сврха придруживања је подстицање привредног и друштвеног развоја земаља и територија и успостављање блиских економских односа између њих и Уније као целине.

У складу са начелима утврђеним у преамбули овог уговора, придруживање првенствено служи као подршка интересима и просперитету становника тих земаља и територија како би их то водило ка привредном, друштвеном и културном развоју којем оне теже.

Члан 199.
(бивши члан 183. УЕЗ)

Придруживање има следеће циљеве:

1. Државе чланице на своју трговину са земљама и територијама примењују исти третман који дају једна другој, у складу са Уговорима.
2. Свака земља или територија на своју трговину са државама чланицама и са другим земљама и територијама примењује исти третман који примењује на европску државу са којом има посебне односе.
3. Државе чланице доприносе инвестицијама које су потребне за постепен развој тих земаља и територија.
4. За инвестиције које финансира Унија, учешће у тендерима и у снабдевању отворено је под једнаким условима за сва физичка и правна лица која су држављани државе чланице или једне од земаља или територија.
5. У односима између држава чланица и земаља и територија, право пословног настањивања држављана и привредних друштава уређено је у складу са одредбама и поступцима утврђеним у поглављу које се односи на право пословног настањивања и на недискриминаторској основи, при чему се поштују посебне одредбе утврђене у складу са чланом 203.

Члан 200.
(бивши члан 184. УЕЗ)

1. Царинске дажбине на увоз робе пореклом из земаља и територија у државе чланице забрањују се у складу са забраном царинских дажбина између држава чланица, у складу са одредбама Уговора.

2. Царинске дажбине на увоз у сваку земљу или територију из држава чланица или из других земаља или територија, забрањују се у складу са одредбама члана 30.

3. Земље и територије могу, међутим, наплаћивати царинске дажбине које су потребне за њихов развој и индустријализацију или представљају приход за њихове буџете.

Дажбине из претходног подстава не могу прелазити ниво оних које се примењују на увоз производа из државе чланице са којом свака земља или територија има посебне односе.

4. Став 2. не примењује се на земље и територије које, због својих посебних међународних обавеза, већ примењују недискриминаторску царинску тарифу.

5. Увођење или било која измена царинских дажбина на робу која је увезена у земље и територије не сме довести, ни правно ни фактички, до непосредне или посредне дискриминације увоза из различитих држава чланица.

Члан 201.

(бивши члан 185. УЕЗ)

Ако је ниво дажбина које се примењују на робу из треће земље при уласку у земљу или територију, када се примени одредба члана 200. став 1, такав да може проузроковати преусмеравање трговинских токова на штету било које државе чланице, та држава може захтевати од Комисије да предложи другим државама чланицама мере потребне да се ситуација поправи.

Члан 202.

(бивши члан 186. УЕЗ)

Уз поштовање одредаба које се односе на јавно здравље, јавну безбедност и јавни поредак, слобода кретања радника из земаља и територија унутар држава чланица и радника из држава чланица унутар земаља и територија уређује се актима донетим у складу са чланом 203.

Члан 203.

(бивши члан 187. УЕЗ)

Савет, једногласно, на предлог Комисије, на основу искуства стеченог придруживањем земаља и територија Унији и на основу начела утврђених у Уговорима, утврђује одредбе које се односе на детаљна правила и поступак за придруживање земаља и територија Унији. Ако Савет усваја те одредбе у складу

са посебним законодавним поступком, он одлучује једногласно на предлог Комисије и након консултовања са Европским парламентом.

Члан 204.
(бивши члан 188. УЕЗ)

Одредбе чл. 198–203. примењују се на Гренланд, при чему се поштују посебне одредбе за Гренланд, утврђене у Протоколу о посебном режиму за Гренланд, приложеном уз Уговоре.

ДЕО ПЕТИ СПОЉНО ДЕЛОВАЊЕ УНИЈЕ

НАСЛОВ I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ О СПОЉНОМ ДЕЛОВАЊУ УНИЈЕ

Члан 205.

Деловање Уније на међународној сцени, у складу са овим делом, заснива се на начелима, следи циљеве и спроводи се у складу са општим одредбама утврђеним у Наслову V Поглавље 1. Уговора о Европској унији.

НАСЛОВ II ЗАЈЕДНИЧКА ТРГОВИНСКА ПОЛИТИКА

Члан 206.
(бивши члан 131. УЕЗ)

Успостављањем царинске уније у складу са чл. 28–32, Унија у заједничком интересу доприноси складном развоју светске трговине, постепеном укидању ограничења у међународној трговини и страним директним инвестицијама, као и смањењу царинских и других препрека.

Члан 207.
(бивши члан 133. УЕЗ)

1. Заједничка трговинска политика заснива се на јединственим начелима, нарочито у погледу измена стопа царине, закључивања царинских и трговинских споразума у вези са трговином робом и услугама, као и трговинских аспеката интелектуалне својине, страних директних инвестиција, постизања уједначености мера либерализације, политике извоза, као и мера за заштиту трговине, попут оних које треба предузети у случају дампинга или субвенција. Заједничка трговинска политика води се у оквиру начела и циљева спољног деловања Уније.

2. Европски парламент и Савет, уредбама, у складу са редовним законодавним поступком, усвајају мере којима се одређује оквир за спровођење заједничке трговинске политике.

3. Ако треба водити преговоре о споразумима и закључивати споразуме са једном или више трећих земаља или међународних организација, примењује се члан 218, при чему се поштују посебне одредбе овог члана.

Комисија даје препоруке Савету, који је овлашћује да започне неопходне преговоре. Савет и Комисија дужни су да се старају о томе да споразуми о којима се воде преговори буду у сагласности са унутрашњим политикама и правилима Уније.

Комисија води те преговоре уз консултовање са посебним одбором који именује Савет како би помогао Комисији у овом задатку и у оквиру смерница које јој Савет може упутити. Комисија редовно извештава посебан одбор и Европски парламент о напретку преговора.

4. О преговорима и закључивању споразума из става 3. Савет одлучује квалификованом већином.

О преговорима и закључивању споразума у областима трговине услугама, трговинских аспеката интелектуалне својине, као и страних директних инвестиција, Савет одлучује једногласно ако такви споразуми садрже одредбе за које је потребна једногласност за усвајање интерних правила.

Савет такође одлучује једногласно о преговорима и закључивању споразума:

- а) у области трговине културним и аудио-визуелним услугама, ако ови споразуми могу довести у питање културну и језичку разноликост Уније;
- б) у области трговине социјалним, образовним и здравственим услугама, ако ови споразуми могу озбиљно нарушити организацију тих услуга на националном нивоу и довести у питање надлежност држава чланица за пружање тих услуга.

5. На преговоре и закључивање међународних споразума у области транспорта примењују се Део трећи Наслов VI и члан 218.

6. Вршење надлежности поверених овим чланом у области заједничке трговинске политике не утиче на разграничење надлежности између Уније и држава чланица и не доводи до хармонизације закона или других прописа држава чланица уколико уговори искључују такву хармонизацију.

НАСЛОВ III

САРАДЊА СА ТРЕЋИМ ЗЕМЉАМА И ХУМАНИТАРНА ПОМОЋ

ПОГЛАВЉЕ 1.
РАЗВОЈНА САРАДЊА

Члан 208.
(бивши члан 177. УЕЗ)

1. Политика Уније у области развојне сарадње води се у оквиру начела и циљева спољног деловања Уније. Политике Уније и држава чланица у области развојне сарадње међусобно се допуњавају и јачају.

Основни циљ политике Уније у области развојне сарадње јесте смањење и, дугорочно гледано, искорењивање сиромаштва. Унија узима у обзир циљеве развојне сарадње приликом спровођења политика које могу утицати на земље у развоју.

2. Унија и државе чланице поштују обавезе и узимају у обзир циљеве које су прихватиле у оквиру Уједињених нација и других надлежних међународних организација.

Члан 209.
(бивши члан 179. УЕЗ)

1. Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, усвајају мере неопходне за спровођење политике развојне сарадње, које се могу односити на вишегодишње програме сарадње са земљама у развоју или програме са тематским приступом.

2. Унија са трећим земљама и надлежним међународним организацијама може закључити сваки споразум којим се помаже остваривању циљева из члана 21. Уговора о Европској унији и члана 208. овог уговора.

Подстав 1. не доводи у питање надлежност држава чланица да преговарају у међународним телима и да закључују споразуме.

3. Европска инвестициона банка доприноси, под условима утврђеним у њеном статуту, спровођењу мера из става 1.

Члан 210.
(бивши члан 180. УЕЗ)

1. Да би подстицале комплементарност и ефикасност свог деловања, Унија и државе чланице координишу своје политике у области развојне сарадње и међусобно се консултују о програмима помоћи, и у међународним организацијама и на међународним конференцијама. Оне могу предузети заједничко деловање. Државе чланице доприносе, ако је потребно, спровођењу програма помоћи Уније.

2. Комисија може предузети сваку корисну иницијативу за подстицање координације из става 1.

Члан 211.
(бивши члан 181. УЕЗ)

У оквиру својих надлежности, Унија и државе чланице сарађују са трећим земљама и надлежним међународним организацијама.

ПОГЛАВЉЕ 2.
ПРИВРЕДНА, ФИНАНСИЈСКА И ТЕХНИЧКА САРАДЊА СА ТРЕЋИМ
ЗЕМЉАМА

Члан 212.
(бивши члан 181а УЕЗ)

1. Не доводећи у питање остале одредбе Уговорâ, а нарочито чл. 208–211, Унија спроводи мере привредне, финансијске и техничке сарадње са трећим земљама које нису земље у развоју, укључујући и помоћ, нарочито финансијску. Такве мере су усклађене са развојном политиком Уније и спровode се у оквиру начела и циљева њеног спољног деловања. Мере Уније и држава чланица међусобно се допуњавају и јачају.

2. Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, усвајају мере неопходне за спровођење става 1.

3. У оквиру својих надлежности, Унија и државе чланице сарађују са трећим земљама и надлежним међународним организацијама. Модалитети сарадње Уније могу бити предмет споразумâ између Уније и заинтересованих трећих страна.

Подстав 1. не доводи у питање надлежност држава чланица да преговарају у међународним телима и да закључују међународне споразуме.

Члан 213.

Када ситуација у трећој земљи захтева хитну финансијску помоћ Уније, Савет доноси неопходне одлуке на предлог Комисије.

ПОГЛАВЉЕ 3.
ХУМАНИТАРНА ПОМОЋ

Члан 214.

1. Операције Уније у области хуманитарне помоћи спроводе се у оквиру начела и циљева спољног деловања Уније. Такве операције усмерене су на пружање *ad hoc* помоћи, потпоре и заштите становништву трећих земаља које је жртва природних катастрофа или катастрофа проузрокованих људским фактором како би се одговорило на хуманитарне потребе произашле из тих различитих ситуација. Мере Уније и држава чланица међусобно се допуњавају и јачају.

2. Операције пружања хуманитарне помоћи спроводе се уз поштовање начела међународног права и начела непристрасности, неутралности и недискриминације.

3. Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, утврђују мере којима се одређује оквир у ком се спроводе операције пружања хуманитарне помоћи Уније.

4. Унија са трећим земљама и надлежним међународним организацијама може закључити сваки споразум којим се помаже остваривању циљева из става 1. и члана 21. Уговора о Европској унији.

Подстав 1. не доводи у питање надлежност држава чланица да преговарају у међународним телима и да закључују споразуме.

5. Како би се успоставио оквир заједничких доприноса младих Европљана операцијама пружања хуманитарне помоћи Уније, оснивају се Европске добровољачке снаге за хуманитарну помоћ. Европски парламент и Савет, уредбама, у складу са редовним законодавним поступком, утврђују правила и поступке за функционисање тих снага.

6. Комисија може предузети сваку корисну иницијативу за подстицање координације деловања Уније и држава чланица како би се повећала ефикасност и комплементарност мера хуманитарне помоћи на нивоу Уније и на националном нивоу.

7. Унија се стара о томе да њене операције пружања хуманитарне помоћи буду координисане и усклађене са активностима међународних организација и тела, нарочито оних који су део система Уједињених нација.

НАСЛОВ IV РЕСТРИКТИВНЕ МЕРЕ

Члан 215. (бивши члан 301. УЕЗ)

1. Ако се одлуком донетом у складу са Насловом V Поглавље 2. Уговора о Европској унији предвиђају прекид или ограничење, делимично или потпуно, економских и финансијских односа са једном или више трећих земаља, Савет, квалификованом већином, на заједнички предлог високог представника Уније за

спољне послове и безбедносну политику и Комисије, усваја неопходне мере. Он о томе обавештава Европски парламент.

2. Ако је одлуком донетом у складу са Насловом V Поглавље 2. Уговора о Европској унији то предвиђено, Савет може, према поступку из става 1, усвојити рестриктивне мере против физичких или правних лица и група или недржавних субјеката.

3. Акти из овог члана садрже неопходне одредбе о правној заштити.

НАСЛОВ V МЕЂУНАРОДНИ СПОРАЗУМИ

Члан 216.

1. Унија може закључити споразум са једном или више трећих земаља или међународних организација ако је то Уговорима предвиђено или ако је закључивање споразума неопходно како би се, у оквиру политика Уније, остварио један од циљева наведених у Уговорима, или је предвиђено у правно обавезујућем акту Уније или може утицати на заједничка правила или променити њихову област примене.

2. Споразуми које закључи Унија обавезујући су за органе Уније и за њене државе чланице.

Члан 217. (бивши члан 310. УЕЗ)

Унија може са једном или више трећих земаља или међународних организација закључивати споразуме којима се успоставља придруживање које подразумева узајамна права и обавезе, заједничко деловање и посебне поступке.

Члан 218. (бивши члан 300. УЕЗ)

1. Не доводећи у питање посебне одредбе утврђене у члану 207, преговори о споразумима између Уније и трећих земаља или међународних организација воде се и ти споразуми се закључују у складу са следећим поступком.

2. Савет одобрава започињање преговора, усваја смернице за преговоре, одобрава потписивање споразума и закључује их.

3. Комисија, или високи представник Уније за спољне послове и безбедносну политику када се предвиђени споразум искључиво или претежно односи на заједничку спољну и безбедносну политику, подноси препоруке Савету, који доноси одлуку којом се одобрава започињање преговора, и, у зависности од

предмета предвиђеног споразума, именује преговарача или шефа преговарачког тима Уније.

4. Савет може упутити смернице преговарачу и одредити посебан одбор, у консултацији са којим се морају водити преговори.

5. Савет, на предлог преговарача, доноси одлуку којом се одобрава потписивање споразума и, ако је потребно, његова привремена примена пре ступања на снагу.

6. Савет, на предлог преговарача, доноси одлуку о закључивању споразума.

Осим ако се споразуми не односе искључиво на заједничку спољну и безбедносну политику, Савет доноси одлуку о закључивању споразума:

а) након добијања сагласности Европског парламента, у следећим случајевима:

- (i) споразуми о придруживању;
- (ii) споразуми о приступању Уније Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода;
- (iii) споразуми којима се успоставља посебан институционални оквир организовањем поступака сарадње;
- (iv) споразуми са значајним буџетским импликацијама за Унију;
- (v) споразуми који обухватају области на које се примењује или редован законодавни поступак или посебан законодавни поступак ако је потребна сагласност Европског парламента.

Европски парламент и Савет, у хитним случајевима, могу да се договоре о року за давање сагласности;

б) након консултовања са Европским парламентом у другим случајевима. Европски парламент даје мишљење у року који Савет може да утврди у зависности од хитности питања. Ако мишљење не буде дато у предвиђеном року, Савет може одлучивати.

7. Приликом закључивања споразума, Савет може, одступајући од ст. 5, 6. и 9, овластити преговарача да у име Уније одобри измене споразума ако се њиме предвиђа да се те измене усвајају по поједностављеном поступку или да их усваја тело основано тим споразумом. Савет може уз такво овлашћење додати посебне услове.

8. Савет током целог поступка одлучује квалификованом већином.

Међутим, он одлучује једногласно када споразум обухвата област за коју је потребна једногласност приликом усвајања акта Уније, као и о споразумима о

придруживању и споразумима из члана 212. са државама које су кандидати за приступање. Савет такође одлучује једногласно о споразуму о приступању Уније Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода; одлука о закључивању овог споразума ступа на снагу након што је одобре државе чланице у складу са својим уставним правилима.

9. Савет, на предлог Комисије или високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику, доноси одлуку о суспензији примене неког споразума, као и о утврђивању ставова које у име Уније усваја тело основано споразумом, када је то тело позвано да донесе акте који имају правно дејство, с изузетком аката којима се допуњује или мења институционални оквир споразума.

10. О свим фазама поступка се одмах и у потпуности обавештава Европски парламент.

11. Држава чланица, Европски парламент, Савет или Комисија могу прибавити мишљење Суда правде о томе да ли је предвиђени споразум у сагласности са Уговорима. Ако је мишљење Суда негативно, предвиђени споразум не може ступити на снагу осим ако се не измени или ако се Уговори не ревидирају.

Члан 219.

(бивши члан 111. ст. 1–3. и 5. УЕЗ)

1. Одступајући од члана 218, Савет, или на препоруку Европске централне банке или на препоруку Комисије и након консултовања са Европском централном банком, у настојању да постигне консензус који је у складу са циљем да се одржи стабилност цена, може закључивати формалне споразуме о систему девизног курса евра у односу на валуте трећих земаља. Савет одлучује једногласно након консултовања са Европским парламентом и у складу са поступком предвиђеним у ставу 3.

Савет може, или на препоруку Европске централне банке или на препоруку Комисије и након консултовања са Европском централном банком, у настојању да постигне консензус који је у складу са циљем да се одржи стабилност цена, усвојити, прилагодити или напустити средње курсеве евра у систему девизног курса. Председник Савета обавештава Европски парламент о усвајању, прилагођавању или напуштању средњих курсева евра.

2. Ако не постоји систем девизног курса у односу на једну или више валута трећих земаља како је наведено у ставу 1, Савет, или на препоруку Комисије и након консултовања са Европском централном банком или на препоруку Европске централне банке, може формулисати општа усмерења за политику девизног курса у односу на те валуте. Та општа усмерења не доводе у питање основни циљ ЕСЦБ да се одржи стабилност цена.

3. Одступајући од члана 218, ако Унија треба са једном или више трећих земаља или међународних организација да преговара о споразумима који се односе на питања монетарног или девизног режима, Савет, на препоруку

Комисије и након консултовања са Европском централном банком, одлучује о модалитетима преговарања и закључивања таквих споразума. Ти модалитети обезбеђују да Унија изрази јединствен став. Комисија је у потпуности укључена у преговоре.

4. Не доводећи у питање надлежности Уније и споразуме Уније у вези са економском и монетарном унијом, државе чланице могу преговарати у међународним телима и закључивати међународне споразуме.

НАСЛОВ VI ОДНОСИ УНИЈЕ СА МЕЂУНАРОДНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА И ТРЕЋИМ ЗЕМЉАМА И ДЕЛЕГАЦИЈЕ УНИЈЕ

Члан 220. (бивши чл. 302–304. УЕЗ)

1. Унија успоставља све одговарајуће облике сарадње са органима Уједињених нација и њиховим специјализованим агенцијама, са Саветом Европе, Организацијом за безбедност и сарадњу у Европи и Организацијом за економску сарадњу и развој.

Унија такође одржава одговарајуће односе са другим међународним организацијама.

2. Високи представник Уније за спољне послове и безбедносну политику и Комисија спроводе овај члан.

Члан 221.

1. Делегације Уније у трећим земљама и у међународним организацијама представљају Унију.

2. Делегације Уније су под руководством високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику. Оне делују у блиској сарадњи са дипломатским и конзуларним представништвима држава чланица.

НАСЛОВ VII КЛАУЗУЛА О СОЛИДАРНОСТИ

Члан 222.

1. Унија и њене државе чланице заједнички делују у духу солидарности ако је нека држава чланица погођена терористичким нападом, односно природном катастрофом или катастрофом проузрокованом људским фактором. Унија

мобилише сва расположива средства, укључујући војне ресурсе које су обезбедиле државе чланице, да би:

- а) —спречила терористичку претњу на територији држава чланица,
 - заштитила демократске институције и цивилно становништво од сваког терористичког напада,
 - помогла држави чланици на њеној територији, на захтев њених политичких органа, у случају терористичког напада;
- б) помогла држави чланици на њеној територији, на захтев њених политичких органа, у случају природних катастрофа или катастрофа проузрокованих људским фактором.

2. Ако је држава чланица погођена терористичким нападом, односно природном катастрофом или катастрофом проузрокованом људским фактором, остале државе чланице јој помажу на захтев њених политичких органа. У ту сврху државе чланице међусобно се координишу у Савету.

3. Начин на који Унија спроводи клаузулу о солидарности одређује се одлуком коју доноси Савет, на заједнички предлог Комисије и високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику. Савет одлучује у складу са чланом 31. став 1. Уговора о Европској унији када ова одлука има значај за одбрану. О томе се обавештава Европски парламент.

За сврхе овог става и не доводећи у питање члан 240, Савету помаже Политичко-безбедносни одбор, уз подршку структура развијених у контексту заједничке безбедносне и одбрамбене политике, као и одбор из члана 71; ова два одбора, ако је потребно, достављају заједничка мишљења.

4. Европски савет редовно процењује претње са којима се Унија суочава како би се омогућило да Унија и њене државе чланице предузму делотворну акцију.

ДЕО ШЕСТИ

ОДРЕДБЕ О ОРГАНИМА И ФИНАНСИЈСКЕ ОДРЕДБЕ

НАСЛОВ I

ОДРЕДБЕ О ОРГАНИМА

ПОГЛАВЉЕ 1.

ОРГАНИ

ОДЕЉАК 1.

ЕВРОПСКИ ПАРЛАМЕНТ

Члан 223.
(бивши члан 190. ст. 4. и 5. УЕЗ)

1. Европски парламент припрема предлог за утврђивање одредаба неопходних за избор својих чланова на општим непосредним изборима, у складу са једнообразним поступком у свим државама чланицама или у складу са начелима заједничким свим државама чланицама.

Савет, једногласно у складу са посебним законодавним поступком и након добијања сагласности Европског парламента, који одлучује већином гласова свих својих чланова, утврђује неопходне одредбе. Ове одредбе ступају на снагу након што их одобре државе чланице у складу са својим уставним правилима.

2. Европски парламент, уредбама, на сопствену иницијативу, у складу са посебним законодавним поступком, након што затражи мишљење Комисије и уз сагласност Савета, утврђује правила и опште услове којима се уређује вршење дужности његових чланова. За сва правила или услове који се односе на опорезивање чланова или бивших чланова потребна је једногласност у Савету.

Члан 224.
(бивши члан 191. подстав 2. УЕЗ)

Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, уредбама, утврђују прописе који се односе на политичке странке на европском нивоу из члана 10. став 4. Уговора о Европској унији и нарочито на правила о њиховом финансирању.

Члан 225.
(бивши члан 192. подстав 2. УЕЗ)

Европски парламент може, већином гласова свих својих чланова, затражити од Комисије да поднесе одговарајући предлог о питањима у вези са којима сматра да је за спровођење Уговора потребан правни акт. Ако Комисија не поднесе предлог, она о разлозима обавештава Европски парламент.

Члан 226.
(бивши члан 193. УЕЗ)

У оквиру својих дужности, Европски парламент може, на захтев четвртине својих чланова, основати привремени анкетни одбор да, не доводећи у питање овлашћења која су Уговорима поверена другим органима или телима, испитује наводне повреде или неправилно поступање у спровођењу права Уније, осим ако наводне чињенице не испитује суд, а судски поступак још није окончан.

Привремени анкетни одбор престаје да постоји по подношењу свог извештаја.

Детаљне одредбе о остваривању права на истрагу утврђује Европски парламент, уредбама, на сопствену иницијативу, у складу са посебним законодавним поступком, након добијања сагласности Савета и Комисије.

Члан 227.
(бивши члан 194. УЕЗ)

Сваки грађанин Уније, као и свако физичко или правно лице које борави, односно има регистровано седиште у некој држави чланици, има право да, појединачно или заједно са другим грађанима или лицима, упути петицију Европском парламенту у вези са питањем које спада у подручје деловања Уније и које на њега непосредно утиче.

Члан 228.
(бивши члан 195. УЕЗ)

1. Европски омбудсман, којег бира Европски парламент, овлашћен је да прима притужбе од сваког грађанина Уније или од сваког физичког или правног лица које борави, односно има регистровано седиште у некој држави чланици, а које се односе на случајеве неправилног поступања органа, тела, служби или агенција Уније, с изузетком Суда правде Европске уније у вршењу његових судских функција. Он или она разматра такве притужбе и подноси извештај о њима.

У складу са својим дужностима, омбудсман спроводи истраге које сматра основаним, било на сопствену иницијативу било на основу притужби које су му поднете непосредно или преко члана Европског парламента, осим ако су наводне чињенице предмет судског поступка или су то биле. Ако омбудсман утврди случај неправилног поступања, он се обраћа датом органу, телу, служби или агенцији, који имају рок од три месеца да га обавесте о својим ставовима. Омбудсман затим доставља извештај Европском парламенту и том органу, телу, служби или агенцији. О резултатима таквих истрага обавештава се лице које је поднело притужбу.

Омбудсман подноси годишњи извештај Европском парламенту о резултатима својих истрага.

2. Омбудсман се бира после сваких избора за Европски парламент, на период трајања мандата парламента. Омбудсман може бити поново именован.

Суд правде може, на захтев Европског парламента, разрешити омбудсмана, ако он више не испуњава услове потребне за вршење својих дужности или ако је одговоран за тежу повреду дужности.

3. Омбудсман је потпуно независан у вршењу својих дужности. У вршењу тих дужности он не тражи нити прима упутства од било које владе, органа, тела,

службе или субјекта. Омбудсман се током свог мандата не сме бавити ниједном другом, плаћеном или неплаћеном, професионалном делатношћу.

4. Европски парламент, уредбама, на сопствену иницијативу, у складу са посебним законодавним поступком, након што затражи мишљење Комисије и уз сагласност Савета, утврђује правила и опште услове којима се уређује вршење дужности омбудсмана.

Члан 229.
(бивши члан 196. УЕЗ)

Европски парламент одржава годишње заседање. Он се састаје, без сазивања, другог уторка у марту.

Европски парламент може се састати на ванредном заседању, на захтев већине својих чланова односно на захтев Савета или Комисије.

Члан 230.
(бивши члан 197. ст. 2, 3. и 4. УЕЗ)

Комисија може присуствовати свим седницама и, на свој захтев, добити реч.

Комисија усмено или писмено одговара на питања која јој поставе Европски парламент или његови чланови.

Европски савет и Савет обраћају се Европском парламенту у складу са условима утврђеним у пословницима Европског савета и Савета.

Члан 231.
(бивши члан 198. УЕЗ)

Осим ако у Уговорима није другачије предвиђено, Европски парламент одлучује већином датих гласова.

Кворум се утврђује пословником.

Члан 232.
(бивши члан 199. УЕЗ)

Европски парламент доноси свој пословник већином гласова свих својих чланова.

Записници Европског парламента објављују се на начин утврђен у Уговорима и у његовом пословнику.

Члан 233.

(бивши члан 200. УЕЗ)

Европски парламент на јавној седници расправља о општем годишњем извештају који му подноси Комисија.

Члан 234.

(бивши члан 201. УЕЗ)

Ако се Европском парламенту поднесе предлог за изгласавање неповерења у вези са активностима Комисије, он о том предлогу гласа најраније три дана након подношења предлога, и то искључиво јавним гласањем.

Ако се предлог за изгласавање неповерења усвоји двотрећинском већином датих гласова која представља већину чланова Европског парламента, чланови Комисије подnose колективну оставку, а високи представник Уније за спољне послове и безбедносну политику подноси оставку на дужности које врши у Комисији. Они остају на дужности и настављају да обављају текуће послове док не буду замењени у складу са чланом 17. Уговора о Европској унији. У том случају, мандат чланова Комисије који су именовани као њихова замена истиче на дан када би истекао мандат чланова Комисије који су морали да поднесу колективну оставку.

ОДЕЉАК 2. ЕВРОПСКИ САВЕТ

Члан 235.

1. Приликом гласања сваки члан Европског савета може гласати у име највише још једног члана.

Члан 16. став 4. Уговора о Европској унији и члан 238. став 2. овог уговора примењују се на Европски савет када он одлучује квалификованом већином. Ако Европски савет одлучује гласањем, његов председник и председник Комисије не учествују у гласању.

Уздржаност присутних или заступаних чланова не спречава Европски савет да усвоји акте за које је потребна једногласност.

2. Председник Европског парламента може бити позван да се обрати Европском савету.

3. Европски савет простом већином одлучује о процедуралним питањима, као и о доношењу свог пословника.

4. Европском савету помаже Генерални секретаријат Савета.

Члан 236.

Европски савет квалификованом већином доноси:

- а) одлуку којом се утврђује списак саставâ Савета, осим састава Савета за опште послове и Савета за спољне послове, у складу са чланом 16. став 6. Уговора о Европској унији;
- б) одлуку о председавању саставима Савета, осим Савету за спољне послове, у складу са чланом 16. став 9. Уговора о Европској унији.

ОДЕЉАК 3. САВЕТ

Члан 237.

(бивши члан 204. УЕЗ)

Савет се састаје када га сазове његов председник на сопствену иницијативу или на захтев једног од његових чланова или на захтев Комисије.

Члан 238.

(бивши члан 205. ст. 1. и 2. УЕЗ)

1. Ако је потребно одлучивање простом већином, Савет одлучује већином гласова свих својих чланова.

2. Уз одступање од члана 16. став 4. Уговора о Европској унији, од 1. новембра 2014. године а уз поштовање одредаба утврђених у Протоколу о прелазним одредбама, ако Савет не поступа на предлог Комисије или високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику, квалификована већина се одређује као најмање 72% чланова Савета који представљају државе чланице које обухватају најмање 65% становништва Уније.

3. Од 1. новембра 2014. године а уз поштовање одредаба утврђених у Протоколу о прелазним одредбама, у случајевима када, према Уговорима, у гласању не учествују сви чланови Савета, квалификована већина се одређује на следећи начин:

- а) Квалификована већина се одређује као најмање 55% чланова Савета који представљају државе чланице учеснице, које обухватају најмање 65% становништва ових држава.

Блокирајућа мањина мора обухватити најмање минимални број чланова Савета који представљају више од 35% становништва држава чланица учесница, и још једног члана, а у противном се сматра да је постигнута квалификована већина.

- б) Уз одступање од тачке а), ако Савет не одлучује на предлог Комисије или високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику, квалификована већина се одређује као најмање 72% чланова Савета који представљају државе чланице учеснице које обухватају најмање 65% становништва ових држава.

4. Уздржаност присутних или заступаних чланова не спречава Савет да усвоји акте за које је потребна једногласност.

Члан 239.
(бивши члан 206. УЕЗ)

Приликом гласања сваки члан Савета може гласати у име највише још једног члана.

Члан 240.
(бивши члан 207. УЕЗ)

1. Одбор састављен од сталних представника влада држава чланица одговоран је за припрему рада Савета и за обављање задатака које му он додели. Одбор може доносити процедуралне одлуке у случајевима који су предвиђени у пословнику Савета.

2. Савету помаже Генерални секретаријат под руководством генералног секретара, кога именује Савет.

Савет одлучује о организацији Генералног секретаријата простом већином.

3. Савет одлучује простом већином о процедуралним питањима, као и о доношењу свог пословника.

Члан 241.
(бивши члан 208. УЕЗ)

Савет простом већином може захтевати од Комисије да изради све студије које Савет сматра пожељним за остваривање заједничких циљева и да му поднесе одговарајуће предлоге. Ако Комисија не поднесе предлог, она о разлозима обавештава Савет.

Члан 242.
(бивши члан 209. УЕЗ)

Савет простом већином, након консултовања са Комисијом, утврђује правила која се односе на одборе предвиђене у Уговорима.

Члан 243.
(бивши члан 210. УЕЗ)

Савет утврђује плате, друга примања и пензије председника Европског савета, председника Комисије, високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику, чланова Комисије, председника, чланова и секретара Суда правде Европске уније, као и генералног секретара Савета. Он такође утврђује сва плаћања која се дају уместо новчаних накнада.

ОДЕЉАК 4.
КОМИСИЈА

Члан 244.

У складу са чланом 17. став 5. Уговора о Европској унији, чланови Комисије бирају се на основу система ротације који је једногласно успоставио Европски савет, као и на основу следећих начела:

- а) државе чланице се третирају потпуно једнако у погледу утврђивања редоследа и времена које њихови држављани проведу као чланови Комисије; према томе, разлика између укупног броја мандата које имају држављани било које две државе чланице никада не може бити већа од један;
- б) уз поштовање тачке а), свака наредна Комисија састављена је тако да на задовољавајући начин одражава демографски и географски спектар свих држава чланица.

Члан 245.
(бивши члан 213. УЕЗ)

Чланови Комисије се уздржавају од сваког деловања које је неспојиво са њиховим дужностима. Државе чланице поштују њихову независност и не покушавају да утичу на њих у извршавању њихових задатака.

Чланови Комисије током свог мандата не смеју се бавити ниједном другом, плаћеном или неплаћеном, професионалном делатношћу. Приликом ступања на дужност, они се свечано обавезују да ће, и током свог мандата и након његовог истека, поштовати обавезе које из њега произлазе, а нарочито дужност да се након престанка мандата понашају достојно и уздржано у погледу прихватања одређених положаја или повластица. У случају повреде ових обавеза, Суд правде, на захтев Савета, који одлучује простом већином, или на предлог Комисије, може одлучити да, с обзиром на околности, датог члана разреши дужности у складу са чланом 247. или да му одузме право на пензију или друга давања која је замењују.

Члан 246.
(бивши члан 215. УЕЗ)

Осим редовном заменом или смрћу, дужности члана Комисије престају када он поднесе оставку или буде разрешен.

Место упражњено оставком, разрешењем или смрћу попуњава за преостали део мандата тог члана нови члан с истим држављанством, кога именује Савет у договору са председником Комисије, након консултовања са Европским парламентом и у складу са критеријумима утврђеним у члану 17. став 3. подстав 2. Уговора о Европској унији.

Савет може, једногласно на предлог председника Комисије, одлучити да такво упражњено место не попуни, нарочито када је преостали део мандата тог члана кратак.

У случају оставке, разрешења или смрти, председник се замењује за преостали део његовог мандата. Поступак утврђен у члану 17. став 7. подстав 1. Уговора о Европској унији примењује се приликом замене председника.

У случају оставке, разрешења или смрти, високи представник Уније за спољне послове и безбедносну политику се замењује за преостали део његовог мандата, у складу са чланом 18. став 1. Уговора о Европској унији.

У случају оставке свих чланова Комисије, они остају на дужности и настављају да обављају текуће послове док, за преостали део свог мандата, не буду замењени, у складу са чланом 17. Уговора о Европској унији.

Члан 247.
(бивши члан 216. УЕЗ)

Ако неки члан Комисије више не испуњава услове потребне за вршење својих дужности или је одговоран за тежу повреду дужности, Суд правде га, на захтев Савета, који одлучује простом већином, или на предлог Комисије, може разрешити.

Члан 248.
(бивши члан 217. став 2. УЕЗ)

Не доводећи у питање члан 18. став 4. Уговора о Европској унији, председник распоређује дужности које Комисија има и додељује их њеним члановима, у складу са чланом 17. став 6. тог уговора. Председник може прерасподелити те дужности током мандата Комисије. Чланови Комисије под руководством председника врше дужности које им је он доделио.

Члан 249.
(бивши члан 218. став 2. и члан 212. УЕЗ)

1. Комисија доноси свој пословник како би обезбедила своје функционисање и функционисање својих служби. Она обезбеђује објављивање тог пословника.
2. Комисија објављује сваке године, најкасније месец дана пре почетка заседања Европског парламента, општи извештај о активностима Уније.

Члан 250.
(бивши члан 219. УЕЗ)

Комисија одлучује већином својих чланова.

Кворум се утврђује њеним пословником.

ОДЕЉАК 5. *СУД ПРАВДЕ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ*

Члан 251.
(бивши члан 221. УЕЗ)

Суд правде заседа у већима или у Великом већу, у складу са правилима утврђеним у ту сврху у Статуту Суда правде Европске уније.

Када је то предвиђено у Статуту, Суд правде може заседати и у општој седници.

Члан 252.
(бивши члан 222. УЕЗ)

Суду правде помаже осам општих правозаступника. Ако Суд правде то захтева, Савет једногласно може повећати број општих правозаступника.

Дужност општег правозаступника је да, потпуно непристрасно и независно, на јавној седници изнесе образложене ставове о предметима у којима се, у складу са Статутом Суда правде Европске уније, захтева његово учешће.

Члан 253.
(бивши члан 223. УЕЗ)

Судије и општи правозаступници Суда правде бирају се међу лицима чија је независност изван сумње и која испуњавају услове за именовање на највише судијске функције у својим државама или су правници признате стручности; именују их споразумно владе држава чланица на период од шест година, након консултовања са одбором предвиђеним у члану 255.

Сваке три године врши се делимична замена судија и општих правозаступника, у складу са условима утврђеним у Статуту Суда правде Европске уније.

Судије бирају председника Суда правде из својих редова на период од три године. Он може бити поново изабран.

Судије и општи правозаступници којима истиче мандат могу бити поново именовани.

Суд правде именује свог секретара и утврђује правила којима се уређује његов положај.

Суд правде доноси свој пословник. За тај пословник потребно је одобрење Савета.

Члан 254.
(бивши члан 224. УЕЗ)

Број судија Општег суда одређује се Статутом Суда правде Европске уније. Статутом се може предвидети да Општем суду помажу општи правозаступници.

Чланови Општег суда бирају се међу лицима чија је независност изван сумње и која испуњавају услове за именовање на високе судијске функције. Именују их споразумно владе држава чланица на период од шест година, након консултовања са одбором предвиђеним у члану 255. Чланство се делимично обнавља сваке три године. Чланови којима истиче мандат могу бити поново именовани.

Судије бирају председника Општег суда из својих редова на период од три године. Он може бити поново изабран.

Општи суд именује свог секретара и утврђује правила којима се уређује његов положај.

Општи суд доноси свој пословник у договору са Судом правде. За тај пословник потребно је одобрење Савета.

Осим ако није другачије предвиђено Статутом Суда правде Европске уније, одредбе Уговорâ које се односе на Суд правде примењују се и на Општи суд.

Члан 255.

Оснива се одбор који даје мишљење о подобности кандидата за вршење дужности судије и општег правозаступника Суда правде и Општег суда пре него што их именују владе држава чланица у складу са чл. 253. и 254.

Одбор чини седам лица изабраних из редова бивших чланова Суда правде и Општег суда, чланова националних врховних судова и правника признате стручности, од којих једног предлаже Европски парламент. Савет доноси одлуку

којом се утврђују правила рада одбора, као и одлуку о именовању његових чланова. Он одлучује на иницијативу председника Суда правде.

Члан 256.
(бивши члан 225. УЕЗ)

1. Општи суд је надлежан за расправљање и одлучивање у првом степену по тужбама или у поступцима из чл. 263, 265, 268, 270. и 272, с изузетком оних који су додељени специјализованом суду основаном према члану 257. и оних који су Статутом задржани за Суд правде. Статутом се може предвидети да је Општи суд надлежан и за друге врсте тужби или поступака.

Против одлука Општег суда донетих на основу овог става може се поднети жалба Суду правде само о правним питањима, под условима и у границама утврђеним Статутом.

2. Општи суд је надлежан за расправљање и одлучивање по тужбама или у поступцима покренутим против одлука специјализованих судова.

Одлуке Општег суда донете на основу овог става може у изузетним случајевима преиспитати Суд правде, под условима и у границама утврђеним Статутом, ако постоји озбиљан ризик да ће оне утицати на јединство или кохерентност права Уније.

3. Општи суд је надлежан за расправљање и одлучивање о питањима упућеним ради претходног одлучивања према члану 267, у посебним областима утврђеним Статутом.

Ако Општи суд сматра да предмет захтева начелну одлуку која може утицати на јединство или кохерентност права Уније, он може упутити предмет Суду правде на одлучивање.

Одлуке Општег суда о питањима упућеним ради претходног одлучивања може у изузетним случајевима преиспитати Суд правде, под условима и у границама утврђеним Статутом, ако постоји озбиљан ризик да ће оне утицати на јединство или кохерентност права Уније.

Члан 257.
(бивши члан 225а УЕЗ)

Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, могу основати специјализоване судове додате Општем суду, за расправљање и одлучивање у првом степену по одређеним врстама тужби или у поступцима покренутим у посебним областима. Европски парламент и Савет одлучују уредбама или на предлог Комисије након консултовања са Судом правде или на захтев Суда правде након консултовања са Комисијом.

Уредбом о оснивању специјализованог суда утврђују се правила о организацији суда и обиму надлежности која му је поверена.

Против одлука специјализованих судова може се поднети жалба Општем суду само о правним питањима или, када је то предвиђено у уредби о оснивању специјализованог суда, жалба и о чињеничним питањима.

Чланови специјализованих судова бирају се међу лицима чија је независност изван сумње и која испуњавају услове за именовање на судијске функције. Њих именује Савет једногласном одлуком.

Специјализовани судови доносе свој пословник у договору са Судом правде. За тај пословник потребно је одобрење Савета.

Осим ако уредбом о оснивању специјализованог суда није другачије предвиђено, одредбе Уговора које се односе на Суд правде Европске уније и одредбе Статута Суда правде Европске уније примењују се и на специјализоване судове. Наслов I Статута и члан 64. тог статута се у сваком случају примењују на специјализоване судове.

Члан 258.
(бивши члан 226. УЕЗ)

Ако Комисија сматра да држава чланица није испунила неку од обавеза на основу Уговора, она о томе даје образложено мишљење након што тој држави да прилику да се изјасни.

Ако та држава не поступи у складу са мишљењем у року који одреди Комисија, Комисија може упутити предмет Суду правде Европске уније.

Члан 259.
(бивши члан 227. УЕЗ)

Држава чланица која сматра да друга држава чланица није испунила неку од обавеза на основу Уговора, може упутити предмет Суду правде Европске уније.

Пре него што држава чланица поднесе тужбу против друге државе чланице због наводне повреде неке обавезе на основу Уговора, она упућује предмет Комисији.

Комисија даје образложено мишљење након што је свакој од тих држава дала прилику да се усмено или писмено изјасни о захтевима и наводима супротне стране.

Ако Комисија не да мишљење у року од три месеца од дана када јој је предмет упућен, изостајање таквог мишљења не спречава упућивање предмета Суду.

Члан 260.

(бивши члан 228. УЕЗ)

1. Ако Суд правде Европске уније установи да држава чланица није испунила неку од обавеза на основу Уговорâ, та држава је дужна да предузме мере неопходне за извршење пресуда Суда.

2. Ако Комисија сматра да дата држава чланица није предузела мере неопходне за извршење пресуде Суда, она може упутити предмет Суду након што тој држави дâ прилику да се изјасни. Она одређује висину паушалног износа или пенала које држава чланица треба да плати, а које сматра примереним с обзиром на околности.

Ако Суд установи да држава чланица није извршила његову пресуду, он јој може наложити плаћање паушалног износа или пенала.

Овај поступак не доводи у питање члан 259.

3. Када Комисија упути предмет Суду у складу са чланом 258. на основу тога што држава чланица није испунила своју обавезу да обавести о мерама за преношење директиве донете у складу са законодавним поступком, она може, ако то сматра примереним, одредити висину паушалног износа или пенала које држава чланица треба да плати, а које сматра примереним с обзиром на околности.

Ако Суд установи да је дошло до повреде, он може датој држави чланици наложити плаћање паушалног износа или пенала који не прелазе износ који је одредила Комисија. Обавеза плаћања доспева на дан који одреди Суд у својој пресуди.

Члан 261.

(бивши члан 229. УЕЗ)

Уредбама које заједнички доносе Европски парламент и Савет односно Савет, у складу са одредбама Уговорâ, може се Суду правде Европске уније дати неограничена надлежност у погледу санкција предвиђених у тим уредбама.

Члан 262.

(бивши члан 229а УЕЗ)

Не доводећи у питање остале одредбе Уговорâ, Савет, једногласно, у складу са посебним законодавним поступком и након консултовања са Европским парламентом, може усвојити одредбе којима се, у мери коју сам одреди, Суду правде Европске уније поверава надлежност у споровима у вези са применом аката донетих на основу Уговорâ, којима се стварају европска права интелектуалне својине. Ове одредбе ступају на снагу након што их одобре државе чланице у складу са својим уставним правилима.

Члан 263.
(бивши члан 230. УЕЗ)

Суд правде Европске уније испитује законитост законодавних аката, аката Савета, Комисије и Европске централне банке, осим препорука и мишљења, као и аката Европског парламента и Европског савета који производе правна дејства према трећим лицима. Он такође испитује законитост аката тела, служби или агенција Уније који производе правна дејства према трећим лицима.

У ту сврху он је надлежан за тужбе које државе чланице, Европски парламент, Савет или Комисија подносе због ненадлежности, битне повреде правила поступка, кршења Уговорâ, или било којег правног правила које се односи на њихову примену, или због злоупотребе овлашћења.

Суд је надлежан, под истим условима, за тужбе које подносе Ревизорски суд, Европска централна банка и Комитет региона ради заштите својих овлашћења.

Свако физичко или правно лице може, под условима утврђеним у ст. 1. и 2, покренути поступак против акта који му је упућен или се на њега непосредно и лично односи, као и против прописа који се на њега непосредно односи, а не подразумева спроведбене мере.

Акtima којима се оснивају тела, службе и агенције Уније могу се утврдити посебни услови и појединости у вези са тужбама физичких или правних лица против аката тих тела, служби или агенција који производе правна дејства према њима.

Поступци предвиђени у овом члану покрећу се у року од два месеца од објављивања акта или обавештавања тужиоца о њему, или, ако то изостане, од дана када тужилац сазна за њега, у зависности од случаја.

Члан 264.
(бивши члан 231. УЕЗ)

Ако је тужба основана, Суд правде Европске уније оглашава оспорени акт ништавим.

Међутим, Суд, ако то сматра неопходним, наводи која дејства акта који је огласио ништавим се сматрају коначним.

Члан 265.
(бивши члан 232. УЕЗ)

Ако Европски парламент, Европски Савет, Савет, Комисија или Европска централна банка прекрше Уговоре својим пропуштањем, државе чланице и други органи Уније могу поднети Суду правде Европске уније тужбу за утврђивање кршења. Овај члан се примењује, под истим условима, на тела, службе и агенције Уније који пропусти да поступају.

Тужба је допуштена само ако су дати орган, тело, служба или агенција претходно били позвани да делују. Ако у року од два месеца од таквог позива тај орган, тело, служба или агенција не заузме став, тужба може да се поднесе у новом року од два месеца.

Свако физичко или правно лице може, под условима утврђеним у претходним ставовима, поднети притужбу Суду због пропуштања неког органа, тела, службе или агенције Уније да му упути било који други акт осим препоруке или мишљења.

Члан 266.
(бивши члан 233. УЕЗ)

Орган, тело, служба или агенција чији је акт оглашен ништавим или за чије је пропуштање утврђено да је у супротности са Уговорима, дужан је да предузме неопходне мере за извршење пресуде Суда правде Европске уније.

Ова обавеза не утиче ни на једну обавезу која може произаћи из примене члана 340. став 2.

Члан 267.
(бивши члан 234. УЕЗ)

Суд правде Европске уније надлежан је за претходно одлучивање које се односи на:

- а) тумачење Уговора;
- б) пуноважност и тумачење аката органа, тела, служби или агенција Уније.

Ако се такво питање постави пред неким судом или трибуналом државе чланице, тај суд или трибунал може, ако сматра да је одлука о томе неопходна за доношење пресуде, затражити од Суда да о томе одлучи.

Ако се такво питање постави у предмету који је у току пред судом или трибуналом државе чланице против чије одлуке у националном праву не постоји правно средство, тај суд или трибунал дужан је да упути предмет Суду.

Ако се такво питање постави у предмету који је у току пред судом или трибуналом државе чланице у погледу лица у притвору, Суд правде Европске уније поступа уз најкраће могуће одлагање.

Члан 268.
(бивши члан 235. УЕЗ)

Суд правде Европске уније надлежан је у споровима који се односе на накнаду штете предвиђену у члану 340. ст. 2. и 3.

Члан 269.

Суд правде је надлежан да одлучује о законитости акта који доноси Европски савет или Савет у складу са чланом 7. Уговора о Европској унији искључиво на захтев државе чланице на коју се односи оцена Европског савета или Савета и искључиво у погледу поштовања процесних одредаба тог члана.

Такав захтев се мора поднети у року од месец дана од дана када је таква оцена донета. Суд одлучује у року од месец дана од дана подношења захтева.

Члан 270.

(бивши члан 236. УЕЗ)

Суд правде Европске уније надлежан је у свим споровима између Уније и њених запослених у границама и под условима утврђеним у правилима о службеницима и условима запослења других запослених у Унији.

Члан 271.

(бивши члан 237. УЕЗ)

Суд правде Европске уније, у границама утврђеним у даљем тексту, надлежан је у споровима који се односе на:

- а) испуњење обавеза држава чланица на основу Статута Европске инвестиционе банке. С тим у вези, Савет директора Банке има овлашћења која су поверена Комисији чланом 258;
- б) мере које усвоји Савет гувернера Европске инвестиционе банке. С тим у вези, свака држава чланица, Комисија или Савет директора Банке могу покренути поступак под условима утврђеним у члану 263;
- в) мере које усвоји Савет директора Европске инвестиционе банке. Поступак против таквих мера могу покренути само државе чланице или Комисија, под условима утврђеним у члану 263, и то само због непоштовања поступка предвиђеног у члану 19. ст. 2, 5, 6. и 7. Статута Банке;
- г) испуњавање обавеза националних централних банака на основу Уговора и Статута ЕСЦБ и ЕЦБ. С тим у вези, овлашћења Управног савета Европске централне банке у односу на националне централне банке иста су као она која су чланом 258. поверена Комисији у односу на државе чланице. Ако Суд установи да национална централна банка није испунила неку од обавеза на основу Уговора, та банка је дужна да предузме мере неопходне за извршење пресуде Суда.

Члан 272.
(бивши члан 238. УЕЗ)

Суд правде Европске уније надлежан је да суди на основу арбитражне клаузуле садржане у уговору који закључи Унија или који је закључен у њено име, без обзира на то да ли је уговор уређен јавним или приватним правом.

Члан 273.
(бивши члан 239. УЕЗ)

Суд правде је надлежан у свим споровима између држава чланица који су у вези са предметом Уговора ако је спор изнет пред Суд на основу посебног споразума између странака.

Члан 274.
(бивши члан 240. УЕЗ)

Осим када је надлежност Уговорима поверена Суду правде Европске уније, спорови у којима је Унија једна од странака нису из тог разлога изузети из надлежности судова или трибунала држава чланица.

Члан 275.

Суд правде Европске уније није надлежан у погледу одредаба које се односе на заједничку спољну и безбедносну политику нити у погледу аката донетих на основу тих одредаба.

Међутим, Суд је надлежан за контролу поштовања члана 40. Уговора о Европској унији и да одлучује о поступцима покренутим у складу са условима утврђеним у члану 263. став 4. овог уговора, којима се испитује законитост одлука којима се предвиђају рестриктивне мере против физичких или правних лица које је донео Савет на основу Наслова V Поглавље 2. Уговора о Европској унији.

Члан 276.

У вршењу својих овлашћења у погледу одредаба поглавља 4. и 5. Наслова V Дела трећег које се односе на простор слободе, безбедности и правде, Суд правде Европске уније није надлежан да испитује ваљаност или пропорционалност мера полиције или других служби за спровођење закона у државама чланицама нити вршење надлежности које државе чланице имају у погледу одржавања јавног поретка и заштите унутрашње безбедности.

Члан 277.
(бивши члан 241. УЕЗ)

Без обзира на истек рока утврђеног у члану 263. став 6, свака странка, у поступку чији је предмет акт опште примене који су донели орган, тело, служба или агенција Уније, пред Судом правде Европске уније може се позвати на то да је акт неприменљив из разлога наведених у члану 263. став 2.

Члан 278.
(бивши члан 242. УЕЗ)

Тужбе поднете Суду правде Европске уније немају одложно дејство. Суд, међутим, ако сматра да то околности захтевају, може наложити суспензију примене оспореног акта.

Члан 279.
(бивши члан 243. УЕЗ)

Суд правде Европске уније може у предметима који су пред њим одредити неопходне привремене мере.

Члан 280.
(бивши члан 244. УЕЗ)

Пресуде Суда правде Европске уније извршне су под условима утврђеним у члану 299.

Члан 281.
(бивши члан 245. УЕЗ)

Статут Суда правде Европске уније утврђује се посебним протоколом.

Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, могу изменити одредбе Статута, с изузетком Наслова I и члана 64. Европски парламент и Савет одлучују или на захтев Суда правде и након консултовања са Комисијом или на предлог Комисије и након консултовања са Судом правде.

ОДЕЉАК 6.
ЕВРОПСКА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

Члан 282.

1. Европска централна банка и националне централне банке чине Европски систем централних банака (ЕСЦБ). Европска централна банка и националне централне банке држава чланица чија је валута евро, које чине Евросистем, спроводе монетарну политику Уније.

2. ЕСЦБ-ом управљају органи одлучивања Европске централне банке. Основни циљ ЕСЦБ је одржавање стабилности цена. Не доводећи у питање тај циљ, ЕСЦБ подржава опште економске политике Уније како би допринео остваривању њених циљева.

3. Европска централна банка има својство правног лица. Само она може да одобри издавање евра. Она је независна у вршењу својих овлашћења, као и у управљању својим финансијама. Органи, тела, службе и агенције Уније, као и владе држава чланица, поштују ту независност.

4. Европска централна банка усваја мере неопходне за обављање њених задатака у складу са чл. 127–133. и чланом 138. и условима утврђеним у Статуту ЕСЦБ и ЕЦБ. У складу са овим члановима, државе чланице чија валута није евро и њихове централне банке задржавају своје надлежности у монетарној области.

5. У областима које спадају у њену надлежност, Европску централну банку треба консултовати о свим предлозима аката Уније и о свим предлозима прописа на националном нивоу, и она може давати мишљење.

Члан 283.

(бивши члан 112. УЕЗ)

1. Управни савет Европске централне банке чине чланови Извршног одбора Европске централне банке и гувернери националних централних банака држава чланица чија је валута евро.

2. Извршни одбор чине председник, потпредседник и још четири члана.

Председника, потпредседника и остале чланове Извршног одбора именује Европски Савет, квалификованом већином, међу лицима признатог угледа и са професионалним искуством у монетарним или банкарским пословима, на препоруку Савета и након консултовања са Европским парламентом и Управним саветом Европске централне банке.

Њихов мандат траје осам година и не може се обновити.

Само држављани држава чланица могу бити чланови Извршног одбора.

Члан 284.

(бивши члан 113. УЕЗ)

1. Председник Савета и члан Комисије могу учествовати, без права гласа, на састанцима Управног савета Европске централне банке.

Председник Савета може Управном савету Европске централне банке поднети предлог на разматрање.

2. Председник Европске централне банке позива се да учествује на састанцима Савета када Савет расправља о питањима у вези са циљевима и задацима ЕСЦБ.

3. Европска централна банка подноси годишњи извештај о активностима ЕСЦБ и о монетарној политици у претходној и текућој години Европском парламенту, Савету и Комисији, као и Европском савету. Председник Европске централне банке представља тај извештај Савету и Европском парламенту, који на тој основи може одржати општу расправу.

Председник Европске централне банке и остали чланови Извршног одбора могу се, на захтев Европског парламента или на сопствену иницијативу, обратити надлежним одборима Европског парламента.

ОДЕЉАК 7. РЕВИЗОРСКИ СУД

Члан 285. (бивши члан 246. УЕЗ)

Ревизорски суд обавља ревизију у Унији.

Састављен је од по једног држављанина сваке државе чланице. Његови чланови су потпуно независни у вршењу својих дужности, у општем интересу Уније.

Члан 286. (бивши члан 247. УЕЗ)

1. Чланови Ревизорског суда бирају се међу лицима која у својим државама припадају или су припадала телима која обављају екстерну ревизију, или која су посебно квалификована за ту функцију. Њихова независност мора бити изван сумње.

2. Чланови Ревизорског суда именују се на период од шест година. Савет, након консултовања са Европским парламентом, усваја списак чланова састављен у складу са предлозима сваке државе чланице. Мандат чланова Ревизорског суда може се обновити.

Они бирају председника Ревизорског суда из својих редова, на период од три године. Председник може бити поново изабран.

3. У вршењу ових дужности чланови Ревизорског суда не траже нити примају упутства од било које владе или било ког другог тела. Чланови Ревизорског суда се уздржавају од сваког деловања које је неспојиво са њиховим дужностима.

4. Чланови Ревизорског суда током свог мандата не смеју се бавити ниједном другом, плаћеном или неплаћеном, професионалном делатношћу. Приликом ступања на дужност, они се свечано обавезују да ће, током свог мандата и након његовог истека, поштовати обавезе које из њега произлазе, а нарочито дужност да се након престанка мандата понашају достојно и уздржано у погледу прихватања одређених положаја или повластица.

5. Осим редовном заменом или смрћу, дужности члана Ревизорског суда престају када он поднесе оставку или буде разрешен одлуком Суда правде у складу са ставом 6.

Овако упражњено место попуњава се за преостали део мандата тог члана.

Осим у случају разрешења, чланови Ревизорског суда остају на дужности док не буду замењени.

6. Члан Ревизорског суда може бити разрешен дужности или му може бити одузето право на пензију или на друга давања која је замењују само ако Суд правде, на захтев Ревизорског суда, установи да он више не испуњава потребне услове или обавезе које произлазе из његове функције.

7. Савет утврђује услове запослења председника и чланова Ревизорског суда, а нарочито њихове плате, друга примања и пензије. Он такође утврђује сва плаћања која се дају уместо новчаних накнада.

8. Одредбе Протокола о привилегијама и имунитетима Европске уније, које се примењују на судије Суда правде Европске уније, примењују се и на чланове Ревизорског суда.

Члан 287.
(бивши члан 248. УЕЗ)

1. Ревизорски суд испитује рачуне свих прихода и расхода Уније. Он такође испитује рачуне свих прихода и расхода сваког тела, службе или агенције које је основала Унија, уколико одговарајући оснивачки акт такво испитивање не искључује.

Ревизорски суд доставља Европском парламенту и Савету изјаву о потврђивању поузданости рачуна, као и о законитости и исправности обављених трансакција, која се објављује у *Службеном листу Европске уније*. Ова изјава може се допунити посебним проценама за сваку значајну област активности Уније.

2. Ревизорски суд испитује да ли су сви приходи и расходи извршени на законит и правилан начин и да ли постоји добро финансијско управљање. При томе, он нарочито извештава о сваком случају неправилности.

Ревизија прихода обавља се на основу доспелих потраживања и износа који су стварно плаћени Унији.

Ревизија расхода обавља се на основу преузетих обавеза и извршених плаћања.

Ове ревизије се могу обавити пре закључивања рачуна за дату буџетску годину.

3. Ревизија се заснива на евиденцијама и, ако је потребно, обавља се на лицу места у другим органима Уније, у просторијама свих тела, служби или агенција који управљају приходима или расходима у име Уније и у државама чланицама, укључујући просторије свих физичких или правних лица која примају исплате из буџета. У државама чланицама ревизија се обавља уз одржавање везе са националним ревизорским телима или, ако она немају неопходна овлашћења, са надлежним националним службама. Ревизорски суд и национална ревизорска тела држава чланица сарађују у духу поверења, при чему задржавају своју независност. Ова тела или службе обавештавају Ревизорски суд да ли намеравају да учествују у ревизији.

Остали органи Уније, сва тела, службе или агенције које управљају приходима или расходима у име Уније, сва физичка или правна лица која примају исплате из буџета, као и национална ревизорска тела или, ако она немају неопходна овлашћења, надлежне националне службе, достављају Ревизорском суду, на његов захтев, сваки документ или информацију који су му неопходни за обављање његових задатака.

У погледу активности Европске инвестиционе банке у управљању расходима и приходима Уније, право Суда на приступ информацијама у поседу Банке уређује се споразумом између Суда, Банке и Комисије. Ако нема таквог споразума, Суд ипак има право приступа информацијама које су му неопходне за ревизију расхода и прихода Уније којима управља Банка.

4. Ревизорски суд саставља годишњи извештај по истеку сваке буџетске године. Извештај се доставља осталим органима Уније и објављује, заједно са одговорима ових органа на запажања Ревизорског суда, у *Службеном листу Европске уније*.

Ревизорски суд може такође, у сваком тренутку, доставити запажања, нарочито у облику посебних извештаја о посебним питањима, као и давати мишљења на захтев неког од осталих органа Уније.

Он усваја своје годишње извештаје, посебне извештаје или мишљења већином гласова свих својих чланова. Међутим, он може основати интерна већа за усвајање одређених врста извештаја или мишљења под условима утврђеним у његовом пословнику.

Он помаже Европском парламенту и Савету у вршењу њихових овлашћења за контролу извршења буџета.

Ревизорски суд израђује свој пословник. За тај пословник потребно је одобрење Савета.

ПОГЛАВЉЕ 2.
ПРАВНИ АКТИ УНИЈЕ, ПОСТУПЦИ ЗА ДОНОШЕЊЕ И ОСТАЛЕ ОДРЕДБЕ

ОДЕЉАК 1.
ПРАВНИ АКТИ УНИЈЕ

Члан 288.
(бивши члан 249. УЕЗ)

Ради вршења надлежности Уније, органи доносе уредбе, директиве, одлуке, препоруке и мишљења.

Уредба има општу примену. Она је обавезујућа у целини и непосредно се примењује у свим државама чланицама.

Директива обавезује сваку државу чланицу којој је упућена у погледу резултата који треба да се постигну, али се органима држава чланица препушта избор облика и начина.

Одлука је обавезујућа у целини. Одлука у којој су одређени они којима је упућена обавезује само њих.

Препоруке и мишљења нису обавезујући.

Члан 289.

1. Редован законодавни поступак састоји се у томе што Европски парламент и Савет заједнички доносе уредбу, директиву или одлуку, на предлог Комисије. Овај поступак утврђен је у члану 294.
2. У посебним случајевима предвиђеним Уговорима, уредбе, директиве или одлуке доноси Европски парламент уз учешће Савета или Савет уз учешће Европског парламента, што представља посебан законодавни поступак.
3. Правни акти донети у законодавном поступку представљају законодавне акте.
4. У посебним случајевима предвиђеним Уговорима, законодавни акти могу бити донети на иницијативу групе држава чланица или Европског парламента, на препоруку Европске централне банке или на захтев Суда правде или Европске инвестиционе банке.

Члан 290.

1. Законодавним актом Комисији се може делегирати овлашћење да доноси незаконодавне акте опште примене којима се допуњују или мењају одређени несуштински елементи законодавног акта.

Циљеви, садржај, домашај и трајање делегирања овлашћења изричито су утврђени у законодавним актима. Суштински елементи неке области резервисани су за законодавни акт и сходно томе нису предмет делегирања овлашћења.

2. Законодавним актима изричито се утврђују услови за делегирање; ови услови могу бити следећи:

- а) Европски парламент или Савет могу одлучити да опозову делегирање;
- б) делегирани акт може да ступи на снагу само ако Европски парламент или Савет нису изнели примедбе у року утврђеном законодавним актом.

За сврхе тач. а) и б), Европски парламент одлучује већином гласова свих својих чланова, а Савет квалификованом већином.

3. Придев „делегиран” у одговарајућем роду умеће се у назив делегираних аката.

Члан 291.

1. Државе чланице усвајају све мере националног права неопходне за спровођење правно обавезујућих аката Уније.

2. Ако су потребни јединствени услови за спровођење правно обавезујућих аката Уније, тим актима се спроведбена овлашћења поверавају Комисији или, у нарочито оправданим специфичним случајевима и у случајевима предвиђеним у чл. 24. и 26. Уговора о Европској унији, Савету.

3. За сврхе става 2, Европски парламент и Савет, уредбама, у складу са редовним законодавним поступком, унапред утврђују правила и општа начела која се односе на механизме којима државе чланице контролишу вршење спроведбених овлашћења Комисије.

4. Придев „спроведбени” у одговарајућем роду умеће се у назив спроведбених аката.

Члан 292.

Савет усваја препоруке. Он одлучује на предлог Комисије у свим случајевима када се Уговорима предвиђа да он доноси акте на предлог Комисије. Он одлучује једногласно у областима у којима је потребна једногласност за доношење акта Уније. Комисија, као и Европска централна банка у посебним случајевима предвиђеним у Уговорима, усвајају препоруке.

ОДЕЉАК 2.
ПОСТУПЦИ ЗА ДОНОШЕЊЕ АКТА И ОСТАЛЕ ОДРЕДБЕ

Члан 293.
(бивши члан 250. УЕЗ)

1. Ако, у складу са Уговорима, Савет одлучује на предлог Комисије, он може изменити тај предлог само једногласно, изузев у случајевима из члана 294. ст. 10. и 13, чл. 310, 312. и 314. и члана 315. став 2.
2. Све док Савет не одлучи, Комисија може да измени свој предлог у сваком тренутку током поступака који воде до доношења акта Уније.

Члан 294.
(бивши члан 251. УЕЗ)

1. Ако се у Уговорима упућује на редован законодавни поступак за доношење неког акта, примењује се следећи поступак.
2. Комисија подноси предлог Европском парламенту и Савету.

Прво читање

3. Европски парламент усваја своје становиште у првом читању и о томе обавештава Савет.
4. Ако Савет одобри становиште Европског парламента, дати акт усваја се у тексту који одговара становишту Европског парламента.
5. Ако Савет не одобри становиште Европског парламента, он усваја своје становиште у првом читању и о томе обавештава Европски парламент.
6. Савет у потпуности обавештава Европски парламент о разлозима на основу којих је усвојио своје становиште у првом читању. Комисија у потпуности обавештава Европски парламент о свом становишту.

Друго читање

7. Ако у року од три месеца од таквог обавештења Европски парламент:
 - а) одобри становиште Савета у првом читању или се не изјасни, сматра се да је дати акт усвојен у тексту који одговара становишту Савета;
 - б) одбаци, већином гласова свих својих чланова, становиште Савета у првом читању, сматра се да предложени акт није усвојен;

- в) предложи, већином гласова свих својих чланова, измене становишта Савета у првом читању, тако измењен текст доставља се Савету и Комисији, који дају мишљење о тим изменама.

8. Ако у року од три месеца од пријема измена Европског парламента, Савет, квалификованом већином:

- а) одобри све те измене, сматра се да је дати акт усвојен;
- б) не одобри све измене, председник Савета, у договору са председником Европског парламента, у року од шест недеља сазива састанак Одбора за усаглашавање.

9. Савет одлучује једногласно о изменама о којима је Комисија дала негативно мишљење.

Усаглашавање

10. Одбор за усаглашавање, који је састављен од чланова Савета или њихових представника и једнаког броја чланова који представљају Европски парламент, има задатак да постигне споразум о заједничком тексту квалификованом већином чланова Савета или њихових представника и већином чланова који представљају Европски парламент у року од шест недеља од његовог сазивања, на основу становишта Европског парламента и Савета у другом читању.

11. Комисија учествује у раду Одбора за усаглашавање и предузима све неопходне иницијативе ради усаглашавање становишта Европског парламента и Савета.

12. Ако у року од шест недеља од његовог сазивања Одбор за усаглашавање не одобри заједнички текст, сматра се да предложени акт није усвојен.

Треће читање

13. Ако у том року Одбор за усаглашавање одобри заједнички текст, и Европски парламент, који одлучује већином датих гласова, и Савет, који одлучује квалификованом већином, имају рок од шест недеља од дана тог одобрења да усвоје дати акт у складу са заједничким текстом. Ако то не учине, сматра се да предложени акт није усвојен.

14. Рок од три месеца односно шест недеља из овог члана продужава се за највише један месец, односно две недеље на иницијативу Европског парламента или Савета.

Посебне одредбе

15. Ако се, у случајевима предвиђеним у Уговорима, законодавни акт упуту у редован законодавни поступак на иницијативу групе држава чланица, на препоруку Европске централне банке или на захтев Суда правде, став 2, став 6. друга реченица и став 9. не примењују се.

У таквим случајевима Европски парламент и Савет достављају Комисији предложени акт са својим становиштима у првом и другом читању. Европски парламент или Савет могу током поступка затражити мишљење Комисије, које Комисија такође може дати и на сопствену иницијативу. Она такође може, ако то сматра неопходним, учествовати у Одбору за усаглашавање у складу са ставом 11.

Члан 295.

Европски парламент, Савет и Комисија међусобно се консултују и заједничким споразумом уређују своју сарадњу. У ту сврху они могу, у складу са Уговорима, закључивати међуинституционалне споразуме који могу бити обавезујуће природе.

Члан 296.

(бивши члан 253. УЕЗ)

Ако Уговорима није одређена врста акта који треба донети, органи је бирају у сваком појединачном случају, у складу са поступцима који се примењују, као и уз поштовање начела пропорционалности.

Правни акти садрже образложење и у њима се упућује на предлоге, иницијативе, препоруке, захтеве или мишљења који се захтевају Уговорима.

Приликом разматрања нацрта законодавних аката, Европски парламент и Савет уздржавају се од доношења аката који нису предвиђени одговарајућим законодавним поступком у датој области.

Члан 297.

(бивши члан 254. УЕЗ)

1. Законодавне акте донете у редовном законодавном поступку потписују председник Европског парламента и председник Савета.

Законодавне акте донете у посебном законодавном поступку потписује председник органа који их је донео.

Законодавни акти се објављују у *Службеном листу Европске уније*. Они ступају на снагу на дан који је у њима одређен или, ако тај дан није одређен, двадесетог дана од дана њиховог објављивања.

2. Незаконодавне акте донете у облику уредаба, директива или одлука, када у њима није одређено коме су упућени, потписује председник органа који их је донео.

Уредбе и директиве упућене свим државама чланицама, као и одлуке у којима није одређено коме су упућене, објављују се у *Службеном листу Европске уније*. Оне ступају на снагу на дан који је у њима одређен или, ако тај дан није одређен, двадесетог дана од дана њиховог објављивања.

О осталим директивама и одлукама у којима је одређено коме су упућене, обавештавају се они којима су упућене и оне производе дејство од тог обавештења.

Члан 298.

1. У обављању својих задатака органи, тела, службе и агенције Уније имају подршку отворене, ефикасне и независне европске администрације.
2. У складу са правилима о службеницима и условима запослења донетим на основу члана 336. Европски парламент и Савет, уредбама, у складу са редовним законодавним поступком, утврђују одредбе у ту сврху.

Члан 299.

(бивши члан 256. УЕЗ)

Акти Савета, Комисије или Европске централне банке којима се намеће новчана обавеза лицима, с изузетком држава, извршни су.

Принудно извршење се уређује правилима грађанског поступка која су на снази у држави на чијој се територији оно спроводи. Национални орган, који влада сваке државе чланице одређује за ту сврху и о томе обавештава Комисију и Суд правде Европске уније, уз одлуку прилаже потврду о извршности, без других формалности осим провере веродостојности одлуке.

Када се ове формалности испуне на захтев заинтересоване стране, она може затражити принудно извршење у складу са националним правом, упућујући предмет непосредно надлежном органу.

Принудно извршење може се суспендовати само одлуком Суда. Међутим, судови дате државе надлежни су да испитују правилност спровођења принудног извршења.

ПОГЛАВЉЕ 3 САВЕТОДАВНА ТЕЛА УНИЈЕ

Члан 300.

1. Европском парламенту, Савету и Комисији помажу Економски и социјални комитет и Комитет региона, који врше саветодавне функције.

2. Економски и социјални комитет је састављен од представника организација послодаваца, запослених и других субјеката представника цивилног друштва, пре свега у социо-економској, грађанској, професионалној области и области културе.

3. Комитет региона је састављен од представника регионалних и локалних тела који су мандат стекли на регионалним или локалним изборима или су политички одговорни изабраној скупштини.

4. Чланови Економског и социјалног комитета и Комитета региона нису везани никаквим обавезним упутствима. Они су потпуно независни у вршењу својих дужности, у општем интересу Уније.

5. Правила из ст. 2. и 3. којима се уређује природа састава комитетâ Савет преиспитује у редовним временским интервалима како би се узео у обзир привредни, друштвени и демографски развој у Унији. Савет, на предлог Комисије, доноси одлуке у ту сврху.

ОДЕЉАК 1. ЕКОНОМСКИ И СОЦИЈАЛНИ КОМИТЕТ

Члан 301. (бивши члан 258. УЕЗ)

Број чланова Економског и социјалног комитета не може бити већи од 350.

Савет једногласно, на предлог Комисије, доноси одлуку којом се утврђује састав Комитета.

Савет утврђује накнаде за чланове Комитета.

Члан 302. (бивши члан 259. УЕЗ)

1. Чланови Комитета именују се на пет година. Савет усваја списак чланова састављен у складу са предлозима сваке државе чланице. Мандат чланова Комитета може се обновити.

2. Савет одлучује након консултовања са Комисијом. Он може прибавити мишљење европских тела која представљају различите привредне и друштвене секторе, као и цивилно друштво, којих се тичу активности Уније.

Члан 303. (бивши члан 260. УЕЗ)

Комитет бира председника и председништво из реда својих чланова на период од две и по године.

Он доноси свој пословник.

Комитет сазива његов председник на захтев Европског парламента, Савета или Комисије. Он се може састати и на сопствену иницијативу.

Члан 304.
(бивши члан 262. УЕЗ)

Европски парламент, Савет или Комисија консултују се са Комитетом ако је то предвиђено Уговорима. Ови органи могу се консултовати са Комитетом у свим случајевима у којима то сматрају примереним. Он може дати мишљење на сопствену иницијативу у случајевима у којима то сматра примереним.

Европски парламент, Савет или Комисија, ако то сматрају неопходним, одређују Комитету рок за достављање мишљења, који не може бити краћи од месец дана од дана када је председник примио обавештење о томе. Ако по истеку тог рока мишљење није дато, то не спречава даљи поступак.

Мишљење Комитета, заједно са записником са расправе, доставља се Европском парламенту, Савету и Комисији.

ОДЕЉАК 2.
КОМИТЕТ РЕГИОНА

Члан 305.
(бивши члан 263. ст. 2, 3. и 4. УЕЗ)

Број чланова Комитета региона не може бити већи од 350.

Савет једногласно, на предлог Комисије, доноси одлуку којом се утврђује састав Комитета.

Чланови Комитета, као и једнак број заменика, именују се на пет година. Њихов мандат се може обновити. Савет усваја списак чланова и заменика састављен у складу с предлозима сваке државе чланице. Када се оконча мандат из члана 300. став 3, на основу којег су они предложени, аутоматски престаје и мандат чланова Комитета и они се замењују за преостали део тог мандата у складу са истим поступком. Ниједан члан Комитета не може истовремено бити члан Европског парламента.

Члан 306.
(бивши члан 264. УЕЗ)

Комитет региона бира председника и председништво из реда својих чланова на период од две и по године.

Он доноси свој пословник.

Комитет сазива његов председник на захтев Европског парламента, Савета или Комисије. Он се може састати и на сопствену иницијативу.

Члан 307.
(бивши члан 265. УЕЗ)

Европски парламент, Савет или Комисија консултују се са Комитетом региона ако је то предвиђено Уговорима и у свим другим случајевима у којима један од ових органа то сматра примереним, нарочито у онима који се тичу прекограничне сарадње.

Европски парламент, Савет или Комисија, ако то сматрају неопходним, одређују Комитету рок за достављање мишљења, који не може бити краћи од месец дана од дана када је председник примио обавештење о томе. Ако по истеку тог рока мишљење није дато, то не спречава даљи поступак.

Ако се, у складу са чланом 304, консултује са Економским и социјалним комитетом, Европски парламент, Савет или Комисија обавештавају Комитет региона о захтеву за давање мишљења. Ако сматра да постоје специфични регионални интереси, Комитет региона може о том питању дати мишљење.

Он може дати мишљење на сопствену иницијативу у случајевима у којима то сматра примереним.

Мишљење Комитета, заједно са записником са расправе, доставља се Европском парламенту, Савету и Комисији.

ПОГЛАВЉЕ 4.
ЕВРОПСКА ИНВЕСТИЦИОНА БАНКА

Члан 308.
(бивши члан 266. УЕЗ)

Европска инвестициона банка има својство правног лица.

Чланови Европске инвестиционе банке су државе чланице.

Статут Европске инвестиционе банке утврђен је у протоколу приложеном уз Уговор. Савет, једногласно, у складу са посебним законодавним поступком, на захтев Европске инвестиционе банке и након консултовања са Европским парламентом и Комисијом, или на предлог Комисије и након консултовања са

Европским парламентом и Европском инвестиционом банком, може изменити Статут Банке.

Члан 309.
(бивши члан 267. УЕЗ)

Задатак Европске инвестиционе банке је да, користећи приступ тржишту капитала и сопствена средства, доприноси уравнотеженом и сталном развоју унутрашњег тржишта у интересу Уније. У ту сврху Банка, која послује на непрофитној основи, одобрава зајмове и даје гаранције који олакшавају финансирање следећих пројеката у свим секторима привреде:

- а) пројеката за развој мање развијених региона;
- б) пројеката за модернизацију или реструктурирање предузећа или за развој нових активности које изискује успостављање или функционисање унутрашњег тржишта, ако су ти пројекти по свом обиму или по својој природи такви да се не могу у потпуности финансирати различитим средствима доступним у појединачним државама чланицама;
- в) пројеката од заједничког интереса за неколико држава чланица, који су по свом обиму или по својој природи такви да се не могу у потпуности финансирати различитим средствима доступним у појединачним државама чланицама.

У обављању свог задатка Банка олакшава финансирање инвестиционих програма заједно са помоћи из структурних фондова и других финансијских инструмената Уније.

НАСЛОВ II
ФИНАНСИЈСКЕ ОДРЕДБЕ

Члан 310.
(бивши члан 268. УЕЗ)

1. Све ставке прихода и расхода Уније обухваћене су пројекцијама које се израђују за сваку буџетску годину и исказују се у буџету.

Годишњи буџет Уније утврђују Европски парламент и Савет у складу са чланом 314.

Приходи и расходи исказани у буџету морају бити уравнотежени.

2. Расходи исказани у буџету одобравају се за годишњи буџетски период, у складу са уредбом из члана 322.

3. Извршење расхода исказаних у буџету захтева претходно усвајање правно обавезујућег акта Уније који даје правни основ за њено деловање и извршење одговарајућег расхода у складу са уредбом из члана 322, осим у случајевима предвиђеним том уредбом.

4. Са циљем да се одржи буџетска дисциплина, Унија не усваја ниједан акт који би могао имати знатне последице по буџет, ако није обезбедила гаранције да се расход који произлази из таквог акта може финансирати из сопствених средстава Уније и у складу са вишегодишњим финансијским оквиром из члана 312.

5. Буџет се извршава у складу са начелом доброг финансијског управљања. Државе чланице сарађују са Унијом како би обезбедиле да се апропријације утврђене буџетом користе у складу са овим начелом.

6. Унија и државе чланице, у складу са чланом 325, боре се против превара и свих других незаконитих активности које утичу на финансијске интересе Уније.

ПОГЛАВЉЕ 1. СОПСТВЕНА СРЕДСТВА УНИЈЕ

Члан 311. (бивши члан 269. УЕЗ)

Унија себи обезбеђује средства која су јој неопходна да би остварила своје циљеве и спроводила своје политике.

Не доводећи у питање остале приходе, буџет се у потпуности финансира из сопствених средстава.

Савет, у складу са посебним законодавним поступком, једногласно и након консултовања са Европским парламентом доноси одлуку којом се утврђују одредбе о систему сопствених средстава Уније. У овом контексту он може успоставити нове категорије сопствених средстава или укинути неку постојећу категорију. Та одлука не ступа на снагу док је не одобре државе чланице у складу са својим уставним правилима.

Савет, уредбама, у складу са посебним законодавним поступком, утврђује спроведбене мере за систем сопствених средстава Уније уколико је то предвиђено у одлуци донетој на основу става 3. Савет одлучује након добијања сагласности Европског парламента.

ПОГЛАВЉЕ 2. ВИШЕГОДИШЊИ ФИНАНСИЈСКИ ОКВИР

Члан 312.

1. Вишегодишњи финансијски оквир обезбеђује уређен развој расхода Уније у границама њених сопствених средстава.

Он се утврђује за период од најмање пет година.

Годишњи буџет Уније у складу је са вишегодишњим финансијским оквиром.

2. Савет, у складу са посебним законодавним поступком, доноси уредбу којом се утврђује вишегодишњи финансијски оквир. Савет одлучује једногласно након добијања сагласности Европског парламента, коју он даје већином гласова свих својих чланова.

Европски савет може једногласно донети одлуку којом се Савет овлашћује да одлучује квалификованом већином када доноси уредбу из подстава 1.

3. Финансијским оквиром утврђују се годишњи горњи лимити апропријација за обавезе по категоријама расхода и годишњи горњи лимит апропријација за плаћања. Категорије расхода, чији је број ограничен, одговарају главним подручјима деловања Уније.

Финансијским оквиром утврђују се све остале одредбе које су потребне да се годишњи буџетски поступак несметано одвија.

4. Ако се до истека претходног финансијског оквира не донесе уредба Савета којом се утврђује нови финансијски оквир, горњи лимити и остале одредбе које се односе на последњу годину тог оквира настављају да важе до доношења тог акта.

5. Током поступка који води до усвајања финансијског оквира, Европски парламент, Савет и Комисија предузимају сваку меру која је неопходна да би се олакшало његово усвајање.

ПОГЛАВЉЕ 3. ГОДИШЊИ БУЏЕТ УНИЈЕ

Члан 313.
(бивши члан 272. став 1. УЕЗ)

Буџетска година траје од 1. јануара до 31. децембра.

Члан 314.
(бивши члан 272. ст. 2–10. УЕЗ)

Европски парламент и Савет, у складу са посебним законодавним поступком, утврђују годишњи буџет Уније у складу са следећим одредбама.

1. С изузетком Европске централне банке, сваки орган, пре 1. јула, припрема пројекције својих расхода за наредну буџетску годину. Комисија обједињује те пројекције у нацрт буџета, који може садржати различите пројекције.

Нацрт буџета садржи пројекцију прихода и пројекцију расхода.

2. Комисија Европском парламенту и Савету доставља предлог који садржи нацрт буџета најкасније до 1. септембра године која претходи години извршења буџета.

Комисија може изменити нацрт буџета током поступка све док се не сазове Одбор за усаглашавање из става 5.

3. Савет усваја своје становиште о нацрту буџета и доставља га Европском парламенту најкасније до 1. октобра године која претходи години извршења буџета. Савет у потпуности обавештава Европски парламент о разлозима на основу којег је усвојио своје становиште.

4. Ако у року од 42 дана од таквог обавештења Европски парламент:

а) одобри становиште Савета, буџет се усваја;

б) не донесе одлуку, сматра се да је буџет усвојен;

в) усвоји измене већином гласова свих својих чланова, измењен нацрт доставља се Савету и Комисији. Председник Европског парламента, у договору са председником Савета, одмах сазива састанак Одбора за усаглашавање. Међутим, ако у року од десет дана од дана достављања нацрта Савет обавести Европски парламент да је одобрио све његове измене, Одбор за усаглашавање се не састаје.

5. Одбор за усаглашавање, који је састављен од чланова Савета или њихових представника и једнаког броја чланова који представљају Европски парламент, има задатак да постигне споразум о заједничком тексту квалификованом већином чланова Савета или њихових представника и већином представника Европског парламента у року од 21 дана од његовог сазивања, на основу становишта Европског парламента и Савета.

Комисија учествује у раду Одбора за усаглашавање и предузима све неопходне иницијативе ради усаглашавања становишта Европског парламента и Савета.

6. Ако се у року од 21 дана из става 5. Одбор за усаглашавање договори о заједничком тексту, и Европски парламент и Савет имају рок од 14 дана од дана постизања тог договора да одобре заједнички текст.

7. Ако у року од 14 дана из става 6:

а) и Европски парламент и Савет одобре заједнички текст или не донесу одлуку или ако један од ових органа одобри заједнички текст, а други не

донесе одлуку, сматра се да је буџет коначно усвојен у складу са заједничким текстом; или

- б) Европски парламент, одлучујући већином гласова свих својих чланова, и Савет одбаце заједнички текст или ако један од ових органа одбаци заједнички текст, а други не донесе одлуку, Комисија доставља нови нацрт буџета; или
 - в) Европски парламент, одлучујући већином гласова свих својих чланова, одбаци заједнички текст, а Савет га одобри, Комисија доставља нови нацрт буџета; или
 - г) Европски парламент одобри заједнички текст, а Савет га одбаци, Европски парламент може, у року од 14 дана од дана када га је Савет одбацио, а одлучујући већином гласова свих својих чланова и већином од три петине датих гласова, одлучити да потврди све или неке измене из става 4. тачка в). Ако измене Европског парламента нису потврђене, задржава се становиште договорено у Одбору за усаглашавање о буџетској ставци која је предмет измене. Сматра се да је буџет коначно усвојен на овој основи.
8. Ако у року од 21 дана из става 5. Одбор за усаглашавање не постигне договор о заједничком тексту, Комисија доставља нови нацрт буџета.
9. Када је окончан поступак предвиђен у овом члану, председник Европског парламента објављује да је буџет коначно усвојен.
10. Сваки орган врши овлашћења која су му поверена овим чланом у складу са Уговорима и актима донетим на основу њих, нарочито у погледу сопствених средстава Уније и равнотеже између прихода и расхода.

Члан 315.
(бивши члан 273. УЕЗ)

Ако на почетку буџетске године буџет још увек није коначно усвојен, износ који није већи од једне дванаестине буџетских апропријација за претходну буџетску годину може се потрошити сваког месеца према поглављима буџета у складу са одредбама уредаба донетих на основу члана 322; међутим, тај износ не сме прећи једну дванаестину апропријација предвиђених у истом поглављу нацрта буџета.

Савет, на предлог Комисије, може, ако су испуњени остали услови утврђени у првом ставу, одобрити расходе веће од једне дванаестине у складу са уредбама донетим на основу члана 322. Савет одмах доставља одлуку Европском парламенту.

Одлуком из другог става утврђују се неопходне мере које се односе на средства којима се обезбеђује примена овог члана, у складу са актима из члана 311.

Она ступа на снагу 30 дана након доношења ако Европски парламент, већином гласова свих својих чланова, није одлучио да смањи овај расход у том року.

Члан 316.
(бивши члан 271. УЕЗ)

У складу са условима који се утврђују у складу са чланом 322, све апропријације, осим оних које се односе на расходе за запослене, које нису утрошене до краја буџетске године могу се пренети само у наредну буџетску годину.

Апропријације се класификују у различита поглавља у којима се ставке расхода групишу према својој природи или намени и даље се деле у складу са уредбама донетим у складу са чланом 322.

Расходи Европског парламента, Европског Савета, Савета, Комисије и Суда правде Европске уније исказују се у посебним деловима буџета, без довођења у питање посебних решења за одређене заједничке ставке расхода.

ПОГЛАВЉЕ 4.
ИЗВРШЕЊЕ БУЏЕТА И РАЗРЕШНИЦА

Члан 317.
(бивши члан 274. УЕЗ)

Комисија извршава буџет у сарадњи са државама чланицама, у складу са одредбама уредаба донетих у складу са чланом 322, на сопствену одговорност и у границама апропријација, а имајући у виду начела доброг финансијског управљања. Државе чланице сарађују са Комисијом како би обезбедиле да се апропријације користе у складу са начелима доброг финансијског управљања.

Уредбама се утврђују обавезе држава чланица у погледу надзора и ревизије у извршењу буџета, као и одговорности које из тога произлазе. Њима се такође утврђују одговорности и детаљна правила за сваки орган у вези са његовом улогом у извршењу сопствених расхода.

Комисија може, у оквиру буџета, уз поштовање ограничења и услова утврђених у уредбама донетим у складу са чланом 322. преносити апропријације из једног поглавља у друго или из једног подељка у други.

Члан 318.
(бивши члан 275. УЕЗ)

Комисија једном годишње подноси Европском парламенту и Савету рачуне за претходну буџетску годину који се односе на извршење буџета. Комисија им, такође, доставља финансијски извештај о активима и пасиви Уније.

Комисија такође подноси Европском парламенту и Савету извештај о оцени финансија Уније који се заснива на оствареним резултатима, нарочито у вези са

показатељима добијеним од Европског парламента и Савета у складу са чланом 319.

Члан 319.
(бивши члан 276. УЕЗ)

1. Европски парламент, на препоруку Савета, даје Комисији разрешницу у погледу извршења буџета. У ту сврху прво Савет, а потом Европски парламент испитују рачуне, финансијски извештај и извештај о оцени из члана 318, годишњи извештај Ревизорског суда заједно са одговорима органа који су субјект ревизије на запажања Ревизорског суда, изјаву о потврђивању из члана 287. став 1. подстав 2, као и све релевантне посебне извештаје Ревизорског суда.

2. Пре давања разрешнице Комисији, или у било коју другу сврху у вези са вршењем њених овлашћења за извршење буџета, Европски парламент може затражити да Комисија изнесе доказе у вези са извршењем расхода или функционисањем система финансијског надзора. Комисија доставља све неопходне информације Европском парламенту на његов захтев.

3. Комисија предузима све одговарајуће кораке како би поступила према запажањима из одлука којима се даје разрешница и према другим запажањима Европског парламента која се односе на извршење расхода, као и према коментарима који прате препоруке о разрешници које је усвојио Савет.

На захтев Европског парламента или Савета, Комисија извештава о мерама које је предузела с обзиром на та запажања и коментаре, а нарочито о упутствима датим службама које су одговорне за извршење буџета. Ови извештаји се достављају и Ревизорском суду.

ПОГЛАВЉЕ 5.
ЗАЈЕДНИЧКЕ ОДРЕДБЕ

Члан 320.
(бивши члан 277. УЕЗ)

Вишегодишњи финансијски оквир и годишњи буџет састављају се у еврима.

Члан 321.
(бивши члан 278. УЕЗ)

Комисија може, под условом да о томе обавести надлежне органе заинтересованих држава чланица, извршити конверзију својих средстава која су у валути једне од држава чланица у валуту друге државе чланице, у мери која је неопходна да би се та средства могла искористити у сврхе предвиђене у Уговорима. Комисија, колико год је могуће, избегава такве конверзије ако

располаже готовим новцем или ликвидним средствима у валутама које су јој потребне.

Комисија комуницира са сваком државом чланицом преко органа који одреди та држава. У обављању финансијских послова Комисија користи услуге емисионе банке дате државе чланице или било које друге финансијске институције коју та држава одобри.

Члан 322.
(бивши члан 279. УЕЗ)

1. Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Ревизорским судом, уредбама усвајају:

- а) финансијска правила којима се нарочито утврђује поступак који треба усвојити за утврђивање и извршење буџета, као и за приказивање и ревизију рачуна;
- б) правила којима се уређује контрола одговорности финансијских делатника, нарочито службеника за одобравање и рачуновођа.

2. Савет, на предлог Комисије и након консултовања са Европским парламентом и Ревизорским судом, утврђује методе и поступак према којима се буџетски приходи предвиђени аранжманима у вези са сопственим средствима Уније стављају на располагање Комисији и утврђује мере које се, ако је потребно, примењују да би се задовољиле потребе за готовином.

Члан 323.

Европски парламент, Савет и Комисија старају се о расположивости финансијских средстава како би се омогућило Унији да испуни своје правне обавезе према трећим странама.

Члан 324.

Редовни састанци председника Европског парламента, Савета и Комисије сазивају се на иницијативу Комисије, у оквиру буџетских поступака из овог наслова. Председници предузимају све неопходне кораке да би подстакли консултације и усаглашавање ставова органа којима они председавају како би се олакшало спровођење овог наслова.

ПОГЛАВЉЕ 6.
БОРБА ПРОТИВ ПРЕВАРА

Члан 325.

(бивши члан 280. УЕЗ)

1. Унија и државе чланице боре се против превара и свих других незаконитих активности које утичу на финансијске интересе Уније, мерама које се предузимају у складу са овим чланом, а које делују одвраћајуће и које омогућавају делотворну заштиту у државама чланицама и у свим органима, телима, службама и агенцијама Уније.
2. Државе чланице предузимају мере за борбу против превара које утичу на финансијске интересе Уније, истоветне онима које предузимају за борбу против превара које утичу на њихове сопствене финансијске интересе.
3. Не доводећи у питање остале одредбе Уговорâ, државе чланице координишу своје деловање усмерено на заштиту финансијских интереса Уније од превара. У ту сврху оне организују, заједно са Комисијом, блиску и редовну сарадњу између надлежних органа.
4. Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са Ревизорским судом, усвајају неопходне мере у области спречавања и борбе против превара које утичу на финансијске интересе Уније са циљем да се омогући делотворна и еквивалентна заштита у државама чланицама и у свим органима, телима, службама и агенцијама Уније.
5. Комисија, у сарадњи с државама чланицама, сваке године подноси Европском парламенту и Савету извештај о мерама предузетим за спровођење овог члана.

НАСЛОВ III УНАПРЕЂЕНА САРАДЊА

Члан 326.

(бивши чл. 27а–27д, 40–40б и 43–45. УЕУ и бивши чл. 11. и 11а УЕЗ)

Свака унапређена сарадња мора бити у складу са Уговорима и правом Уније.

Таква сарадња не сме угрозити унутрашње тржиште нити економску, социјалну и територијалну кохезију. Она не сме представљати препреку ни дискриминацију у трговини између држава чланица нити нарушити конкуренцију између њих.

Члан 327.

(бивши чл. 27а–27д, 40–40б и 43–45. УЕУ и бивши чл. 11. и 11а УЕЗ)

Свака унапређена сарадња поштује надлежности, права и обавезе оних држава чланица које у њој не учествују. Те државе чланице не смеју ометати спровођење унапређене сарадње држава чланица учесница.

Члан 328.

(бивши чл. 27а–27д, 40–40б и 43–45. УЕУ и бивши чл. 11. и 11а УЕЗ)

1. Када се успостави унапређена сарадња, она је отворена за све државе чланице, уз поштовање свих услова за учешће утврђених у одлуци о одобрењу. Она је такође отворена за њих у сваком тренутку, уз поштовање аката који су већ донети у том оквиру, поред наведених услова.

Комисија и државе чланице учеснице у унапређеној сарадњи старају се о томе да подстичу учешће што више држава чланица.

2. Комисија и, по потреби, високи представник Уније за спољне послове и безбедносну политику редовно обавештавају Европски парламент и Савет о развоју унапређене сарадње.

Члан 329.

(бивши чл. 27а–27д, 40–40б и 43–45. УЕУ и бивши чл. 11. и 11а УЕЗ)

1. Државе чланице које желе да међу собом успоставе унапређену сарадњу у једној од области обухваћених Уговорима, с изузетком области које су у искључивој надлежности и с изузетком заједничке спољне и безбедносне политике, упућују захтев Комисији, прецизирајући област примене и циљеве предложене унапређене сарадње. Комисија може поднети предлог Савету у ту сврху. У случају да Комисија не поднесе предлог, она обавештава дате државе чланице о разлозима зашто то није учинила.

Одобрење за унапређену сарадњу из подстава 1. даје Савет, на предлог Комисије и након добијања сагласности Европског парламента.

2. Захтев држава чланица које желе да међу собом успоставе унапређену сарадњу у оквиру заједничке спољне и безбедносне политике упућује се Савету. Он се прослеђује високом представнику Уније за спољне послове и безбедносну политику, који даје мишљење о томе да ли је предложена унапређена сарадња у складу са заједничком спољном и безбедносном политиком Уније, као и Комисији, која даје своје мишљење нарочито о томе да ли је предложена унапређена сарадња у складу са другим политикама Уније. Захтев се такође прослеђује Европском парламенту ради информисања.

Одобрење за унапређену сарадњу даје се једногласном одлуком Савета.

Члан 330.

(бивши чл. 27а–27д, 40–40б и 43–45. УЕУ и бивши чл. 11. и 11а УЕЗ)

Сви чланови Савета могу да учествују у његовим расправама, али само чланови Савета који представљају државе чланице које учествују у унапређеној сарадњи учествују у гласању.

Једногласност се постиже само гласовима представника држава чланица учесница.

Квалификована већина се одређује у складу са чланом 238. став 3.

Члан 331.

(бивши чл. 27а–27д, 40–40б и 43–45. УЕУ и бивши чл. 11. и 11а УЕЗ)

1. Свака држава чланица која жели да учествује у унапређеној сарадњи која је у току у једној од области из члана 329. став 1. обавештава о својој намери Савет и Комисију.

Комисија, у року од четири месеца од дана пријема обавештења, потврђује учешће те државе чланице. Она, по потреби, констатује да су услови за учешће испуњени и усваја прелазне мере неопходне за примену аката који су већ донети у оквиру унапређене сарадње.

Међутим, ако Комисија сматра да услови за учешће нису испуњени, она указује на одредбе које треба усвојити да би се испунили ти услови и одређује рок за поновно разматрање захтева. По истеку тог рока, она поново разматра захтев, у складу са поступком утврђеним у подставу 2. Ако Комисија сматра да услови за учешће још увек нису испуњени, дата држава чланица може упутити то питање Савету, који одлучује о захтеву. Савет одлучује у складу са чланом 330. Он такође може усвојити прелазне мере из подстава 2, на предлог Комисије.

2. Свака држава чланица која жели да учествује у унапређеној сарадњи која је у току у оквиру заједничке спољне и безбедносне политике обавештава о својој намери Савет, високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику и Комисију.

Савет потврђује учешће те државе чланице, након консултовања са високим представником Уније за спољне послове и безбедносну политику и, по потреби, након констатовања да су услови за учешће испуњени. Савет, на предлог високог представника, такође може усвојити прелазне мере неопходне за примену аката који су већ донети у оквиру унапређене сарадње. Међутим, ако Савет сматра да услови за учешће нису испуњени, он указује на одредбе које треба усвојити да би се испунили ти услови и одређује рок за поновно разматрање захтева за учешће.

За сврхе овог става, Савет одлучује једногласно и у складу са чланом 330.

Члан 332.

(бивши чл. 27а–27д, 40–40б и 43–45. УЕУ и бивши чл. 11. и 11а УЕЗ)

Расходи који произлазе из спровођења унапређене сарадње, осим административних трошкова органа, сnose државе чланице учеснице, осим ако сви чланови Савета, једногласно, након консултовања са Европским парламентом, не одлуче другачије.

Члан 333.

(бивши чл. 27а–27д, 40–40б и 43–45. УЕУ и бивши чл. 11. и 11а УЕЗ)

1. Ако је неком одредбом Уговорâ која се може применити у контексту унапређене сарадње предвиђено да Савет одлучује једногласно, Савет, једногласно у складу са чланом 330, може донети одлуку којом се предвиђа да ће одлучивати квалификованом већином.
2. Ако је неком одредбом Уговорâ која се може применити у контексту унапређене сарадње предвиђено да Савет доноси акте у посебном законодавном поступку, Савет, једногласно у складу са чланом 330, може донети одлуку којом се предвиђа да ће одлучивати у редовном законодавном поступку. Савет одлучује након консултовања са Европским парламентом.
3. Ст. 1. и 2. не примењују се на одлуке које имају војни или одбрамбени значај.

Члан 334.

(бивши чл. 27а–27д, 40–40б и 43–45. УЕУ и бивши чл. 11. и 11а УЕЗ)

Савет и Комисија обезбеђују доследност предузетих активности у контексту унапређене сарадње, као и усклађеност тих активности са политикама Уније, и сарађују у ту сврху.

**ДЕО СЕДМИ
ОПШТЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ**

Члан 335.

(бивши члан 282. УЕЗ)

У свакој држави чланици, Унија има најширу правну способност коју право тих држава признаје правним лицима ; она може нарочито стицати покретну и непокретну имовину и располагати њоме и може бити странка у судском поступку. У ту сврху Унију заступа Комисија. Међутим, Унију заступа сваки од органа, на основу своје административне аутономије, у питањима која се односе на њихово функционисање.

Члан 336.

(бивши члан 283. УЕЗ)

Европски парламент и Савет, уредбама, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са другим заинтересованим органима, утврђују правила о службеницима Европске уније и услове запослења других запослених у Унији.

Члан 337.
(бивши члан 284. УЕЗ)

Комисија може, у границама и под условима које утврди Савет, простом већином у складу са одредбама Уговора, прикупљати све информације и спроводити све провере потребне за извршавање задатака који су јој поверени.

Члан 338.
(бивши члан 285. УЕЗ)

1. Не доводећи у питање члан 5. Протокола о Статуту Европског система централних банака и Европске централне банке, Европски парламент и Савет, у складу са редовним законодавним поступком, по потреби, усвајају мере за производњу статистике за спровођење активности Уније.

2. Приликом израде статистике Уније поштују се непристрасност, поузданост, објективност, научна независност, економичност и поверљивост статистичких података; та израда не сме превише оптеретити привредне субјекте.

Члан 339.
(бивши члан 287. УЕЗ)

Чланови органа Уније, чланови одбора, службеници и други запослени у Унији не смеју, чак и након престанка њихових дужности, обелодањивати оне информације на које се односи обавеза чувања пословне тајне, а нарочито информације о предузећима, њиховим пословним односима или елементима њихових трошкова.

Члан 340.
(бивши члан 288. УЕЗ)

Уговорна одговорност Уније уређује се правом које се примењује на дати уговор.

У случају вануговорне одговорности, Унија, у складу са општим начелима која су заједничка правима држава чланица, накнађује сваку штету коју проузрокују њени органи или њени запослени у вршењу својих дужности.

Без обзира на став 2, Европска централна банка, у складу са општим начелима која су заједничка правима држава чланица, накнађује сваку штету коју проузрокују она сама или њени запослени у вршењу својих дужности.

Лична одговорност запослених према Унији уређује се одредбама утврђеним у правилима о службеницима или условима запослења који се на њих примењују.

Члан 341.

(бивши члан 289. УЕЗ)

Седиште органа Уније споразумно одређују владе држава чланица.

Члан 342.

(бивши члан 290. УЕЗ)

Правила којима се уређује употреба језика у органима Уније, не доводећи у питање одредбе Статута Суда правде Европске уније, једногласно утврђује Савет, уредбама.

Члан 343.

(бивши члан 291. УЕЗ)

Унија на територији држава чланица ужива привилегије и имунитете неопходне за извршавање њених задатака, под условима утврђеним у Протоколу од 8. априла 1965. године о привилегијама и имунитетима Европске уније. Исто важи за Европску централну банку и Европску инвестициону банку.

Члан 344.

(бивши члан 292. УЕЗ)

Државе чланице се обавезују да спорове који се односе на тумачење или примену Уговорâ неће решавати на начине другачије од оних предвиђених у Уговорима.

Члан 345.

(бивши члан 295. УЕЗ)

Уговори ни на који начин не доводе у питање својинскоправни систем у државама чланицама.

Члан 346.

(бивши члан 296. УЕЗ)

1. Одредбе Уговорâ не спречавају примену следећих правила:
 - а) ниједна држава чланица није обавезна да даје информације за чије обелодањивање сматра да је у супротности са њеним суштинским безбедносним интересима;
 - б) свака држава чланица може предузети мере које сматра неопходним за заштиту својих суштинских безбедносних интереса, који су повезани са производњом оружја, муниције и ратног материјала или трговином њима; такве мере не смеју негативно утицати на услове конкуренције на

унутрашњем тржишту у погледу производа који нису намењени искључиво за војне сврхе.

2. Савет може, једногласном одлуком на предлог Комисије, изменити списак производа на које се примењују одредбе става 1. тачка б), који је саставио 15. априла 1958. године.

Члан 347.
(бивши члан 297. УЕЗ)

Државе чланице се међусобно консултују ради предузимања заједничких корака потребних да би се спречило да на функционисање унутрашњег тржишта утичу мере које би једна држава чланица морала предузети у случају озбиљних унутрашњих поремећаја који утичу на одржавање јавног поретка, у случају рата, озбиљне међународне тензије која представља ратну претњу или да би испунила обавезе које је прихватила ради очувања мира и међународне безбедности.

Члан 348.
(бивши члан 298. УЕЗ)

Ако мере које су предузете у околностима из чл. 346. и 347. као последицу имају нарушавање услова конкуренције на унутрашњем тржишту, Комисија, заједно са датом државом, испитује како се ове мере могу прилагодити правилима утврђеним у Уговорима.

Одступајући од поступка утврђеног у чл. 258. и 259, Комисија или било која држава чланица могу непосредно упутити предмет Суду правде ако сматрају да друга држава чланица злоупотребљава овлашћења предвиђена у чл. 346. и 347. Суд правде о томе одлучује на затвореној седници.

Члан 349.
(бивши члан 299. став 2. подст. 2, 3. и 4. УЕЗ)

Узимајући у обзир структурну друштвену и економску ситуацију у Гваделупу, Француској Гијани, Мартинику, Мајоту, Реуниону, Сен Мартену, Азорима, Мадеири и на Канарским острвима, коју отежавају њихова удаљеност, острвски карактер, мала површина, неповољна топографија и клима, економска зависност од неколико производа, фактори чија постојаност и спрега озбиљно ограничавају њихов развој, Савет, на предлог Комисије и након консултовања са Европским парламентом, усваја посебне мере усмерене нарочито на то да се утврде услови за примену Уговорâ на те регионе, укључујући и заједничке политике. Ако Савет усваја наведене посебне мере у складу са посебним законодавним поступком, он такође одлучује на предлог Комисије и након консултовања са Европским парламентом.

Мере из става 1. нарочито се односе на области као што су царинска и трговинска политика, фискална политика, слободне зоне, пољопривредна политика и

политика у области рибарства, услови за снабдевање сировинама и основном робом широке потрошње, државна помоћ и услови за приступ структурним фондовима и хоризонталним програмима Уније.

Савет усваја мере из става 1, узимајући у обзир посебне карактеристике и ограничења најудаљенијих региона тако да не угрожава интегритет и кохерентност правног поретка Уније, укључујући унутрашње тржиште и заједничке политике.

Члан 350.

(бивши члан 306. УЕЗ)

Одредбе Уговорâ не спречавају постојање или остваривање регионалних савеза између Белгије и Луксембурга, односно између Белгије, Луксембурга и Холандије, у мери у којој се циљеви тих регионалних савеза не остварују применом Уговорâ.

Члан 351.

(бивши члан 307. УЕЗ)

Одредбе Уговорâ не утичу на права и обавезе који произлазе из споразума који су пре 1. јануара 1958. године или, за приступајуће државе, пре датума њиховог приступања, закључени између једне или више држава чланица, с једне стране, и једне или више трећих земаља, с друге стране.

У мери у којој такви споразуми нису у сагласности са Уговорима, та држава чланица или те државе чланице предузимају одговарајуће кораке да отклоне утврђене неусаглашености. Државе чланице, ако је то неопходно, помажу једна другој у ту сврху и, по потреби, усвајају заједнички став.

У примени споразумâ из става 1, државе чланице узимају у обзир чињеницу да предности које свака држава чланица даје на основу Уговорâ чине саставни део успостављања Уније и да су отуд нераскидиво повезане са стварањем заједничких органа, поверавањем овлашћења њима и давањем истих предности од стране свих других држава чланица.

Члан 352.

(бивши члан 308. УЕЗ)

1. Ако се покаже да је неопходно деловање Уније, у оквиру политика утврђених у Уговорима, да би се остварио неки од циљева утврђених у Уговорима, а Уговорима нису предвиђена неопходна овлашћења, Савет, једногласно, на предлог Комисије и након добијања сагласности Европског парламента, усваја одговарајуће мере. Када Савет усваја те мере у складу са посебним законодавним поступком, он такође одлучује једногласно на предлог Комисије и након добијања сагласности Европског парламента.

2. У оквиру поступка контроле поштовања начела супсидијарности из члана 5. став 3. Уговора о Европској унији, Комисија указује националним парламентима на предлоге који се заснивају на овом члану.

3. Мере које се заснивају на овом члану не подразумевају хармонизацију закона или других прописа држава чланица у случајевима у којима је Уговорима искључена таква хармонизација.

4. Овај члан не може служити као основа за остваривање циљева који се односе на заједничку спољну и безбедносну политику и сви акти донети у складу са овим чланом поштују ограничења утврђена у члану 40. став 2. Уговора о Европској унији.

Члан 353.

Члан 48. став 7. Уговора о Европској унији не примењује се на следеће чланове:

- члан 311. ст. 3. и 4,
- члан 312. став 2. подстав 1,
- члан 352. и
- члан 354.

Члан 354.

(бивши члан 309. УЕЗ)

За сврхе члана 7. Уговора о Европској унији о суспензији одређених права која произлазе из чланства у Унији, члан Европског савета или Савета који представља дату државу чланицу не учествује у гласању, а та држава чланица се не узима у обзир приликом израчунавања једне трећине или четири петине држава чланица из ст. 1. и 2. тог члана. Уздржаност присутних или заступаних чланова не спречава доношење одлука из става 2. тог члана.

За доношење одлука из члана 7. ст. 3. и 4. Уговора о Европској унији, квалификована већина се одређује у складу са чланом 238. став 3. тачка б) овог уговора.

Ако, након одлуке о суспензији права гласа донете у складу са чланом 7. став 3. Уговора о Европској унији, Савет одлучује квалификованом већином на основу одредаба Уговорâ, та квалификована већина се одређује у складу са чланом 238. став 3. тачка б) овог уговора или, када Савет одлучује на предлог Комисије или високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику, у складу са чланом 238. став 3. тачка а).

За сврхе члана 7. Уговора о Европској унији, Европски парламент одлучује двотрећинском већином датих гласова, који представљају већину његових чланова.

Члан 355.

(бивши члан 299. став 2. подстав 1. и ст. 3–6. УЕЗ)

Поред одредаба члана 52. Уговора о Европској унији које се односе на територијалну примену Уговора, примењују се следеће одредбе:

1. Одредбе Уговорâ примењују се на Гваделуп, Француску Гијану, Мартиник, Мајот, Реунион, Сен Мартен, Азоре, Мадеиру и Канарска острва у складу са чланом 349.

2. Посебан режим придруживања утврђен у Делу четвртом примењује се на прекоморске земље и територије наведене у Анексу II.

Уговори се не примењују на оне прекоморске земље и територије које имају посебне односе са Уједињеним Краљевством Велике Британије и Северне Ирске а које нису укључене у поменути списак.

3. Одредбе Уговорâ примењују се на европске територије за чије је спољне односе одговорна нека држава чланица.

4. Одредбе Уговорâ примењују се на Оландска острва у складу са одредбама утврђеним у Протоколу број 2 Акта о условима приступања Републике Аустрије, Републике Финске и Краљевине Шведске.

5. Без обзира на члан 52. Уговора о Европској унији и ст. 1–4. овог члана:

а) Уговори се не примењују на Фарска острва;

б) Уговори се не примењују на Акротири и Декелију, суверене базе Уједињеног Краљевства на Кипру, осим у мери неопходној да се обезбеди примена режима утврђеног у Протоколу о сувереним базама Уједињеног Краљевства Велике Британије и Северне Ирске на Кипру, приложеним уз Акт о условима приступања Републике Чешке, Републике Естоније, Републике Кипра, Републике Летоније, Републике Литваније, Републике Мађарске, Републике Малте, Републике Пољске, Републике Словеније и Републике Словачке Европској унији, у складу са условима из тог протокола;

в) Уговори се примењују на Каналска острва и на Острво Ман само у мери неопходној да се обезбеди примена режима за та острва утврђена у Уговору о приступању нових држава чланица Европској економској заједници и Европској заједници за атомску енергију, потписаном 22. јануара 1972. године.

6. Европски савет може, на иницијативу заинтересоване државе чланице, донети одлуку којом се, у односу на Унију, мења статус данских, француских или холандских земаља или територија из ст. 1. и 2. Европски савет одлучује једногласно након консултовања са Комисијом.

Члан 356.
(бивши члан 312. УЕЗ)

Овај уговор се закључује на неодређено време.

Члан 357.
(бивши члан 313. УЕЗ)

Овај Уговор потврђују високе стране уговорнице у складу са својим уставним правилима. Инструменти о потврђивању депонују се код Владе Републике Италије.

Овај уговор ступа на снагу првог дана у месецу који следи након што је инструмент о потврђивању депоновала последња држава потписница која испуњава ту формалност. Ако се, међутим, то депоновање обави мање од 15 дана пре почетка наредног месеца, овај уговор не ступа на снагу до првог дана другог месеца од дана тог депоновања.

Члан 358.

Одредбе члана 55. Уговора о Европској унији примењују се на овај уговор.

КАО ПОТВРДУ ТОГА, долепотписани пуномоћници потписали су овај уговор.

Сачињено у Риму, дана двадесет петог марта године хиљаду деветсто педесет седме.

(Списак потписника није пренет.)

ПРОТОКОЛИ

ПРОТОКОЛ (број 1) О УЛОЗИ НАЦИОНАЛНИХ ПАРЛАМЕНАТА У ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

ПОДСЕЋАЈУЋИ на то да је начин на који национални парламенти надзиру своје владе у погледу активности Уније предмет посебног уставног уређења и праксе сваке државе чланице,

У ЖЕЉИ да подстакну веће учешће националних парламената у активностима Европске уније и да повећају њихову могућност да изразе своје ставове о нацртима законодавних аката Уније, као и о другим питањима која могу бити од нарочитог интереса за њих,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији, Уговор о функционисању Европске уније и Уговор о оснивању Европске заједнице за атомску енергију:

НАСЛОВ I ОБАВЕШТАВАЊЕ НАЦИОНАЛНИХ ПАРЛАМЕНАТА

Члан 1.

Комисија своје консултативне документе након објављивања непосредно доставља националним парламентима. Комисија такође доставља националним парламентима годишњи законодавни програм, као и све друге инструменте законодавног планирања или политике, у исто време када и Европском парламенту и Савету.

Члан 2.

Нацрти законодавних аката послати Европском парламенту и Савету достављају се националним парламентима.

За сврхе овог протокола, „нацрт законодавног акта” означава предлоге Комисије, иницијативе групе држава чланица, иницијативе Европског парламента, захтеве Суда правде, препоруке Европске централне банке и захтеве Европске инвестиционе банке за усвајање законодавног акта.

Нацрте законодавних аката које сама предлаже Комисија непосредно доставља националним парламентима у исто време када и Европском парламенту и Савету.

Нацрте законодавних аката које сам предлаже Европски парламент непосредно доставља националним парламентима.

Нацрте законодавних аката које предлаже група држава чланица, Суд правде, Европска централна банка или Европска инвестициона банка, Савет доставља националним парламентима.

Члан 3.

Национални парламенти могу послати председницима Европског парламента, Савета и Комисије образложено мишљење о усклађености нацрта законодавног акта са начелом супсидијарности, у складу са поступком утврђеним у Протоколу о примени начела супсидијарности и пропорционалности.

Ако нацрт законодавног акта предлаже група држава чланица, председник Савета доставља образложено мишљење или образложена мишљења владама тих држава чланица.

Ако нацрт законодавног акта предлаже Суд правде, Европска централна банка или Европска инвестициона банка, председник Савета доставља образложено мишљење или образложена мишљења том органу или телу.

Члан 4.

Од дана када је нацрт законодавног акта постао доступан националним парламентима на званичним језицима Уније до дана његовог стављања на привремени дневни ред Савета ради његовог усвајања или усвајања става у законодавном поступку мора протећи осам недеља. Изузеци су могући у хитним случајевима, а разлози за њих наводе се у акту или ставу Савета. Осим у хитним случајевима за које су наведени ваљани разлози, током ових осам недеља не може се постићи никакав договор о нацрту законодавног акта. Осим у хитним случајевима за које су наведени ваљани разлози, од стављања нацрта законодавног акта на привремени дневни ред Савета до усвајања става мора протећи десет дана.

Члан 5.

Дневни ред и резултати састанака Савета, укључујући записнике са састанака на којима Савет расправља о нацртима законодавних аката, достављају се непосредно националним парламентима, у исто време када и владама држава чланица.

Члан 6.

Када Европски савет намерава да користи члан 48. став 7. подст. 1. или 2. Уговора о Европској унији, национални парламенти се обавештавају о иницијативи Европског савета најмање шест месеци пре доношења одлуке.

Члан 7.

Ревизорски суд доставља свој годишњи извештај националним парламентима, ради информисања, у исто време када и Европском парламенту и Савету.

Члан 8.

Када национални парламентарни систем није једнодоман, чл. 1–7. примењују се на домове који га сачињавају.

НАСЛОВ II МЕЋУПАРЛАМЕНТАРНА САРАДЊА

Члан 9.

Европски парламент и национални парламенти заједно утврђују организацију и подстицање делотворне и редовне међупарламентарне сарадње у оквиру Уније.

Члан 10.

Конференција парламентарних одбора за послове Уније може поднети Европском парламенту, Савету и Комисији сваки прилог који сматра примереним. Поред тога, та конференција може подстицати размену информација и најбоље праксе између националних парламената и Европског парламента, укључујући њихове посебне одборе. Она такође може организовати међупарламентарне конференције о посебним темама, а нарочито да би се расправљало о питањима заједничке спољне и безбедносне политике, укључујући заједничку безбедносну и одбрамбену политику. Прилози са конференције не обавезују националне парламенте и не прејудуцирају њихове ставове.

ПРОТОКОЛ (број 2)
**О ПРИМЕНИ НАЧЕЛА СУПСИДИЈАРНОСТИ И
ПРОПОРЦИОНАЛНОСТИ**

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

У ЖЕЉИ да обезбеде да се одлуке доносе што ближе грађанима Уније,

РЕШЕНЕ да утврде услове за примену начела супсидијарности и пропорционалности, како је утврђено у члану 5. Уговора о Европској унији, и да успоставе систем за контролу примене тих начела,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

Члан 1.

Сваки орган се стара о сталном поштовању начела супсидијарности и пропорционалности, како је утврђено у члану 5. Уговора о Европској унији.

Члан 2.

Пре предлагања законодавних аката, Комисија обавља опсежне консултације. Такве консултације, по потреби, узимају у обзир регионалну и локалну димензију предвиђеног деловања. У изузетно хитним случајевима, Комисија не обавља такве консултације. Она образлаже одлуку у свом предлогу.

Члан 3.

За сврхе овог протокола, „нацрт законодавног акта” означава предлоге Комисије, иницијативе групе држава чланица, иницијативе Европског парламента, захтеве Суда правде, препоруке Европске централне банке и захтеве Европске инвестиционе банке за усвајање законодавног акта.

Члан 4.

Комисија доставља националним парламентима своје нацрте законодавних аката и своје измењене нацрте у исто време када и законодавцу Уније.

Европски парламент доставља националним парламентима своје нацрте законодавних аката, као и своје измењене нацрте.

Савет доставља националним парламентима нацрте законодавних аката, као и измењене нацрте које предлага група држава чланица, Суд правде, Европска централна банка или Европска инвестициона банка.

Законодавне резолуције Европског парламента и ставови Савета се одмах по усвајању достављају националним парламентима.

Члан 5.

Нацрти законодавних аката образлажу се у погледу начелâ супсидијарности и пропорционалности. Сваки нацрт законодавног акта треба да садржи детаљну изјаву којом се омогућава оцена усклађености са начелима супсидијарности и пропорционалности. Ова изјава треба да садржи процену финансијског ефекта који предлог има а, у случају директиве, последица које она има на правила која треба да усвоје државе чланице, укључујући, по потреби, регионално законодавство. Разлози за закључивање да се циљ Уније може боље остварити на нивоу Уније треба да буду подржани квалитативним показатељима и, када год је то могуће, квантитативним показатељима. Нацрти законодавних аката узимају у обзир потребу да свако оптерећење, финансијско или административно, које снесе Унија, националне владе, регионални или локални органи власти, привредни субјекти и грађани буде што мање и сразмерно циљу који треба остварити.

Члан 6.

Сваки национални парламент или дом националног парламента може, у року од осам недеља од дана прослеђивања нацрта законодавног акта, на званичним језицима Уније, послати председницима Европског парламента, Савета и Комисије образложено мишљење у којем наводи зашто сматра да дати нацрт није у складу са начелом супсидијарности. Сваки национални парламент или сваки дом националног парламента консултује се, по потреби, са регионалним парламентима који имају законодавна овлашћења.

Ако нацрт законодавног акта предлаже група држава чланица, председник Савета доставља мишљење владама тих држава чланица.

Ако нацрт законодавног акта предлаже Суд правде, Европска централна банка или Европска инвестициона банка, председник Савета доставља мишљење датом органу или телу.

Члан 7.

1. Европски парламент, Савет и Комисија и, по потреби, група држава чланица, Суд правде, Европска централна банка или Европска инвестициона банка, ако они предлажу законодавни акт, узимају у обзир образложена мишљења која дају национални парламенти или дом националног парламента.

Сваки национални парламент има два гласа, расподељена на основу националног парламентарног система. У случају дводомног парламентарног система, сваки од два дома има по један глас.

2. Када образложена мишљења о неусклађености нацрта законодавног акта са начелом супсидијарности представљају најмање једну трећину свих гласова додељених националним парламентима у складу са ставом 1. подстав 2, нацрт се мора преиспитати. Овај праг је једна четвртина у случају нацрта законодавног акта који се подноси на основу члана 76. Уговора о функционисању Европске уније, а односи се на простор слободе, безбедности и правде.

Након таквог преиспитивања, Комисија или, по потреби, група држава чланица, Европски парламент, Суд правде, Европска централна банка или Европска инвестициона банка, ако они предлажу законодавни акт, могу да одлуче да задрже, измене или повуку нацрт. Ова одлука мора бити образложена.

3. Осим тога, у редовном законодавном поступку, ако образложена мишљења о неусклађености предлога законодавног акта са начелом супсидијарности представљају најмање просту већину гласова додељених националним парламентима у складу са ставом 1. подстав 2, предлог се мора преиспитати. Након таквог преиспитивања, Комисија може одлучити да задржи, измени или повуче предлог.

Ако одлучи да задржи предлог, Комисија мора, у образложеном мишљењу, навести зашто сматра да је предлог у складу са начелом супсидијарности. Ово образложено мишљење, као и образложена мишљења националних парламената, морају се доставити законодавцу Уније, на разматрање у поступку:

- а) пре закључења првог читања, законодавац (Европски парламент и Савет) разматра да ли је законодавни предлог у сагласности са начелом супсидијарности, нарочито узимајући у обзир разлоге које изражава и дели већина националних парламената, као и образложено мишљење Комисије;
- б) ако, већином од 55% чланова Савета или већином датих гласова у Европском парламенту, законодавац сматра да предлог није у сагласности са начелом супсидијарности, законодавни предлог се даље не разматра.

Члан 8.

Суд правде Европске уније надлежан је за тужбе због повреде начела супсидијарности законодавним актом, које у складу са правилима утврђеним у члану 263. Уговора о функционисању Европске уније подносе државе чланице или које оне, у складу са својим правним поретком, достављају Суду у име свог националног парламента или дома тог парламента.

У складу са правилима утврђеним у наведеном члану, Комитет региона такође може поднети такве тужбе против законодавних аката за чије усвајање је у Уговору о функционисању Европске уније предвиђено консултовање са њим.

Члан 9.

Комисија сваке године подноси Европском савету, Европском парламенту, Савету и националним парламентима извештај о примени члана 5. Уговора о Европској унији. Овај годишњи извештај се такође доставља Економском и социјалном комитету и Комитету региона.

ПРОТОКОЛ (број 3)
О СТАТУТУ СУДА ПРАВДЕ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

У ЖЕЉИ да утврде Статут Суда правде Европске уније предвиђен у члану 281. Уговора о функционисању Европске уније,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији, Уговор о функционисању Европске уније и Уговор о оснивању Европске заједнице за атомску енергију:

Члан 1.

Суд правде Европске уније оснива се и делује у складу са одредбама Уговора, Уговора о оснивању Европске заједнице за атомску енергију (Уговор о ЕЗАЕ) и овог статута.

НАСЛОВ I
СУДИЈЕ И ОПШТИ ПРАВОЗАСТУПНИЦИ

Члан 2.

Пре него што ступи на дужност, сваки судија пред Судом правде, који заседа на јавној седници, полаже заклетву да ће своје дужности извршавати непристрасно и савесно, као и да ће чувати тајност већања Суда.

Члан 3.

Судије уживају имунитет од судског поступка. И након престанка мандата они уживају имунитет у погледу радњи које су предузели у службеном својству, укључујући и изговорене или написане речи.

Суд правде, када заседа у општој седници, може укинути имунитет. Ако се одлука односи на члана Општег суда или специјализованог суда, Суд одлучује након консултовања са датим судом.

Ако је судији укинут имунитет и покренут кривични поступак против њега, њему у било којој држави чланици може судити само онај суд који је надлежан да суди члановима највиших националних правосудних тела.

Чл. 11–14. и члан 17. Протокола о привилегијама и имунитетима Европске уније примењују се на судије, опште правозаступнике, секретара и помоћне известиоце Суда правде Европске уније, без довођења у питање одредаба утврђених у претходним ставовима које се односе на имунитет судија од судских поступака.

Члан 4.

Судије не могу обављати ни једну политичку или управну функцију.

Они се не смеју бавити ниједном другом, плаћеном или неплаћеном, професионалном делатношћу, осим ако то у изузетним случајевима не одобри Савет простом већином.

Приликом ступања на дужност, они се свечано обавезују да ће, и током свог мандата и након његовог истека, поштовати из њега произашле обавезе, а нарочито дужност да се након престанка мандата понашају достојно и уздржано у погледу прихватања одређених положаја или повластица.

У случају сумње, о томе одлучује Суд правде. Ако се одлука односи на члана Општег суда или специјализованог суда, Суд одлучује након консултовања са датим судом.

Члан 5.

Осим редовном заменом или смрћу, дужности судије престају када он поднесе оставку.

Када судија поднесе оставку, писмено о оставци се упућује председнику Суда правде, који га прослеђује председнику Савета. После овог обавештења место судије остаје упражњено.

Осим у случају примене члана 6, мандат судије траје док његов наследник не ступи на дужност.

Члан 6.

Судија може бити разрешен дужности или му може бити одузето право на пензију или друга давања која је замењују само ако, према једногласном мишљењу судија и општих правозаступника Суда правде, он више не испуњава потребне услове или обавезе произашле из његовог мандата. Дати судија не учествује у већању о томе. Ако је то лице члан Општег суда или специјализованог суда, Суд одлучује након консултовања са датим судом.

Секретар Суда доставља одлуку Суда председнику Европског парламента и председнику Комисије и о њој службено обавештава председника Савета.

У случају одлуке којом се судија разрешава дужности, његово место постаје упражњено након овог последњег службеног обавештења.

Члан 7.

Судија који ступа на место члана Суда коме није истекао мандат, именује се за преостали део мандата свог претходника.

Члан 8.

Одредбе чл. 2–7. примењују се на опште правозаступнике.

НАСЛОВ II ОРГАНИЗАЦИЈА СУДА ПРАВДЕ

Члан 9.

Када се, сваке три године, врши делимична замена судија, замењује се половина судија. Ако је број судија непаран, број судија које се замењују наизменично ће бити први број који је већи од половине броја судија, а затим први број који је мањи од половине броја судија.

Став 1. такође се примењује када се, сваке три године, врши делимична замена општих правобранилаца.

Члан 9а.

Судије бирају председника и потпредседника Суда правде из својих редова на период од три године. Они могу бити поново изабрани.

Потпредседник помаже председнику у складу са условима утврђеним у пословнику. Он замењује председника у случају његове спречености или када је место председника упражњено.

Члан 10.

Секретар полаже заклетву пред Судом правде да ће своје дужности извршавати непристрасно и савесно и да ће чувати тајност већања Суда правде.

Члан 11.

Суд правде стара се о замени секретара у случају његове спречености.

Члан 12.

Суду правде додељују се службеници и други запослени како би се омогућило његово деловање. Они су одговорни секретару под руководством председника.

Члан 13.

На захтев Суда правде, Европски парламент и Савет могу, у складу са редовним законодавним поступком, предвидети именовање помоћних извештача и утврдити правила којима се уређује њихова служба. Од помоћних извештача може се, под условима утврђеним у пословнику, захтевати да учествују у припремним радњама у предметима који су у току пред Судом и да сарађују са судијом извештоцем.

Помоћни извештоци бирају се међу лицима чија је независност изван сумње и која имају неопходне правне квалификације; именује их Савет простом већином. Они полажу заклетву пред Судом да ће своје дужности извршавати непристрасно и савесно и да ће чувати тајност већања Суда.

Члан 14.

Судије, општи правозаступници и секретар дужни су да бораве у месту где Суд правде има седиште.

Члан 15.

Суд правде заседа стално. Трајање судских одмора утврђује Суд с обзиром на потребе посла.

Члан 16.

Суд образује већа састављена од три односно пет судија. Судије бирају председнике већа из својих редова. Председници већа од пет судија бирају се на три године. Они могу бити поново изабрани само једном.

Велико веће је састављено од 15 судија. Њему председава председник Суда. Чланови Великог већа такође су потпредседник Суда и, у складу са условима утврђеним у пословнику, три председника већа од пет судија и друге судије.

Суд заседа у Великом већу када то захтевају држава чланица или орган Уније који су странке у поступку.

Суд заседа у општој седници у предметима који су му упућени у складу са чланом 228. став 2, чланом 245. став 2, чланом 247. или чланом 286. став 6. Уговора о функционисању Европске уније.

Поред тога, ако сматра да је предмет који је пред њим од изузетног значаја, Суд може, након што саслуша општег правозаступника, одлучити да предмет упути на општу седницу.

Члан 17.

Одлуке Суда правде пуноважне су само ако у већању учествује непаран број његових чланова.

Одлуке већа која су састављена од три или пет судија пуноважне су само ако их донесу три судије.

Одлуке Великог већа пуноважне су само ако заседа 11 судија.

Одлуке опште седнице пуноважне су само ако заседа 17 судија.

У случају спречености једног од судија у већу да учествује у раду већа, судија другог већа може бити позван у то веће у складу са условима утврђеним у пословнику.

Члан 18.

Ни судије ни општи правозаступници не могу учествовати у одлучивању о предметима у којима су већ учествовали као заступници, саветници или пуномоћници једне од странака или у којима су поступали као чланови суда или трибунала, истражне комисије или у било ком другом својству.

Ако, из неког посебног разлога, било који судија или општи правозаступник сматра да не треба да учествује у доношењу одлуке или у разматрању одређеног предмета, он о томе обавештава председника. Ако, из неког посебног разлога, председник сматра да неки судија или општи правозаступник не треба да учествује у заседању или одлучивању у одређеном предмету, он га о томе обавештава.

О свим тешкоћама у примени овог члана одлучује Суд правде.

Странка не може тражити промену састава Суда или једног од његових већа ни на основу држављанства судије нити због тога што у Суду или у већу нема судије који има исто држављанство као и та странка.

НАСЛОВ III ПОСТУПАК ПРЕД СУДОМ ПРАВДЕ

Члан 19.

Државе чланице и органе Уније пред Судом правде представља заступник који се именује посебно за сваки предмет; заступнику може помагати саветник или адвокат.

Државе које нису државе чланице, а које су стране у Споразуму о Европском економском простору, као и надзорни орган ЕФТА, наведен у том споразуму, заступају се на исти начин.

Остале странке мора заступати адвокат.

Само адвокат који је овлашћен да поступа пред судом државе чланице или друге државе која је страна у Споразуму о Европском економском простору може заступати странку пред Судом или јој помагати.

Такви заступници, саветници и адвокати, када поступају пред Судом, уживају права и имунитете неопходне за независно вршење својих дужности, под условима утврђеним у пословнику.

У односу на саветнике и адвокате који поступају пред њим, Суд има овлашћења која се обично признају судовима, под условима утврђеним у пословнику.

Универзитетски професори који су држављани државе чланице чијим правом им је признато право на поступање пред судом, имају пред Судом иста права која се овим чланом признају адвокатима.

Члан 20.

Поступак пред Судом правде састоји се из два дела: писменог и усменог.

Писмени поступак састоји се од достављања тужби, поднесака, одговора на тужбу и изјава, и реплика, ако их има, као и свих писмена и докумената којима се они поткрепљују или њихових оверених преписа странкама и органима Уније чије су одлуке предмет спора.

О достављању се стара секретар, по редоследу и у роковима утврђеним у пословнику.

Усмени поступак састоји се од читања извештаја који представља судија известилац, саслушања заступника, саветника и адвоката од стране Суда и ставова општег правозаступника, као и, по потреби, саслушања сведока и вештака

Ако сматра да се у случају не појављују нова правна питања, Суд може одлучити, након што саслуша општег правозаступника, да се о предмету одлучује без ставова општег правозаступника.

Члан 21.

Предмет се Суду правде упућује писаном тужбом адресованом на секретара. Тужба садржи име и сталну адресу подносиоца и својство потписника, име странке или имена странака против којих се тужба подноси, предмет спора, тужбени захтев и кратак навод правног основа тужбе.

Уз тужбу се, по потреби, прилаже акт чији се поништај тражи или, у околностима из члана 265. Уговора о функционисању Европске уније, писани доказ о датуму када се од органа, у складу са тим члановима, тражило да поступи. Ако ти писани докази нису приложени уз тужбу, секретар позива странку да их достави у разумном року, али у том случају права странке не престају чак и ако се исправе доставе након рока за покретање поступка.

Члан 22.

Случајеви уређени чланом 18. Уговора о ЕЗАЕ упућују се Суду правде жалбом адресованом на секретара. Жалба садржи име и сталну адресу подносиоца и својство потписника, упућивање на одлуку против које се подноси жалба, имена противних странака, предмет спора, захтеве и кратак навод разлога на којима се жалба заснива.

Уз жалбу се прилаже оверени препис одлуке Арбитражног одбора која се побија.

Ако Суд одбије жалбу, одлука Арбитражног одбора постаје коначна.

Ако Суд поништи одлуку Арбитражног одбора, поступак се, по потреби, на иницијативу једне од странака у поступку, може поновити пред Арбитражним одбором. Арбитражни одбор је везан одлукама Суда о правним питањима.

Члан 23.

У предметима из члана 267. Уговора о функционисању Европске уније, суд или трибунал државе чланице који суспендује поступак и упути предмет Суду правде, о тој одлуци обавештава Суд. Секретар Суда обавештава о тој одлуци странке, државе чланице и Комисију, као и орган, тело, службу или агенцију Уније који су донели акт чији су пуноважност или тумачење предмет спора.

У року од два месеца од достављања овог обавештења, странке, државе чланице, Комисија и, по потреби, орган, тело, служба или агенција која је донела акт чији су пуноважност или тумачење предмет спора имају право да доставе поднеске или писане наводе Суду.

У случајевима из члана 267. Уговора о функционисању Европске уније, о одлуци националног суда или трибунала секретар Суда обавештава и државе које нису државе чланице а које су стране у Споразуму о европском економском простору, као и надзорни орган ЕФТА, наведен у том Споразуму, који могу, у року од два месеца од достављања обавештења, ако је реч о некој од области примене тог споразума, доставити поднеске или писане наводе Суду.

Ако је споразумом који је закључио Савет са једном или више држава нечланица а који се односи на одређену област предвиђено да те државе имају право да доставе поднеске или писане наводе ако суд или трибунал државе чланице Суду правде на претходно одлучивање упути питање које спада у област примене

споразума, о одлуци националног суда или трибунала која садржи то питање такође се обавештавају дате државе нечланице. У року од два месеца од достављања тог обавештења, те државе могу поднети поднеске или писане наводе Суду.

Члан 23а ()*

Пословником се може предвидети убрзани поступак, као и хитан поступак у случају захтева за претходно одлучивање у вези са простором слободе, безбедности и правде.

Тим поступцима може се предвидети, у погледу достављања поднесака или писаних навода, краћи рок од оног који је предвиђен чланом 23, као и, одступањем од члана 20. став 4, да се о предмету одлучује без ставова општег правозаступника.

Поред тога, хитним поступком може се предвидети ограничење за странке и друга заинтересована лица наведена у члану 23, који су овлашћени да доставе поднеске или писане наводе, као и то да, у нарочито хитним случајевима, изостане писана фаза поступка.

Члан 24.

Суд правде може захтевати од странака да доставе све документе и да пруже све информације које Суд сматра пожељним. О сваком одбијању саставља се службена белешка.

Суд такође може захтевати од држава чланица и органа, тела, служби или агенција који нису странке у поступку да пруже све информације које Суд сматра неопходним за поступак.

Члан 25.

Суд правде може у сваком тренутку поверити вештачење појединцу, телу, органу, одбору или другој организацији по свом избору.

Члан 26.

Сведоци се могу саслушати под условима утврђеним у пословнику.

Члан 27.

(*) Члан уметнут Одлуком 2008/79/ЕЗ, Еуратом (СЛ L 24, 29.1.2008, стр. 42).

У односу на сведоке који се не одазову позиву, Суд правде има овлашћења која начелно имају судови и трибунали и може им изрећи новчану казну под условима утврђеним у пословнику.

Члан 28.

Сведоци и вештаци могу се саслушати под заклетвом датом у облику утврђеном у пословнику или на начин утврђен правом државе из које је сведок или вештак.

Члан 29.

Суд правде може наредити да сведока или вештака саслуша суд у месту његовог сталног боравка.

Наредба се ради извршења шаље надлежном суду под условима утврђеним у пословнику. Документи сачињени у складу са захтевом за правну помоћ враћају се Суду под истим условима.

Суд сноси трошкове, што не утиче на његово право да, по потреби, одреди да трошкове сnose странке.

Члан 30.

Држава чланица третира свако кршење заклетве од стране сведока или вештака на исти начин као да је то дело учињено пред неким од њених судова надлежних у грађанскоправним стварима. На захтев Суда правде, та држава чланица гони учиниоца пред својим надлежним судом.

Члан 31.

Расправа пред судом је јавна, осим ако Суд правде, по службеној дужности или на предлог странака, из оправданих разлога не одлучи другачије.

Члан 32.

Током расправе, Суд правде може саслушати вештаке, сведоке и саме странке. Странке се, међутим, могу обратити Суду правде само преко својих заступника.

Члан 33.

О свакој расправи саставља се записник који потписује председник и секретар.

Члан 34.

Списак рочишта утврђује председник.

Члан 35.

Већања Суда правде јесу и остају тајна.

Члан 36.

Пресуде се образлажу. У њима се наводе имена судија који су учествовали у већању.

Члан 37.

Пресуде потписују председник и секретар. Оне се читају на јавној седници.

Члан 38.

Суд правде одлучује о трошковима.

Члан 39.

Председник Суда правде може, у скраћеном поступку, који може, уколико је то неопходно, одступати од појединих правила садржаних у овом статуту и који се утврђује у пословнику, одлучити о захтевима за суспензију извршења, како је предвиђено у члану 278. Уговора о функционисању Европске уније и члану 157. Уговора о ЕЗАЕ, или за одређивање привремених мера у складу са чланом 279. Уговора о функционисању Европске уније, или за суспензију принудног извршења у складу са чланом 299. став 4. Уговора о функционисању Европске уније или чланом 164. став 3. Уговора о ЕЗАЕ.

Овлашћења из става 1. може, под условима утврђеним у пословнику, вршити потпредседник Суда правде.

У случају спречености председника и потпредседника, замењује их други судија под условима утврђеним у пословнику.

Одлука председника или судије који га замењује је привремена и ни на који начин не утиче на одлуку Суда о главној ствари.

Члан 40.

Државе чланице и органи Уније се могу умешати у поступке пред Судом правде.

Исто право имају тела, службе и агенције Уније и свако друго лице ако учини вероватним свој правни интерес за исход поступка који се води пред Судом. Физичка или правна лица се не могу умешати у поступке између држава чланица, између органа Уније или између држава чланица и органа Уније.

Не доводећи у питање став 2, државе које нису државе чланице а које су стране у Споразуму о Европском економском простору, као и надзорни орган ЕФТА, наведен у том споразуму, могу да се умешају у поступке пред Судом када је у питању једна од области примене тог споразума.

Захтев да се умеша ограничен је на подржавање захтева једне од странака.

Члан 41.

Ако тужени, након што је уредно позван, не поднесе писани одговор на тужбу, против те странке доноси се пресуда због пропуштања. Против пресуде може се поднети приговор у року од месец дана од њеног достављања. Приговор не одлаже извршење пресуде због пропуштања, осим ако Суд правде не одлучи другачије.

Члан 42.

Државе чланице, органи, тела, службе и агенције Уније и сва друга физичка или правна лица могу, у случајевима и под условима који се утврђују пословником покренути поступак треће стране како би оспорили пресуду донету у поступку у ком нису учествовали ако та пресуда штети њиховим правима.

Члан 43.

Ако су значење или домаћај пресуде нејасни, Суд правде на захтев странке или органа Уније који учине вероватним свој правни интерес, даје тумачење.

Члан 44.

Предлог за понављање поступка може се поднети Суду правде само ако се сазна за нову чињеницу која може бити од одлучујућег значаја, а која у време доношења пресуде није била позната ни Суду ни странци која предлаже понављање поступка.

Понављање поступка отпочиње одлуком Суда у којој се изричито наводи постојање нове чињенице, признаје да је она таква да представља основ за понављање поступка и утврђује да је тиме предлог допуштен.

Предлог за понављање поступка не може се поднети након истека рока од десет година од дана доношења пресуде.

Члан 45.

Рокови који узимају у обзир удаљеност утврђују се пословником.

Истек рока не доводи у питање право странке, ако она докаже постојање непредвидивих околности или више силе.

Члан 46.

Поступци против Уније произашли из вануговорне одговорности не могу се покренути након истека рока од пет година од догађаја који представља основ за покретање поступка. Овај рок се прекида ако се покрене поступак пред Судом правде или ако је оштећени пре тог поступка поднео захтев надлежном органу Уније. У овом другом случају, поступак се мора покренути у року од два месеца који је предвиђен у члану 263. Уговора о функционисању Европске уније; по потреби се примењују одредбе члана 265. став 2. Уговора о функционисању Европске уније.

Овај члан такође се примењује на поступке против Европске централне банке у погледу вануговорне одговорности.

НАСЛОВ IV ОПШТИ СУД

Члан 47.

Члан 9. став 1, чл. 9а, 14. и 15, члан 17. ст. 1, 2, 4. и 5. и члан 18. примењују се на Општи суд и његове чланове.

Члан 3. став 4. и чл. 10, 11. и 14. примењују се *mutatis mutandis* на секретара Општег суда.

Члан 48.

Општи суд је састављен од:

- а) 40 судија од 25. децембра 2015. године;
- б) 47 судија од 1. септембра 2016. године;
- в) двоје судија из сваке државе чланице од 1. септембра 2019. године.

Члан 49.

Чланови Општег суда могу бити позвани да врше функцију општег правозаступника.

Дужност општег правозаступника је да, потпуно непристрасно и независно, на јавној седници, изнесе образложене ставове о одређеним предметима који су упућени Општем суду, како би помогао Општем суду у извршавању његових задатака.

Критеријуми за избор таквих предмета, као и поступци за именовање општих правозаступника утврђују се у пословнику Општег суда.

Члан који је позван да врши функцију општег правозаступника у неком предмету, не сме да учествује у одлучивању о њему.

Члан 50.

Општи суд заседа у већима састављеним од три, односно пет судија. Судије бирају председнике већа из својих редова. Председници већа од пет судија бирају се на три године. Они могу бити поново изабрани само једном.

Састав већа и додељивање предмета тим већима уређују се пословником. У одређеним случајевима, уређеним пословником, Општи суд може заседати у општој седници или као судија појединац.

Пословником се такође може предвидети да, у случајевима и под условима који су у њему утврђени, Општи суд заседа у Великом већу.

Члан 51.

Уз одступање од правила утврђеног у члану 256. став 1. Уговора о функционисању Европске уније, Суд правде је надлежан за тужбе из чл. 263. и 265. Уговора о функционисању Европске уније када их државе чланице подносе:

а) због радње или пропуштања Европског парламента или Савета, или оба ова органа када одлучују заједно, изузев у случају:

—одлука које Савет доноси на основу члана 108. став 2. подстав 3. Уговора о функционисању Европске уније,

—аката које Савет доноси у складу са уредбом Савета у вези са мерама за заштиту трговине у смислу члана 207. Уговора о функционисању Европске уније,

—аката Савета којима Савет врши спроведбена овлашћења у складу са чланом 291. став 2. Уговора о функционисању Европске уније;

- б) због радње или пропуштања Комисије према члану 331. став 1. Уговора о функционисању Европске уније.

Суд правде такође је надлежан за тужбе из наведених чланова када их поднесе орган Уније због радње или пропуштања Европског парламента, Савета, оба ова органа када одлучују заједно или Комисије, или када их поднесе орган Уније због радње или пропуштања Европске централне банке.

Члан 52.

Председник Суда правде и председник Општег суда споразумно утврђују услове под којима службеници и други запослени додељени Суду правде пружају своје услуге Општем суду како би се омогућио његово деловање. Одређени службеници или други запослени одговорни су секретару Општег суда под руководством председника Општег суда.

Члан 53.

Поступак пред Општим судом уређен је Насловом III.

Даље и детаљније одредбе, ако је неопходно, утврђују се у пословнику. Пословник може одступити од члана 40. став 4. и члана 41. како би се узела у обзир посебна обележја спорова у области интелектуалне својине.

Без обзира на члан 20. став 4, општи правозаступник може изнети образложене ставове у писаном облику.

Члан 54.

Ако се тужба или други процесни поднесак упућен Општем суду грешком поднесе секретару Суда правде, он их одмах прослеђује секретару Општег суда; исто тако, ако се тужба или други процесни поднесак упућен Суду правде грешком поднесе секретару Општег суда, он га одмах прослеђује секретару Суда правде.

Ако Општи суд установи да није надлежан за расправљање и одлучивање по тужби за коју је надлежан Суд правде, он ту тужбу упућује Суду правде; исто тако, ако Суд правде установи да тужба спада у надлежност Општег суда, он ту тужбу упућује Општем суду, који се не може огласити ненадлежним.

Ако се пред Судом правде и Општим судом покрену поступци у којима су истакнути исти тужбени захтеви, у којима се поставља исто питање тумачења или се оспорава пуноважност истог акта, Општи суд може, након саслушања странака, застати са поступком, све док Суд правде не донесе пресуду или се, ако је тужба поднета у складу са чланом 263. Уговора о функционисању Европске уније, може огласити ненадлежним како би омогућио Суду правде да одлучи по

таквим тужбама. У истим околностима, Суд правде такође може одлучити да застане са поступком ; у том случају наставља се поступак пред Општим судом.

Ако држава чланица и неки орган Уније побијају исти акт, Општи суд се оглашава ненадлежним како би Суд правде могао да одлучује по тим тужбама.

Члан 55.

Коначне одлуке Општег суда, делимичне одлуке о мериторним питањима или одлуке о процесним питањима у вези са приговором због ненадлежности или недопуштености, секретар Општег суда доставља свим странкама, као и свим државама чланицама и органима Уније, па и када се они нису умешали у поступак пред Општим судом.

Члан 56.

Суду правде може се поднети жалба, у року од два месеца од достављања одлуке против које је жалба поднета, против коначне одлуке Општег суда и одлука тог суда којима се само делимично одлучује о мериторним питањима или којима се одлучује о процесним питањима у вези са приговором због ненадлежности или недопуштености.

Жалбу може поднети свака странка чији захтеви, у целини или делимично, нису усвојени. Међутим, изузев држава чланица и органа Уније, умешачи могу поднети такву жалбу само ако их се одлука Општег суда непосредно тиче.

С изузетком предмета који се односе на спорове између Уније и њених запослених, жалбу такође могу поднети државе чланице и органи Уније који се нису умешали у поступак пред Општим судом. Те државе чланице и органи имају исти положај као и државе чланице или органи који су се умешали у првостепени поступак.

Члан 57.

Свако лице чији захтев да се умеша Општи суд одбије може се жалити Суду правде у року од две недеље од достављања одлуке о одбијању захтева.

Странке у поступку могу се жалити Суду правде против сваке одлуке Општег суда донете у складу са чл. 278. или 279. или чланом 299. став 4. Уговора о функционисању Европске уније или чланом 157. или чланом 164. став 3. Уговора о ЕЗАЕ у року од два месеца од њеног достављања.

О жалби из ст. 1. и 2. овог члана расправља се и одлучује према поступку из члана 39.

Члан 58.

Жалба Суду правде ограничена је на правна питања. Може се поднети због ненадлежности Општег суда, повреде поступка пред њим која штети интересима подносиоца жалбе, као и повреде права Уније од стране Општег суда.

Жалба није допуштена ако се односи само на висину трошкова или на то која странка има обавезу да их плати.

Члан 59.

Ако се жалба поднесе против одлуке Општег суда, поступак пред Судом правде састоји се из писменог и усменог дела. У складу са условима утврђеним у пословнику, Суд правде, након што саслуша општег правозаступника и странке, може одлучити без усменог поступка.

Члан 60.

Без довођења у питање чл. 278. и 279. Уговора о функционисању Европске уније и члана 157. Уговора о ЕЗАЕ, жалба нема одложно дејство.

Уз одступање од члана 280. Уговора о функционисању Европске уније, одлуке Општег суда којима се нека уредба оглашава ништавом производе дејство тек након истека рока из члана 56. став 1. овог статута или, ако је жалба поднета у том року, након одбијања жалбе, без довођења, међутим, у питање права странке да од Суда правде захтева, у складу са чл. 278. и 279. Уговора о функционисању Европске уније или чланом 157. Уговора о ЕЗАЕ, суспензију дејстава уредбе која је оглашена ништавом или одређивање друге привремене мере.

Члан 61.

Ако је жалба основана, Суд правде укида одлуку Општег суда. Он сам може донети коначну одлуку о предмету, ако то дозвољава стање поступка, или може вратити предмет на одлучивање Општем суду.

Ако се предмет враћа Општем суду, тај суд је у погледу правних питања везан одлуком Суда правде.

Ако је жалба коју су поднели држава чланица или орган Уније који се нису умешали у поступак пред Општим судом основана, Суд правде може, ако то сматра неопходним, навести која се дејства укинуте одлуке Општег суда сматрају коначним за странке у спору.

Члан 62.

У случајевима предвиђеним у члану 256. ст. 2. и 3. Уговора о функционисању Европске уније, ако први општи правозаступник сматра да постоји озбиљан

ризик од нарушавања јединства или кохерентности права Уније, он може предложити да Суд правде преиспита одлуку Општег суда.

Предлог се мора поднети у року од једног месеца од достављања одлуке Општег суда. У року од једног месеца од пријема предлога првог општег правозаступника, Суд правде одлучује да ли је одлуку потребно преиспитати или не.

Члан 62а

Суд правде доноси одлуку о питањима која су предмет преиспитивања у хитном поступку на основу списка који му доставља Општи суд.

Лица из члана 23. овог статута и, у случајевима предвиђеним у члану 256. став 2. Уговора о ЕЗ, странке у поступку пред Општим судом имају право да доставе поднеске или писане наводе Суду правде у вези са питањима која су предмет преиспитивања у року прописаном у ту сврху.

Суд правде може одлучити да покрене усмени поступак пре доношења одлуке.

Члан 62б

У случајевима предвиђеним у члану 256. став 2. Уговора о функционисању Европске уније, без довођења у питање чл. 278. и 279. Уговора о функционисању Европске уније, предлози за преиспитивање и одлуке о покретању поступка преиспитивања немају одложно дејство. Ако Суд правде установи да одлука Општег суда нарушава јединство или кохерентност права Уније, он враћа предмет Општем суду, који је у погледу правних питања везан одлукама Суда правде; Суд правде може навести која се дејства одлуке Општег суда сматрају коначним за странке у спору. Ако, међутим, имајући у виду резултате преиспитивања, исход поступка произлази из утврђеног чињеничног стања на којем се заснива одлука Општег суда, Суд правде доноси коначну одлуку.

У случајевима предвиђеним у члану 256. став 3. Уговора о функционисању Европске уније, када не постоје предлози за преиспитивање или одлуке о покретању поступка преиспитивања, одговори Општег суда на питања која су му постављена производе дејство по истеку рокова прописаних у ту сврху у члану 62. став 2. Ако се покрене поступак преиспитивања, одговори који су предмет преиспитивања производе дејство након тог поступка, осим ако Суд правде не одлучи другачије. Ако Суд правде установи да одлука Општег суда нарушава јединство или кохерентност права Уније, одговор Суда правде на питања која су предмет преиспитивања замењује онај који је дао Општи суд.

НАСЛОВ IVa СПЕЦИЈАЛИЗОВАНИ СУДОВИ

Члан 62в

Одредбе које се односе на надлежност, састав, организацију и поступак специјализованих судова основаних на основу члана 257. Уговора о функционисању Европске уније утврђене су у Анексу овог статута.

Европски парламент и Савет, у складу са чланом 257. Уговора о функционисању Европске уније, могу доделити привремене судије специјализованим судовима да би надоместили одсуство судија који су, иако се не сматрају потпуно онеспособљенима, спречени да учествују у одлучивању у предметима током дужег временског периода. У том случају Европски парламент и Савет утврђују услове под којима се именују привремене судије, њихова права и дужности, детаљна правила којима се уређује вршење њихових дужности и околности у којима они престају да врше те дужности.

НАСЛОВ V ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 63.

Пословници Суда правде и Општег суда садрже све одредбе неопходне за примену или, када је то потребно, за допуну овог статута.

Члан 64.

Правила за употребу језика која примењује Суд правде Европске уније, утврђују се уредбом коју Савет доноси једногласно. Ова уредба се усваја или на захтев Суда правде и након консултовања са Комисијом и Европским парламентом или на предлог Комисије и након консултовања са Судом правде и Европским парламентом.

Док се не усвоје та правила, примењују се одредбе пословника Суда правде и пословника Општег суда којима се уређује употреба језика. Одступањем од чл. 253. и 254. Уговора о функционисању Европске уније, те одредбе могу се изменити или ставити ван снаге само уз једногласну сагласност Савета.

АНЕКС I СЛУЖБЕНИЧКИ ТРИБУНАЛ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Члан 1.

Службенички трибунал Европске уније (у даљем тексту: Службенички трибунал) надлежан је у првом степену за спорове између Уније и њених запослених наведене у члану 270. Уговора о функционисању Европске уније, укључујући

спорове између свих тела или агенција и њихових службеника у погледу којих је надлежност поверена Суду правде Европске уније.

Члан 2.

1. Службенички трибунал је састављен од седам судија. Ако то затражи Суд правде, Савет може, квалификованом већином, повећати број судија.

Судије се именују на период од шест година.

Судије којима истиче мандат могу бити поново именоване.

Упражњено место се попуњава именовањем новог судије на период од шест година.

2. Поред судија из става 1. подстав 1, именују се привремене судије да би се надоместило одсуство судија који су, иако се не сматрају потпуно онеспособљенима, спречени да учествују у одлучивању у предметима током дужег временског периода.

Члан 3.

1. Судије именује Савет, у складу са чланом 257. став 4. Уговора о функционисању Европске уније, након консултовања са одбором предвиђеним овим чланом. Приликом именовања судија, Савет се стара о томе да састав Службеничког трибунала буде уравнотежен у погледу именовања судија међу држављанима држава чланица на што широј географској основи, као и у погледу заступљених националних правних система.

2. Свако лице које је грађанин Уније и испуњава услове утврђене у члану 257. став 4. Уговора о функционисању Европске уније може се кандидовати. Савет, на препоруку Суда правде, утврђује услове и појединости за подношење и обраду пријава за кандидатуру.

3. Оснива се одбор који се састоји од седам лица изабраних из редова бивших чланова Суда правде и Општег суда и правника признате стручности. Правила о чланству и правила рада одбора утврђује Савет, на препоруку председника Суда правде.

4. Одбор даје мишљење о подобности кандидата за вршење дужности судије Службеничког трибунала. Одбор свом мишљењу прилаже списак кандидата који имају најприкладније искуство на високом нивоу. Тај списак садржи најмање двоструко више имена кандидата од броја судија које именује Савет.

Члан 4.

1. Судије бирају председника Службеничког трибунала из својих редова, на период од три године. Он може бити поново изабран.
2. Службенички трибунал заседа у већима састављеним од три судије. У одређеним случајевима утврђеним његовим пословником, он може заседати у општој седници или у већу од пет судија или као судија појединац.
3. Председник Службеничког трибунала председава општој седници и већу од пет судија. Председници већа од три судије одређују се како је предвиђено у ставу 1. Ако је председник Службеничког трибунала члан већа од три судије, он председава том већу.
4. Надлежност и кворум опште седнице, као и састав већа и додељивање предмета већима уређују се пословником.

Члан 5.

Чл. 2–6, 14. и 15, члан 17. ст. 1, 2. и 5. и члан 18. Статута Суда правде Европске уније примењују се на Службенички трибунал и његове чланове.

Заклетва из члана 2. Статута полаже се пред Судом правде, а одлуке из чл. 3, 4. и 6. Статута Суд правде доноси након консултовања са Службеничким трибуналом.

Члан 6.

1. Службеничком трибуналу помажу одељења Суда правде и Општег суда. Председник Суда правде или, у одговарајућим случајевима, председник Општег суда, утврђује у договору са председником Службеничког трибунала услове под којима службеници и други запослени додељени Суду правде или Општом суду пружају услуге Службеничком трибуналу, како би се омогућило његово деловање. Одређени службеници или други запослени одговорни су секретару Службеничког трибунала под руководством председника тог Трибунала.
2. Службенички трибунал именује свог секретара и утврђује правила којима се уређује његов положај. Члан 3. став 4. и чл. 10, 11. и 14. Статута Суда правде Европске уније примењују се на секретара Трибунала.

Члан 7.

1. Поступак пред Службеничким трибуналом уређен је Насловом III Статута Суда правде Европске уније, с изузетком чл. 22. и 23. Даље и детаљније одредбе, ако је неопходно, утврђују се у пословнику.
2. Одредбе које се односе на употребу језика у Општем суду примењују се и на Службенички трибунал.

3. Писана фаза поступка обухвата подношење тужбе и одговора на тужбу, осим ако Службенички трибунал не одлучи да је неопходна друга размена поднесака. Ако дође до друге размене, Службенички трибунал може, уз сагласност странака, одлучити без спровођења усменог поступка.
4. У свим фазама поступка, укључујући и фазу подношења тужбе, Службенички трибунал може испитати могућности за мирно решавање спора и може покушати да олакша такво решавање.
5. Службенички трибунал одлучује о трошковима. Уз поштовање посебних одредаба пословника, странци која изгуби спор налаже се да плати трошкове, ако суд тако одлучи.

Члан 8.

1. Ако се тужба или други процесни поднесак упућени Службеничком трибуналу грешком поднесу секретару Суда правде или Општег суда, они их одмах прослеђују секретару Службеничког трибунала. Исто тако, када се тужба или други процесни поднесак упућени Суду правде или Општем суду грешком поднесу секретару Службеничког трибунала, он их одмах прослеђује секретару Суда правде или Општег суда.
2. Ако Службенички трибунал установи да није надлежан за расправљање и одлучивање по тужби за коју је надлежан Суд правде или Општи суд, он ту тужбу упућује Суду правде или Општем суду. Исто тако, ако Суд правде или Општи суд установи да тужба спада у надлежност Службеничког трибунала, суд ту тужбу упућује Службеничком трибуналу, који се не може огласити ненадлежним.
3. Ако се пред Службеничким трибуналом и Општим судом покрену поступци у којима се поставља исто питање тумачења или се оспорава пуноважност истог акта, Службенички трибунал може, након саслушања странака, застати са поступком све док Општи суд не донесе пресуду.

Ако се пред Службеничким трибуналом и Општим судом покрену поступци у којима су истакнути исти тужбени захтеви, Службенички трибунал оглашава се ненадлежним како би омогућио да у тим предметима поступа Општи суд.

Члан 9.

Општем суду може се поднети жалба, у року од два месеца од достављања одлуке против које је жалба поднета, против коначне одлуке Службеничког трибунала и одлука тог трибунала којима се само делимично одлучује о мериторним питањима или којима се одлучује о процесним питањима у вези са приговором због ненадлежности или недопуштености.

Жалбу може поднети свака странка чији захтеви, у целини или делимично, нису усвојени. Међутим, изузев држава чланица и органа Уније, умешачи могу

поднети такву жалбу само ако их се одлука Службеничког трибунала непосредно тиче.

Члан 10.

1. Свако лице чији захтев да се умеша Службенички трибунал одбије, може се жалити Општем суду у року од две недеље од достављања одлуке о одбијању захтева.

1. Странке у поступку могу се жалити Општем суду против сваке одлуке Службеничког трибунала донете у складу са чл. 278. или 279. или чланом 299. став 4. Уговора о функционисању Европске уније или чланом 157. или чланом 164. став 3. Уговора о ЕЗАЕ у року од два месеца од њеног достављања.

3. Председник Општег суда може, у скраћеном поступку, који може, уколико је то неопходно, одступати од појединих правила садржаних у овом анексу и који се утврђује у пословнику Општег суда, одлучивати о жалбама поднетим у складу са ст. 1. и 2.

Члан 11.

1. Жалба Општем суду ограничена је на правна питања. Може се поднети због ненадлежности Службеничког трибунала, повреде поступка пред њим која штети интересима подносиоца жалбе, као и повреде права Уније од стране Трибунала.

2. Жалба није допуштена ако се односи само на висину трошкова или на то која странка има обавезу да их плати.

Члан 12.

1. Без довођења у питање чл. 278. и 279. Уговора о функционисању Европске уније и члана 157. Уговора о ЕЗАЕ, жалба Општем суду нема одложно дејство.

2. Ако се жалба поднесе против одлуке Службеничког трибунала, поступак пред Општим судом састоји се из писменог и усменог дела. У складу са условима утврђеним у пословнику, Општи суд, након што саслуша странке, може одлучити без усменог поступка.

Члан 13.

1. Ако је жалба основана, Општи суд укида одлуку Службеничког трибунала и сам доноси одлуку о предмету. Он враћа предмет Службеничком трибуналу на одлучивање ако му стање поступка не омогућава да сам донесе одлуку.

2. Ако је предмет враћен Службеничком трибуналу, Трибунал је у погледу правних питања везан одлуком Општег суда.

ПРОТОКОЛ (број 4)
**О СТАТУТУ ЕВРОПСКОГ СИСТЕМА ЦЕНТРАЛНИХ БАНАКА И
ЕВРОПСКЕ ЦЕНТРАЛНЕ БАНКЕ**

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

У ЖЕЉИ да утврде Статут Европског система централних банака и Европске централне банке предвиђен у члану 129. став 2. Уговора о функционисању Европске уније,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ о следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

ПОГЛАВЉЕ I
ЕВРОПСКИ СИСТЕМ ЦЕНТРАЛНИХ БАНАКА

Члан 1.
Европски систем централних банака

У складу са чланом 282. став 1. Уговора о функционисању Европске уније, Европска централна банка (ЕЦБ) и националне централне банке чине Европски систем централних банака (ЕСЦБ). ЕЦБ и националне централне банке држава чланица чија је валута евро чине Евросистем.

ЕСЦБ и ЕЦБ обављају своје задатке и спроводе активности у складу са одредбама Уговора и овог статута.

ПОГЛАВЉЕ II
ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ЕСЦБ

Члан 2.
Циљеви

У складу са чланом 127. став 1. и чланом 282. став 2. Уговора о функционисању Европске уније, основни циљ ЕСЦБ јесте одржавање стабилности цена. Не доводећи у питање стабилност цена као циљ, ЕСЦБ подржава опште економске политике у Унији са циљем да се допринесе остваривању циљева Уније како је утврђено у члану 3. Уговора о Европској унији. ЕСЦБ делује у складу са начелом отворене тржишне привреде са слободном конкуренцијом, подстичући ефикасну расподелу ресурса и уз поштовање начела утврђених у члану 119. Уговора о функционисању Европске уније.

Члан 3.
Задаци

3.1. У складу са чланом 127. став 2. Уговора о функционисању Европске уније, основни задаци ЕСЦБ су да:

- утврђује и спроводи монетарну политику Уније;
- обавља девизне послове у складу са одредбама члана 219. тог уговора;
- држи званичне девизне резерве држава чланица и управља њима;
- подстиче несметано функционисање платних система.

3.2. У складу са чланом 127. став 3. Уговора о функционисању Европске уније, став 3.1. алинеја трећа не доводи у питање држање текућих девизних средстава и управљање њима од стране влада држава чланица.

3.3. У складу са чланом 127. став 5. Уговора о функционисању Европске уније, ЕСЦБ доприноси несметаном вођењу политика надлежних органа које се односе на пруденцијални надзор над кредитним институцијама и на стабилност финансијског система.

Члан 4. **Саветодавне функције**

У складу са чланом 127. став 4. Уговора о функционисању Европске уније:

- а) ЕЦБ консултују:
- о сваком предложеном акту Уније из области њене надлежности;
 - национални органи о сваком нацрту правног прописа из области њене надлежности, али у границама и под условима које утврђује Савет у складу са поступком утврђеним у члану 41;
- б) ЕЦБ може давати мишљења органима, телима, службама или агенцијама Уније или националним органима о питањима из своје надлежности.

Члан 5. **Прикупљање статистичких информација**

5.1. Како би извршила задатке ЕСЦБ, ЕЦБ, уз помоћ националних централних банака, прикупља неопходне статистичке информације, од надлежних националних органа или непосредно од привредних субјеката. У те сврхе она сарађује са органима, телима, службама или агенцијама Уније и са надлежним органима држава чланица или трећих земаља, као и са и међународним организацијама.

5.2. Националне централне банке обављају, у мери у којој је то могуће, задатке из става 5.1.

5.3. ЕЦБ, по потреби, доприноси хармонизацији правила и пракси којима се уређују прикупљање, израда и дистрибуција статистичких података у областима које су у њеној надлежности.

5.4. Савет, у складу са поступком утврђеним у члану 41, утврђује која су физичка и правна лица обавезна да подносе извештаје, режим поверљивости и одговарајуће одредбе за извршење.

Члан 6.

Међународна сарадња

6.1. У области међународне сарадње која обухвата задатке поверене ЕСЦБ, ЕЦБ одлучује како ће ЕСЦБ бити заступљен.

6.2. ЕЦБ и, уз њену сагласност, националне централне банке могу учествовати у међународним монетарним институцијама.

6.3. Ст. 6.1. и 6.2. не доводе у питање члан 138. Уговора о функционисању Европске уније.

ПОГЛАВЉЕ III ОРГАНИЗАЦИЈА ЕСЦБ

Члан 7.

Независност

У складу са чланом 130. Уговора о функционисању Европске уније, при вршењу овлашћења и обављању задатака и дужности који су им поверени Уговорима и овим статутом, ни ЕЦБ ни било која национална централна банка нити било који члан њихових органа одлучивања не траже нити примају упутства од органа, тела, служби или агенција Уније, влада држава чланица или неког другог тела. Органи, тела, службе или агенције Уније, као и владе држава чланица обавезују се да ће поштовати ово начело и да неће покушавати да утичу на чланове органа одлучивања ЕЦБ или националних централних банака у извршавању њихових задатака.

Члан 8.

Опште начело

ЕСЦБ-ом управљају органи одлучивања ЕЦБ.

Члан 9.

Европска централна банка

9.1. ЕЦБ, која у складу са чланом 282. став 3. Уговора о функционисању Европске уније, има својство правног лица, у свакој држави чланици има најширу правну способност коју право те државе признаје правним лицима; она може нарочито стицати покретну и непокретну имовину и располагати њоме и може бити странка у судском поступку.

9.2. ЕЦБ се стара о томе да се задаци поверени ЕСЦБ на основу члана 127. ст. 2, 3. и 5. Уговора о функционисању Европске уније извршавају кроз саме њене активности у складу са овим статутом или преко националних централних банака у складу са чланом 12. став 12.1. и чланом 14.

9.3. У складу са чланом 129. став 1. Уговора о функционисању Европске уније, органи одлучивања ЕЦБ су Управни савет и Извршни одбор.

Члан 10. **Управни савет**

10.1. У складу са чланом 283. став 1. Уговора о функционисању Европске уније, Управни савет чине чланови Извршног одбора ЕЦБ и гувернери националних централних банака држава чланица чија је валута евро.

10.2. Сваки члан Управног савета има један глас. Од дана када број чланова Управног савета буде већи од 21, сваки члан Извршног одбора имаће један глас, а број гувернера са правом гласа биће 15. Ова права гласа додељују се и ротирају на следећи начин:

- од дана када број гувернера буде већи од 15, а док не достигне 22, гувернери су подељени у две групе, у складу са рангирањем величине учешћа националне централне банке државе чланице у укупном бруто домаћем производу по тржишним ценама и у укупном агрегатном билансу стања монетарних финансијских институција држава чланица чија је валута евро. Учешћу у укупном бруто домаћем производу по тржишним ценама додељује се пондер 5/6, а учешћу у укупном агрегатном билансу стања монетарних финансијских институција пондер 1/6. Прва група је састављена од пет гувернера, а друга група од преосталих гувернера. Учесталост права гласа гувернера распоређених у прву групу не може бити мања од учесталости права гласа оних из друге групе. У складу са претходном реченицом, првој групи се додељују четири права гласа, а другој групи 11 права гласа;
- од дана када број гувернера достигне 22, гувернери ће бити распоређени у три групе у складу са рангирањем на основу претходно наведених критеријума. Прва група је састављена од пет гувернера и њој се додељују четири права гласа. Друга група је састављена од половине укупног броја гувернера, при чему се разломци заокружују до најближег целог броја, а њој се додељује осам права гласа. Трећа група је састављена од преосталих гувернера и њој се додељују три права гласа;
- у оквиру сваке групе, гувернери имају право гласа у једнаком трајању;

- за израчунавање учешћа у укупном бруто домаћем производу по тржишним ценама примењује се члан 29. став 29.2. Укупни агрегатни биланс стања монетарних финансијских институција израчунава се у складу са статистичким оквиром који се примењује у Унији у време израчунавања;
- кад год се укупни бруто домаћи производ по тржишним ценама прилагођава у складу са чланом 29. став 29.3. или кад год се повећа број гувернера, величина и/или састав група прилагођавају се у складу са наведеним начелима;
- Управни савет, двотрећинском већином свих својих чланова са правом гласа и без права гласа, предузима све мере неопходне за примену наведених начела и може одлучити да одложи почетак примене система ротације до дана када број гувернера буде већи од 18.

Право гласа се остварује лично. Одступањем од овог правила, пословником из члана 12. став 12.3. може се утврдити да чланови Управног савета могу гласати користећи телеконференцију. Овим пословником се такође предвиђа да члан Управног савета који је током дужег периода спречен да присуствује састанцима Управног савета може именовати заменика као члана Управног савета.

Одредбе претходних ставова не доводе у питање права гласа свих чланова Управног савета, са правом гласа и без права гласа, на основу члана 10. став 10.3, и члана 40. ст. 40.2. и 40.3.

Осим ако у овом статуту није другачије предвиђено, Управни савет одлучује простом већином чланова који имају право гласа. У случају једнаког броја гласова, одлучујући је глас председника.

Да би Управни савет могао да гласа, потребан је кворум од две трећине чланова који имају право гласа. Ако нема кворума, председник може сазвати ванредну седницу, на којој се одлуке могу доносити без обзира на постојање кворума.

10.3. За све одлуке које се доносе на основу чл. 28, 29, 30, 32. и 33, гласови у Управном савету пондеришу се у складу са учешћем националних централних банака у уписаном капиталу ЕЦБ. Вредност пондера гласова који се додељују члановима Извршног одбора једнака је нули. Одлука за чије је доношење потребна квалификована већина усваја се ако збир гласова „за” представља најмање две трећине уписаног капитала ЕЦБ и најмање половину ималаца учешћа. Ако је један од гувернера не може да присуствује, он може именовати лице које ће уместо њега дати пондерисани глас.

10.4. Расправе на седницама су поверљиве. Управни савет може одлучити да објави резултате својих расправа.

10.5. Управни савет се састаје најмање десет пута годишње.

Члан 11.

Извршни одбор

11.1. У складу са чланом 283. став 2. подстав 1. Уговора о функционисању Европске уније, Извршни одбор чине председник, потпредседник и још четири члана.

Чланови врше своје дужности пуно радно време. Ниједан члан не сме се бавити ниједном другом, плаћеном или неплаћеном, професионалном делатношћу, осим ако му то, у изузетним случајевима, не одобри Управни савет.

11.2. У складу са чланом 283. став 2. подстав 2. Уговора о функционисању Европске уније, председника, потпредседника и остале чланове Извршног одбора именује Европски савет, квалификованом већином, међу лицима признатог угледа и са професионалним искуством у монетарним или банкарским пословима, на препоруку Савета и након консултовања са Европским парламентом и Управним саветом.

Њихов мандат траје осам година и не може се обновити.

Само држављани држава чланица могу бити чланови Извршног одбора.

11.3. Услови запослења чланова Извршног одбора, нарочито њихове плате, пензије и друга давања социјалне сигурности, уређују се у уговорима са ЕЦБ и њих утврђује Управни савет на предлог Одбора који чине три члана која именује Управни савет и три члана која именује Савет. Чланови Извршног одбора немају право гласа о питањима из овог става.

11.4. Ако члан Извршног одбора више не испуњава услове потребне за вршење својих дужности или ако је одговоран за тежу повреду дужности, Суд правде га, на захтев Управног савета или Извршног одбора, може разрешити.

11.5. Сваки члан Извршног одбора који је лично присутан има право гласа и у ту сврху располаже једним гласом. Осим ако није другачије предвиђено, Извршни одбор одлучује простом већином датих гласова. У случају једнаког броја гласова, одлучујући је глас председника. Модалитети гласања утврђују се у пословнику из члана 12. став 12.3.

11.6. Извршни одбор је одговоран за текуће послове ЕЦБ.

11.7. На свако упражњено место у Извршном одбору именује се нови члан у складу са ставом 11.2.

Члан 12.

Одговорности органа одлучивања

12.1. Управни савет усваја смернице и доноси потребне одлуке неопходне да се омогући извршавање задатака који су поверени ЕСЦБ на основу ових уговора и овог статута. Управни савет формулише монетарну политику Уније, укључујући, по потреби, одлуке у вези са прелазним монетарним циљевима, референтним

каматним стопама и обезбеђивањем резерви у ЕСЦБ, и утврђује неопходне смернице за њихово спровођење.

Извршни одбор спроводи монетарну политику у складу са смерницама и одлукама Управног савета. При томе, Извршни одбор даје неопходна упутства националним централним банкама. Поред тога, Извршном одбору могу, бити делегирана одређена овлашћења, када Управни савет тако одлучи.

У мери у којој се то сматра могућим и примереним и не доводећи у питање одредбе овог члана, ЕЦБ може поверити националним централним банкама да обављају послове који представљају део задатака ЕСЦБ.

12.2. Извршни одбор је одговоран за припрему састанака Управног савета.

12.3. Управни савет доноси пословник којим се утврђују унутрашња организација ЕЦБ и њени органи одлучивања.

12.4. Управни савет врши саветодавне функције из члана 4.

12.5. Управни савет доноси одлуке из члана 6.

Члан 13.

Председник

13.1. Председник или, у његовом одсуству, потпредседник председава Управном савету и Извршном одбору ЕЦБ.

13.2. Не доводећи у питање члан 38, председник односно лице које он именује, представља ЕЦБ у спољним односима.

Члан 14.

Националне централне банке

14.1. У складу са чланом 131. Уговора о функционисању Европске уније, свака држава чланица се стара о томе да њено национално законодавство, укључујући и статут њене националне централне банке, буде у сагласности са овим Уговорима и овим статутом.

14.2. Статутима националних централних банака нарочито треба да се предвиди да мандат гувернера националне централне банке не може бити краћи од пет година.

Гувернер може бити разрешен дужности само ако више не испуњава услове потребне за вршење својих дужности или ако је одговоран за тежу повреду дужности. Против такве одлуке дати гувернер или Управни савет могу покренути поступак пред Судом правде због кршења Уговора или било којег правног правила које се односи на њихову примену. Такав поступак се покреће у року од

два месеца од објављивања одлуке или обавештавања тужиоца о њој или, ако то изостане, од дана када тужилац сазна за њу, у зависности од случаја.

14.3. Националне централне банке су саставни део ЕСЦБ и делују у складу са смерницама и упутствима ЕЦБ. Управни савет предузима неопходне кораке да би обезбедио поштовање смерница и упутстава ЕСЦБ и захтева да му се дају све неопходне информације.

14.4. Националне централне банке, поред функција предвиђених у овом статуту, могу да врше и друге функције, осим ако Управни савет, двотрећинском већином датих гласова, не установи да су те функције у супротности са циљевима и задацима ЕСЦБ. Националне централне банке врше те функције на сопствену одговорност и за свој рачун и оне се не сматрају делом функција ЕСЦБ.

Члан 15.

Обавезе подношења извештаја

15.1. ЕЦБ саставља и објављује извештаје о активностима ЕСЦБ најмање квартално.

15.2. Консолидовани финансијски извештај ЕСЦБ објављује се сваке недеље.

15.3. У складу са чланом 284. став 3. Уговора о функционисању Европске уније, ЕЦБ подноси годишњи извештај о активностима ЕСЦБ и о монетарној политици у претходној и текућој години Европском парламенту, Савету, Комисији, као и Европском савету.

15.4. Извештаји из овог члана бесплатно се стављају на располагање заинтересованима.

Члан 16.

Новчанице

У складу са чланом 128. став 1. Уговора о функционисању Европске уније, Управни савет има искључиво право да одобрава издавање новчаница евра у Унији. ЕЦБ и националне централне банке могу издавати такве новчанице. Једино новчанице које издају ЕЦБ и националне централне банке имају статус законског средства плаћања у Унији.

ЕЦБ поштује, колико год је могуће, постојећу праксу у вези са издавањем и изгледом новчаница.

ПОГЛАВЉЕ IV МОНЕТАРНЕ ФУНКЦИЈЕ И ПОСЛОВАЊЕ ЕСЦБ

Члан 17.

Рачуни код ЕЦБ и националних централних банака

Ради обављања свог пословања, ЕЦБ и националне централне банке могу да отворе рачуне за кредитне институције, јавноправне субјекте и друге учеснике на тржишту и да примају средства, укључујући и дематеријализоване хартије од вредности, као средство обезбеђења.

Члан 18.

Пословање на отвореном тржишту и кредитне операције

18.1. Да би оствариле циљеве ЕСЦБ и обављале његове задатке, ЕЦБ и националне централне банке могу:

- пословати на финансијским тржиштима директном куповином и продајом (спот и термински) или на основу репо уговора, као и давањем или узимањем на зајам потраживања и утрживих инструмената, било у еврима или другим валутама, као и у племенитим металима,
- обављати кредитне послове са кредитним институцијама и другим учесницима на тржишту, уз одговарајуће средство обезбеђења.

18.2. ЕЦБ утврђује општа начела за послове на отвореном тржишту и кредитне послове које сама обавља или које обављају националне централне банке, укључујући и начела за објављивање услова под којима могу да улазе у такве трансакције.

Члан 19.

Обавезне резерве

19.1. Уз поштовање члана 2, ЕЦБ може захтевати да кредитне институције основане у државама чланицама држе обавезне резерве на рачунима код ЕЦБ и националних централних банака, у складу са циљевима монетарне политике. Прописе у вези са израчунавањем и утврђивањем обавезних резерви може утврдити Управни савет. У случају непоштовања тих прописа, ЕЦБ има право да наплати затезну камату и да изриче друге санкције са сличним дејством.

19.2. За примену овог члана, Савет, у складу са поступком утврђеним у члану 41, дефинише основицу за обрачунавање обавезних резерви и максималан дозвољени однос између тих резерви и њихове основице, као и одговарајуће санкције у случајевима непоштовања.

Члан 20.

Остали инструменти монетарне контроле

Управни савет може, двотрећинском већином датих гласова, донети одлуку о примени других оперативних метода монетарне контроле које сматра одговарајућим, уз поштовање члана 2.

Савет, у складу са поступком утврђеним у члану 41, одређује област примене таквих метода, ако се њима намећу обавезе за трећа лица.

Члан 21.

Пословање са јавноправним субјектима

21.1. У складу са чланом 123. Уговора о функционисању Европске уније, забрањена су дозвољена прекорачења по рачуну и све друге врсте кредитних олакшица код ЕЦБ или националних централних банака у корист органа, тела, служби или агенција Уније, централних власти, регионалних, локалних или других органа власти, других субјеката јавног права или јавних предузећа држава чланица, као што је и ЕЦБ или националним централним банкама забрањено да директно од њих купују дужничке инструменте.

21.2. ЕЦБ и националне централне банке могу да делују у својству фискалних заступника субјеката из става 21.1.

21.3. Одредбе овог члана се не примењује на кредитне институције у јавној својини које, у контексту обезбеђивања резерви од стране централних банака, имају код националних централних банака и ЕЦБ исти третман као и приватне кредитне институције.

Члан 22.

Клириншки и платни системи

ЕЦБ и националне централне банке могу обезбедити услове, а ЕЦБ може доносити прописе да би обезбедила ефикасне и поуздане клириншке и платне системе у Унији и са другим земљама.

Члан 23.

Спољно пословање

ЕЦБ и националне централне банке могу:

- успостављати односе са централним банкама и финансијским институцијама у другим земљама и, по потреби, са међународним организацијама;
- куповати и продавати спот и термински све врсте девизних средстава и племенитих метала; термин „девизна средства” обухвата хартије од вредности и сва друга средства у валути било које земље или обрачунске јединице у било ком облику;
- држати средства из овог члана и управљати њима;

- обављати све врсте банкарских трансакција са трећим земљама и међународним организацијама, укључујући и послове позајмљивања и задуживања.

Члан 24.

Остали послови

Поред послова који произлазе из њихових задатака, ЕЦБ и националне централне банке могу обављати послове за своје административне потребе или потребе свог особља.

ПОГЛАВЉЕ V ПРУДЕНЦИЈАЛНИ НАДЗОР

Члан 25.

Пруденцијални надзор

25.1. ЕЦБ може да даје савете Савету, Комисији и надлежним органима држава чланица и они се могу са њом консултовати о области примене и спровођењу законодавства Уније које се односи на пруденцијални надзор над кредитним институцијама и на стабилност финансијског система.

25.2. У складу са сваком уредбом Савета донетом на основу члана 127. став 6. Уговора о функционисању Европске уније, ЕЦБ може да извршава посебне задатке у вези са политикама које се односе на пруденцијални надзор над кредитним институцијама и другим финансијским институцијама, с изузетком друштава за осигурање.

ПОГЛАВЉЕ VI ФИНАНСИЈСКЕ ОДРЕДБЕ ЕСЦБ

Члан 26.

Финансијски извештаји

26.1. Финансијска година ЕЦБ и националних централних банака почиње првог дана јануара, а завршава се последњег дана децембра.

26.2. Годишње финансијске извештаје ЕЦБ израђује Извршни одбор у складу са начелима која утврди Управни савет. Финансијске извештаје одобрава Управни савет и након тога се објављују.

26.3. За аналитичке и оперативне потребе, Извршни одбор израђује консолидовани биланс стања ЕСЦБ, који обухвата активу и пасиву националних централних банака у оквиру ЕСЦБ.

26.4. За примену овог члана, Управни савет утврђује неопходна правила за стандардизацију рачуноводства и извештавања о пословању националних централних банака.

Члан 27.

Ревизија

27.1. Ревизију финансијских извештаја ЕЦБ и националних централних банака обављају независни спољни ревизори које препоручи Управни савет, а одобри Савет. Ревизори су овлашћени за проверу свих пословних књига и рачуна ЕЦБ и националних централних банака и за добијање потпуних информација о њиховом пословању.

27.2. Одредбе члана 287. Уговора о функционисању Европске уније примењују се искључиво на контролу ефикасности управљања ЕЦБ.

Члан 28.

Капитал ЕЦБ

28.1. Капитал ЕЦБ износи 5 милијарди евра. Капитал се може повећати износима о којима може одлучити Управни савет квалификованом већином предвиђеном чланом 10. став 10.3, у границама и под условима које утврђује Савет у поступку утврђеном у члану 41.

28.2. Националне централне банке искључиви су уписници и власници капитала ЕЦБ. Упис капитала обавља се према кључу утврђеном у складу са чланом 29.

28.3. Управни савет, квалификованом већином предвиђеном у члану 10 став 10.3, утврђује обим капитала који се уплаћује и облик уплате.

28.4. Уз поштовање става 28.5, учешћа националних централних банака у уписаном капиталу ЕЦБ не могу се пренети, заложити или запленити.

28.5. Ако се прилагођава кључ из члана 29, националне централне банке међусобно преносе учешћа у капиталу у мери неопходној да се обезбеди расподела учешћа у капиталу која одговара прилагођеном кључу. Управни савет утврђује услове таквих преноса.

Члан 29.

Кључ за упис капитала

29.1. Кључ за упис капитала ЕЦБ, први пут утврђен 1998. године, када је основан ЕСЦБ, утврђује се додељивањем свакој националној централној банци пондера у том кључу који је једнак збиру:

- 50% учешћа одговарајуће државе чланице у становништву Уније у претпоследњој години која претходи оснивању ЕСЦБ;

- 50% учешћа одговарајуће државе чланице у бруто домаћем производу по тржишним ценама у Унији забележеним у последњих пет година које претходе претпоследњој години пре оснивања ЕСЦБ.

Проценти се заокружују навише или наниже на најближи именитељ од 0,0001 процентног поена.

29.2. Статистичке податке који се користе за примену овог члана доставља Комисија, у складу са правилима која усваја Савет по поступку предвиђеном у члану 41.

29.3. Пондери који се додељују националним централним банкама прилагођавају се сваких пет година након оснивања ЕСЦБ, по аналогiji с одредбама утврђеним у члану 29.1. Прилагођени кључ примењује се од првог дана наредне године.

29.4. Управни савет предузима све друге мере неопходне за примену овог члана.

Члан 30.

Пренос девизних резерви на ЕЦБ

30.1. Не доводећи у питање члан 28, националне централне банке полажу код ЕЦБ девизне резерве, које нису у валутама држава чланица, евро, резервне позиције у ММФ и специјална права вучења (СПВ), до износа у вредности 50 милијарди евра. Управни савет одлучује који се део средстава преноси на ЕЦБ након њеног оснивања, а који део касније. ЕЦБ има пуно право да држи девизне резерве које су јој пренете и управља њима, као и да их користи у сврхе утврђене у овом статуту.

30.2. Допринос сваке националне централне банке утврђује се сразмерно њеном учешћу у уписаном капиталу ЕЦБ.

30.3. ЕЦБ признаје свакој националној централној банци потраживање које је једнако њеном доприносу. Управни савет одређује деноминацију и накнаду за таква потраживања.

30.4. ЕЦБ може затражити повећање износа девизних резерви изнад износа утврђеног у ставу 30.1, у складу са ставом 30.2, у границама и под условима које утврђује Савет у складу са поступком утврђеним у члану 41.

30.5. ЕЦБ може да држи резервне позиције у ММФ-у и СПВ и да управља њима, као и да обезбеди обједињавање тих средстава.

30.6. Управни савет предузима све друге мере неопходне за примену овог члана.

Члан 31.

Девизне резерве националних централних банака

31.1. Националне централне банке могу обављати послове повезане са испуњавањем својих обавеза према међународним организацијама у складу са чланом 23.

31.2. Сво остало пословање са девизним резервама које су преостале националним централним банкама након преноса из члана 30, као и послови држава чланица са њиховим текућим девизним средствима, која премашују одређену границу која се утврђује у оквиру става 31.3, подлежу одобрењу ЕЦБ како би се обезбедила усклађеност са политиком девизног курса и монетарном политиком Уније.

31.3. Управни савет издаје смернице ради олакшавања таквог пословања.

Члан 32.

Расподела монетарног прихода националних централних банака

32.1. Приход који остварују националне централне банке при обављању функције монетарне политике ЕСЦБ (у даљем тексту: монетарни приход) распоређује се на крају сваке финансијске године у складу са одредбама овог члана.

32.2. Износ монетарног прихода сваке националне централне банке једнак је њеном годишњем приходу оствареном по основу њених средстава која се држе у новчаницама у оптицају и у депозитима кредитних институција. Националне централне банке наменски распоређују та средства у складу са смерницама које утврђује Управни савет.

32.3. Ако, након увођења евра, структура биланса стања националних централних банака, према оцени Управног савета, не дозвољава примену става 32.2, Управни савет квалификованом већином може одлучити да се, уз одступање од става 32.2, монетарни приход процењује према алтернативном методу за период од највише пет година.

32.4. Износ монетарног прихода сваке националне централне банке умањује се за износ камата које плаћа централна банка на депозите кредитних институција у складу са чланом 19.

Управни савет може одлучити да се националним централним банкама накнаде трошкови настали у вези са издавањем новчаница или, у изузетним околностима, посебни губици настали обављањем послова монетарне политике за ЕСЦБ. Накнада трошкова се спроводи у облику који се, према процени Управног савета, сматра примереним; ови износи могу се пребити са монетарним приходом националних централних банака.

32.5. Укупни износ монетарног прихода националних централних банака распоређује се националним централним банкама сразмерно њиховим уплаћеним

учешћима у капиталу ЕЦБ, уз поштовање одлука које доноси Управни савет у складу са ставом 33.2.

32.6. Обрачун и салдирање износа који произлазе из расподеле монетарног прихода врши ЕЦБ у складу са смерницама које утврђује Управни савет.

32.7. Управни савет предузима све друге мере неопходне за примену овог члана.

Члан 33.

Расподела нето добити и губитака ЕЦБ

33.1. Нето добит ЕЦБ преноси се следећим редоследом:

- а) износ који утврђује Управни савет, а који не сме прећи 20% нето добити, преноси се у фонд општих резерви највише до висине која је једнака 100% капитала;
- б) преостала нето добити распоређује се имаоцима учешћа ЕЦБ сразмерно њиховим уплаћеним учешћима.

33.2. У случају да ЕЦБ оствари губитак, он се надокнађује из фонда општих резерви ЕЦБ и, ако је потребно, након одлуке Управног савета, из монетарног прихода оствареног те финансијске године сразмерно са износом распоређеним националним централним банкама и до висине тог износа, у складу са чланом 32. став 32.5.

ПОГЛАВЉЕ VII ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 34.

Правни акти

34.1. У складу са чланом 132. Уговора о функционисању Европске уније, ЕЦБ:

- доноси уредбе у мери неопходној да се изврше задаци утврђени у члану 3. став 3.1. алинеја прва, члану 19. став 19.1, члану 22. или члану 25. став 25.2, као и у случајевима који се утврђују у актима Савета из члана 41,
- доноси одлуке неопходне за обављање задатака поверених ЕСЦБ на основу ових уговора и овог статута,
- даје препоруке и мишљења.

34.2. ЕЦБ може одлучити да објави своје одлуке, препоруке и мишљења.

34.3. У границама и под условима које је утврдио Савет по поступку утврђеном у члану 41, ЕЦБ има право да изриче новчане казне или периодичне пенале предузећима која не испуне обавезе које произлазе из њених уредаба и одлука.

Члан 35.

Судска контрола и повезана питања

35.1. Суд правде Европске уније може да преиспитује или тумачи радње или пропуштања ЕЦБ у случајевима и под условима утврђеним у Уговору о функционисању Европске уније. ЕЦБ може покренути поступак у случајевима и под условима утврђеним у Уговорима.

35.2. Спорове између ЕЦБ, с једне стране, и њених поверилаца, дужника или било ког другог лица, с друге стране, решавају надлежни национални судови, осим када је надлежност поверена Суду правде Европске уније.

35.3. На ЕЦБ се примењује режим одговорности предвиђен у члану 340. Уговора о функционисању Европске уније. Одговорност националних централних банака одређује се према важећим националним прописима.

35.4. Суд правде Европске уније надлежан је да одлучује на основу арбитражне клаузуле садржане у уговору који закључи Унија или који је закључен у њено име, без обзира на то да ли је уговор уређен јавним или приватним правом..

35.5. Одлуку о томе да ЕЦБ поднесе тужбу Суду правде Европске уније доноси Управни савет.

35.6. Суд правде Европске уније је надлежан у споровима који се односе на испуњавање обавеза националних централних банака на основу Уговорâ и овог статута. Ако ЕЦБ сматра да нека национална централна банка није испунила неку од обавеза на основу Уговорâ и овог статута, она о томе даје образложено мишљење након што тој националној централној банци дâ прилику да се изјасни. Ако национална централна банка не поступи у складу са мишљењем у року који ЕЦБ одреди, ЕЦБ може упутити предмет Суду правде Европске уније.

Члан 36.

Особље

36.1. Управни савет, на предлог Извршног одбора, утврђује услове запослења особља ЕЦБ.

36.2. Суд правде Европске уније надлежан је у свим споровима између ЕЦБ и њених службеника у границама и под условима утврђеним у условима запослења.

Члан 37. (бивши члан 38)

Пословна тајна

37.1. Чланови органа управљања и особље ЕЦБ и националних централних банака не смеју, чак и након престанка њихових дужности, обелодањивати оне информације на које се односи обавеза чувања пословне тајне.

37.2. На лица која имају приступ подацима на које се односе законодавство Уније које намеће обавезу чувања тајности примењује се то законодавство.

Члан 38. (бивши члан 39)

Потписници

У односу на трећа лица ЕЦБ правно обавезују њен председник или два члана Извршног одбора или потписи двоје запослених у ЕЦБ које је за потписивање у име ЕЦБ прописно овластио председник..

Члан 39. (бивши члан 40)

Привилегије и имунитети

ЕЦБ на територији држава чланица ужива привилегије и имунитете неопходне за извршавање њених задатака, под условима утврђеним у Протоколу о привилегијама и имунитетима Европске уније.

ПОГЛАВЉЕ VIII

ИЗМЕНА СТАТУТА И ДОПУНСКО ЗАКОНОДАВСТВО

Члан 40. (бивши члан 41)

Поједностављени поступак измене

40.1. У складу са чланом 129. став 3. Уговора о функционисању Европске уније, Европски парламент и Савет могу изменити члан 5. ст. 5.1, 5.2. и 5.3, чл. 17. и 18, члан 19. став 19.1, чл. 22, 23, 24. и 26, члан 32. ст. 32.2, 32.3, 32.4. и 32.6, члан 33. ст. 33.1. тачка а) и члан 36. овог статута у складу са редовним законодавним поступком или на препоруку ЕЦБ и након консултовања са Комисијом или на предлог Комисије и након консултовања са ЕЦБ.

40.2. Члан 10. став 10.2. може се изменити једногласном одлуком Европског савета, или на препоруку Европске централне банке и након консултовања са Европским парламентом и Комисијом или на препоруку Комисије и након консултовања са Европским парламентом и Европском централном банком. Ове измене не ступају на снагу док их не одобре државе чланице у складу са својим уставним правилима.

40.3. За препоруку коју ЕЦБ даје на основу овог члана потребна је једногласна одлука Управног савета.

Члан 41. (бивши члан 42)

Допунско законодавство

У складу са чланом 129. став 4. Уговора о функционисању Европске уније, Савет усваја одредбе из члана 4, члана 5. став 5.4, члана 19. став 19.2, члана 20, члана 28. став 28.1, члана 29. став 29.2, члана 30. став 30.3. и члана 34. став 34.3. овог статута или на предлог Комисије и након консултовања са Европским парламентом и ЕЦБ или на препоруку ЕЦБ и након консултовања са Европским парламентом и Комисијом.

ПОГЛАВЉЕ IX ПРЕЛАЗНЕ И ОСТАЛЕ ОДРЕДБЕ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ЕСЦБ

Члан 42. (бивши члан 43) **Опште одредбе**

42.1. Одступање из члана 139. Уговора о функционисању Европске уније подразумева да се датим државама чланицама не поверавају права и не намећу обавезе следећим члановима овог статута: чл. 3. и 6, члан 9. став 9.2, члан 12. став 12.1, члан 14. став 14.3, чл. 16, 18, 19, 20, 22. и 23, члан 26. став 26.2, чл. 27, 30, 31, 32, 33, 34 и 49.

42.2. Централне банке држава чланица за које важи одступање из члана 139. став 1. Уговора о функционисању Европске уније задржавају своја овлашћења у области монетарне политике у складу са националним правом.

42.3. У складу са чланом 139. Уговора о функционисању Европске уније, под „државама чланицама” подразумевају се „државе чланице чија је валута евро” у следећим члановима овог статута: члан 3, члан 11. став 11.2. и члан 19.

42.4. Под „националним централним банкама” подразумевају се „централне банке држава чланица чија је валута евро” у следећим члановима овог статута: члан 9. став 9.2, члан 10. ст. 10.2. и 10.3, члан 12. став 12.1, чл. 16, 17, 18, 22, 23, 27, 30, 31, 32, члан 33. став 33.2. и члан 49.

42.5. Под „имаоцима учешћа” се подразумевају „централне банке држава чланица чија је валута евро” у члану 10. став 10.3 и члану 33. став 33.1.

42.6. Под „уписаним капиталом ЕЦБ” подразумева се „капитал ЕЦБ који су уписале централне банке држава чланица чија је валута евро” у члану 10. став 10.3 и члану 33. став 33.1.

Члан 43. (бивши члан 44) **Прелазни задаци ЕЦБ**

ЕЦБ преузима раније задатке ЕМИ из члана 141. став 2. Уговора о функционисању Европске уније, које је, због одступања једне или више држава чланица, потребно извршавати и након увођења евра.

ЕЦБ даје савете током припреме за престанак одступања из члана 140. Уговора о функционисању Европске уније.

Члан 44. (бивши члан 45)

Генерални савет ЕЦБ

44.1. Не доводећи у питање члан 129. став 3. Уговора о функционисању Европске уније, установљава се Генерални савет као трећи орган одлучивања ЕЦБ.

44.2. Генерални савет чине председник и потпредседник ЕЦБ, као и гувернери националних централних банака. Остали чланови Извршног одбора могу, без права гласа, учествовати на састанцима Генералног савета.

44.3. Надлежности Генералног савета у потпуности су наведене у члану 46. овог статута.

Члан 45. (бивши члан 46)

Пословник Генералног савета

45.1. Председник или, у његовом одсуству, потпредседник ЕЦБ председава Генералном савету ЕЦБ.

45.2. Председник Савета и један члан Комисије могу, без права гласа, учествовати на састанцима Генералног савета.

45.3. Председник припрема састанке Генералног савета.

45.4. Одступајући од члана 12. став 12.3, Генерални савет доноси свој пословник.

45.5. Послове Секретаријата Генералног савета обезбеђује ЕЦБ.

Члан 46. (бивши члан 47)

Надлежности Генералног савета

46.1. Генерални савет:

- извршава задатке из члана 43,
- учествује у вршењу саветодавних функција из члана. 4. и члана 25. став 25.1.

46.2. Генерални савет учествују у:

- прикупљању статистичких информација из члана 5,

- извештавању о активностима ЕЦБ из члана 15,
- утврђивању правила из члана 26. став 26.4, неопходних за примену члана 26,
- предузимању свих других мера из члана 29. став 29.4, неопходних за примену члана 29,
- утврђивању услова запослења особља ЕЦБ из члана 36.

46.3. Генерални савет учествује у неопходним припремама за неопозиво фиксирање девизног курса валута држава чланица за које важи одступање у односу на евро из члана 140. став 3. Уговора о функционисању Европске уније.

46.4. Председник ЕЦБ обавештава Генерални савет о одлукама Управног савета.

Члан 47. (бивши члан 48)

Прелазне одредбе у вези са капиталом ЕЦБ

У складу са чланом 29. став 29.1, свакој националној централној банци додељује се пондер у кључу за упис капитала ЕЦБ. Одступајући од члана 28. став 28.3, централне банке држава чланица са одступањем не уплаћују свој уписани капитал, осим ако Генерални савет, већином која представља најмање две трећине уписаног капитала ЕЦБ и најмање половину ималаца учешћа, не одлучи да је потребно уплатити минимални проценат као допринос за трошкове пословања ЕЦБ.

Члан 48. (бивши члан 49)

Одложено плаћање капитала, резерви и резервисања ЕЦБ

48.1. Централна банка државе чланице чије одступање је престало уплаћује своје уписано учешће у капиталу ЕЦБ у истом обиму као и централне банке других држава чланица чија је валута евро и преноси на ЕЦБ девизне резерве, у складу са чланом 30. став 30.1. Износ који треба пренети утврђује се множењем износа противвредности евра према важећем курсу оних девизних резерви које су већ пренете на ЕЦБ у складу са чланом 30. став 30.1 са односом учешћа које је дата национална централна банка уписала и учешћа која су већ уплатиле друге националне централне банке.

48.2. Поред уплате коју треба да изврши у складу са чланом 48. став 48.1, дата централна банка доприноси резервама ЕЦБ, резервисањима која су једнака резервама и у износу који тек треба доделити резервама и резервисањима која одговарају резултату биланса успеха на дан 31. децембра године која претходи престанку одступања. Износ који се уплаћује утврђује се множењем износа резерви, како је претходно утврђено и наведено у одобреном билансу стања ЕЦБ,

са односом уписаног учешћа те централне банке и учешћа које су већ уплатиле друге централне банке.

48.3. Након што једна или више земаља постану државе чланице и њихове националне централне банке постану део ЕСЦБ, уписани капитал ЕЦБ и ограничење износа девизних резерви који се може пренети на ЕЦБ аутоматски се повећавају. Повећање се одређује множењем тада важећих износа са односом, у оквиру проширеног кључа за упис капитала, између пондера приступајућих националних централних банака које постају део ЕСЦБ и пондера националних централних банака које су већ чланице ЕСЦБ.. Пондер сваке националне централне банке у кључу за упис капитала израчунава се по аналогiji са чланом 29. став 29.1. и у складу са чланом 29. став 29.2. Референтни периоди који се користе за статистичке податке једнаки су периодима који су се примењивали на последње петогодишње прилагођавање пондера према члану 29. став 29.3.

Члан 49. (бивши члан 52)

Размена новчаница у валутама држава чланица

Након неопозивог фиксирања девизних курсева у складу са чланом 140. Уговора о функционисању Европске уније, Управни савет предузима неопходне мере како би обезбедио да новчанице у валутама са неопозиво фиксираним девизним курсом националне централне банке мењају по номиналној вредности.

Члан 50. (бивши члан 53)

Примена прелазних одредаба

Чл. 42–47. примењују се ако постоје и све док постоје државе чланице за које важи одступање.

ПРОТОКОЛ (број 5)
О СТАТУТУ ЕВРОПСКЕ ИНВЕСТИЦИОНЕ БАНКЕ

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

У ЖЕЉИ да утврде Статут Европске инвестиционе банке предвиђен у члану 308. Уговора о функционисању Европске уније,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ о следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

Члан 1.

Успоставља се Европска инвестициона банка основана чланом 308. Уговора о функционисању Европске уније (у даљем тексту: Банка); она врши своје функције и спроводи своје активности у складу са одредбама Уговора и овог статута.

Члан 2.

Задатак Банке утврђен је у члану 309. Уговора о функционисању Европске уније.

Члан 3.

У складу са чланом 308. Уговора о функционисању Европске уније, чланови Банке су државе чланице.

Члан 4.

1. Капитал Банке износи 233.247.390.000 EUR, а уписују га државе чланице на следећи начин:

Немачка	37.578.019.000
Француска	37.578.019.000
Италија	37.578.019.000
Уједињено Краљевство	37.578.019.000
Шпанија	22.546.811.500
Белгија	10.416.365.500
Холандија	10.416.365.500
Шведска	6.910.226.000
Данска	5.274.105.000
Аустрија	5.170.732.500
Пољска	4.810.160.500
Финска	2.970.783.000
Грчка	2.825.416.500

Португал	1.820.820.000
Република Чешка	1.774.990.500
Мађарска	1.679.222.000
Ирска	1.318.525.000
Румунија	1.217.626.000
Хрватска	854.400.000
Словачка	604.206.500
Словенија	560.951.500
Бугарска	410.217.500
Литванија	351.981.000
Луксембург	263.707.000
Кипар	258.583.500
Летонија	214.805.000
Естонија	165.882.000
Малта	98.429.500

Државе чланице су одговорне само до износа њиховог учешћа у капиталу који је уписан, а није уплаћен.

2. Пријем новог члана подразумева повећање уписаног капитала које одговара капиталу који је унела нова чланица.
3. Савет гувернера може једногласно одлучити да повећа уписани капитал.
4. Учешће чланице у уписаном капиталу не може се пренети, заложити или запленити.

Члан 5.

1. Државе чланице уплаћују уписани капитал у висини од просечно 5% износа утврђеног у члану 4. став 1.
2. У случају повећања уписаног капитала, Савет гувернера, једногласном одлуком, утврђује проценат који треба уплатити и начине плаћања. Плаћања у готовом новцу врше се искључиво у еврима.
3. Савет директора може захтевати уплату остатка уписаног капитала до износа који је потребан да Банка испуни своје обавезе.

Свака држава чланица врши овакву уплату сразмерно свом учешћу у уписаном капиталу.

Члан 6.

(бивши члан 8)

Банком управљају и руководе Савет гувернера, Савет директора и Управни одбор.

Члан 7.
(бивши члан 9)

1. Савет гувернера је састављен од министара које именују државе чланице.
2. Савет гувернера утврђује опште смернице за кредитну политику Банке, у складу са циљевима Уније. Савет гувернера стара се о спровођењу ових смерница.
3. Савет гувернера, поред тога:
 - а) одлучује да ли да повећа уписани капитал у складу са чланом 4. став 3. и чланом 5. став 2;
 - б) за сврхе члана 9. став 1, утврђује начела која се примењују на послове финансирања који се обављају у оквиру задатака Банке;
 - в) врши овлашћења предвиђена у чл. 9. и 11. у вези са именовањем и разрешењем чланова Савета директора и Управног одбора, као и овлашћења предвиђена у члану 11. став 1. подстав 2;
 - г) доноси одлуке о одобравању финансирања инвестиционих послова који се у целини или делимично спроводе ван територије држава чланица у складу са чланом 16. став 1;
 - д) одобрава годишњи извештај Савета директора;
 - ђ) одобрава годишњи биланс стања и биланс успеха;
 - е) врши друга овлашћења и функције које су му поверене овим статутом;
 - ж) одобрава пословник Банке.
4. У оквиру Уговорâ и овог статута, Савет гувернера је надлежан да, једногласно, доноси одлуке о обустављању пословања Банке и, ако до тога дође, о њеној ликвидацији.

Члан 8.
(бивши члан 10)

Осим ако у овом статуту није другачије предвиђено, Савет гувернера доноси одлуке већином гласова свих својих чланова. Ова већина мора представљати најмање 50% уписаног капитала.

За квалификовану већину потребно је 18 гласова „за” и 68% уписаног капитала.

Уздржаност присутних или заступаних чланова не спречава доношење одлука за које је потребна једногласност.

Члан 9.
(бивши члан 11)

1. Савет директора доноси одлуке у вези са одобравањем финансирања, нарочито у виду кредита и гаранција, и у вези са узимањем кредита; он утврђује каматне стопе на одобрене кредите, као и провизију и друге накнаде. Он може, на основу одлуке донете квалификованом већином, делегирати неке од својих функција Управном одбору. Он утврђује услове за такво делегирање и надгледа његово извршење..

Савет директора се стара о правилном руковођењу Банком; он обезбеђује да се Банком управља у складу са одредбама Уговора и овог статута, као и у складу са општим смерницама које утврђује Савет гувернера.

На крају финансијске године Савет директора подноси извештај Савету гувернера и објављује га након његовог одобрења.

2. Савет директора је састављен од 29 директора и 19 заменика директора.

Директоре именује Савет гувернера на пет година, при чему по једног предлаже свака држава чланица, а једног предлаже Комисија.

Заменике директора именује Савет гувернера на пет година, и то:

- два заменика која предлаже Савезна Република Немачка,
- два заменика која предлаже Република Француска,
- два заменика која предлаже Република Италија,
- два заменика која предлаже Уједињено Краљевство Велике Британије и Северне Ирске,
- једног заменика ког споразумно предлажу Краљевина Шпанија и Република Португал,
- једног заменика ког споразумно предлажу Краљевина Белгија, Велико Војводство Луксембург и Краљевина Холандија,
- два заменика која споразумно предлажу Краљевина Данска, Република Грчка, Ирска и Румунија,
- два заменика која споразумно предлажу Република Естонија, Република Летонија, Република Литванија, Република Аустрија, Република Финска и Краљевина Шведска,

- четири заменика која споразумно предлажу Република Бугарска, Република Чешка, Република Хрватска, Република Кипар, Република Мађарска, Република Малта, Република Пољска, Република Словенија и Република Словачка,
- једног заменика ког предлаже Комисија.

Савет директора кооптира шест стручњака без права гласа: три као чланове и три као заменике.

Директори и заменици могу бити поново бирани.

Пословником се утврђују правила за учешће на састанцима Савета директора и одредбе које се примењују на заменике и кооптиране стручњаке.

Председник Управног одбора или, у његовом одсуству, један од потпредседника председава састанцима Савета директора, али не гласа.

Чланови Савета директора бирају се међу лицима чији су независност и компетентност изван сумње; они су одговорни искључиво Банци.

3. Директора може разрешити Савет гувернера само ако он више не испуњава услове који су потребни за вршење његових дужности; Савет одлучује квалификованом већином.

Ако годишњи извештај није одобрен, Савет директора подноси оставку.

4. Место упражњено смрћу, оставком, разрешењем или колективном оставком попуњава се у складу са ставом 2. Члан се замењује за преостали део његовог мандата, осим у случају када се Савет директора замењује у целини.

5. Савет гувернера одређује новчану накнаду за чланове Савета директора. Савет гувернера утврђује које су активности неспојиве са дужностима директора или заменика.

Члан 10. (бивши члан 12)

1. Сваки директор има један глас у Савету директора. Он може делегирати свој глас у свим случајевима, у складу са поступцима који се утврђују у пословнику Банке.

2. Осим ако у овом статуту није другачије предвиђено, Савет директора доноси одлуке најмање једном трећином својих чланова који имају право гласа и који представљају најмање 50% уписаног капитала. За квалификовану већину потребно је 18 гласова „за” и 68% уписаног капитала. Пословником Банке утврђује се кворум који је потребан да би одлуке Савета директора биле пуноважне.

Члан 11.
(бивши члан 13)

1. Управни одбор је састављен од председника и осам потпредседника које, на период од шест година, именује Савет гувернера на предлог Савета директора. Они могу бити поново именовани.

Савет гувернера, једногласном одлуком, може изменити број чланова Управног одбора.

2. На предлог Савета директора, који је усвојен квалификованом већином, Савет гувернера може, такође квалификованом већином, разрешити члана Управног одбора..

3. Управни одбор је одговоран за текуће послове Банке, под руководством председника и надзором Савета директора.

Он припрема одлуке Савета директора, нарочито одлуке о узимању зајмова и одобравању финансирања, нарочито у виду кредита и гаранција; он се стара о томе да се ове одлуке и спроводе.

4. Управни одбор одлучује већином када даје мишљења на предлоге о узимању зајмова или одобравању финансирања, нарочито у виду кредита и гаранција.

5. Савет гувернера одређује новчану накнаду за чланове Управног одбора и утврђује које су активности неспојиве са њиховим дужностима.

6. Председник или, ако је он спречен, потпредседник представља Банку у судским и другим питањима.

7. Председник Банке руководи радом запослених. Он их запошљава и отпушта. При одабиру запослених води се рачуна не само о личним способностима и стручним квалификацијама већ и о правичном представљању држављана држава чланица. Пословником се утврђује орган који је надлежан за усвајање одредаба које се примењују на запослене.

8. Управни одбор и запослени у Банци одговорни су искључиво Банци и потпуно су независни у вршењу својих дужности.

Члан 12.
(бивши члан 14)

1. Одбор састављен од шест чланова, које Савет гувернера именује на основу њихове компетентности, потврђује да је пословање Банке у складу са најбољом банкарском праксом и одговоран је за ревизију њених рачуна.

2. Одбор из става 1. једном годишње проверава да ли се пословање Банке обавља и да ли се њене пословне књиге воде на одговарајући начин. У ту сврху он потврђује да је пословање Банке било у складу са формалностима и поступцима утврђеним овим статутом и пословником.

3. Одбор из става 1. потврђује да финансијски извештаји, као и све друге финансијске информације садржане у годишњем извештају који је саставио Савет директора, истинито и објективно приказују финансијско стање Банке у погледу њене активе и пасиве, као и резултата њеног пословања и новчаних токова у посматраној финансијској години.

4. Пословником се утврђују квалификације које треба да имају чланови Одбора, као и услови за рад Одбора.

Члан 13.
(бивши члан 15)

Банка комуницира са сваком државом чланицом преко органа који одреди та држава. У обављању финансијских послова Банка се ослања на националну централну банку те државе чланице или друге финансијске институције које одобри та држава.

Члан 14.
(бивши члан 16)

1. Банка сарађује са свим међународним организацијама које делују у областима сличним онима у којима и она делује.

2. Банка настоји да успостави све одговарајуће контакте у интересу сарадње са банкарским и финансијским институцијама у земљама у којима обавља своје послове.

Члан 15.
(бивши члан 17)

На захтев државе чланице или Комисије или на сопствену иницијативу, Савет гувернера, у складу са истим одредбама којима се уређује њихово доношење, тумачи или допуњава смернице које је утврдио на основу члана 7. овог статута.

Члан 16.
(бивши члан 18)

1. У оквиру задатка утврђеног у члану 309. Уговора о функционисању Европске уније, Банка одобрава финансирање, нарочито у виду кредита и гаранција, својим члановима или приватним или јавним предузећима за

инвестиције које се спроводе на територији држава чланица, уколико нема средстава која би, под разумним условима, била доступна из других извора.

Међутим, одлуком Савета гувернера, који одлучује квалификованом већином на предлог Савета директора, Банка може одобрити финансирање инвестиција које се у целини или делимично спроводе ван територије држава чланица.

2. Колико год је могуће, кредити се одобравају само под условом да се користе и други извори финансирања.

3. Када банка не одобрава кредит некој држави чланици, већ неком предузећу или телу, Банка условљава тај кредит или гаранцијом државе чланице на чијој ће се територији инвестиција реализовати или неком другом одговарајућом гаранцијом или добрим финансијским стањем дужника.

Осим тога, у складу са начелима која утврђује Савет гувернера у складу са чланом 7. став 3. тачка б) и, ако спровођење пројеката предвиђених у члану 309. Уговора о функционисању Европске уније то захтева, Савет директора, квалификованом већином, утврђује услове за послове финансирања који представљају посебан ризик и који се стога сматрају засебном активношћу.

4. Банка може гарантовати кредитне које уговоре јавна или приватна предузећа или друга тела у сврху спровођења пројеката предвиђених у члану 309. Уговора о функционисању Европске уније.

5. Укупни неисплаћени износ кредита и гаранција које је одобрила Банка не смеју ни у једном тренутку прећи 250% њеног уписаног капитала, резерви, нераспоређених резервисања и суфицита у билансу успеха. Тај укупни износ смањује се за износ једнак уписаном износу (уплаћеном или неуплаћеном) за свако учешће Банке у власничком капиталу.

Износ исплаћен у оквиру учешћа Банке у власничком капиталу не сме ни у једном тренутку прећи износ који одговара укупном уплаћеном уписаном капиталу, резервама, нераспоређеним резервисањима и суфициту у билансу успеха.

У изузетним случајевима, за засебне активности Банке, на основу одлуке Савета гувернера и Савета директора у складу са ставом 3, посебно ће се расподелити резерве.

Овај став се такође примењује на консолидоване рачуне Банке.

6. Банка штити себе од курсних ризика тако што у уговоре за кредитне и гаранције уноси клаузуле које сматра одговарајућим.

Члан 17.
(бивши члан 19)

1. Каматне стопе на кредите које одобрава Банка, као и провизије и друге накнаде прилагођавају се условима који преовлађују на тржишту капитала и обрачунавају се тако да приход од њих омогући Банци да испуни своје обавезе, да покрије трошкове и ризике и успостави фонд резерви како је предвиђено у члану 22.

2. Банка не одобрава смањење каматних стопа. Ако се покаже да је смањење каматне стопе пожељно с обзиром на природу инвестиције која се финансира, дата држава чланица или нека друга агенција може пружити помоћ при плаћању камате у мери у којој је то у сагласности са чланом 107. Уговора о функционисању Европске уније.

Члан 18.
(бивши члан 20)

Приликом послова финансирања, Банка поштује следећа начела:

1. Она се стара да средства буду што рационалније коришћена, у интересу Уније.

Она може одобрити кредите или гаранције само:

- а) ако се, у случају инвестиција од стране предузећа у сектор производње, плаћање камата и амортизација покрива приходима из пословања односно, у случају других инвестиција, преузимањем обавеза од стране државе у којој се реализује инвестиција или на неки други начин и
- б) ако спровођење инвестиције доприноси повећању опште економске продуктивности и подстиче остваривање унутрашњег тржишта.

2. Она не сме стицати никакво учешће у предузећу нити преузимати одговорност у управљању њиме, осим ако је то потребно ради заштите права Банка да обезбеди повраћај позајмљених средстава.

Међутим, у складу са начелима која утврђује Савет гувернера у складу са чланом 7. став 3. тачка б), и ако обављање пословања предвиђеног у члану 309. Уговора о функционисању Европске Уније то захтева, Савет директора, квалификованом већином, утврђује услове за учешће у власничком капиталу неког трговинског предузећа, обично као допуну кредиту или гаранцији, уколико је то потребно за финансирање неке инвестиције или програма.

3. Она може располагати својим потраживањима на тржишту капитала и у ту сврху може захтевати од својих дужника да издају обвезнице или друге хартије од вредности.

4. Ни Банка нити држава чланица не могу прописивати услове којима се захтева да се средства која је Банка дала као кредит потроше у одређеној држави чланици.

5. Банка може условити давање кредита расписивањем међународних тендера.
6. Банка не финансира, ни у целини ни делимично, ниједну инвестицију којој се противи држава чланица на чијој ће се територији она реализовати.
7. Као допуну својих кредитних активности, Банка може пружати услуге техничке помоћи у складу са условима које квалификованом већином утврди Савет гувернера, и у складу са овим статутом.

Члан 19.
(бивши члан 21)

1. Свако предузеће или јавноправни или приватноправни субјект може непосредно Банци поднети захтев за финансирање. Захтеви Банци могу се подносити и посредством Комисије или државе чланице на чијој ће се територији реализовати инвестиција.

2. Захтеви који се подносе посредством Комисије достављају се на мишљење држави чланице на чијој ће се територији реализовати инвестиција. Захтеви који се подносе посредством државе чланице достављају се Комисији на мишљење. Захтеви које предузећа непосредно подносе, достављају се датој држави чланице и Комисији.

Та држава чланица и Комисија достављају своја мишљења у року од два месеца. Ако у овом року не добије одговор, Банка може сматрати да нема примедба на дату инвестицију.

3. Савет директора одлучује о пословима финансирања које му подноси Управни одбор.

4. Управни одбор проверава да ли су послови финансирања који су му поднети у складу са одредбама овог статута, нарочито са чл. 16. и 18. Ако је Управни одбор сагласан са пословима финансирања, он подноси одговарајући предлог Савету директора; Одбор може условити своје позитивно мишљење условима које сматра суштинским. Ако је Управни одбор против одобрења финансирања, он подноси Савету директора релевантне документе, заједно са својим мишљењем.

5. Ако Управни одбор да негативно мишљење, Савет директора може одобрити то финансирање само једногласном одлуком.

6. Ако Комисија да негативно мишљење, Савет директора може одобрити то финансирање само једногласном одлуком при чему се директор ког је предложила Комисија уздржава од гласања.

7. Ако и Управни одбор и Комисија дају негативно мишљење, Савет директора не може одобрити финансирање.

8. У случају да посао финансирања који је у вези са одобреном инвестицијом треба да се реструктурира да би се заштитили права и интереси Банке, Управни одбор без одлагања предузима хитне мере које сматра неопходним, о којима одмах извештава Савет директора.

Члан 20.
(бивши члан 22)

1. Банка позајмљује на тржиштима капитала средства која су јој неопходна за извршавање њених задатака.

2. Банка може позајмљивати средства на тржиштима капитала држава чланица у складу са правним одредбама које се примењују на та тржишта.

Надлежни органи државе чланице за коју важи одступање у смислу члана 139. став 1. Уговора о функционисању Европске уније, могу се томе успротивити само ако постоји разлог за страх од озбиљних поремећаја на тржишту капитала те државе.

Члан 21.
(бивши члан 23)

1. Банка може користити сва доступна средства која јој нису одмах потребна да би испунила своје обавезе, на следеће начине:

- а) може инвестирати на тржиштима новца;
- б) може, уз поштовање одредаба члана 18. став 2, куповати и продавати хартије од вредности;
- в) може спровести сваки други посао финансирања који је повезан са њеним циљевима.

2. Не доводећи у питање одредбе члана 23, Банка, приликом управљања својим инвестицијама, не учествује у валутној арбитражи која није директно потребна за обављање њеног кредитног пословања или за испуњавање обавеза које проистичу из узетих кредита или из гаранција које је она одобрила.

3. У областима на које се односи овај члан, Банка делује у договору са надлежним органима или са националном централном банком дате државе чланице.

Члан 22.
(бивши члан 24)

1. Постепено се успоставља фонд резерви у износу до 10% уписаног капитала. Ако је то оправдано стањем обавеза банке, Савет директора може

одлучити да одвоји додатне резерве. До пуног успостављања фонда резерви, његова средства се допуњују из:

- а) камата од кредита које је одобрила Банка из средстава које уплаћују државе чланице у складу са чланом 5,
- б) камата од кредита које је одобрила Банка из средстава насталих отплатом кредита из тачке а),

у мери у којој тај приход није потребан за испуњавање обавеза Банке или за покривање њених трошкова.

2. Средства фонда резерви се инвестирају тако да у сваком тренутку буду расположива за испуњење сврхе овог фонда.

Члан 23.
(бивши члан 25)

1. Банка у сваком тренутку има право да конвертује своја средства у валуту државе чланице чија валута није евро како би обавила послове финансирања који одговарају задатку утврђеном у члану 309. Уговора о функционисању Европске уније, узимајући у обзир одредбе члана 21. овог статута. Банка, колико год је могуће, избегава такве конверзије ако располаже готовим новцем или ликвидним средствима у потребној валути.

2. Банка не може конвертовати своја средства која су у валути државе чланице чија валута није евро у валуту неке треће земље без сагласности те државе чланице.

3. Банка може слободно располагати оним делом свог капитала који је уплаћен, као и сваком валутом која је позајмљена на тржиштима ван Уније.

4. Државе чланице се обавезују да дужницима Банке ставе на располагање валуту која је потребна за отплату капитала, као и да плате камату на кредите или провизију на гаранције које је Банка одобрила за инвестиције које се реализују на њиховој територији.

Члан 24.
(бивши члан 26)

Ако држава чланица не испуни обавезе које произлазе из чланства на основу овог статута, нарочито обавезу да плати своје учешће у уписаном капиталу или отплати своје позајмице, одобравање кредита или гаранција тој држави чланици или њеним држављанима може се обуставити одлуком Савета гувернера која се доноси квалификованом већином.

Таква одлука не ослобађа ту државу нити њене држављане од обавеза које имају према Банци.

Члан 25.
(бивши члан 27)

1. Ако Савет гувернера одлучи да обустави пословање Банке, све њене активности одмах престају, изузев оних које су потребне да обезбеде благовремену реализацију, заштиту и очување њених средстава и за измирење њених обавеза.
2. У случају ликвидације, Савет гувернера именује ликвидационе управнике и даје им упутства за спровођење ликвидације. Он се стара о заштити права запослених.

Члан 26.
(бивши члан 28)

1. У свакој од држава чланица, Унија има најширу правну способност коју право тих држава признаје правним лицима; она може нарочито стицати покретну или непокретну имовину или располагати њоме и може бити странка у судском поступку.
2. Имовина Банке изузета је од свих облика реквизиције или експропријације.

Члан 27.
(бивши члан 29)

Спорове између Банке, с једне стране, и њених поверилаца, дужника или било ког другог лица, с друге стране, решавају надлежни национални судови, осим ако надлежност није поверена Суду правде Европске уније. Банка може у сваком уговору предвидети арбитражу.

Банка у свакој држави чланици има службену адресу. Она, међутим, може у сваком уговору одредити посебну службену адресу.

Имовина и средства банке не могу бити предмет заплене или принудног извршења осим на основу одлуке суда.

Члан 28.
(бивши члан 30)

1. Савет гувернера може једногласно одлучити да оснује подређена друштва или друге субјекте који имају својство правног лица и финансијску аутономију.
2. Савет гувернера, једногласном одлуком, утврђује статуте тела из става 1. У статутима се нарочито утврђују њихови циљеви, структура, капитал, чланство,

седишта, финансијска средства, средства за интервенцију и правила ревизије, као и њихови односи са органима Банке.

3. Банка има право да учествује у управљању овим телима и да доприноси њиховом уписаном капиталу до износа који, једногласном одлуком, утврди Савет гувернера.

4. Протокол о привилегијама и имунитетима Европске уније примењује се на тела из става 1. уколико се на њих примењује право Уније, на чланове њихових органа приликом вршења њихових дужности, као и на њихове запослене, под истим условима који се примењују на Банку.

Дивиденде, капитални добици или други облици прихода од тих тела на које чланови, с изузетком Европске уније и Банке, имају право, подлежу, међутим, и даље фискалним одредбама меродавног законодавства.

5. Суд правде Европске уније, у границама утврђеним у даљем тексту, надлежан је за спорове који се односе на мере које су усвојили органи тела на која се примењује право Уније. Поступак против таквих мера могу покренути сваки члан таквог тела у властитом својству или државе чланице под условима утврђеним у члану 263. Уговора о функционисању Европске уније.

6. Савет гувернера може једногласно одлучити да запосленима у телима на која се примењује право Уније одобри приступ заједничким програмима са Банком, у складу са одговарајућим интерним поступцима.

ПРОТОКОЛ (број 6)
**О СЕДИШТИМА ОРГАНА И ОДРЕЂЕНИХ ТЕЛА, СЛУЖБИ И
АГЕНЦИЈА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ**

ПРЕДСТАВНИЦИ ВЛАДА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА,

ИМАЈУЋИ У ВИДУ члан 341. Уговора о функционисању Европске уније и члан 189. Уговора о оснивању Европске заједнице за атомску енергију,

ПОДСЕЋАЈУЋИ НА И ПОТВРЂУЈУЋИ Одлуку од 8. априла 1965. године и не доводећи у питање одлуке о седишту будућих органа, тела, служби и агенција,

СПОРАЗУМЕЛИ СУ СЕ О следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији, Уговор о функционисању Европске уније и Уговор о оснивању Европске заједнице за атомску енергију:

Једини члан

- а) Седиште Европског парламента је у Стразбуру, где се одржава 12 месечних пленарних седница, укључујући седницу о буџету. Додатне пленарне седнице одржавају се у Бриселу. Одбори Европског парламента састају се у Бриселу. Генерални секретаријат Европског парламента и његове службе остају у Луксембургу.
- б) Седиште Савета је у Бриселу. У току априла, јуна и октобра, Савет одржава састанке у Луксембургу.
- в) Седиште Комисије је у Бриселу. Службе наведене у чл. 7, 8. и 9. Одлуке од 8. априла 1965. године установљавају се у Луксембургу.
- г) Седиште Суда правде Европске уније је у Луксембургу.
- д) Седиште Ревизорског суда је у Луксембургу.
- ђ) Седиште Економског и социјалног комитета је у Бриселу.
- е) Седиште Комитета региона је у Бриселу.
- ж) Седиште Европске инвестиционе банке је у Луксембургу.
- з) Седиште Европске централне банке је у Франкфурту.
- и) Седиште Европске полицијске канцеларије (Европола) је у Хагу.

ПРОТОКОЛ (број 7)
О ПРИВИЛЕГИЈАМА И ИМУНИТЕТИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР да, у складу са чланом 343. Уговора о функционисању Европске уније и чланом 191. Уговора о оснивању Европске заједнице за атомску енергију (ЕЗАЕ), Европска унија и ЕЗАЕ на територији држава чланица уживају привилегије и имунитете неопходне за извршавање њихових задатака,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ о следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији, Уговор о функционисању Европске уније и Уговор о оснивању Европске заједнице за атомску енергију:

ПОГЛАВЉЕ I
ИМОВИНА, ФОНДОВИ, СРЕДСТВА И ПОСЛОВИ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Члан 1.

Просторије и зграде Уније неповредиве су. Оне су изузете од претреса, реквизиције, конфискације или експропријације. Имовина и средства Уније не могу бити предмет управне или судске мере ограничења без одобрења Суда правде.

Члан 2.

Архива Уније је неповредива.

Члан 3.

Унија, њена средства, приходи и остала имовина изузети су од свих директних пореза.

Владе држава чланица, када год је то могуће, предузимају одговарајуће мере ради умањења, односно повраћаја износа индиректних пореза или пореза на промет који су укључени у цену покретне или непокретне имовине, када Унија, за своју службену употребу, обави куповину већег обима по цени у коју су укључени порези ове врсте. Међутим, ове одредбе не примењују се ако за последицу имају нарушавање конкуренције унутар Уније.

Не одобрава се изузимање од пореза и дажбина који представљају само накнаду за јавне комуналне услуге.

Члан 4.

Унија је изузета од свих царинских дажбина, забрана и ограничења увоза и извоза за предмете намењене службеној употреби: тако увезеним предметима не може се располагати, уз новчану накнаду или без ње, на територији земље у коју су увезени, осим под условима које одобри влада те земље.

Унија је такође изузета од свих царинских дажбина, забрана и ограничења увоза и извоза за своје публикације.

ПОГЛАВЉЕ II КОМУНИКАЦИЈА И ПРОПУСНИЦЕ (*LAISSEZ-PASSER*)

Члан 5. (бивши члан 6)

Органи Уније у својој службеној комуникацији и при преносу свих својих докумената на територији сваке државе чланице уживају исти третман који та држава признаје дипломатским представништвима.

Службена преписка и друга службена комуникација органа Уније не подлежу цензури.

Члан 6. (бивши члан 7)

Пропуснице (*laissez-passer*) у облику који пропише Савет простом већином а које органи држава чланица признају као важећу путну исправу, председници органа Уније могу издати члановима тих органа и запосленима у тим органима. Ове пропуснице (*laissez-passer*) издају се службеницима и другим запосленима под условима утврђеним у правилима о службеницима и условима запослења других запослених у Унији.

Комисија може закључивати споразуме којима се ове пропуснице (*laissez-passer*) признају као важеће путне исправе на територији трећих земаља.

ПОГЛАВЉЕ III ЧЛАНОВИ ЕВРОПСКОГ ПАРЛАМЕНТА

Члан 7. (бивши члан 8)

Никакво административно нити било које друго ограничење не може се наметнути у погледу слободног кретања чланова Европског парламента који путују у место заседања Европског парламента или из њега.

Члановима Европског парламента, у погледу царинске и девизне контроле:

- а) њихове владе признају исте олакшице које признају високим службеницима који путују у иностранство у привремене службене мисије;
- б) владе других држава чланица признају исте олакшице које признају представницима страних влада у привременим службеним мисијама.

Члан 8.
(бивши члан 9)

Против чланова Европског парламента не може се водити истрага, они не могу бити лишени слободе нити се против њих може водити судски поступак због израженог мишљења или гласања у вршењу њихових дужности.

Члан 9.
(бивши члан 10)

Током заседања Европског парламента, његови чланови уживају:

- а) на територији своје државе, имунитете који се признају члановима њиховог парламента;
- б) на територији сваке друге државе чланице, имунитет од сваке мере лишавања слободе и вођења судских поступака.

Имунитет исто тако важи за чланове и када путују у место заседања Европског парламента, и из њега.

Када је члан затечен у извршењу кривичног дела, позивање на имунитет није могуће и Европски парламент се не може спречити да користи своје право да укине имунитет једном од својих чланова.

ПОГЛАВЉЕ IV
ПРЕДСТАВНИЦИ ДРЖАВА ЧЛАНИЦА КОЈИ УЧЕСТВУЈУ У РАДУ
ОРГАНА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Члан 10.
(бивши члан 11)

Представници држава чланица који учествују у раду органа Уније, њихови саветници и стручњаци за одређене области, приликом вршења својих дужности и током путовања у место заседања и из њега, уживају уобичајене привилегије, имунитете или олакшице.

Овај члан се примењује и на чланове саветодавних тела Уније.

ПОГЛАВЉЕ V
СЛУЖБЕНИЦИ И ДРУГИ ЗАПОСЛЕНИ У ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ

Члан 11.
(бивши члан 12)

На територији сваке државе чланице и без обзира на њихово држављанство, службеници и други запослени у Унији:

- а) уз поштовање одредаба Уговора које се, с једне стране, односе на правила о одговорности службеника и других запослених према Унији, и, с друге стране, на надлежност Суда правде Европске уније у споровима између Уније и њених службеника и других запослених, који уживају имунитет од судских поступака у погледу радњи које су предузели у службеном својству, укључујући и изговорене или написане речи. Они тај имунитет уживају и након престанка њиховог мандата;
- б) заједно са својим супружницима и издржаваним члановима породице, не подлежу имиграционим ограничењима или формалностима у вези са пријавом боравка странаца;
- в) у погледу валутних или девизних прописа, признају им се исте олакшице као оне које се обично признају службеницима међународних организација;
- г) уживају право да без плаћања дажбина увозе свој намештај и друге предмете за личну употребу приликом првог ступања на дужност у датој земљи, као и право да без плаћања дажбина извозе свој намештај и друге предмете за личну употребу по престанку дужности у тој земљи, у оба случаја под условима које влада земље у којој се остварује ово право сматра неопходним;
- д) имају право да без плаћања дажбина увезу моторно возило за личну употребу, купљено у земљи њиховог последњег боравка или у земљи чији су држављани под условима који важе на домаћем тржишту у тој земљи, као и да га без плаћања дажбина поново извезу, у оба случаја под условима које влада дате земље сматра неопходним.

Члан 12.
(бивши члан 13)

Службеници и други запослени у Унији обавезни су да у корист Уније плаћају порез на плате, зараде и примања које им исплаћује Унија, у складу са условима и поступком које утврђују Европски парламент и Савет, уредбама, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са одговарајућим органима.

Они су изузети од националних пореза на плате, зараде и примања које им исплаћује Унија.

Члан 13.
(бивши члан 14)

Када се примењују порези на доходак, на имовину и на наслеђе, као и конвенције о избегавању двоструког опорезивања закључене између држава чланица Уније, службеници и други запослени у Унији који се, искључиво због вршења дужности у служби Уније, настане на територији државе чланице која није земља њихове пореске резидентности у тренутку када ступе у службу Уније, сматра се, и у земљи стварног боравка, и у земљи пореске резидентности, да су задржали своје пребивалиште у овој другој земљи под условом да је она чланица Уније. Ова одредба се примењује и на њихове супружнике, уколико се они не баве сопственом плаћеном професионалном делатношћу, као и на децу коју издржавају и о којој се старају лица из овог члана.

Покретна имовина која припада лицима из претходног става, која се налази на територији земље у којој она бораве, изузета је од пореза на наслеђе у тој земљи; за потребе утврђивања тог пореза сматра се да се ова имовина налази у земљи њихове пореске резидентности, уз поштовање права трећих земаља и евентуалну примену одредаба међународних конвенција о двоструком опорезивању.

Ниједно пребивалиште стечено искључиво због вршења дужности у служби других међународних организација не узима се у обзир приликом примене одредаба овог члана.

Члан 14.
(бивши члан 15)

Европски парламент и Савет, уредбама, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са одговарајућим органима, утврђују систем давања социјалне сигурности за службенике и друге запослене у Унији.

Члан 15.
(бивши члан 16)

Европски парламент и Савет, уредбама, у складу са редовним законодавним поступком и након консултовања са другим одговарајућим органима, одређују категорије службеника и других запослених у Унији на које се, у целини или делимично, примењују одредбе члана 11, члана 12. став 2. и члана 13.

Имена, звања и адресе службеника и других запослених обухваћених овим категоријама периодично се достављају владама држава чланица.

ПОГЛАВЉЕ VI
**ПРИВИЛЕГИЈЕ И ИМУНИТЕТИ МИСИЈА ТРЕЋИХ ЗЕМАЉА
АКРЕДИТОВАНИХ ПРИ ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ**

Члан 16.
(бивши члан 17)

Држава чланица на чијој се територији налази седиште Уније признаје уобичајене дипломатске имунитете и привилегије мисијама трећих земаља акредитованим при Унији.

ПОГЛАВЉЕ VII
ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 17.
(бивши члан 18)

Привилегије, имунитети и олакшице признају се службеницима и другим запосленима у Унији искључиво у интересу Уније.

Сваки орган Уније дужан је да укине имунитет признат службенику или другом запосленом када год тај орган сматра да укидање тог имунитета није у супротности са интересима Уније.

Члан 18.
(бивши члан 19)

У сврху примене овог протокола, органи Уније сарађују са надлежним органима датих држава чланица.

Члан 19.
(бивши члан 20)

Чл. 11–14. и члан 17. примењују се на председника Европског савета.

Они се такође примењују на чланове Комисије.

Члан 20.
(бивши члан 21)

Чл. 11–14. и члан 17. примењују се на судије, опште правозаступнике, секретаре и помоћне известиоце Суда правде Европске уније, не доводећи у питање одредбе члана 3. Протокола о Статуту Суда правде Европске уније које се односе на имунитет судија и општих правозаступника од судских поступака.

Члан 21.
(бивши члан 22)

Овај протокол такође се примењује на Европску инвестициону банку, чланове њених органа, њено особље, као и на представнике држава чланица који учествују у њеним активностима, без довођења у питање одредаба Протокола о Статуту Банке.

Европска инвестициона банка је, поред тога, изузета од свих облика опорезивања или сличних намета приликом сваког повећања њеног капитала, као и различитих формалности које могу бити у вези са тим у држави у којој Банка има седиште. Слично томе, њено распуштање или ликвидација не узрокују било какве намете. Коначно, активности Банке и њених органа које се обављају у складу са њеним статутом, не подлежу порезу на промет.

Члан 22.
(бивши члан 23)

Овај протокол такође се примењује на Европску централну банку, чланове њених органа и њене запослене, без довођења у питање одредаба Протокола о Статуту Европског система централних банака и Европске централне банке.

Европска централна банка је, поред тога, изузета од свих облика опорезивања или сличних намета приликом сваког повећања њеног капитала, као и различитих формалности које могу бити у вези са тим у држави у којој Банка има седиште. Активности Банке и њених органа које се обављају у складу са Статутом Европског система централних банака и Европске централне банке, не подлежу порезу на промет.

ПРОТОКОЛ (број 8)
О ЧЛАНУ 6. СТАВ 2. УГОВОРА О ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ О ПРИСТУПАЊУ
УНИЈЕ ЕВРОПСКОЈ КОНВЕНЦИЈИ ЗА ЗАШТИТУ ЉУДСКИХ ПРАВА И
ОСНОВНИХ СЛОБОДА

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

Члан 1.

Споразум који се односи на приступање Уније Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Европска конвенција) предвиђено у члану 6. став 2. Уговора о Европској унији, предвиђа очување специфичних карактеристика Уније и права Уније, нарочито у погледу:

- а) посебних решења за могуће учешће Уније у контролним органима Европске конвенције;
- б) механизма неопходних да се обезбеди да представке држава нечланица и појединачне представке буду правилно упућене државама чланицама и/или Унији, у зависности од случаја.

Члан 2.

Споразумом из члана 1. обезбеђује се да приступање Уније не утиче на надлежности Уније или овлашћења њених органа. Споразумом се обезбеђује да ниједна његова одредба не утиче на положај држава чланица у односу на Европску конвенцију, нарочито у односу на њене протоколе, на мере које државе чланице предузимају, а које одступају од Европске конвенције у складу са њеним чланом 15, као и на резерве које су државе чланице изразиле према Европској конвенцији у складу са њеним чланом 57.

Члан 3.

Ниједна одредба споразума из члана 1. не утиче на члан 344. Уговора о функционисању Европске уније.

ПРОТОКОЛ (број 9)
О ОДЛУЦИ САВЕТА О СПРОВОЂЕЊУ ЧЛАНА 16. СТАВ 4. УГОВОРА О
ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ И ЧЛАНА 238. СТАВ 2. УГОВОРА О
ФУНКЦИОНИСАЊУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ У ПЕРИОДУ ИЗМЕЂУ 1.
НОВЕМБРА 2014. ГОДИНЕ И 31. МАРТА 2017. ГОДИНЕ, С ЈЕДНЕ
СТРАНЕ, И ОД 1. АПРИЛА 2017. ГОДИНЕ, С ДРУГЕ СТРАНЕ

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР суштински значај који је договор о Одлуци Савета о спровођењу члана 16. став 4. Уговора о Европској унији и члана 238. став 2. Уговора о функционисању Европске уније у периоду између 1. новембра 2014. године и 31. марта 2017. године, с једне стране, и од 1. априла 2017. године, с друге стране (у даљем тексту: Одлука), имао приликом одобравања Уговора из Лисабона,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

Једини члан

Пре него што Савет размотри неки нацрт чији је циљ или да мења или да укине Одлуку или неку њену одредбу, или да посредно мења њену област примене или значење изменом неког другог правног акта Уније, Европски савет води прелиминарну расправу о том нацрту, одлучујући консензусом у складу са чланом 15. став 4. Уговора о Европској унији.

ПРОТОКОЛ (број 10)
О СТАЛНОЈ СТРУКТУРИРАНОЈ САРАДЊИ УСПОСТАВЉЕНОЈ
ЧЛАНОМ 42. УГОВОРА О ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

ИМАЈУЋИ У ВИДУ члан 42. став 6. и члан 46. Уговора о Европској унији,

ПОДСЕЋАЈУЋИ на то да Унија спроводи заједничку спољну и безбедносну политику засновану на постизању све веће конвергентности деловања држава чланица,

ПОДСЕЋАЈУЋИ на то да је заједничка безбедносна и одбрамбена политика саставни део заједничке спољне и безбедносне политике; да она обезбеђује Унији оперативни капацитет који се ослања на цивилна и војна средства; да Унија може користити та средства у обављању задатака из члана 43. Уговора о Европској унији, изван Уније за очување мира, спречавање сукоба и јачање међународне безбедности у складу са начелима Повеље Уједињених нација; да ове задатке треба извршавати коришћењем способности које обезбеђују државе чланице у складу са начелом јединственог састава снага,

ПОДСЕЋАЈУЋИ на то да заједничка безбедносна и одбрамбена политика Уније не доводи у питање специфичан карактер безбедносне и одбрамбене политике појединих држава чланица,

ПОДСЕЋАЈУЋИ на то да заједничка безбедносна и одбрамбена политика Уније поштује обавезе које на основу Северноатлантског уговора имају оне државе чланице које виде остварење своје заједничке одбране у оквиру Организације Северноатлантског уговора, који остаје основа колективне одбране њених чланова и у сагласности је са заједничком безбедносном и одбрамбеном политиком успостављеном у том оквиру,

УВЕРЕНЕ да ће одлучнија улога Уније у безбедносним и одбрамбеним питањима допринети виталности обновљеног Атлантског савеза, у складу са аранжманима „Берлин плус”,

ОДЛУЧНЕ да обезбеде да Унија буде способна да у потпуности преузме своје одговорности у оквиру међународне заједнице,

УВИЂАЈУЋИ да Организација уједињених нација може затражити помоћ Уније за хитно спровођење мисија које се предузимају на основу поглавља VI и VII Повеље Уједињених нација,

УВИЂАЈУЋИ да ће јачање безбедносне и одбрамбене политике захтевати улагање напора држава чланица у области способности,

СВЕСНЕ да отпочињање нове етапе у развоју европске безбедносне и одбрамбене политике захтева одлучне напоре одређених држава чланица ,

ПОДСЕЋАЈУЋИ на значај потпуне укључености високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику у поступке који се односе на сталну структурирану сарадњу,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

Члан 1.

Стална структурирана сарадња из члана 42. став 6. Уговора о Европској унији отворена је за сваку државу чланицу која се, од дана ступања на снагу Уговора из Лисабона, обавезе:

- а) да интензивније приступи развоју својих одбрамбених капацитета развијајући своје националне доприносе и, по потреби, учествујући у мултинационалним снагама, у главним европским програмима за опремање и у активностима Агенције у области развоја одбрамбених способности, истраживања, набавке и наоружања (Европска одбрамбена агенција) и
- б) да најкасније до 2010. године буде способна да, било на националном нивоу или у склопу мултинационалних снага, стави на располагање потребне борбене јединице за планиране мисије, које су на тактичком нивоу устројене као борбене групе, са елементима подршке, укључујући транспорт и логистику, које су способне да извршавају задатке из члана 43 Уговора о Европској унији, у року од пет до 30 дана, нарочито као одговор на захтеве Организације уједињених нација, и које се могу одржати у почетном периоду од 30 дана, уз могућност продужења до најмање 120 дана.

Члан 2.

Да би оствариле циљеве утврђене у члану 1, државе чланице које учествују у сталној структурираној сарадњи обавезују се да:

- а) сарађују, од дана ступања на снагу Уговора из Лисабона, ради остваривања одобрених циљева који се односе на ниво инвестиционе потрошње на опрему за одбрану, и да редовно преиспитују ове циљеве с обзиром на безбедносно окружење и међународне одговорности Уније;
- б) међусобно усклађују системе одбране колико год је могуће, нарочито хармонизацијом у одређивању својих војних потреба, удруживањем и, по потреби, специјализацијом својих одбрамбених средстава и способности, као и подстицањем сарадње у области обуке и логистике;
- в) предузму конкретне мере за побољшање доступности, интероперабилности, флексибилности и способности размештања својих снага, нарочито одређивањем заједничких циљева у погледу употребе снага, што укључује и могуће преиспитивање националних поступака одлучивања;

- г) сарађују како би обезбедиле предузимање неопходних мера за отклањање недостатака уочених у оквиру „Механизма за развој способности”, укључујући и мултинационални приступ и не доводећи у питање обавезе преузете у том погледу у оквиру Организације Северноатлантског уговора;
- д) учествују, по потреби, у развоју великих заједничких или европских програма за опремање у оквиру Европске одбрамбене агенције.

Члан 3.

Европска одбрамбена агенција доприноси редовној оцени доприноса држава чланица учесница у погледу способности, а нарочито доприноса датих у складу са критеријумом који треба да се успостави, између осталог, на основу члана 2, и о томе извештава најмање једном годишње. Оцена може да послужи као основа за препоруке и одлуке Савета које се усвајају у складу са чланом 46. Уговора о Европској унији.

ПРОТОКОЛ (број 11)
О ЧЛАНУ 42. УГОВОРА О ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

ИМАЈУЋИ НА УМУ потребу да се у потпуности спроведу одредбе члана 42. став 2. Уговора о Европској унији,

ИМАЈУЋИ НА УМУ да политика Уније у складу са чланом 42. не доводи у питање специфичан карактер безбедносне и одбрамбене политике појединих држава чланица и поштује обавезе појединих држава чланица које виде остварење своје заједничке одбране у оквиру НАТО-а, на основу Северноатлантског уговора, и у сагласности је са заједничком безбедносном и одбрамбеном политиком успостављеном у том оквиру.

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О следећој одредби, која се прилаже уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

Европска унија припрема, заједно са Западноевропском унијом, аранжмане за унапређену сарадњу у међусобним односима.

ПРОТОКОЛ (број 12)
О ПОСТУПКУ У СЛУЧАЈУ ПРЕКОМЕРНОГ ДЕФИЦИТА

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

У ЖЕЉИ да утврде појединости поступка који се примењује у случају прекомерног дефицита из члана 126. Уговора о функционисању Европске уније,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ о следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

Члан 1.

Референтне вредности из члана 126. став 2. Уговора о функционисању Европске уније су следеће:

- 3% за однос планираног или оствареног дефицита државе и бруто домаћег производа по тржишним ценама,
- 60% за однос јавног дуга и бруто домаћег производа по тржишним ценама.

Члан 2.

У члану 126. наведеног уговора и у овом протоколу:

- „држава” означава општу државу, то јест централну, регионалну или локалну власт и фондове социјалне сигурности, с изузетком комерцијалних трансакција, како је дефинисано у Европском систему интегрисаних економских рачуна,
- „дефицит” означава нето задуживање, како је дефинисано у Европском систему интегрисаних економских рачуна,
- „инвестиција” означава бруто инвестиције у основне фондове, како је дефинисано у Европском систему интегрисаних економских рачуна,
- „дуг” означава укупан бруто дуг по номиналној вредности на крају године и консолидован између и у оквиру сектора опште државе, како је дефинисано у алинеји првој.

Члан 3.

Да би се обезбедила ефективност поступка у случају прекомерног дефицита, владе држава чланица су, према овом поступку, одговорне за дефиците опште државе како је дефинисано у члану 2. алинеја прва. Државе чланице се старају о томе да им њихови национални поступци у области буџета омогуће да испуне своје обавезе у овој области које произлазе из ових уговора. Државе чланице без

одлагања и редовно извештавају Комисију о планираним и оствареним дефицитима, као и о висини свог дуга.

Члан 4.

Статистичке податке који се користе за примену овог протокола обезбеђује Комисија.

ПРОТОКОЛ (број 13) О КРИТЕРИЈУМИМА КОНВЕРГЕНЦИЈЕ

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

У ЖЕЉИ ДА утврде појединости критеријума конвергенције којима се Унија руководи приликом доношења одлука о укидању одступања за државе чланице за које важи одступање из члана 140. Уговора о функционисању Европске уније,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ о следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

Члан 1.

Критеријум стабилности цена из члана 140. став 1. алинеја прва Уговора о функционисању Европске уније значи да је нека држава чланица остварила одрживу стабилност цена и просечну стопу инфлације у периоду од годину дана пре испитивања која не прелази $1\frac{1}{2}$ процентних поена од стопе инфлације у највише три државе чланице са најбољим резултатима у погледу стабилности цена. Инфлација се мери индексом потрошачких цена на упоредивој основи, при чему се узимају у обзир разлике у националним дефиницијама.

Члан 2.

Критеријум стања државног буџета из члана 140. став 1. алинеја друга наведеног уговора значи да нека држава чланица у тренутку испитивања није предмет одлуке Савета из члана 126. став 6. тог уговора о постојању прекомерног дефицита.

Члан 3.

Критеријум за учешће у механизму девизног курса Европског монетарног система из члана 140. став 1. алинеја трећа наведеног уговора значи да је држава чланица поштовала уобичајене маргине флукуације предвиђене механизмом девизног курса Европског монетарног система, без озбиљних поремећаја током најмање две године које су претходиле испитивању. Нарочито, да држава чланица није у истом периоду на сопствену иницијативу девалвирала билатерални средњи курс своје валуте у односу на евро.

Члан 4.

Критеријум конвергенције каматних стопа из члана 140. став 1. алинеја четврта наведеног уговора значи да је нека држава чланица имала, у периоду од годину дана пре испитивања, просечну номиналну дугорочну каматну стопу која није прелазила за више од два процентна поена стопе у највише три друге државе чланице са најбољим резултатима у погледу стабилности цена. Каматне стопе се

мере на основу дугорочних државних обвезница или упоредивих хартија од вредности, при чему се узимају у обзир разлике у националним дефиницијама.

Члан 5.

Статистичке податке који се користе за примену овог протокола обезбеђује Комисија.

Члан 6.

Савет, једногласно, на предлог Комисије и након консултовања са Европским парламентом, ЕЦБ и са Економско-финансијским одбором, усваја одговарајуће одредбе којима се утврђују појединости критеријума конвергенције из члана 140. став 1. наведеног уговора, које ће заменити овај протокол.

ПРОТОКОЛ (број 14) О ЕВРОГРУПИ

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

У ЖЕЉИ да подстичу услове за снажнији привредни раст у Европској унији и да, у ту сврху, развијају све тешњу координацију економских политика у еврозони,

СВЕСНЕ потребе да се утврде посебне одредбе за унапређени дијалог између држава чланица чија је валута евро, док евро не постане валута свих држава чланица Уније,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ о следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

Члан 1.

Министри држава чланица чија је валута евро састају се неформално. Такви састанци се одржавају по потреби како би се расправљало о питањима која се односе на посебне одговорности које они деле у погледу јединствене валуте. Комисија учествује на састанцима. Европска централна банка позвана је да учествује на таквим састанцима, које припремају представници министара одговорних за финансије држава чланица чија је валута евро и представници Комисије.

Члан 2.

Министри држава чланица чија је валута евро бирају председника на две и по године, већином од тих држава чланица. **ПРОТОКОЛ (број 15)
О ПОЈЕДИНИМ ОДРЕДБАМА КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА УЈЕДИЊЕНО
КРАЉЕВСТВО ВЕЛИКЕ БРИТАНИЈЕ И СЕВЕРНЕ ИРСКЕ**

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

УВИЂАЈУЋИ да Уједињено Краљевство није обавезно нити дужно да усвоји евро док његова влада и парламент о томе не донесу посебну одлуку,

С ОБЗИРОМ на то да је 16. октобра 1996. године и 30. октобра 1997. године влада Уједињеног Краљевства обавестила Савет о својој намери да не учествује у трећој фази економске и монетарне уније,

ПРИМАЈУЋИ К ЗНАЊУ праксу владе Уједињеног Краљевства да своје потребе за задуживањем финансира продајом дуга приватном сектору,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ о следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

1. Осим ако не обавести Савет да намерава да усвоји евро, Уједињено Краљевство нема обавезу да то учини.

2. Имајући у виду обавештење које је влада Уједињеног Краљевства доставила Савету 16. октобра 1996. године и 30. октобра 1997. године, ст. 3–8. и став 10. примењују се на Уједињено Краљевство.

3. Уједињено Краљевство задржава своја овлашћења у области монетарне политике у складу са националним правом.

4. Члан 119. став 2, члан 126. ст. 1, 9. и 11, члан 127. ст. 1–5, чл. 128, 130, 131, 132, 133. и 138, члан 140. став 3, члан 219, члан 282. став 2, осим његове прве и последње реченице, члан 282. став 5. и члан 283. Уговора о функционисању Европске уније не примењују се на Уједињено Краљевство. Исто важи и за члан 121. став 2. овог уговора у погледу усвајања делова начелних смерница за економске политике које се уопштено односе на еврозону. У овим одредбама, упућивања на Унију или државе чланице не односе се на Уједињено Краљевство, а упућивања на националне централне банке не односе се на Банку Енглеске.

5. Уједињено Краљевство настоји да избегне прекомерни дефицит државе.

Чл. 143. и 144. Уговора о функционисању Европске уније и даље се примењују на Уједињено Краљевство. Члан 134. став 4. и члан 142. примењују се на Уједињено Краљевство као да за њега важи одступање.

6. Право гласа Уједињеног Краљевства суспендује се у погледу аката Савета из чланова наведених у ставу 4. и у случајевима из члана 139. став 4. подстав 1. Уговора о функционисању Европске уније. У ту сврху примењује се члан 139. став 4. подстав 2. Уговора.

Уједињено Краљевство такође нема право да учествује у именовању председника, потпредседника и осталих чланова Извршног одбора ЕЦБ, из члана 283. став 2. подстав 2. наведеног уговора.

7. Чл. 3, 4, 6. и 7, члан 9. став 9.2, члан 10. ст. 10.1. и 10.3, члан 11. став 11.2, члан 12. став 12.1, чл. 14, 16, 18–20, 22, 23, 26, 27, 30–34. и члан 49. Протокола о Статуту Европског система централних банака и Европске централне банке („Статут”) не примењују се на Уједињено Краљевство.

У овим члановима, упућивања на Унију или државе чланице не односе се на Уједињено Краљевство, а упућивања на националне централне банке, односно имаоце учешћа, не односе се на Банку Енглеске.

Упућивања на „уписани капитал ЕЦБ” у члану 10. став 10.3. и члану 30. став 30.2. Статута не односе се на капитал који је уписала Банка Енглеске.

8. Члан 141. став 1. Уговора о функционисању Европске уније и чл. 43–47. Статута имају дејство, без обзира на то да ли има држава чланица за које важи одступање, уз поштовање следећих измена:

- а) Упућивања на задатке ЕЦБ и ЕМИ у члану 43. односе се на задатке које тек треба извршити после увођења евра због одлуке Уједињеног Краљевства да не усвоји евро.
- б) Поред задатака из члана 46, ЕЦБ има саветодавну улогу и доприноси припреми сваке одлуке Савета у вези са Уједињеним Краљевством која се доноси у складу са ставом 9. тач. а) и в).
- в) Банка Енглеске уплаћује свој уписани капитал ЕЦБ-у као допринос трошковима пословања на истој основи као и централне банке држава чланица за које важи одступање.

9. Уједињено Краљевство може у сваком тренутку обавестити Савет о својој намери да усвоји евро. У том случају:

- а) Уједињено Краљевство има право да усвоји евро само ако испуњава неопходне услове. Савет, на захтев Уједињеног Краљевства и под условима и у складу са поступком који су утврђени у члану 140. ст. 1. и 2. Уговора о функционисању Европске уније, одлучује да ли оно испуњава неопходне услове.
- б) Банка Енглеске уплаћује свој уписани капитал, преноси ЕЦБ девизне резерве и доприноси њеним резервама на истој основи као и национална централна банка државе чланица чије је одступање престало.
- в) Савет, под условима и у складу са поступком који су утврђени у члану 140. став 3. наведеног уговора, доноси све друге неопходне одлуке како би омогућио Уједињеном Краљевству да усвоји евро.

Ако Уједињено Краљевство усвоји евро у складу са одредбама овог протокола, ст. 3–8. престају да имају дејство.

10. Без обзира на члан 123. Уговора о функционисању Европске уније и члан 21. став 21.1. Статута, влада Уједињеног Краљевства може да задржи своју кредитну линију „Ways and Means” код Банке Енглеске ако и све док Уједињено Краљевство не усвоји евро.

ПРОТОКОЛ (број 16)
О ПОЈЕДИНИМ ОДРЕДБАМА КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ДАНСКУ

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР да Устав Данске садржи одредбе које могу подразумевати расписивање референдума у Данској пре него што се Данска одрекне свог изузећа,

С ОБЗИРОМ на то да је 3. новембра 1993. године влада Данске обавестила Савет о својој намери да не учествује у трећој фази економске и монетарне уније,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

1. Имајући у виду обавештење које је влада Данске доставила Савету 3. новембра 1993. године, за Данску важи изузеће. Дејство изузећа је такво да се сви чланови и одредбе Уговора и Статута ЕСЦБ који се односе на одступање примењују на Данску.
2. Када је реч о укидању изузећа, поступак из члана 140. покреће се само на захтев Данске.
3. У случају укидања изузећа, одредбе овог протокола престају да се примењују.

**ПРОТОКОЛ (број 17)
О ДАНСКОЈ**

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

У ЖЕЉИ да реше одређене посебне проблеме који се односе на Данску,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ о следећим одредбама, која се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

Одредбе члана 14. Протокола о Статуту Европског система централних банака и Европске централне банке не утичу на право Националне банке Данске да обавља постојеће задатке у вези са оним деловима Краљевине Данске који нису део Уније.

**ПРОТОКОЛ (број 18)
О ФРАНЦУСКОЈ**

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

У ЖЕЉИ да узму у обзир посебно питање које се односи на Француску,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

Француска ће задржати привилегију монетарне емисије у Новој Каледонији, Француској Полинезији и Валису и Футуни под условима утврђеним у њеним националним прописима, и једино ће она бити овлашћена да утврђује паритет CFP франка.

**ПРОТОКОЛ (број 19)
О ШЕНГЕНСКИМ ПРАВНИМ ТЕКОВИНАМА ИНТЕГРИСАНИМ У
ОКВИР ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ**

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

ПРИМАЈУЋИ К ЗНАЊУ да су споразуми о постепеном укидању контрола на заједничким границама које су потписале поједине државе чланице Европске уније у Шенгену 14. јуна 1985. године и 19. јуна 1990. године, као и са њима повезани споразуми и правила усвојена на основу тих споразума интегрисани у оквир Европске уније Уговором из Амстердама од 2. октобра 1997. године,

У ЖЕЉИ да очувају шенгенске правне тековине какве су се развијале од ступања на снагу Уговора из Амстердама и да развијају ове правне тековине како би допринеле остварењу циља да се грађанима Уније нуди простор слободе, безбедности и правде без унутрашњих граница,

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР посебну позицију Данске,

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР чињеницу да Ирска и Уједињено Краљевство Велике Британије и Северне Ирске не учествују у свим одредбама шенгенских правних тековина; да је, међутим, потребно предвидети могућност да ове државе чланице прихвате остале одредбе тих правних тековина, у целини или делимично,

УВИЂАЈУЋИ да је, због тога, неопходно искористити одредбе Уговора које се односе на ближу сарадњу између појединих држава чланица,

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР потребу да се одржавају посебни односи са Републиком Исланд и Краљевином Норвешком, које су, заједно са нордијским државама које су чланице Европске уније, обавезане одредбама Нордијске пасошке уније.

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

Члан 1.

Краљевина Белгија, Република Бугарска, Република Чешка, Краљевина Данска, Савезна Република Немачка, Република Естонија, Република Грчка, Краљевина Шпанија, Република Француска, Република Италија, Република Кипар, Република Летонија, Република Литванија, Велико Војводство Луксембург, Република Мађарска, Република Малта, Краљевина Холандија, Република Аустрија, Република Пољска, Република Португал, Румунија, Република Словенија, Република Словачка, Република Финска и Краљевина Шведска овлашћене су да међу собом успоставе ближу сарадњу у областима на које се односе одредбе које је утврдио Савет, а које чине шенгенске правне тековине ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ У складу са Актом о приступању од 9. децембра 2011. године, Република Хрватска у међувремену је постала чланица Европске уније.

Ова сарадња се одвија у институционалном и правном оквиру Европске уније и уз поштовање одговарајућих одредаба Уговора.

Члан 2.

Шенгенске правне тековине примењују се на државе чланице наведене у члану 1, без довођења у питање члана 3. Акта о приступању од 16. априла 2003. године или члана 4. Акта о приступању од 25. априла 2005. године ⁽¹⁾. Извршни одбор који је основан шенгенским споразумима замењује се Саветом.

Члан 3.

Учешће Данске у усвајању мера које представљају развој шенгенских правних тековина, као и спровођење тих мера и њихова примена у Данској, уређени су у одговарајућим одредбама Протокола о позицији Данске.

Члан 4.

Ирска и Уједињено Краљевство Велике Британије и Северне Ирске могу у сваком тренутку захтевати да учествују у појединим или свим одредбама ових правних тековина.

Савет одлучује о захтеву једногласном одлуком својих чланова наведених у члану 1. и представника владе дате државе.

Члан 5.

1. На предлоге и иницијативе који се заснивају на шенгенским правним тековинама примењују се одговарајуће одредбе Уговора.

У том контексту, ако Ирска или Уједињено Краљевство у разумном року писмено не обавесте Савет да желе да учествују, сматра се да је одобрење из члана 329. Уговора о функционисању Европске уније дато државама чланицама наведеним у члану 1, као и Ирској или Уједињеном Краљевству, ако неко од њих жели да учествује у датим областима сарадње.

2. Ако се сматра да су Ирска или Уједињено Краљевство упутили обавештење у складу са одлуком на основу члана 4, они ипак могу, у року од три месеца, писмено обавестити Савет да не желе да учествују у таквом предлогу или иницијативи. У том случају, Ирска или Уједињено Краљевство не учествују у њиховом усвајању. Од тог другог обавештења, поступак за усвајање мере којом се надограђују шенгенске правне тековине суспендује се до краја поступка

⁽¹⁾ Ова одредба се такође примењује без довођења у питање члана 4. Акта о приступању од 9. децембра 2011. године.

утврђеног у ст. 3. или 4. или док обавештење не буде повучено у било ком тренутку током тог поступка.

3. За државе чланице које су упутиле обавештење из става 2, свака одлука Савета донета у складу са чланом 4, од дана ступања на снагу предложене мере, престаје да се примењује у мери у којој Савет сматра да је то неопходно и под условима које треба утврдити у одлуци коју Савет доноси квалификованом већином на предлог Комисије. Та одлука се доноси у складу са следећим критеријумима: Савет настоји да у највећој могућој мери очува учешће дате државе чланице, без озбиљног утицаја на практично функционисање различитих делова шенгенских правних тековина, при чему поштује њихову кохерентност. Комисија подноси свој предлог што пре након обавештења из става 2. Савет, ако је то потребно након сазивања два узастопна састанка, одлучује у року од четири месеца од предлога Комисије.

4. Ако до краја рока од четири месеца Савет не донесе одлуку, држава чланица може, без одлагања, захтевати да се питање упуту Европском савету. У том случају, Европски савет на свом следећем састанку, квалификованом већином на предлог Комисије, доноси одлуку у складу са критеријумима из става 3.

5. Ако до краја поступка утврђеног у ст. 3. или 4, Савет или, у зависности од случаја, Европски савет не донесу одлуку, престаје суспензија поступка за усвајање мере која се заснива на шенгенским правним тековинама. Ако се наведена мера усвоји накнадно, свака одлука Савета донета у складу са чланом 4, од дана ступања на снагу те мере, престаје да се примењује на дату државу чланицу у мери и под условима које утврђује Комисија, осим ако је наведена држава чланица пре усвајања мере повукла своје обавештење из става 2. Комисија одлучује до дана тог усвајања. Приликом доношења одлуке Комисија поштује критеријуме из става 3.

Члан 6.

Република Исланд и Краљевина Норвешка придружују се спровођењу шенгенских правних тековина и њиховом даљем развоју. У ту сврху се одговарајући поступци утврђују споразумом који са тим државама закључује Савет, једногласном одлуком својих чланова наведених у члану 1. Такав споразум садржи одредбе о доприносу Исланда и Норвешке у финансијским последицама које произлазе из спровођења овог протокола.

Савет, једногласном одлуком, закључује одвојени споразум са Исландом и Норвешком ради утврђивања права и обавеза између Ирске и Уједињеног Краљевства Велике Британије и Северне Ирске, с једне стране, и Исланда и Норвешке, с друге стране, у областима шенгенских правних тековина које се примењују на ове државе.

Члан 7.

За сврхе преговора за пријем нових држава чланица у Европску унију, шенгенске правне тековине и даље мере које органи предузимају у области њихове примене сматрају се правним тековинама које све државе кандидати за пријем у чланство морају у потпуности прихватити.

ПРОТОКОЛ (број 20)
О ПРИМЕНИ ОДРЕЂЕНИХ АСПЕКТА ЧЛАНА 26. УГОВОРА О
ФУНКЦИОНИСАЊУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ НА УЈЕДИЊЕНО
КРАЉЕВСТВО И НА ИРСКУ

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

У ЖЕЉИ да реше одређена питања која се односе на Уједињено Краљевство и Ирску,

ИМАЈУЋИ У ВИДУ дугогодишње постојање посебних путних споразума између Уједињеног Краљевства и Ирске,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

Члан 1.

Без обзира на чл. 26. и 77. Уговора о функционисању Европске уније, било коју другу одредбу тог уговора или Уговора о Европској унији, било коју меру усвојену на основу тих уговора или било који међународни споразум који су закључиле Унија или Унија и њене државе чланице са једном или више трећих земаља, Уједињено Краљевство има право да на својим границама са другим државама чланицама врши контроле лица која настоје да уђу у Уједињено Краљевство какве оно сматра неопходним у сврху:

- а) провере права уласка у Уједињено Краљевство држављана држава чланица и лица која они издржавају, а који остварују права која су им дата правом Уније, као и држављана других држава којима су таква права дата на основу споразума који обавезује Уједињено Краљевство; и
- б) одлучивања о томе да ли да се другим лицима да дозвола за улазак у Уједињено Краљевство.

Ниједна одредба чл. 26. и 77. Уговора о функционисању Европске уније, нити било која друга одредба тог уговора или Уговора о Европској унији нити било која мера усвојена на основу њих, не доводи у питање право Уједињеног Краљевства да уведе или спроводи такве контроле. Упућивање на Уједињено Краљевство у овом члану односи се и на територије за чије је спољне односе надлежно Уједињено Краљевство.

Члан 2.

Уједињено Краљевство и Ирска могу да наставе да међу собом закључују споразуме о кретању лица између њихових територија („заједнички путни простор”), при чему у потпуности поштују права лица из члана 1. став 1. тачка а) овог протокола. Сходно томе, све док важе такви споразуми, одредбе члана 1.

овог протокола примењују се на Ирску под истим условима као за Уједињено Краљевство. Ниједна одредба чл. 26. и 77. Уговора о функционисању Европске уније нити било која друга одредба тог уговора или Уговора о Европској унији нити било која мера усвојена на основу њих не утиче на те споразуме.

Члан 3.

Остале државе чланице имају право да на својим границама или на било ком месту уласка на њихову територију врше контроле лица која настоје да уђу на њихову територију из Уједињеног Краљевства или са било које територије за чије спољне односе је оно одговорно, у исте сврхе које су наведене у члану 1. овог протокола, или из Ирске, све док се одредбе члана 1. овог протокола примењују на Ирску.

Ниједна одредба чл. 26. и 77. Уговора о функционисању Европске уније нити било која друга одредба тог уговора или Уговора о Европској унији нити било која мера усвојена на основу њих не доводи у питање право других држава чланица да уведу или спроводе такве контроле.

ПРОТОКОЛ (број 21)
О ПОЗИЦИЈИ УЈЕДИЊЕНОГ КРАЉЕВСТВА И ИРСКЕ У ПОГЛЕДУ
ПРОСТОРА СЛОБОДЕ, БЕЗБЕДНОСТИ И ПРАВДЕ

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

У ЖЕЉИ да реше одређена питања која се односе на Уједињено Краљевство и Ирску,

ИМАЈУЋИ У ВИДУ Протокол о примени одређених аспеката члана 26. Уговора о функционисању Европске уније на Уједињено Краљевство и на Ирску,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

Члан 1.

Уз поштовање члана 3, Уједињено Краљевство и Ирска не учествују у усвајању предложених мера које Савет усваја у складу са Делом трећим Наслов V Уговора о функционисању Европске уније. За одлуке Савета које се морају донети једногласно, неопходна је једногласност чланова Савета, с изузетком представника влада Уједињеног Краљевства и Ирске.

За сврхе овог члана, квалификована већина се одређује у складу са чланом 238. став 3. Уговора о функционисању Европске уније.

Члан 2.

У складу са чланом 1. и уз поштовање чл. 3, 4. и 6, ниједна одредба Дела трећег Наслова V Уговора о функционисању Европске уније, ниједна мера усвојена у складу са тим насловом, ниједна одредба неког међународног споразума који је закључила Унија у складу са тим насловом и ниједна одлука Суда правде којом се тумачи нека таква одредба или мера, не обавезује Уједињено Краљевство или Ирску нити се у њима примењује; ниједна таква одредба, мера или одлука ни на који начин не утиче на надлежности, права и обавезе тих држава; ниједна таква одредба, мера или одлука ни на који начин не утиче на правне тековине Заједнице или Уније нити чини део права Уније како се примењују на Уједињено Краљевство или Ирску.

Члан 3.

1. Уједињено Краљевство или Ирска могу писмено обавестити председника Савета, у року од три месеца након подношења предлога или иницијативе Савету у складу са Делом трећим Наслов V Уговора о функционисању Европске уније, да желе да учествују у усвајању и примени такве предложене мере, након чега имају право да то учине.

За одлуке Савета које се морају донети једногласно, неопходна је једногласност чланова Савета, с изузетком члана који није доставио такво обавештење. Мера усвојена на основу овог става обавезујућа је за све државе чланице које су учествовале у њеном усвајању.

Мерама усвојеним у складу са чланом 70. Уговора о функционисању Европске уније утврђују се услови за учешће Уједињеног Краљевства и Ирске у оцењивању које се тиче области на које се односи Део трећи Наслов V тог уговора.

За сврхе овог члана, квалификована већина се одређује у складу са чланом 238. став 3. Уговора о функционисању Европске уније.

2. Ако у разумном року мера из става 1. не може да се усвоји уз учешће Уједињеног Краљевства или Ирске, Савет може усвојити такву меру у складу са чланом 1. без учешћа Уједињеног Краљевства или Ирске. У том случају примењује се члан 2.

Члан 4.

Уједињено Краљевство или Ирска могу у сваком тренутку након што је Савет усвојио меру у складу са Делом трећим Наслов V Уговора о функционисању Европске уније обавестити Савет и Комисију о својој намери да прихвате ту меру. У том случају, поступак предвиђен у члану 331. став 1. Уговора о функционисању Европске уније примењује се *mutatis mutandis*.

Члан 4а

1. Одредбе овог протокола примењују се у односу на Уједињено Краљевство и Ирску и на мере предложене или усвојене у складу са Делом трећим Наслов V Уговора о функционисању Европске уније којима се мења постојећа мера која их обавезује.

2. Међутим, у случајевима када Савет, на предлог Комисије, утврди да неучествовање Уједињеног Краљевства или Ирске у измењеној верзији постојеће мере онемогућава примену те мере у односу на друге државе чланице или Унију, он може захтевати од њих да доставе обавештење у складу са чл. 3. или 4. За сврхе члана 3, нови рок од два месеца почиње да тече од дана када Савет донесе такву одлуку.

Ако по истеку рока од два месеца од одлуке Савета Уједињено Краљевство или Ирска не доставе обавештење у складу са чл. 3. или 4, постојећа мера није више обавезујућа нити се примењује на њих, осим ако дата држава чланица није доставила обавештење на основу члана 4. пре ступања на снагу мере о измени. То производи дејство од дана ступања на снагу мере о измени или од истека рока од два месеца, шта год да је касније.

За сврхе овог става, Савет, након свеобухватне расправе о овом питању, одлучује квалификованом већином својих чланова који представљају државе чланице које

учествују или су учествовале у усвајању мере о измени. Квалификована већина Савета се одређује у складу са чланом 238. став 3. тачка а) Уговора о функционисању Европске уније.

3. Савет, квалификованом већином на предлог Комисије, може одлучити да Уједињено Краљевство или Ирска снесе, ако их има, директне финансијске последице које неизоставно и неизбежно настају као резултат престанка њиховог учешћа у постојећој мери.

4. Овај члан не доводи у питање члан 4.

Члан 5.

Држава чланица коју не обавезује мера усвојена у складу са Делом трећим Наслов V Уговора о функционисању Европске уније не сноси финансијске последице те мере, изузев административних трошкова органа, осим ако сви чланови Савета, једногласно и након консултовања са Европским парламентом, не одлуче другачије.

Члан 6.

Ако, у случајевима из овог протокола, Уједињено Краљевство или Ирску обавезује мера коју Савет усвоји у складу са Делом трећим Наслов V Уговора о функционисању Европске уније, одговарајуће одредбе Уговора примењују се на ту државу у вези са том мером.

Члан 6а

Уједињено Краљевство и Ирску не обавезују правила утврђена на основу члана 16. Уговора о функционисању Европске уније која се односе на обраду података о личности од стране држава чланица приликом спровођења активности које спадају у област примене Дела трећег Наслов V поглавља 4. или 5. тог уговора, ако Уједињено Краљевство и Ирску не обавезују правила којима се уређују облици правосудне сарадње у кривичним стварима или полицијске сарадње која захтевају поштовање одредаба утврђених на основу члана 16.

Члан 7.

Чл. 3, 4. и 4а не доводе у питање Протокол о шенгенским правним тековинама интегрисаним у оквир Европске уније.

Члан 8.

Ирска може писмено обавестити Савет да више не жели да за њу важе услови из овог протокола. У том случају, на Ирску ће се примењивати редовне одредбе уговора.

Члан 9.

У односу на Ирску, овај протокол се не примењује на члан 75. Уговора о функционисању Европске уније.

ПРОТОКОЛ (број 22) О ПОЗИЦИЈИ ДАНСКЕ

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

ПОДСЕЋАЈУЋИ на Одлуку шефова држава или влада окупљених у оквиру Европског савета у Единбургу, 12. децембра 1992. године о одређеним проблемима које је Данска изнела у вези са Уговором о Европској унији,

ПРИМИВШИ К ЗНАЊУ позицију Данске у погледу грађанства, економске и монетарне уније, одбрамбене политике и правосуђа и унутрашњих послова, како је утврђено у Одлуци из Единбурга,

СВЕСНЕ чињенице да ће наставак правног режима на основу Уговора који произлази из Одлуке из Единбурга знатно ограничити учешће Данске у битним областима сарадње Уније и да би било у најбољем интересу Уније да обезбеди целовитост правних тековина на простору слободе, безбедности и правде,

У ЖЕЉИ да се стога утврди правни оквир који ће Данској омогућити да учествује у усвајању мера предложених на основу Дела трећег Наслов V Уговора о функционисању Европске уније и поздрављајући намеру Данске да искористи ову могућност када је то могуће у складу са њеним уставним правилима,

ПРИМАЈУЋИ К ЗНАЊУ да Данска неће спречавати друге државе чланице да даље развијају своју сарадњу у погледу мера које за Данску нису обавезујуће,

ИМАЈУЋИ НА УМУ члан 3. Протокола о шенгенским правним тековинама интегрисаним у оквир Европске уније,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

ДЕО I

Члан 1.

Данска не учествује у усвајању мера Савета које су предложене у складу са Делом трећим Наслов V Уговора о функционисању Европске уније. За одлуке Савета које се морају донети једногласно, неопходна је једногласност чланова Савета, с изузетком представника владе Данске.

За сврхе овог члана, квалификована већина се одређује у складу са чланом 238. став 3. Уговора о функционисању Европске уније.

Члан 2.

Ниједна одредба Дела трећег Наслов V Уговора о функционисању Европске уније, ниједна мера усвојена у складу са тим насловом, ниједна одредба неког међународног споразума који је закључила Унија у складу са тим насловом и ниједна одлука Суда правде Европске уније којом се тумачи нека таква одредба или мера нити било која мера која је измењена или може бити измењена у складу са тим насловом, не обавезује Данску нити се на њу примењује; ниједна таква одредба, мера или одлука ни на који начин не утиче на надлежности, права и обавезе Данске; ниједна таква одредба, мера или одлука ни на који начин не утиче на правне тековине Заједнице или Уније нити чини део права Уније како се примењују на Данску. Нарочито акти Уније у области полицијске сарадње и правосудне сарадње у кривичним стварима донети пре ступања на снагу Уговора из Лисабона који су измењени, настављају да обавезују Данску и да се примењују на њу у неизмењеном облику.

Члан 2а

Члан 2. овог протокола такође се примењује у погледу оних правила која су утврђена на основу члана 16. Уговора о функционисању Европске уније која се односе на обраду података о личности од стране држава чланица приликом спровођења активности које спадају у област примене Дела Трећег Наслов V поглавље 4. или 5.

Члан 3.

Данска не сноси финансијске последице мера из члана 1, изузев административних трошкова органа.

Члан 4.

1. У року од шест месеци након што Савет одлучи о предлогу или иницијативи да се надограде шенгенске правне тековине на које се односи овај део, Данска одлучује да ли ће такву меру унети у своје национално право. Ако тако одлучи, ова мера ће створити обавезу по међународном праву између Данске и других држава чланица које ова мера обавезује.

2. Ако Данска одлучи да не спроведе меру Савета како је наведено у ставу 1, државе чланице које ова мера обавезује и Данска размотриће предузимање одговарајућих мера.

ДЕО II

Члан 5.

У погледу мера које Савет усваја у складу са чланом 26. став 1, чланом 42. и чл. 43–46. Уговора о Европској унији, Данска не учествује у припреми и спровођењу одлука и деловања Уније који имају значај за одбрану. Према томе, Данска не

учествује у њиховом усвајању. Данска неће спречавати друге државе чланице да даље развијају своју сарадњу у овој области. Данска није обавезна да доприноси финансирању оперативних расхода који произлазе из таквих мера, нити да стави војне способности на располагање Унији.

За акте Савета који се морају донети једногласно неопходна је једногласност чланова Савета, с изузетком представника владе Данске.

За сврхе овог члана, квалификована већина се одређује у складу са чланом 238. став 3. Уговора о функционисању Европске уније.

ДЕО III

Члан 6.

Чл. 1, 2. и 3. не примењују се на мере којима се одређују треће земље чији држављани морају да поседују визу када прелазе спољне границе држава чланица или на мере које се односе на јединствени образац за визе.

ДЕО IV

Члан 7.

Данска може у сваком тренутку, у складу са својим уставним правилима, обавестити друге државе чланице да више не жели да примењује овај протокол у целини или делимично. У том случају, Данска ће у потпуности примењивати све мере које су у том тренутку на снази а које су усвојене у оквиру Европске уније.

Члан 8.

1. Данска, у складу са својим уставним правилима, може у сваком тренутку и не доводећи у питање члан 7. обавестити друге државе чланице да се, почев од првог дана месеца након обавештења, Део I састоји од одредаба из Анекса. У том случају чл. 5–8. ће се пренумерисати у складу са тим.

2. Шест месеци од почетка дејства обавештења из става 1, све шенгенске правне тековине и мере усвојене за надоградњу тих правних тековина које су до тада биле обавезујуће за Данску по међународном праву, обавезујуће су за Данску као право Уније.

АНЕКС

Члан 1.

Уз поштовање члана 3, Данска не учествује у усвајању предложених мера које Савет усваја у складу са Делом трећим Наслов V Уговора о функционисању Европске уније. За акте Савета који се морају донети једногласно неопходна је једногласност чланова Савета, с изузетком представника владе Данске.

За сврхе овог члана, квалификована већина се одређује у складу са чланом 238. став 3. Уговора о функционисању Европске уније.

Члан 2.

У складу са чланом 1. и уз поштовање чл. 3, 4. и 8, ниједна одредба Дела трећег Наслов V Уговора о функционисању Европске уније, ниједна мера усвојена у складу са тим насловом, ниједна одредба неког међународног споразума који је закључила Унија у складу са тим насловом и ниједна одлука Суда правде Европске уније којом се тумачи нека таква одредба или мера не обавезује Данску нити се у њој примењује; ниједна таква одредба, мера или одлука ни на који начин не утиче на надлежности, права и обавезе Данске; ниједна таква одредба, мера или одлука ни на који начин не утиче на правне тековине Заједнице или Уније нити чини део права Уније како се примењује на Данску.

Члан 3.

1. Данска може писмено обавестити председника Савета, у року од три месеца након подношења предлога или иницијативе Савету у складу са Делом трећим Наслов V Уговора о функционисању Европске уније, да жели да учествују у усвајању и примени такве предложене мере, након чега има право да то учини.

2. Ако у разумном року мера из става 1. не може да се усвоји уз учешће Данске, Савет може усвојити ту меру из става 1. у складу са чланом 1. без учешћа Данске. У том случају примењује се члан 2.

Члан 4.

Данска може у сваком тренутку након усвајања мере у складу са Делом трећим Наслов V Уговора о функционисању Европске уније обавестити Савет и Комисију о својој намери да прихвати ту меру. У том случају поступак предвиђен у члану 331. став 1. тог уговора примењује се *mutatis mutandis*.

Члан 5.

1. Одредбе овог протокола примењују се у односу на Данску и на мере предложене или усвојене у складу са Делом трећим Наслов V Уговора о функционисању Европске уније којима се мења постојећа мера која је обавезује.

2. Међутим, у случајевима када Савет, на предлог Комисије, утврди да неучествовање Данске у измењеној верзији постојеће мере онемогућава примену те мере у односу на друге државе чланице или Унију, он може захтевати од ње да достави обавештење у складу са чл. 3. или 4. За сврхе члана 3, нови рок од два месеца почиње да тече од дана када је Савет донео такву одлуку.

Ако по истеку рока од два месеца од одлуке Савета Данска не достави обавештење у складу са чл. 3. или 4, постојећа мера престаје да буде обавезујућа или да се примењује на њу, осим ако она није доставила обавештење у складу са чланом 4. пре ступања на снагу мере о измени. То производи дејство од дана ступања на снагу мере о измени или од истека рока од два месеца, шта год да је касније.

За сврхе овог става, Савет, након свеобухватне расправе о овом питању, одлучује квалификованом већином својих чланова који представљају државе чланице које учествују или су учествовале у усвајању мере о измени. Квалификована већина Савета се одређује у складу са чланом 238. став 3. тачка а) Уговора о функционисању Европске уније.

3. Савет, квалификованом већином на предлог Комисије, може одлучити да Данска сноси, ако их има, директне финансијске последице које неизоставно и неизбежно настају као резултат престанка њеног учешћа у постојећој мери.

4. Овај члан не доводи у питање члан 4.

Члан 6.

1. Обавештење у складу са чланом 4. доставља се најкасније шест месеци од коначног усвајања мере, ако се том мером надограђују шенгенске правне тековине.

Ако Данска не достави обавештење у складу са чл. 3. или 4. у вези са мером којом се надограђују шенгенске правне тековине, државе чланице које та мера обавезује и Данска размотриће предузимање одговарајућих мера.

2. Обавештење у складу са чланом 3. у погледу мере којом се надограђују шенгенске правне тековине неопозиво се сматра обавештењем у складу са чланом 3. у погледу било којег будућег предлога или иницијативе за надоградњу те мере у мери у којој такав предлог или иницијатива надограђују шенгенске правне тековине.

Члан 7.

Данску не обавезују правила утврђена на основу члана 16. Уговора о функционисању Европске уније која се односе на обраду података о личности од стране држава чланица приликом спровођења активности које спадају у област примене Дела трећег Наслов V поглавља 4. или 5. тог уговора, ако Данску не обавезују правила којима се уређују облици правосудне сарадње у кривичним

стварима или полицијске сарадње која захтевају поштовање одредаба утврђених на основу члана 16.

Члан 8.

Ако, у случајевима из овог дела, Данску обавезује мера коју је Савет усвојио у складу са Делом трећим Наслов V Уговора о функционисању Европске уније, одговарајуће одредбе Уговора примењују се на Данску у вези са том мером.

Члан 9.

Ако Данску не обавезује мера усвојена у складу са Делом трећим Наслов V Уговора о функционисању Европске уније, она не сноси финансијске последице те мере, изузев административних трошкова органа, осим ако сви чланови Савета једногласно и након консултовања са Европским парламентом не одлуче другачије.

ПРОТОКОЛ (број 23)
О СПОЉНИМ ОДНОСИМА ДРЖАВА ЧЛАНИЦА У ПОГЛЕДУ
ПРЕЛАСКА СПОЉНИХ ГРАНИЦА

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР потребу држава чланица да обезбеде делотворну контролу на својим спољним границама, по потреби у сарадњи са трећим земљама,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

Одредбе о мерама које се односе на прелазак спољних граница садржане у члану 77. став 2. тачка б) Уговора о функционисању Европске уније не доводе у питање надлежност држава чланица да воде преговоре и закључују споразуме са трећим земљама све док поштују право Уније и друге одговарајуће међународне споразуме.

ПРОТОКОЛ (број 24)
О АЗИЛУ ЗА ДРЖАВЉАНЕ ДРЖАВА ЧЛАНИЦА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

С ОБЗИРОМ на то да, у складу са чланом 6. став 1. Уговора о Европској унији, Унија признаје права, слободе и начела утврђене у Повељи о основним правима,

С ОБЗИРОМ на то да, у складу са чланом 6. став 3. Уговора о Европској унији, основна права која су зајемчена Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода представљају део права Уније као општа начела,

С ОБЗИРОМ на то да је Суд правде Европске уније надлежан да обезбеди да Европска унија приликом тумачења и примене члана 6. ст. 1. и 3. Уговора о Европској унији поштује право,

С ОБЗИРОМ на то да, у складу са чланом 49. Уговора о Европској унији, свака европска држава када поднесе захтев за чланство у Европској унији мора поштовати вредности утврђене у члану 2. Уговора о Европској унији,

ИМАЈУЋИ НА УМУ да члан 7. Уговора о Европској унији успоставља механизам за суспензију одређених права у случају да нека држава чланица озбиљно и трајно нарушава те вредности,

ПОДСЕЋАЈУЋИ на то да сваки држављанин државе чланице, као грађанин Уније, ужива посебан статус и заштиту које јемче државе чланице у складу са одредбама Дела другог Уговора о функционисању Европске уније,

ИМАЈУЋИ НА УМУ да се Уговорима успоставља простор без унутрашњих граница и сваком грађанину Уније даје право да се слободно креће и борави на територији држава чланица,

У ЖЕЉИ да спрече да се институт азила користи у сврхе за које није предвиђен,

С ОБЗИРОМ на то да овај протокол поштује сврху и циљеве Женевске конвенције од 28. јула 1951. године о статусу избеглица,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

Једини члан

С обзиром на ниво заштите основних права и слобода у државама чланицама Европске уније, сматра се да државе чланице представљају сигурне земље порекла у међусобним односима за све правне и практичне сврхе у вези са питањима азила. Сходно томе, држава чланица може узети у разматрање захтеве за азил које поднесу држављани других држава чланица или утврдити да је захтев прихватљив за обраду једино у следећим случајевима:

- а) ако држава чланица чији је држављанин подносилац захтева, након ступања на снагу Уговора из Амстердама, користећи одредбе члана 15. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, настави да предузима мере којима се на њеној територији одступа од обавеза из те конвенције;
- б) ако је покренут поступак из члана 7. став 1. Уговора о Европској унији и све док о томе Савет или, по потреби, Европски савет не донесе одлуку у погледу државе чланице чији је држављанин подносилац захтева;
- в) ако је Савет донео одлуку у складу са чланом 7. став 1. Уговора о Европској унији у погледу државе чланице чији је држављанин подносилац захтева или ако је Европски савет донео одлуку у складу са чланом 7. став 2. тог уговора у погледу државе чланице чији је држављанин подносилац захтева;
- г) ако држава чланица то једнострано одлучи у погледу захтева држављанина друге државе чланице; у том случају одмах се обавештава Савет; захтев се разматра на основу претпоставке да је очигледно неоснован, што ни на који начин, без обзира на околности, не утиче на право одлучивања државе чланице.

ПРОТОКОЛ (број 25)
О ВРШЕЊУ ПОДЕЉЕНЕ НАДЛЕЖНОСТИ

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

Једини члан

У погледу члана 2. став 2. Уговора о функционисању Европске уније о подељеној надлежности, када је Унија предузела деловање у одређеној области, обим вршења те надлежности обухвата само оне елементе који су уређени тим актом Уније и према томе не обухвата целу област.

ПРОТОКОЛ (број 26)
О УСЛУГАМА ОД ОПШТЕГ ИНТЕРЕСА

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

У ЖЕЉИ да истакну значај услуга од општег интереса,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О следећим интерпретативним одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

Члан 1.

Заједничке вредности Уније у погледу услуга од општег економског интереса у смислу члана 14. Уговора о функционисању Европске уније нарочито обухватају:

- суштинску улогу и широка дискрециона овлашћења националних, регионалних и локалних органа власти у пружању, наручивању и организовању услуга од општег економског интереса тако да то буде што ближе потребама корисника;
- разноликост различитих услуга од општег економског интереса, као и разлике у потребама и преференцијама корисника које могу да произлазе из различитих географских, друштвених или културних прилика;
- висок ниво квалитета, безбедности и приступачности, једнак третман и подстицање универзалног приступа и права корисника.

Члан 2.

Одредбе Уговорâ ни на који начин не утичу на надлежност држава чланица да пружају, наручују и организују неекономске услуге од општег интереса.

ПРОТОКОЛ (број 27)
О УНУТРАШЊЕМ ТРЖИШТУ И КОНКУРЕНЦИЈИ

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР да унутрашње тржиште како је утврђено у члану 3. Уговора о Европској унији обухвата систем који обезбеђује да конкуренција не буде нарушена,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ да:

У ту сврху Унија, ако је потребно, делује на основу одредаба Уговора, укључујући и члан 352. Уговора о функционисању Европске уније.

Овај протокол се прилаже уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније.

ПРОТОКОЛ (број 28)
О ЕКОНОМСКОЈ, СОЦИЈАЛНОЈ И ТЕРИТОРИЈАЛНОЈ КОХЕЗИЈИ

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

ПОДСЕЋАЈУЋИ на то да члан 3. Уговора о Европској унији садржи циљ да се подстичу економска, социјална и територијална кохезија и солидарност између држава чланица и да та кохезија спада у области у којима постоји подељена надлежност Уније а које су наведене у члану 4. став 2. тачка в) Уговора о функционисању Европске уније,

ПОДСЕЋАЈУЋИ на то да одредбе Дела трећег Наслов XVIII о економској, социјалној и територијалној кохезији као целина представљају правни основ за консолидовање и даљи развој деловања Уније у области економске, социјалне и територијалне кохезије, укључујући стварање новог фонда,

ПОДСЕЋАЈУЋИ на то да се одредбама члана 177. Уговора о функционисању Европске уније предвиђа оснивање Кохезионог фонда,

ПРИМАЈУЋИ К ЗНАЊУ да Европска инвестициона банка позајмљује знатне и све веће износе у корист сиромашнијих региона,

ПРИМАЈУЋИ К ЗНАЊУ жељу за већом флексибилношћу у аранжманима за додељивање средстава из структурних фондова,

ПРИМАЈУЋИ К ЗНАЊУ жељу да се промене нивои учешћа Уније у програмима и пројектима у појединим земљама,

ПРИМАЈУЋИ К ЗНАЊУ предлог да се у систему сопствених средстава у већој мери узима у обзир релативни просперитет држава чланица,

ПОНОВО ПОТВРЂУЈУ да је подстицање економске, социјалне и територијалне кохезије од виталног значаја за потпуни развој и дуготрајни успех Уније,

ПОНОВО ПОТВРЂУЈУ своју увереност да структурни фондови треба и даље да имају значајну улогу у остваривању циљева Уније у области кохезије,

ПОНОВО ПОТВРЂУЈУ своју увереност да Европска инвестициона банка треба и даље да улаже највећи део својих средстава у подстицање економске, социјалне и територијалне кохезије и изражавају спремност да се преиспитају потребе Европске инвестиционе банке за капиталом чим то буде потребно у ту сврху,

САГЛАСНЕ СУ да ће Кохезиони фонд обезбедити финансијске доприносе Уније за пројекте у области животне средине и трансевропских мрежа у државама чланицама чији је БНП по глави становника нижи од 90% просека Уније, а које имају програм за испуњење услова економске конвергенције утврђених у члану 126,

ИЗРАЖАВАЈУ своју намеру да омогуће већу флексибилност при додели средстава из структурних фондова за посебне потребе које нису обухваћене постојећим прописима о структурним фондовима,

ИЗРАЖАВАЈУ своју спремност да прилагоде ниво учешћа Уније у контексту програма и пројеката структурних фондова са циљем да се избегне претерано повећање буџетских расхода у мање успешним државама чланицама,

УВИЂАЈУ потребу да се редовно прати остварени напредак у достизању економске, социјалне и територијалне кохезије и исказују своју спремност да у том погледу проуче све неопходне мере,

ИЗРАЖАВАЈУ своју намеру да у већој мери узму у обзир способност појединих држава чланица за обезбеђење доприноса у систему сопствених средстава и да за мање успешне државе чланице испитају корективна средства за регресивне елементе који постоје у садашњем систему сопствених средстава,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ да се овај протокол приложи уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније.

ПРОТОКОЛ (број 29)
О СИСТЕМУ ЈАВНЕ РАДИОДИФУЗИЈЕ У ДРЖАВАМА ЧЛАНИЦАМА

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР да је систем јавне радиодифузије у државама чланицама непосредно повезан са демократским, социјалним и културним потребама сваког друштва, као и са потребом да се сачува плурализам медија,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О следећим интерпретативним одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

Одредбе Уговорâ не доводе у питање надлежност држава чланица да обезбеде финансирање јавног радиодифузног сервиса, уколико се то финансирање одобрава радиодифузним организацијама ради остваривања сврхе јавног сервиса, коју додељује, утврђује и организује свака држава чланица, и уколико такво финансирање не утиче на услове трговања и конкуренцију у Унији у мери у којој би то било у супротности са заједничким интересом, при чему се узима у обзир остваривање сврхе јавног сервиса.

ПРОТОКОЛ (број 30)
О ПРИМЕНИ ПОВЕЉЕ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ О ОСНОВНИМ ПРАВИМА
НА ПОЉСКУ И НА УЈЕДИЊЕНО КРАЉЕВСТВО

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

С ОБЗИРОМ НА ТО да у члану 6. Уговора о Европској унији, Унија признаје права, слободе и начела утврђене у Повељи Европске уније о основним правима,

С ОБЗИРОМ НА ТО да се Повеља примењује искључиво у складу са одредбама наведеног члана 6. и Наслова VII саме повеље,

С ОБЗИРОМ НА ТО да се наведеним чланом 6. захтева да Повељу примењују и тумаче судови Пољске и Уједињеног Краљевства искључиво у складу са објашњењима из тог члана,

С ОБЗИРОМ НА ТО да Повеља садржи и права и начела,

С ОБЗИРОМ НА ТО да Повеља садржи и одредбе грађанског и политичког карактера, и одредбе економског и социјалног карактера,

С ОБЗИРОМ НА ТО да Повеља поново потврђује права, слободе и начела признате у Унији и да она поспешује видљивост тих права, али да не ствара нова права или начела,

ПОДСЕЋАЈУЋИ на обавезе које за Пољску и Уједињено Краљевство произлазе из Уговора о Европској унији, Уговора о функционисању Европске уније и права Уније уопште,

ПРИМАЈУЋИ К ЗНАЊУ жељу Пољске и Уједињеног Краљевства да се разјасне одређени аспекти примене Повеље,

У ЖЕЉИ да се стога разјасни примена Повеље у односу на законе и друге прописе Пољске и Уједињеног Краљевства, као и могућности позивања на њу пред судовима у Пољској и Уједињеном Краљевству,

ПОНОВО ПОТВРЂУЈУЋИ да упућивања у овом протоколу на примену појединих одредаба Повеље ни у ком случају не доводе у питање примену осталих одредаба Повеље,

ПОНОВО ПОТВРЂУЈУЋИ да овај протокол не доводи у питање примену Повеље на друге државе чланице,

ПОНОВО ПОТВРЂУЈУЋИ да овај протокол не доводи у питање друге обавезе које за Пољску и Уједињено Краљевство произлазе из Уговора о Европској унији, Уговора о функционисању Европске уније и права Уније уопште,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

Члан 1.

1. Повељом се не проширује надлежност Суда правде Европске уније нити неког другог суда или трибунала Пољске или Уједињеног Краљевства да установи да закони, други прописи и праксе или деловање Пољске или Уједињеног Краљевства нису у складу са основним правима, слободама и начелима које она поново потврђује.

2. Нарочито, а како би се избегла недоумица, ниједна одредба Наслова IV Повеље не ствара утужива права применљива на Пољску или Уједињено Краљевство, осим уколико Пољска или Уједињено Краљевство не предвиђају таква права у свом националном законодавству.

Члан 2.

Уколико се нека одредба Повеље односи на националне прописе и праксу, она се примењује на Пољску или Уједињено Краљевство само у мери у којој су права или начела које она садржи признати у праву или пракси Пољске или Уједињеног Краљевства.

ПРОТОКОЛ (број 31)
О УВОЗУ ДЕРИВАТА НАФТЕ РАФИНИСАНИХ У ХОЛАНДСКИМ
АНТИЛИМА У ЕВРОПСКУ УНИЈУ

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

У ЖЕЉИ да детаљније утврде систем трговине који се примењује на увоз деривата нафте рафинисаних у Холандским Антилима у Европску унију,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

Члан 1.

Овај протокол се примењује на деривате нафте који се сврставају у тарифне бројеве 27.10, 27.11, 27.12, ex 27.13 у Бриселској номенклатури (парафински восак, восак од нафте или шкриљаца и парафински остаци) и 27.14, увезене за употребу у државама чланицама.

Члан 2.

Државе чланице преузимају обавезу да за деривате нафте рафинисане у Холандским Антилима одобре тарифне повластице које произлазе из придруживања Холандских Антила Унији, под условима предвиђеним у овом протоколу. Ове одредбе важе без обзира на правила о пореклу која примењују државе чланице.

Члан 3.

1. Када Комисија, на захтев државе чланице или на сопствену иницијативу, утврди да увоз деривата нафте рафинисаних у Холандским Антилима у Унију, по систему предвиђеном у члану 2, ствара истинске тешкоће на тржишту једне или више држава чланица, она одлучује да те државе чланице уведу, повећају или поново уведу царинске дажбине на такав увоз, у мери и за период који су неопходни да се реши настала ситуација. Стопе царина које су тако уведене, повећане или поново уведене не смеју бити веће од стопа царина које се примењују на треће земље за исте производе.

2. Одредбе става 1. могу се у сваком случају применити када увоз деривата нафте рафинисаних у Холандским Антилима у Унију достигне два милиона тона годишње.

3. Савет се обавештава о одлукама које је донела Комисија у складу са ст. 1. и 2, укључујући и оне којима се одбија захтев државе чланице. Савет, на захтев било које државе чланице, преузима одговорност за ово питање и може у сваком тренутку изменити или укинути те одлуке.

Члан 4.

1. Ако држава чланица сматра да увоз деривата нафте рафинисаних у Холандским Антилима, који се обавља непосредно или преко друге државе чланице по систему предвиђеном у члану 2, ствара истинске тешкоће на њеном тржишту и да је неопходно одмах предузети мере за њихово решавање, она може на сопствену иницијативу одлучити да примени царинске дажбине на тај увоз, а стопа тих царина не сме бити већа од стопа царина које се примењују на треће земље за исте производе. Она о својој одлуци обавештава Комисију, која у року од месец дана одлучује о томе да ли мере које је наведена држава предузела треба задржати или се оне морају изменити или укинути. На такву одлуку Комисије примењују се одредбе члана 3. став 3.

2. Када количине деривата нафте рафинисаних у Холандским Антилима, који су увезени непосредно или преко друге државе чланице, по систему предвиђеном у члану 2, у државу чланицу или државе чланице Европске уније, током календарске године прелазе тонажу која је приказана у Анексу овог протокола, мере које та држава или те државе чланице предузму у текућој години у складу са ставом 1. сматрају се оправданим; Комисија, након што се и сама увери да је утврђена тонажа достигнута, формално констатује предузете мере. У том случају остале државе чланице се уздржавају од формалног изношења овог питања пред Савет.

Члан 5.

Ако Унија одлучи да примењује квантитативна ограничења на деривате нафте, без обзира на то одакле су они увезени, та ограничења се могу примењивати и на увоз тих деривата из Холандских Антила. У том случају Холандским Антилима се одобрава преференцијални третман у односу на треће земље.

Члан 6.

1. Одредбе чл. 2–5. ревидира Савет, једногласном одлуком, након консултовања са Европским парламентом и Комисијом, када се усвоји заједничка дефиниција порекла деривата нафте из трећих и придружених земаља или када се донесу одлуке у оквиру заједничке трговинске политике за дате производе или када се успостави заједничка енергетска политика.

2. Међутим, када се изврши таква ревизија, еквивалентне повластице морају се у сваком случају задржати за Холандске Антите у одговарајућем облику и за количину од најмање два и по милиона тона деривата нафте.

3. Обавезе Уније у погледу еквивалентних повластица из става 2. овог члана могу се, ако је потребно, распоредити по земљама, при чему се узима у обзир тонажа која је наведена у Анексу овог протокола.

Члан 7.

Приликом спровођења овог протокола Комисија је одговорна за праћење развоја увоза деривата нафте рафинисаних у Холандским Антилима у државе чланице. Државе чланице достављају Комисији све информације које су за то корисне, у

складу са административним условима које она препоручи, а она се стара да их проследи даље.

АНЕКС ПРОТОКОЛА

Ради спровођења члана 4. став 2. Протокола о увозу деривата нафте рафинисаних у Холандским Антилима у Европску унију, високе стране уговорнице су одлучиле да се количина од два милиона тона деривата нафте из Антила расподели међу државама чланицама на следећи начин:

Немачка	625.000 тона
Белгијско-луксембуршка економска унија	200.000 тона
Француска	75.000 тона
Италија	100.000 тона
Холандија	1.000.000 тона

ПРОТОКОЛ (број 32)
О СТИЦАЊУ НЕПОКРЕТНОСТИ У ДАНСКОЈ

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

У ЖЕЉИ да реше одређене посебне проблеме који се односе на Данску,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

Без обзира на одредбе Уговорâ, Данска може задржати постојеће законодавство у погледу стицања секундарних стамбених јединица.

ПРОТОКОЛ (број 33)
О ЧЛАНУ 157. УГОВОРА О ФУНКЦИОНИСАЊУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ о следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

За сврхе члана 157. Уговора о функционисању Европске уније, давања која произлазе из струковних система социјалне сигурности, не сматрају се накнадом ако и у мери у којој се односе на период запослења пре 17. маја 1990. године, осим у случају радника или лица која изводе права од њих и који су, пре овог датума, покренули судски поступак или поднели еквивалентан захтев у складу са важећим националним правом.

**ПРОТОКОЛ (број 34)
О ПОСЕБНОМ РЕЖИМУ ЗА ГРЕНЛАНД**

Једини члан

1. Третман приликом увоза у Унију производа који подлежу заједничкој организацији тржишта производа рибарства који потичу са Гренланда, уз поштовање механизма организације унутрашњег тржишта, подразумева изузимање од царинских дажбина и дажбина које имају исто дејство, као и непостојање квантитативних ограничења или мера које имају исто дејство, ако су могућности за приступ риболовним зонама Гренланда које су Унији дате у складу са споразумом између Уније и органа надлежних за Гренланд за Унију задовољавајуће.
2. Све мере које се односе на режим увоза за такве производе, укључујући и оне које се односе на усвајање таквих мера, усвајају се у складу са поступком утврђеним у члану 43. Уговора о оснивању Европске уније.

ПРОТОКОЛ (број 35)
О ЧЛАНУ 40.3.3. УСТАВА ИРСКЕ

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ о следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији, Уговор о функционисању Европске уније и Уговор о оснивању Европске заједнице за атомску енергију:

Ниједна одредба Уговора, ни Уговора о оснивању Европске заједнице за атомску енергију нити уговора и аката којима се мењају или допуњују ти уговори, у Ирској не утиче на примену члана 40.3.3. Устава Ирске.

ПРОТОКОЛ (број 36) О ПРЕЛАЗНИМ ОДРЕДБАМА

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

С ОБЗИРОМ на то да је, како би се организовао прелаз са одредаба о органима из Уговорâ примењиваних пре ступања на снагу Уговора из Лисабона на одредбе садржане у том уговору, неопходно да се утврде прелазне одредбе,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији, Уговор о функционисању Европске уније и Уговор о оснивању Европске заједнице за атомску енергију:

Члан 1.

У овом протоколу реч „Уговори” означава Уговор о Европској унији, Уговор о функционисању Европске уније и Уговор о оснивању Европске заједнице за атомску енергију.

НАСЛОВ I ОДРЕДБЕ О ЕВРОПСКОМ ПАРЛАМЕНТУ

Члан 2.

1. За део мандата сазива парламента 2009–2014. године који преостаје након дана ступања на снагу овог члана и уз одступање од члана 189. став 2. и члана 190. став 2. Уговора о оснивању Европске заједнице и члана 107. став 2. и члана 108. став 2. Уговора о оснивању Европске заједнице за атомску енергију, који су били на снази у време одржавања избора за Европски парламент у јуну 2009. године, и уз одступање од броја места предвиђених у члану 14. став 2. подстав 1. Уговора о Европској унији, следећих 18 места додаће се постојећем броју од 736 места, чиме се привремено повећава укупан број чланова Европског парламента на 754 до краја мандата сазива парламента 2009–2014. године:

Бугарска	1	Холандија	1
Шпанија	4	Аустрија	2
Француска	2	Пољска	1
Италија	1	Словенија	1
Летонија	1	Шведска	2
Малта	1	Уједињено Краљевство	1

2. Одступајући од члана 14. став 3. Уговора о Европској унији, дате државе чланице одредиће лица која ће попунити додатна места наведена у ставу 1, у складу са законодавством сваке од тих држава чланица и под условом да су та лица изабрана на општим непосредним изборима:

- а) на *ad hoc* општим непосредним изборима у датим државама чланицама, у складу са одредбама које се примењују за изборе за Европски парламент;

- б) уз упућивање на резултате избора за Европски парламент одржане од 4. до 7. јуна 2009. године; или
- в) тако што је парламент дате државе чланице из својих редова именовао потребан број чланова, у складу са поступком који утврди свака од тих држава чланица;
3. У складу са чланом 14. став 2. подстав 2. Уговора о Европској унији, Европски савет доноси одлуку којом се утврђује састав Европског парламента, благовремено, пре избора за Европски парламент 2014. године.

НАСЛОВ II ОДРЕДБЕ О КВАЛИФИКОВАНОЈ ВЕЋИНИ

Члан 3.

1. У складу са чланом 16. став 4. Уговора о Европској унији, одредбе тог става и члана 238. став 2. Уговора о функционисању Европске уније које се односе на одређивање квалификоване већине у Европском савету и Савету производе дејство од 1. новембра 2014. године.
2. Од 1. новембра 2014. године до 31. марта 2017. године, када се неки акт доноси квалификованом већином, члан Савета може затражити да он буде донет квалификованом већином одређеном у ставу 3. У том случају примењују се ст. 3. и 4.
3. До 31. октобра 2014. године, следеће одредбе остају на снази, без довођења у питање члана 235. став 1. подстав 2. Уговора о функционисању Европске уније.

За акте Европског савета и Савета за које је потребна квалификована већина, гласови чланова пондеришу се на следећи начин:

Белгија	12	Литванија	7
Бугарска	10	Луксембург	4
Република Чешка	12	Мађарска	12
Данска	7	Малта	3
Немачка	29	Холандија	13
Естонија	4	Аустрија	10
Ирска	7	Пољска	27
Грчка	12	Португал	12
Шпанија	27	Румунија	14
Француска	29	Словенија	4
Хрватска	7	Словачка	7
Италија	29	Финска	7
Кипар	4	Шведска	10
Летонија	4	Уједињено Краљевство	29

Акти се доносе ако добију најмање 260 гласова „за” који представљају већину чланова, ако се, према Уговорима, морају донети на предлог Комисије. У другим случајевима одлуке се доносе ако добију најмање 260 гласова „за” који представљају најмање две трећине чланова.

Када акт доноси Европски савет или Савет квалификованом већином, члан Европског савета или Савета може да затражи проверу како би се обезбедило да државе чланице које чине квалификовану већину представљају најмање 62% укупног становништва Уније. Ако се утврди да то није случај, акт неће бити донет.

4. До 31. октобра 2014. године, у случајевима када, према Уговорима, у гласању не учествују сви чланови Савета, наиме у случајевима када се упућује на квалификовану већину одређену у члану 238. став 3. Уговора о функционисању Европске уније, квалификована већина се одређује као исти удео пондерисаних гласова и исти удео броја чланова Савета и, ако је потребно, исти проценат становништва датих држава чланица како је утврђено у ставу 3. овог члана.

НАСЛОВ III ОДРЕДБЕ О САСТАВИМА САВЕТА

Члан 4.

До ступања на снагу одлуке из члана 16. став 6. подстав 1. Уговора о Европској унији, Савет може да се састаје у саставима утврђеним у подст. 2. и 3. тог става, као и у другим саставима са списка који је утврђен одлуком Савета за опште послове, који одлучује простом већином.

НАСЛОВ IV ОДРЕДБЕ О КОМИСИЈИ, УКЉУЧУЈУЋИ ВИСОКОГ ПРЕДСТАВНИКА УНИЈЕ ЗА СПОЉНЕ ПОСЛОВЕ И БЕЗБЕДНОСНУ ПОЛИТИКУ

Члан 5.

Чланови Комисије који врше своје дужности на дан ступања на снагу Уговора из Лисабона остају на дужности до окончања свог мандата. Међутим, на дан именовања високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику, окончава се мандат члана који има исто држављанство као и високи представник.

НАСЛОВ V ОДРЕДБЕ О ГЕНЕРАЛНОМ СЕКРЕТАРУ САВЕТА, ВИСОКОМ ПРЕДСТАВНИКУ ЗА ЗАЈЕДНИЧКУ СПОЉНУ И БЕЗБЕДНОСНУ ПОЛИТИКУ И ЗАМЕНИКУ ГЕНЕРАЛНОГ СЕКРЕТАРА САВЕТА

Члан 6.

Мандат генералног секретара Савета, високог представника за заједничку спољну и безбедносну политику и заменика генералног секретара Савета окончава се на дан ступања на снагу Уговора из Лисабона. Савет именује генералног секретара у складу са чланом 240. став 2. Уговора о функционисању Европске уније.

НАСЛОВ VI ОДРЕДБЕ О САВЕТОДАВНИМ ТЕЛИМА

Члан 7.

До ступања на снагу одлуке из члана 301. Уговора о функционисању Европске уније, чланови Економског и социјалног комитета распоређују се на следећи начин:

Белгија	12	Литванија	9
Бугарска	12	Луксембург	6
Република Чешка	12	Мађарска	12
Данска	9	Малта	5
Немачка	24	Холандија	12
Естонија	7	Аустрија	12
Ирска	9	Пољска	21
Грчка	12	Португал	12
Шпанија	21	Румунија	15
Француска	24	Словенија	7
Хрватска	9	Словачка	9
Италија	24	Финска	9
Кипар	6	Шведска	12
Летонија	7	Уједињено Краљевство	24

Члан 8.

До ступања на снагу одлуке из члана 305. Уговора о функционисању Европске уније, чланови Комитета региона распоређују се на следећи начин:

Белгија	12	Литванија	9
Бугарска	12	Луксембург	6
Република Чешка	12	Мађарска	12
Данска	9	Малта	5
Немачка	24	Холандија	12
Естонија	7	Аустрија	12
Ирска	9	Пољска	21
Грчка	12	Португал	12
Шпанија	21	Румунија	15
Француска	24	Словенија	7
Хрватска	9	Словачка	9
Италија	24	Финска	9

НАСЛОВ VII
ПРЕЛАЗНЕ ОДРЕДБЕ О АКТИМА ДОНЕТИМ НА ОСНОВУ НАСЛОВА V
И VI УГОВОРА О ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ ПРЕ СТУПАЊА НА СНАГУ
УГОВОРА ИЗ ЛИСАБОНА

Члан 9.

Акти органа, тела, служби и агенција Уније донети на основу Уговора о Европској унији пре ступања на снагу Уговора из Лисабона производе правно дејство све док ти акти не буду стављени ван снаге, поништени или измењени при спровођењу Уговорâ. Исто се примењује на споразуме закључене између држава чланица на основу Уговора о Европској унији.

Члан 10.

1. Као прелазна мера у погледу аката Уније у области полицијске и правосудне сарадње у кривичним стварима који су донети пре ступања на снагу Уговора из Лисабона, овлашћења органа на дан ступања на снагу тог уговора су следећа: овлашћења Комисије на основу члана 258. Уговора о функционисању Европске уније не примењују се, а овлашћења Суда правде Европске уније на основу Наслова VI Уговора о Европској унији, у верзији која је на снази пре ступања на снагу Уговора из Лисабона, остају иста, укључујући случајеве када су призната на основу члана 35. став 2. наведеног Уговора о Европској унији.

2. Измена акта из става 1. подразумева примену овлашћења органа из тог става како је утврђено у Уговорима у погледу измењеног акта за оне државе чланице на које се примењује измењени акт.

3. У сваком случају, прелазна мера из става 1. престаје да има дејство пет година након дана ступања на снагу Уговора из Лисабона.

4. Најкасније шест месеци пре истека прелазног периода из става 3, Уједињено Краљевство може обавестити Савет да, у погледу аката из става 1, не прихвата овлашћења органа из става 1. како је утврђено у Уговорима. У случају да је Уједињено Краљевство упутило такво обавештење, сви акти из става 1. престају да се примењују на њега од дана истека прелазног периода из става 3. Овај подстав се не примењује у погледу измењених аката који се примењују на Уједињено Краљевство како је наведено у ставу 2.

Савет, квалификованом већином на предлог Комисије, утврђује потребне последичне и прелазне мере. Уједињено Краљевство не учествује у доношењу ове одлуке. Квалификована већина Савета се одређује у складу са чланом 238. став 3. тачка а) Уговора о функционисању Европске уније.

Савет, квалификованом већином на предлог Комисије, може такође донети одлуку којом се утврђује да Уједињено Краљевство сноси, ако их има, директне финансијске последице које неизоставно и неизбежно настају као резултат престанка његовог учешћа у тим актима.

5. Уједињено Краљевство може, накнадно у сваком тренутку, обавестити Савет о својој жељи да учествује у актима које је престало да примењује у складу са ставом 4. подстав 1. У том случају се примењују релевантне одредбе Протокола о шенгенским правним тековинама интегрисаним у оквир Европске уније или Протокола о позицији Уједињеног Краљевства и Ирске у погледу простора слободе, безбедности и правде, у зависности од случаја. Овлашћења органа у погледу тих аката јесу она која су утврђена у Уговорима. Када поступају на основу одговарајућих протокола, органи Уније и Уједињено Краљевство настоје да поново успоставе што је могуће веће учешће Уједињеног Краљевства у правним тековинама Уније у области простора слободе, безбедности и правде, без озбиљног утицаја на практично функционисање њихових различитих делова, при чему поштује кохерентност тих делова.

ПРОТОКОЛ (број 37)
О ФИНАНСИЈСКИМ ПОСЛЕДИЦАМА ИСТЕКА УГОВОРА О ЕЗУЧ И О
ИСТРАЖИВАЧКОМ ФОНДУ ЗА УГАЉ И ЧЕЛИК

ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

ПОДСЕЋАЈУЋИ на то да су сва средства и обавезе Европске заједнице за угаљ и челик, који су постојали на дан 23. јула 2002. године, пренети на Европску заједницу 24. јула 2002. године,

УЗИМАЈУЋИ У ОБЗИР жељу да се ова средства користе за истраживање у секторима који су у вези са индустријом угља и челика и отуд и неопходност да се у том погледу предвиде одређена посебна правила,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О следећим одредбама, које се прилажу уз Уговор о Европској унији и Уговор о функционисању Европске уније:

Члан 1.

1. Нето вредност ових средстава и обавеза, како су исказани у билансу стања ЕЗУЧ од 23. јула 2002. године, укључујући и свако увећање или смањење које може настати у поступку ликвидације, сматра се средствима намењеним истраживањима у секторима који су у вези са индустријом угља и челика, која се означавају као „ЕЗУЧ у ликвидацији”. По окончању ликвидације, она се означавају као „средства Истраживачког фонда за угаљ и челик”.

2. Приход од ових средстава, која се означавају као „Истраживачки фонд за угаљ и челик”, користи се искључиво за истраживање, ван оквирног програма истраживања, у секторима који су у вези са индустријом угља и челика, у складу са одредбама овог протокола и аката донетих на основу њега.

Члан 2.

Савет, у складу са посебним законодавним поступком и након добијања сагласности Европског парламента, усваја све одредбе неопходне за спровођење овог протокола, укључујући основна начела.

Савет усваја, на предлог Комисије и након консултовања са Европским парламентом, мере којима се утврђују вишегодишње финансијске смернице за управљање средствима Истраживачког фонда за угаљ и челик и техничке смернице за програм истраживања Истраживачког фонда за угаљ и челик.

Члан 3.

Осим ако није другачије предвиђено у овом протоколу и актима донетим на основу њега, примењују се одредбе Уговора.

АНЕКСИ УГОВОРА О ФУНКЦИОНИСАЊУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

АНЕКС I

СПИСАК ИЗ ЧЛАНА 38. УГОВОРА О ФУНКЦИОНИСАЊУ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

(1) Бр. по Бриселској номенклатури	(2) Опис производа
Глава 1	Живе животиње
Глава 2	Месо и остали јестиви кланични производи
Глава 3	Рибе, љускари и мекушци
Глава 4	Млеко и млечни производи; птичја јаја; природни мед
Глава 5	
05.04	Црева, бешике и желуци од животиња (осим од риба), цели или у комадима
05.15	Производи животињског порекла непоменути нити обухваћени на другом месту; мртве животиње из Глава 1 или 3, неупотребљиве за људску исхрану
Глава 6	Живо дрвеће и друге биљке; луковице, корење и слично; сечено цвеће и украсно лишће
Глава 7	Поврће, корење и кртоле за јело
Глава 8	Воће за јело и језграсто воће; коре диња и лубеница или агрума
Глава 9	Кафа, чај и зачини, изузев мате чаја (тарифни број 09.03)
Глава 10	Житарице
Глава 11	Производи млинске индустрије; слад и скроб; глутен; инулин
Глава 12	Уљано семење и плодови; разно зрневље, семе и плодови; индустријско и лековито биље; слама и сточна храна
Глава 13	
ex 13.03	Пектин
Глава 15	
15.01	Јестива свињска маст и друге топљене свињске масноће; топљена живинска масноћа
15.02	Масноће од говеда, оваца или коза; лој (укључујући „premier jus”) произведен од тих масноћа
15.03	Стеарин из јестиве свињске масти, олеостеарин и стеарин из лоја; уље из јестиве свињске масти, олео-уље и уље из лоја, неемулговани, немешани нити на други начин припремљени
15.04	Масти и уља од риба или морских сисара, рафинисани или нерафинисани

15.07	Стабилна биљна уља, течна или чврста, сирова, рафинисана или пречишћена
15.12	Масти и уља животињског или биљног порекла, хидрогенизовани, рафинисани или нерафинисани, али даље неприпремљени
15.13	Маргарин, мешавине или препарати од масти и друге припремљене јестиве масноће
15.17	Остаци добијени при преради масних материја и воскова животињског или биљног порекла
Глава 16	Прерађевине од меса, риба, љускара или мекушаца
Глава 17	
17.01	Шећер од шећерне репе и шећерне трске, у чврстом стању
17.02	Остали шећери; шећерни сирупи; вештачки мед (помешан или непомешан са природним медом); карамел
17.03	Меласе, обезбојене или не
17.05 (*)	Ароматизовани или бојени шећер, сирупи и меласе (укључујући ванилин шећер или ванилин), изузев воћних сокова са додатком шећера у било којој пропорцији
Глава 18	
18.01	Какао у зрну, цео или ломљен, сиров или пржен
18.02	Љуске, коре, опне и остали отпаци од какаоа
Глава 20	Производи од поврћа, воћа и осталих делова биља
Глава 22	
22.04	Шира од грозђа, у ферментацији или код које је ферментација заустављена на други начин осим додавањем алкохола
22.05	Вино од свежег грозђа, шира од грозђа код које је ферментација заустављена додавањем алкохола
22.07	Остала ферментисана пића (на пример, вино од јабуке, вино од крушке и медовина)
ex 22.08 (*)	Етил-алкохол или неутрални алкохоли, денатурисани или
ex 22.09 (*)	неденатурисани, било које јачине, добијени од пољопривредних производа наведених у Анексу I, искључујући ликере и друга алкохолна пића и сложене алкохолне производе (познате као „концентровани екстракти“) за производњу пића
ex 22.10 (*)	Сирће и замене сирћета
Глава 23	Остаци и отпаци прехрамбене индустрије; припремљена храна за животиње
Глава 24	
24.01	Дуван сиров или непрерађен; отпаци од дувана
Глава 45	
45.01	Природна плута, необрађена, дробљена, гранулисана или млевена; отпаци од плуте
Глава 54	

54.01	Лан, сиров или прерађен, али непреден; кучина и отпаци од лана (укључујући и отпатке предива и рашчупане остатке)
Глава 57	
57.01	Конопља (<i>Cannabis sativa</i>), сирова или прерађена, али непредена; кучина и отпаци од конопље (укључујући отпатке предива и рашчупане остатке)

(*) Ставка додата чланом 1. Уредбе број 7а Савета Европске економске заједнице од 18. децембра 1959. године (СЛ 7, 30.1.1961, стр. 71/61).

АНЕКС II
ПРЕКОМОРСКЕ ЗЕМЉЕ И ТЕРИТОРИЈЕ НА КОЈЕ СЕ ПРИМЕЊУЈУ
ОДРЕДБЕ ДЕЛА ЧЕТВРТОГ УГОВОРА О ФУНКЦИОНИСАЊУ
ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

- Гренланд,
- Нова Каледонија и зависне територије,
- Француска Полинезија,
- Француске јужне и антарктичке територије,
- Острва Валис и Футуна,
- Сен Пјер и Микелон,
- Сен Бартелеми,
- Аруба,
- Холандски Антили:
 - Бонер,
 - Курасао,
 - Саба,
 - Синт Еустасијус,
 - Синт Мартен,
- Ангвила,
- Кајманска острва,
- Фолкландска острва,
- Јужна Џорџија и Јужна Сендвичка острва,
- Монтсерат,
- Питкерн,
- Света Јелена и зависне територије,
- Британска антарктичка територија,
- Британска територија у Индијском океану,
- Острва Туркс и Каикос,
- Британска Девичанска острва,
- Бермуди.

ДЕКЛАРАЦИЈЕ
ПРИЛОЖЕНЕ УЗ ЗАВРШНИ АКТ
МЕЂУВЛАДИНЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ КОЈА ЈЕ
УСВОЈИЛА УГОВОР ИЗ ЛИСАБОНА,
потписан 13. децембра 2007. године

А. ДЕКЛАРАЦИЈЕ О ОДРЕДБАМА УГОВОРА

1. Декларација о Повељи Европске уније о основним правима

Повеља Европске уније о основним правима, која је правно обавезујућа, потврђује основна права која су зајемчена Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода и која произлазе из уставних традиција заједничких државама чланицама.

Повељом се не проширује област примене права Уније изван овлашћења Уније, не утврђује ниједно ново овлашћење или задатак за Унију нити се мењају овлашћења и задаци утврђени Уговорима.

2. Декларација о члану 6. став 2. Уговора о Европској унији

Конференција је сагласна да се приступање Уније Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода уреди тако да се очувају посебне карактеристике права Уније. С тим у вези, Конференција прима к знању да постоји редован дијалог између Суда правде Европске уније и Европског суда за људска права; такав дијалог би се могао ојачати када Унија приступи тој конвенцији.

3. Декларација о члану 8. Уговора о Европској унији

Унија ће узети у обзир посебну ситуацију у малим земљама које са њом одржавају посебне блиске везе.

4. Декларација о саставу Европског парламента

Додатно место у Европском парламенту доделиће се Италији.

5. Декларација о политичкој сагласности Европског савета у погледу нацрта одлуке о саставу Европског парламента

Европски савет ће дати политичку сагласност на ревидирани нацрт одлуке о саставу Европског парламента за мандатни период 2009–2014. године на основу предлога Европског парламента.

6. Декларација о члану 15. ст. 5. и 6, члану 17. ст. 6. и 7. и члану 18. Уговора о Европској унији

Приликом избора лица која су позвана да обављају функцију председника Европског савета, председника Комисије и високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику, треба посветити дужну пажњу потреби да се поштује географска и демографска разноликост Уније и њених држава чланица.

7. Декларација о члану 16. став 4. Уговора о Европској унији и члану 238. став 2. Уговора о функционисању Европске уније

Конференција изјављује да ће одлуку о спровођењу члана 16. став 4. Уговора о Европској унији и члана 238. став 2. Уговора о функционисању Европске уније донети Савет на дан потписивања Уговора из Лисабона и да ће она ступити на снагу на дан ступања на снагу тог уговора. Нацрт одлуке наводи се у даљем тексту:

Нацрт одлуке Савета
о спровођењу члана 16. став 4. Уговора о Европској унији и члана 238. став 2.
Уговора о функционисању Европске уније, у периоду између 1. новембра 2014.
године и 31. марта 2017. године, с једне стране, и од 1. априла 2017. године, с
друге стране

САВЕТ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ,

с обзиром на то да:

- (1) Треба усвојити одредбе које омогућавају несметан прелазак са система доношења одлука у Савету квалификованом већином, како је утврђено у члану 3. став 3. Протокола о прелазним одредбама, који ће наставити да се примењује до 31. октобра 2014. године, на систем гласања предвиђен у члану 16. став 4. Уговора о Европској унији и члану 238. став 2. Уговора о функционисању Европске уније, који ће се примењивати од 1. новембра 2014. године, укључујући и, током прелазног периода до 31. марта 2017. године, посебне одредбе утврђене у члану 3. став 2. тог протокола.
- (2) Подсећа се на то да је пракса Савета да се улажу сви напори да се јача демократски легитимитет одлука донетих квалификованом већином,

ОДЛУЧИО ЈЕ СЛЕДЕЋЕ:

Одељак 1.

Одредбе које се примењују од 1. новембра 2014. године до 31. марта 2017. године

Члан 1.

Од 1. новембра 2014. године до 31. марта 2017. године, ако чланови Савета, који представљају

- а) најмање три четвртине становништва или
- б) најмање три четвртине држава чланица

неопходних да се успостави блокирајућа мањина која произлази из примене члана 16. став 4. подстав 1. Уговора о Европској унији или члана 238. став 2. Уговора о функционисању Европске уније, искажу своје противљење да Савет донесе акт квалификованом већином, Савет расправља о том питању.

Члан 2.

Савет, током тих расправа, чини све што је у његовој моћи да, у разумном року и не доводећи у питање обавезне рокове утврђене правом Уније, пронађе задовољавајуће решење проблема које су изнели чланови Савета из члана 1.

Члан 3.

У ту сврху председник Савета, уз помоћ Комисије и у складу са пословником Савета, преузима сваку иницијативу која је неопходна да се омогући шира основа за постизање договора у Савету. Чланови Савета помажу председнику.

Одељак 2.

Одредбе које се примењују од 1. априла 2017. године

Члан 4.

Од 1. априла 2017. године, ако чланови Савета, који представљају:

- а) најмање 55% становништва или
- б) најмање 55% држава чланица

неопходних да се успостави блокирајућа мањина која произлази из примене члана 16. став 4. подстав 1. Уговора о Европској унији или члана 238. став 2. Уговора о функционисању Европске уније, искажу своје противљење да Савет донесе акт квалификованом већином, Савет расправља о том питању.

Члан 5.

Савет, током тих расправа, чини све што је у његовој моћи да, у разумном року и не доводећи у питање обавезне рокове утврђене правом Уније, пронађе задовољавајуће решење проблема које су изнели чланови Савета из члана 4.

Члан 6.

У ту сврху председник Савета, уз помоћ Комисије и у складу са пословником Савета, преузима сваку иницијативу која је неопходна да се омогући шири основа за постизање договора у Савету. Чланови Савета помажу председнику.

Одељак 3. Ступање на снагу

Члан 7.

Ова одлука ступа на снагу на дан ступања на снагу Уговора из Лисабона.

8. Декларација о практичним мерама које треба предузети након ступања на снагу Уговора из Лисабона у погледу председавања Европском савету и Савету за спољне послове

У случају да Уговор из Лисабона ступи на снагу након 1. јануара 2009. године, Конференција тражи да надлежни органи државе чланице која у том шестомесечном периоду председава Савету, с једне стране, и лице које је изабрано за председника Европског савета и лице које је именовано за високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику, с друге стране, предузму неопходне посебне мере, уз консултовање са наредним председништвом са шестомесечним мандатом, како би се обезбедила ефикасна примопредаја материјалних и организационих аспеката председавања Европском савету и Савету за спољне послове.

9. Декларација о члану 16. став 9. Уговора о Европској унији о одлуци Европског савета о председавању Савету

Конференција изјављује да Савет треба да почне да припрема одлуку којом се утврђују поступци за спровођење одлуке о председавању Савету одмах након потписивања Уговора из Лисабона, као и да треба да дâ политичку сагласност у року од шест месеци. Нацрт одлуке Европског савета, која ће бити донета на дан ступања на снагу наведеног уговора, наводи се у даљем тексту:

Нацрт одлуке Европског савета о председавању Савету

Члан 1.

1. С изузетком састава Савета за спољне послове, Савету у периоду од 18 месеци председавају унапред образоване групе састављене од трију држава чланица. Групе се састављају на основу равномерне ротације међу државама чланицама, при чему се узимају у обзир њихова разноликост и географска равнотежа у Унији.

2. Сваки члан групе наизменично председава свим саставима Савета током шестомесечног периода, с изузетком састава Савета за спољне послове. Остали чланови групе помажу председавајућем у свим његовим задужењима на основу заједничког програма. Чланови групе могу се међусобно договорити о алтернативним модалитетима.

Члан 2.

Одбору сталних представника влада држава чланица председава представник државе чланице која председава Савету за опште послове.

Политичко-безбедносном одбору председава представник високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику.

Председавање припремним телима различитих састава Савета, с изузетком Савета за спољне послове, припада члану групе који председава одговарајућем саставу, осим ако се не одлучи другачије у складу са чланом 4.

Члан 3.

Савет за опште послове обезбеђује кохерентност и континуитет у раду различитих састава Савета у оквиру вишегодишњих програма, у сарадњи са Комисијом. Државе чланице које председавају Савету предузимају све мере неопходне за организацију и несметан рада Савета, уз помоћ Генералног секретаријата Савета.

Члан 4.

Савет доноси одлуку којом се утврђују мере за спровођење ове одлуке.

10. Декларација о члану 17. Уговора о Европској унији

Конференција сматра да када у Комисији више не буде држављана свих држава чланица, Комисија треба да посвети нарочиту пажњу потреби да се обезбеди пуна транспарентност у односима са свим државама чланицама. Сходно томе, Комисија треба да одржава блиску везу са свим државама чланицама, без обзира на то да ли је њихов држављанин члан Комисије, и у том контексту треба да посвети посебну пажњу потреби за разменом информација и за консултацијама са свим државама чланицама.

Конференција такође сматра да Комисија треба да предузме све неопходне мере како би обезбедила да се у потпуности у обзир узму политичке, друштвене и економске прилике у свим државама чланицама, укључујући и оне које немају свог држављанина међу члановима Комисије. Те мере треба да обезбеде и да се у одговарајућим организационим решењима узме у обзир и позиција тих држава чланица.

11. Декларација о члану 17. ст. 6. и 7. Уговора о Европској унији

Конференција сматра да су, у складу са одредбама Уговора, Европски парламент и Европски савет заједно одговорни за несметано одвијање поступка за избор председника Европске комисије. Пре одлуке Европског савета, представници Европског парламента и Европског савета ће стога обавити неопходне консултације у оквиру који се сматра најприкладнијим. Консултације ће се усредсредити на профиле кандидата за председника Комисије, при чему се узимају у обзир избори за Европски парламент, у складу са чланом 17. став 7. подстав 1. Модалитете тих консултација могу благовремено споразумно утврдити Европски парламент и Европски савет.

12. Декларација о члану 18. Уговора о Европској унији

1. Конференција изјављује да ће се успоставити одговарајући контакти са Европским парламентом током припремног рада који претходи именовању високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику, које треба да буде извршено на дан ступања на снагу Уговора из Лисабона у складу са чланом 18. Уговора о Европској унији и чланом 5. Протокола о прелазним одредбама, а чији ће мандат трајати од тог дана до окончања мандата Комисије која је на дужности тај дан.

2. Осим тога, Конференција подсећа да ће високи представник Уније за спољне послове и безбедносну политику, чији ће мандат почети у новембру 2009. године, у исто време када и мандат наредне Комисије и имаће исто трајање, бити именован у складу са одредбама чл. 17. и 18. Уговора о Европској унији.

13. Декларација о заједничкој спољној и безбедносној политици

Конференција наглашава да одредбе Уговора о Европској унији које се односе на заједничку спољну и безбедносну политику, укључујући и установљивање функције високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику и успостављање Службе за спољно деловање, не утичу на постојеће одговорности држава чланица приликом формулисања и вођења њихове спољне политике, као ни на њихово национално представљање у трећим земљама и међународним организацијама.

Конференција такође подсећа на то да одредбе којима се уређује заједничка безбедносна и одбрамбена политика не доводе у питање посебан карактер безбедносне и одбрамбене политике држава чланица.

Она наглашава да ће Европску унију и њене државе чланице и даље обавезивати одредбе Повеље Уједињених нација, а нарочито примарна одговорност Савета безбедности и његових чланова у погледу одржавања међународног мира и безбедности.

14. Декларација о заједничкој спољној и безбедносној политици

Поред посебних правила и поступака из члана 24. став 1. Уговора о Европској унији, Конференција наглашава да одредбе које се односе на заједничку спољну и безбедносну политику, укључујући одредбе које се односе на високог представника Уније за спољне послове и безбедносну политику и Службу за спољно деловање, неће утицати на постојећи правни основ, одговорности и овлашћења сваке државе чланице у вези са формулисањем и вођењем њене спољне политике, њеном дипломатском службом, односима са трећим земљама и учешћем у међународним организацијама, укључујући чланство државе чланице у Савету безбедности Уједињених нација.

Конференција такође прима к знању да се одредбама које се односе на заједничку спољну и безбедносну политику не дају нова овлашћења Комисији да иницира доношење одлука нити се повећава улога Европског парламента.

Конференција такође подсећа на то да одредбе којима се уређује заједничка безбедносна и одбрамбена политика не доводе у питање посебан карактер безбедносне и одбрамбене политике држава чланица.

15. Декларација о члану 27. Уговора о Европској унији

Конференција изјављује да, одмах након потписивања Уговора из Лисабона, генерални секретар Савета, високи представник за заједничку спољну и безбедносну политику, Комисија и државе чланице треба да започну припремни рад за успостављање Европске службе за спољно деловање.

16. Декларација о члану 55. став 2. Уговора о Европској унији

Конференција сматра да могућност превођења Уговорâ на језике наведене у члану 55. став 2. доприноси испуњавању циља да се поштују богата културна и језичка разноликост Уније, како је утврђено у члану 3. став 3. подстав 4. У том контексту, Конференција потврђује приврженост Уније културној разноликости Европе и посебну пажњу коју ће и даље посвећивати тим и другим језицима.

Конференција препоручује да оне државе чланице које желе да искористе могућност из члана 55. став 2. обавесте Савет, у року од шест месеци од дана потписивања Уговора из Лисабона, о језику или језицима на које ће Уговори бити преведени.

17. Декларација о супрематији

Конференција подсећа на то да, у складу са устаљеном судском праксом Суда правде Европске уније, Уговори и право које је Унија усвојила на основу Уговора имају супрематију над правом држава чланица, под условима утврђеним у поменутој судској пракси.

Конференција је такође одлучила да се уз овај завршни акт као анекс приложи Мишљење Правне службе Савета о супрематији права ЕЗ како је утврђено у документу 11197/07 (JUR 260):

*„Мишљење Правне службе Савета
од 22. јуна 2007. године*

Према судској пракси Суда правде, супрематија права ЕЗ је основно начело права Заједнице. Према мишљењу Суда, ово начело је својствено посебној природи Европске заједнице. У време када је донета прва пресуда ове установљене судске праксе (Costa против ENEL, предмет бр. 6/641, од 15. јула 1964. године ⁽¹⁾) у уговору се није спомињала супрематија. Тако је и данас. Чињеница да начело супрематије неће бити унето у будући уговор ни на који начин не мења постојање начела и постојећу судску праксу Суда правде.”

18. Декларација о разграничењу надлежности

Конференција наглашава да, у складу са системом поделе надлежности између Уније и држава чланица како је предвиђено у Уговору о Европској унији и Уговору о функционисању Европске уније, надлежности које Уговорима нису поверене Унији задржавају државе чланице.

Када се Уговорима повери надлежност Унији коју она дели са државама чланицама у одређеној области, државе чланице врше своју надлежност у мери у којој је Унија не врши или одлучи да престане да је врши. До потоње ситуације долази када одговарајући органи ЕУ одлуче да ставе ван снаге неки законодавни акт, нарочито како би боље обезбедили трајно поштовање начела супсидијарности и пропорционалности. Савет може, на иницијативу једног или више својих чланова (представника држава чланица) и у складу са чланом 241. Уговора о функционисању Европске уније, затражити од Комисије да поднесе предлоге за стављање ван снаге законодавног акта. Конференција поздравља декларацију Комисије којом ће она нарочиту пажњу посветити тим захтевима.

Исто тако, представници влада држава чланица, окупљени на Међувладиној конференцији, у складу са редовним поступком ревизије предвиђеним у члану 48. ст. 2–5. Уговора о Европској унији, могу одлучити да измене Уговоре на којима се заснива Унија, укључујући и то да прошире или сузе надлежности које су тим Уговорима поверене Унији.

⁽¹⁾ „Према томе (...) право које произлази из уговора, као независног извора права, због његове посебне и јединствене природе, не може се доводити у питање домаћим правним одредбама, без обзира на то како су уобличене, а да не буде лишено свог карактера права Заједнице и да се у питање не доведе правни основ саме Заједнице.”

19. Декларација о члану 8. Уговора о функционисању Европске уније

Конференција је сагласна да ће, у оквиру општих настојања да отклони неједнакост жена и мушкараца, Унија у различитим политикама настојати да се бори против свих облика насиља у породици. Државе чланице треба да предузму све неопходне мере како би спречиле и казнили ова кривична дела и како би подржале и заштитиле жртве.

20. Декларација о члану 16. Уговора о функционисању Европске уније

Конференција изјављује да се, кад год правила о заштити података о личности која се усвајају на основу члана 16. могу имати непосредне последице по националну безбедност, мора посветити дужна пажња специфичним карактеристикама тог питања. Она подсећа да законодавство које се тренутно примењује (видети посебно Директиву 95/46/ЕЗ) садржи посебна одступања у том погледу.

21. Декларација о заштити података о личности у области правосудне сарадње у кривичним стварима и полицијске сарадње

Конференција потврђује да посебна правила о заштити података о личности и слободном кретању тих података у области правосудне сарадње у кривичним стварима и полицијске сарадње на основу члана 16. Уговора о функционисању Европске уније, могу бити неопходна због посебне природе тих области.

22. Декларација о чл. 48. и 79. Уговора о функционисању Европске уније

Конференција сматра да ће се, у случају да нацрт законодавног акта на основу члана 79. став 2. може утицати на важне аспекте система социјалне сигурности у држави чланице, укључујући област његове примене, трошкове или финансијску структуру, или да може утицати на финансијску равнотежу тог система како је утврђено у члану 48. став 2, интереси те државе чланице узети у обзир на одговарајући начин.

23. Декларација о члану 48. став 2. Уговора о функционисању Европске уније

Конференција подсећа на то да у том случају, у складу са чланом 15. став 4. Уговора о Европској унији, Европски савет одлучује консензусом.

24. Декларација о правном субјективитету Европске уније

Конференција потврђује да чињеница да Европска унија има својство правног лица неће ни на који начин овластити Унију да обавља законодавне функције или делује изван надлежности које су јој државе чланице повериле Уговорима.

25. Декларација о чл. 75. и 215. Уговора о функционисању Европске уније

Конференција подсећа на то да поштовање основних права и слобода нарочито подразумева то да се одговарајућа пажња посвећује заштити и поштовању процесних права физичких лица или субјеката. У ту сврху и да би се гарантовало свеобухватно судско преиспитивање одлука којима се физичко лице или субјект подвргава рестриктивним мерама, такве одлуке се морају заснивати на јасним и недвосмисленим критеријумима. Ти критеријуми треба да буду прилагођени особеностима сваке рестриктивне мере.

26. Декларација о неучествовању државе чланице у мери заснованој на Делу трећем Наслов V Уговора о функционисању Европске уније

Конференција изјављује да ће, ако се држава чланица определи да не учествује у мери заснованој на Делу трећем Наслов V Уговора о функционисању Европске уније, Савет одржати свеобухватну расправу о могућим последицама и ефектима неучествовања те државе чланице у мери.

Поред тога, свака држава чланица може затражити од Комисије да испита ситуацију на основу члана 116. Уговора о функционисању Европске уније.

Претходни ставови не доводе у питање право државе чланице да упути предмет Европском савету.

27. Декларација о члану 85. став 1. подстав 2. Уговора о функционисању Европске уније

Конференција сматра да уредбе из члана 85. став 1. подстав 2. Уговора о функционисању Европске уније треба да узму у обзир национална правила и праксу у вези са покретањем кривичних истрага.

28. Декларација о члану 98. Уговора о функционисању Европске уније

Конференција прима к знању да се одредбе члана 98. примењују у складу са постојећом праксом. Речи „те мере [су] потребне да би се надоместила економска штета проузрокована поделом Немачке у привреди одређених подручја Савезне Републике на која је та подела утицала” тумаче се у складу са постојећом судском праксом Суда правде Европске уније.

29. Декларација о члану 107. став 2. тачка в) Уговора о функционисању Европске уније

Конференција прима к знању да се члан 107. став 2. тачка в) тумачи у складу са постојећом судском праксом Суда правде Европске уније у погледу могућности примене тих одредаба на помоћ која се додељује појединим подручјима Савезне Републике Немачке на које је утицала ранија подела Немачке.

30. Декларација о члану 126. Уговора о функционисању Европске уније

У погледу члана 126, Конференција потврђује да су повећање потенцијала за раст и обезбеђење стабилног стања буџета два стуба економске и фискалне политике Уније и држава чланица. Пакт за стабилност и раст је важно средство за остваривање ових циљева.

Конференција поново потврђује своју посвећеност одредбама о Пакту за стабилности и раст као оквиру за координацију буџетских политика држава чланица.

Конференција потврђује да је систем заснован на правилима најбоља гаранција за испуњавање обавеза, као и за једнак третман свих држава чланица.

У овом оквиру, Конференција такође поново потврђује своју посвећеност циљевима из Лисабонске стратегије: отварању нових радних места, структурним реформама и социјалној кохезији.

Унија настоји да постигне уравнотежен привредни раст и стабилност цена. Стога је потребно економском и буџетском политиком успоставити праве приоритете на путу ка економским реформама, иновацијама, конкуренцији и јачању приватних инвестиција и потрошње у фазама слабог привредног раста. Ово треба да се одрази на смер у ком се буџетске одлуке доносе на националном нивоу и на нивоу Уније, нарочито реструктурирањем јавних прихода и расхода при чему се поштује буџетска дисциплина у складу са Уговорима и Пактом за стабилност и раст.

Буџетски и економски изазови са којима се суочавају државе чланице наглашавају значај здраве буџетске политике током привредног циклуса.

Конференција је сагласна да државе чланице треба активно да користе периоде економског опоравка како би консолидовале јавне финансије и побољшале своје стање буџета. Циљ је постепено остваривање буџетског суфицита током периода привредног раста, чиме се ствара неопходан простор за прилагођавање привредном паду и доприноси дугорочној одрживости јавних финансија.

Државе чланице очекују могуће предлоге Комисије, као и даље доприносе држава чланица у погледу јачања и појашњења спровођења Пакта за стабилност и раст. Државе чланице ће предузети све неопходне мере како би повећале потенцијал за раст својих привреда. Боља координација економске политике може помоћи остварење тог циља. Ова декларација не прејудуцира будућу расправу о Пакту за стабилност и раст.

31. Декларација о члану 156. Уговора о функционисању Европске уније

Конференција потврђује да политике описане у члану 156. суштински спадају у надлежност држава чланица. Подстицајне и координационе мере које треба предузети на нивоу Уније у складу са овим чланом, комплементарне су природе. Њихова сврха је јачање сарадње међу државама чланицама, а не хармонизација националних система. То не утиче на гаранције и праксу који постоје у свакој држави чланици у погледу одговорности социјалних партнера.

Ова декларација не доводи у питање одредбе Уговорâ којима се надлежност поверава Унији, укључујући и област социјалних питања.

32. Декларација о члану 168. став 4. тачка в) Уговора о функционисању Европске уније

Конференција изјављује да мере које треба усвојити у складу са чланом 168. став 4. тачка в) морају одговорити на заједничка питања безбедности и бити усмерене на успостављање високих стандарда квалитета и безбедности ако би у супротном национални стандарди који утичу на унутрашње тржиште спречили постизање високог нивоа заштите здравља људи.

33. Декларација о члану 174. Уговора о функционисању Европске уније

Конференција сматра да упућивање на острвске регионе у члану 174. може да обухвати острвске државе у целини, под условом да су испуњени неопходни критеријуми.

34. Декларација о члану 179. Уговора о функционисању Европске уније

Конференција је сагласна да ће деловање Уније у области истраживања и технолошког развоја на одговарајући начин уважити основна усмерења и изборе у политици држава чланица у области истраживања.

35. Декларација о члану 194. Уговора о функционисању Европске уније

Конференција је уверена да члан 194. не утиче на право држава чланица да предузимају неопходне мере како би обезбедиле снабдевање енергијом под условима предвиђеним у члану 347.

36. Декларација о члану 218. Уговора о функционисању Европске уније о преговорима и закључивању међународних споразума од стране држава чланица у вези са простором слободе, безбедности и правде

Конференција потврђује да државе чланице могу преговарати и закључивати споразуме са трећим земљама или међународним организацијама у областима на које се односи Део трећи Наслов V поглавља 3, 4. и 5. уколико су ти споразуми у складу са правом Уније.

37. Декларација о члану 222. Уговора о функционисању Европске уније

Без довођења у питање мера које је Унија усвојила како би испунила своју обавезу солидарности према држави чланици која је погођена терористичким нападом односно природном катастрофом или катастрофом проузрокованом људским фактором, ниједна одредба члана 222. не утиче на право друге државе чланице да изабере најприкладнија средства да испуни своју обавезу солидарности према тој држави чланици.

38. Декларација о члану 252. Уговора о функционисању Европске уније у вези са бројем општих правозаступника у Суду правде

Конференција изјављује да ће се, ако у складу са чланом 252. став 1. Уговора о функционисању Европске уније, Суд правде захтева да се број општих правозаступника повећа за три (једанаест уместо осам), Савет једногласно сагласити са тим повећањем.

У том случају, Конференција је сагласна да ће Пољска, као што је већ случај са Немачком, Француском, Италијом, Шпанијом и Уједињеним Краљевством, имати сталног општег правозаступника и да више неће учествовати у систему ротације, при чему ће постојећи систем ротације, уместо три, подразумевати ротацију пет општих правозаступника.

39. Декларација о члану 290. Уговора о функционисању Европске уније

Конференција прима к знању намеру Комисије да настави да се консултује са стручњацима које су именовале државе чланице приликом припреме нацрта делегираних аката у области финансијских услуга, у складу са својом устаљеном праксом.

40. Декларација о члану 329. Уговора о функционисању Европске уније

Конференција изјављује да државе чланице могу, приликом подношења захтева за успостављање унапређене сарадње, навести да ли намеравају да већ у тој фази користе члан 333. који предвиђа могућност гласања квалификованом већином или да примене редован законодавни поступак.

41. Декларација о члану 352. Уговора о функционисању Европске уније

Конференција изјављује да се упућивање на циљеве Уније у члану 352. став 1. Уговора о функционисању Европске уније односи на циљеве утврђене у члану 3. ст. 2. и 3. Уговора о Европској унији и циљеве из члана 3. став 5. наведеног уговора у погледу спољног деловања на основу Дела петог Уговора о функционисању Европске уније. Стога је искључена могућност да једина сврха деловања на основу члана 352. Уговора о функционисању Европске уније буде остваривање циљева утврђених у члану 3. став 1. Уговора о Европској унији. С тим у вези, Конференција прима к знању да се, у складу са чланом 31. став 1. Уговора о Европској унији, законодавни акти не могу доносити у области заједничке спољне и безбедносне политике.

42. Декларација о члану 352. Уговора о функционисању Европске уније

Конференција наглашава да, у складу са устаљеном судском праксом Суда правде Европске уније, члан 352. Уговора о функционисању Европске уније, који је саставни део институционалног система заснованог на начелу поверених овлашћења, не може представљати основ за проширење обима овлашћења Уније ван општег оквира који је успостављен одредбама Уговорâ у целини и, нарочито, одредбама којима се утврђују задаци и активности Уније. У сваком случају, овај члан не може се користити као основ за усвајање одредаба чије би дејство у суштини представљало измену Уговорâ мимо поступка који је уговорима предвиђен у ту сврху.

43. Декларација о члану 355. став 6. Уговора о функционисању Европске уније

Високе стране уговорнице су сагласне да ће Европски савет, у складу са чланом 355. став 6, донети одлуку којом ће се изменити статус Мајота у односу на Унију како би од ове територије начинио најудаљенији регион у смислу члана 355. став 1. и члана 349, онда када француске власти обавесте Европски савет и Комисију да тренутни развој у погледу унутрашњег статуса острва то омогућава.

Б. ДЕКЛАРАЦИЈЕ О ПРОТОКОЛИМА ПРИЛОЖЕНИМ УЗ УГОВОРЕ

44. Декларација о члану 5. Протокола о шенгенским правним тековинама интегрисаним у оквир Европске уније

Конференција прима к знању да, ако је држава чланица на основу члана 5. став 2. Протокола о шенгенским правним тековинама интегрисаним у оквир Европске уније упутила обавештење да не жели да учествује у предлогу или иницијативи, то обавештење може повући у било ком тренутку пре усвајања мере засноване на шенгенским правним тековинама.

45. Декларација о члану 5. став 2. Протокола о шенгенским правним тековинама интегрисаним у оквир Европске уније

Конференција изјављује да ће, кад год Уједињено Краљевство или Ирска обавесте Савет о својој намери да не учествују у мери заснованој на делу шенгенских правних тековина у којем учествују, Савет одржати свеобухватну расправу о могућим последицама неучествовања те државе чланице у тој мери. Расправа у Савету треба да се води с обзиром на наводе које је Комисија дала у вези са односом између предлога и шенгенских правних тековина.

46. Декларација о члану 5. став 3. Протокола о шенгенским правним тековинама интегрисаним у оквир Европске уније

Конференција подсећа на то да, ако Савет не донесе одлуку након прве суштинске расправе о том питању, Комисија може поднети измењен предлог на даље суштинско поновно испитивање од стране Савета у року од четири месеца.

47. Декларација о члану 5. ст. 3, 4. и 5. Протокола о шенгенским правним тековинама интегрисаним у оквир Европске уније

Конференција прима к знању да је условима који се утврђују у одлуци из члана 5. ст. 3, 4. или 5. Протокола о шенгенским правним тековинама интегрисаним у оквир Европске уније, могуће одредити да дата држава чланица сноси, ако их има, директне финансијске последице које неизоставно и неизбежно настају као резултат престанка њеног учешћа у неким или свим правним тековинама из било које одлуке коју је Савет донео у складу са чланом 4. наведеног протокола.

48. Декларација о Протоколу о позицији Данске

Конференција, у погледу правних аката које доноси Савет, сам или заједно са Европским парламентом, а који садрже одредбе које се примењују на Данску, као и одредбе које се не примењују на Данску будући да се заснивају на правном основу на који се примењује Део I Протокола о позицији Данске, прима к знању

да Данска изјављује да неће користити своје право гласа како би спречила усвајање одредаба које се не примењују на Данску.

Осим тога, Конференција прима к знању да, на основу Декларације Конференције о члану 222, Данска изјављује да ће у деловању или правним актима на основу члана 222. учествовати у складу са деловима I и II Протокола о позицији Данске.

49. Декларација о Италији

Конференција прима к знању да је у Протоколу о Италији, који је 1957. године приложен уз Уговор о оснивању Европске економске заједнице и измењен након усвајања Уговора о Европској унији, било наведено следеће:

„ВИСОКЕ СТРАНЕ УГОВОРНИЦЕ,

У ЖЕЉИ да реше одређене посебне проблеме који се односе на Италију,

СПОРАЗУМЕЛЕ СУ СЕ О следећим одредбама, које се прилажу уз овај уговор:

ДРЖАВЕ ЧЛАНИЦЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

ПРИМАЈУ К ЗНАЊУ чињеницу да италијанска влада спроводи десетогодишњи програм привредног развоја чија је намена да исправи неравнотежу у структури италијанске привреде, нарочито обезбеђивањем инфраструктуре за мање развијене области јужне Италије и на италијанским острвима, као и отварањем нових радних места да би се отклонила незапосленост;

ПОДСЕЋА на то да су начела и циљеве овог програма италијанске владе размотриле и одобриле организације за међународну сарадњу чији су чланови државе чланице;

УВИЂА да је у њиховом заједничком интересу да се циљеви италијанског програма остваре;

САГЛАСНЕ СУ да, како би олакшале италијанској влади да изврши овај задатак, препоруче органима Заједнице да примене све методе и поступке који су предвиђени у овом уговору и, нарочито, да на одговарајући начин искористе средства Европске инвестиционе банке и Европског социјалног фонда;

СМАТРАЈУ да органи Заједнице треба да, приликом примене овог уговора, узму у обзир напоре које италијанска привреда треба да поднесе у предстојећим годинама, као и о томе да је пожељно да се избегну опасне напетости, нарочито у платном билансу или у нивоу запослености, што би могло угрозити примену овог уговора у Италији;

УВИЂАЈУ да ће, у случају примене чл. 109ж и 109з, бити неопходно старати се о томе да мере које се захтевају од италијанске владе не доведу у питање реализацију њеног програма привредног развоја и подизања животног стандарда становништва.”

50. Декларација о члану 10. Протокола о прелазним одредбама

Конференција позива Европски парламент, Савет и Комисију да, у оквиру својих овлашћења, настоје да донесу, у одговарајућим случајевима и уколико је то могуће у петогодишњем периоду из члана 10. став 3. Протокола о прелазним одредбама, правне акте којима се мењају или замењују акти из члана 10. став 1. тог протокола.

В. ДЕКЛАРАЦИЈЕ ДРЖАВА ЧЛАНИЦА

51. Декларација Краљевине Белгије о националним парламентима

Белгија жели да разјасни да, у складу са њеним уставним правом, не само Представнички дом и Сенат Савезног парламента већ и парламентарне скупштине заједница и региона поступају, у погледу надлежности које врши Унија, као саставни делови националног парламентарног система или домова националног парламента.

52. Декларација Краљевине Белгије, Републике Бугарске, Савезне Републике Немачке, Републике Грчке, Краљевине Шпаније, Републике Италије, Републике Кипар, Републике Литваније, Великог Војводства Луксембург, Републике Мађарске, Републике Малте, Републике Аустрије, Републике Португал, Румуније, Републике Словеније и Републике Словачке о симболима Европске уније

Белгија, Бугарска, Немачка, Грчка, Шпанија, Италија, Кипар, Литванија, Луксембург, Мађарска, Малта, Аустрија, Португал, Румунија, Словенија и Република Словачка изјављују да ће застава са кругом од 12 златних звезда на плавој позадини, химна заснована на „Оди радости” из Девете симфоније Лудвига ван Бетовена, мото „Уједињена у разноликости”, евро као валута Европске уније и Дан Европе 9. маја за њих и даље представљати симболе којима се изражава осећај заједништва људи у Европској унији и њихова приврженост њој.

53. Декларација Републике Чешке о Повељи Европске уније о основним правима

1. Република Чешка подсећа на то да су одредбе Повеље Европске уније о основним правима упућене органима и телима Европске уније уз уважавање начела супсидијарности и поделе надлежности између Европске уније и њених држава чланица, како је поново потврђено у Декларацији (број 18) о разграничењу надлежности. Република Чешка наглашава да су њене одредбе упућене државама чланицама само када оне спроводе право Уније, а не када усвајају и спроводе национално право независно од права Уније.

2. Република Чешка такође наглашава да се Повељом не проширује област примене права Уније нити се успостављају нова овлашћења Уније. Повељом се не сужава област примене националног права нити се ограничавају постојећа овлашћења националних органа у овој области.

3. Република Чешка наглашава да, уколико су Повељом призната основна права и начела која произлазе из уставних традиција заједничких државама чланицама, та права и начела треба тумачити у сагласности са тим традицијама.

4. Република Чешка даље наглашава да се ниједна одредба Повеље не може тумачити као одредба која ограничава или негативно утиче на људска права и основне слободе који су признати, у области њихове примене, правом Уније и међународним споразумима чије су уговорне стране Унија или све државе чланице, укључујући и Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, као и уставима држава чланица.

54. Декларација Савезне Републике Немачке, Ирске, Републике Мађарске, Републике Аустрије и Краљевине Шведске

Немачка, Ирска, Мађарска, Аустрија и Шведска примају к знању да кључне одредбе Уговора о оснивању Европске заједнице за атомску енергију нису битно измењене од његовог ступања на снагу и да их је потребно ажурирати. Оне стога подржавају идеју о Конференцији представника влада држава чланица, коју треба што пре сазвати.

55. Декларација Краљевине Шпаније и Уједињеног Краљевства Велике Британије и Северне Ирске

Уговори се примењују на Гибралтар, као европску територију за чије је спољне односе одговорна држава чланица. То не подразумева измене у позицији датих држава чланица.

56. Декларација Ирске о члану 3. Протокола о позицији Уједињеног Краљевства и Ирске у погледу простора слободе, безбедности и правде

Ирска потврђује своју посвећеност Унији као простору слободе, безбедности и правде, поштујући основна права и различите правне системе и традиције држава чланица у којима се грађанима пружа висок ниво безбедности.

Сходно томе, Ирска изражава своју чврсту намеру да оствари своје право, на основу члана 3. Протокола о позицији Уједињеног Краљевства и Ирске у погледу простора слободе, безбедности и правде, да у највећој могућој мери учествује у усвајању мера у складу са Делом трећим Наслов V Уговора о функционисању Европске уније.

Ирска ће нарочито учествовати, у највећој могућој мери, у мерама у области полицијске сарадње.

Осим тога, Ирска подсећа на то да, у складу са чланом 8. Протокола, она може писмено обавестити Савет да више не жели да за њу важе услови из Протокола. Ирска намерава да преиспита функционисање тих решења у року од три године од дана ступања на снагу Уговора из Лисабона.

57. Декларација Републике Италије о саставу Европског парламента

Италија прима к знању да, у складу са чл. 10. и 14. Уговора о Европској унији, Европски парламент треба да буде састављен од представника грађана Уније; такво представљање треба да буде пропорционално опадајуће.

Италија исто тако прима к знању да је, на основу члана 9. Уговора о Европској унији и члана 20. Уговора о функционисању Европске уније, сваки држављанин државе чланице грађанин Уније.

Италија стога сматра да, не доводећи у питање одлуку о мандатном периоду 2009–2014. године, свака одлука коју донесе Европски савет, на иницијативу и уз сагласност Европског парламента, а којом се утврђује састав Европског парламента, мора поштовати начела утврђена у члану 14. подстав 1.

58. Декларација Републике Летоније, Републике Мађарске и Републике Малте о писању назива јединствене валуте у Уговорима

Не доводећи у питање једнообразно писање назива јединствене валуте Европске уније у Уговорима, на новчаницама и кованицама, Летонија, Мађарска и Малта изјављују да писање назива јединствене валуте, укључујући његове изведенице које се користе у летонском, мађарском и малтешком тексту Уговорâ, нема утицај на постојећа правила летонског, мађарског и малтешког језика.

59. Декларација Краљевине Норвешке о члану 312. Уговора о функционисању Европске уније

Краљевина Холандија ће се сагласити са одлуком из члана 312. став 2. подстав 2. Уговора о функционисању Европске уније након што ревизија одлуке из члана 311. став 3. тог уговора обезбеди за Холандију задовољавајуће решење у погледу њене прекомерно негативне позиције нето плаћања према буџету Уније.

60. Декларација Краљевине Холандије о члану 355. Уговора о функционисању Европске уније

Краљевина Холандија изјављује да ће иницијатива за одлуку из члана 355. став 6. чији је циљ измена статуса Холандских Антила и/или Арубе у односу на Унију, бити поднета само на основу одлуке донете у складу са Повељом за Краљевину Холандију.

61. Декларација Републике Пољске о Повељи Европске уније о основним правима

Повеља ни на којим начин не утиче на право држава чланица да делује као законодавац у области јавног морала, породичног права и заштите људског достојанства, као и поштовања физичког и моралног интегритета људи.

**62. Декларација Републике Пољске о Протоколу о примени Повеље
Европске уније о основним правима на Пољску и Уједињено Краљевство**

Пољска изјављује да, имајући у виду традицију социјалног покрета „Солидарност” и његов значајан допринос борби за социјална права и права радника, у потпуности поштује социјална права и права радника установљена правом Европске уније, а нарочито она поново потврђена у Наслову IV Повеље Европске уније о основним правима.

**63. Декларација Уједињеног Краљевства Велике Британије и Северне Ирске
о дефиницији термина „држављани”**

У погледу Уговора и Уговора о оснивању Европске заједнице за атомску енергију, као и аката који произлазе из тих уговора или остају на снази на основу тих уговора, Уједињено Краљевство потврђује своју декларацију од 31. децембра 1982. године о дефиницији термина „држављани”, с тим изузетком да упућивање на „грађане Британских зависних територија” треба тумачити као упућивање на „грађане Британских прекоморских територија”.

**64. Декларација Уједињеног Краљевства Велике Британије и Северне Ирске
о праву гласа на изборима за Европски парламент**

Уједињено Краљевство прима к знању да сврха члана 14. Уговора о Европској унији и осталих одредаба уговора није измена основе за право гласа на изборима за Европски парламент.

**65. Декларација Уједињеног Краљевства Велике Британије и Северне Ирске
о члану 75. Уговора о функционисању Европске уније**

Уједињено Краљевство у потпуности подржава одлучно деловање у погледу усвајања финансијских санкција намењених превенцији и борби против тероризма и с њим повезаних активности. Уједињено Краљевство стога изјављује да намерава да оствари своје право на основу члана 3. Протокола о позицији Уједињеног Краљевства и Ирске у погледу простора слободе, безбедности и правде да учествује у усвајању свих предлога поднетих на основу члана 75. Уговора о функционисању Европске уније.

УПОРЕДНЕ ТАБЕЛЕ (*)

Уговор о Европској унији

Ранија нумерација у Уговору о Европској унији	Нова нумерација у Уговору о Европској унији
НАСЛОВ I – ЗАЈЕДНИЧКЕ ОДРЕДБЕ	НАСЛОВ I – ЗАЈЕДНИЧКЕ ОДРЕДБЕ
Члан 1.	Члан 1.
	Члан 2.
Члан 2.	Члан 3.
Члан 3. (стављен ван снаге) ⁽¹⁾	
	Члан 4.
	Члан 5. ⁽²⁾
Члан 4. (стављен ван снаге) ⁽³⁾	
Члан 5. (стављен ван снаге) ⁽⁴⁾	
Члан 6.	Члан 6.
Члан 7.	Члан 7.
	Члан 8.
НАСЛОВ II – ОДРЕДБЕ КОЈИМА СЕ МЕЊА УГОВОР О ОСНИВАЊУ ЕВРОПСКЕ ЕКОНОМСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ РАДИ ОСНИВАЊА ЕВРОПСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ	НАСЛОВ II – ОДРЕДБЕ О ДЕМОКРАТСКИМ НАЧЕЛИМА
Члан 8. (стављен ван снаге) ⁽⁵⁾	Члан 9.
	Члан 10. ⁽⁶⁾
	Члан 11.
	Члан 12.
НАСЛОВ III – ОДРЕДБЕ КОЈИМА СЕ МЕЊА УГОВОР О ОСНИВАЊУ ЕВРОПСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ ЗА УГАЉ И ЧЕЛИК	НАСЛОВ III – ОДРЕДБЕ О ОРГАНИМА
Члан 9. (стављен ван снаге) ⁽⁷⁾	Члан 13.
	Члан 14. ⁽⁸⁾

(*) Упоредне табеле из члана 5. Уговора из Лисабона. Изостављена је изворна средишња колона која је садржавала прелазну нумерацију коришћену у том уговору.

⁽¹⁾ Суштински замењен чланом 7. Уговора о функционисању Европске уније (УФЕУ) и чланом 13. став 1. и чланом 21. став 3. подстав 2. Уговора о Европској унији (УЕУ).

⁽²⁾ Замењује члан 5. Уговора о оснивању Европске заједнице (УЕЗ).

⁽³⁾ Суштински замењен чланом 15.

⁽⁴⁾ Суштински замењен чланом 13. став 2.

⁽⁵⁾ Чланом 8. УЕУ, који је био на снази до ступања на снагу Уговора из Лисабона (у даљем тексту: важећи УЕУ), измењен је УЕЗ. Те измене су унете у каснији Уговор, а члан 8. стављен је ван снаге. Његов број се користи за уметање нове одредбе.

⁽⁶⁾ Став 4. суштински замењује члан 191. подстав 1. УЕЗ.

⁽⁷⁾ Чланом 9. важећег УЕУ измењен је Уговор о оснивању Европске заједнице за угаљ и челик. Тај уговор је престао да важи 23. јула 2002. Члан 9. стављен је ван снаге, а његов број користи се за уметање друге одредбе.

⁽⁸⁾ – Ст. 1. и 2. суштински замењују члан 189. УЕЗ;
– ст. 1–3. суштински замењују члан 190. ст. 1–3. УЕЗ;
– став 1. суштински замењује члан 192. подстав 1. УЕЗ;

	Члан 15. ⁽⁹⁾
	Члан 16. ⁽¹⁰⁾
	Члан 17. ⁽¹¹⁾
	Члан 18.
	Члан 19. ⁽¹²⁾
НАСЛОВ IV – ОДРЕДБЕ КОЈИМА СЕ МЕЊА УГОВОР О ОСНИВАЊУ ЕВРОПСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ ЗА АТОМСКУ ЕНЕРГИЈУ	НАСЛОВ IV – ОДРЕДБЕ О УНАПРЕЂЕНОЈ САРАДЊИ
Члан 10. (стављен ван снаге) ⁽¹³⁾ Чл. 27а–27д (заменењен) Чл. 40–40б (заменењен) Чл. 43–45. (заменењен)	Члан 20. ⁽¹⁴⁾
НАСЛОВ V – ОДРЕДБЕ О ЗАЈЕДНИЧКОЈ СПОЉНОЈ И БЕЗБЕДНОСНОЈ ПОЛИТИЦИ	НАСЛОВ V – ОПШТЕ ОДРЕДБЕ О СПОЉНОМ ДЕЛОВАЊУ УНИЈЕ И ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ О ЗАЈЕДНИЧКОЈ СПОЉНОЈ И БЕЗБЕДНОСНОЈ ПОЛИТИЦИ
	Поглавље I – Опште одредбе о спољном деловању Уније
	Члан 21.
	Члан 22.
	Поглавље II – Посебне одредбе о заједничкој спољној и безбедносној политици
	Одељак 1. – Заједничке одредбе
	Члан 23.
Члан 11.	Члан 24.
Члан 12.	Члан 25.
Члан 13.	Члан 26.
	Члан 27.
Члан 14.	Члан 28.
Члан 15.	Члан 29.
Члан 22. (премештен)	Члан 30.
Члан 23. (премештен)	Члан 31.
Члан 16.	Члан 32.
Члан 17. (премештен)	Члан 42.

– став 4. суштински замењује члан 197. подстав 1. УЕЗ.

⁽⁹⁾ Суштински замењује члан 4.

⁽¹⁰⁾ – Став 1. суштински замењује члан 202. алинеје прву и другу УЕЗ;

– ст. 2. и 9. суштински замењују члан 203. УЕЗ;

– ст. 4. и 5. суштински замењују члан 205. ст. 2. и 4. УЕЗ.

⁽¹¹⁾ – Став 1. суштински замењује члан 211. УЕЗ;

– ст. 3. и 7. суштински замењују члан 214. УЕЗ.

– Став 6. суштински замењује члан 217. ст. 1, 3. и 4. УЕЗ.

⁽¹²⁾ – Суштински замењује члан 220 УЕЗ.

– Став 2. подстав 2. суштински замењује члан 221. подстав 1. УЕЗ.

⁽¹³⁾ Чланом 10. важећег УЕУ измењен је Уговор о оснивању Европске заједнице за атомску енергију. Те измене унете су у Уговор из Лисабона. Члан 10. стављен је ван снаге, а његов број се користи за уметање друге одредбе.

⁽¹⁴⁾ Такође замењује чл. 11. и 11а УЕЗ.

Члан 18.	Члан 33.
Члан 19.	Члан 34.
Члан 20.	Члан 35.
Члан 21.	Члан 36.
Члан 22. (премештен)	Члан 30.
Члан 23. (премештен)	Члан 31.
Члан 24.	Члан 37.
Члан 25.	Члан 38.
	Члан 39.
Члан 47. (премештен)	Члан 40.
Члан 26. (стављен ван снаге)	
Члан 27. (стављен ван снаге)	
Члан 27а (заменењен) ⁽¹⁵⁾	Члан 20.
Члан 27б (заменењен) ⁽¹⁵⁾	Члан 20.
Члан 27в (заменењен) ⁽¹⁵⁾	Члан 20.
Члан 27г (заменењен) ⁽¹⁵⁾	Члан 20.
Члан 27д (заменењен) ⁽¹⁵⁾	Члан 20.
Члан 28.	Члан 41.
	Одељак 2. –Одредбе о заједничкој безбедносној и одбрамбеној политици
Члан 17. (премештен)	Члан 42.
	Члан 43.
	Члан 44.
	Члан 45.
	Члан 46.
НАСЛОВ VI – ОДРЕДБЕ О ПОЛИЦИЈСКОЈ И ПРАВОСУДНОЈ САРАДЊИ У КРИВИЧНИМ СТВАРИМА (стављене ван снаге) ⁽¹⁶⁾	
Члан 29. (заменењен) ⁽¹⁷⁾	
Члан 30. (заменењен) ⁽¹⁸⁾	
Члан 31. (заменењен) ⁽¹⁹⁾	
Члан 32. (заменењен) ⁽²⁰⁾	
Члан 33. (заменењен) ⁽²¹⁾	
Члан 34. (стављен ван снаге)	
Члан 35. (стављен ван снаге)	
Члан 36. (стављен ван снаге) ⁽²²⁾	
Члан 37. (стављен ван снаге)	
Члан 38. (стављен ван снаге)	
Члан 39. (стављен ван снаге)	

⁽¹⁵⁾ Чл. 27а–27д важећег УЕУ о унапређеној сарадњи такође су замењени чл. 326–334. УФЕУ.

⁽¹⁶⁾ Одредбе Наслова VI важећег УЕУ о полицијској и правосудној сарадњи у кривичним стварима замењене су одредбама поглавља 1, 4. и 5. Наслова IV Дела трећег УФЕУ.

⁽¹⁷⁾ Замењен чланом 67. УФЕУ.

⁽¹⁸⁾ Замењен чл. 87. и 88. УФЕУ.

⁽¹⁹⁾ Замењен чл. 82, 83. и 85. УФЕУ.

⁽²⁰⁾ Замењен чланом 89. УФЕУ.

⁽²¹⁾ Замењен чланом 72. УФЕУ.

⁽²²⁾ Замењен чланом 71. УФЕУ.

Члан 40. (заменењен) ⁽²³⁾	Члан 20.
Члан 40А (заменењен) ⁽²³⁾	Члан 20.
Члан 40Б (заменењен) ⁽²³⁾	Члан 20.
Члан 41. (стављен ван снаге)	
Члан 42. (стављен ван снаге)	
НАСЛОВ VII – ОДРЕДБЕ О УНАПРЕЂЕНОЈ САРАДЊИ (заменењен) ⁽²⁴⁾	НАСЛОВ IV – ОДРЕДБЕ О УНАПРЕЂЕНОЈ САРАДЊИ
Члан 43. (заменењен) ⁽²⁴⁾	Члан 20.
Члан 43А. (заменењен) ⁽²⁴⁾	Члан 20.
Члан 43Б (заменењен) ⁽²⁴⁾	Члан 20.
Члан 44. (заменењен) ⁽²⁴⁾	Члан 20.
Члан 44. (заменењен) ⁽²⁴⁾	Члан 20.
Члан 45. (заменењен) ⁽²⁴⁾	Члан 20.
НАСЛОВ VIII – ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ	НАСЛОВ VI – ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ
Члан 46. (стављен ван снаге)	
	Члан 47.
Члан 47. (заменењен)	Члан 40.
Члан 48.	Члан 48.
Члан 49.	Члан 49.
	Члан 50.
	Члан 51.
	Члан 52.
Члан 50. (стављен ван снаге)	
Члан 51.	Члан 53.
Члан 52.	Члан 54.
Члан 53.	Члан 55.

Уговор о функционисању Европске уније

Ранија нумерација у Уговору о оснивању Европске заједнице	Нова нумерација у Уговору о функционисању Европске уније
ДЕО ПРВИ – НАЧЕЛА	ДЕО ПРВИ – НАЧЕЛА
Члан 1. (стављен ван снаге)	
	Члан 1.
Члан 2. (стављен ван снаге) ⁽²⁵⁾	
	Наслов I – Врсте и области надлежности Уније
	Члан 2.
	Члан 3.
	Члан 4.
	Члан 5.
	Члан 6.

⁽²³⁾ Чл. 40–40Б важећег УЕУ о унапређеној сарадњи такође су замењени чл. 326–334. УФЕУ.

⁽²⁴⁾ Чл. 43–45. и Наслов VII важећег УЕУ о унапређеној сарадњи такође су замењени чл. 326–334. УФЕУ.

⁽²⁵⁾ Суштински замењен чланом 3. УЕУ.

	Наслов II – Одредбе које имају општу примену
	Члан 7.
Члан 3. став 1. (стављен ван снаге) ⁽²⁶⁾	
Члан 3. став 2.	Члан 8.
Члан 4. (премештен)	Члан 119.
Члан 5. (заменењен) ⁽²⁷⁾	
	Члан 9.
	Члан 10.
Члан 6.	Члан 11.
Члан 153. став 2. (премештен)	Члан 12.
	Члан 13. ⁽²⁸⁾
Члан 7. (стављен ван снаге) ⁽²⁹⁾	
Члан 8. (стављен ван снаге) ⁽³⁰⁾	
Члан 9. (стављен ван снаге)	
Члан 10. (стављен ван снаге) ⁽³¹⁾	
Члан 11. (заменењен) ⁽³²⁾	Чл. 326–334.
Члан 11а (заменењен) ⁽³²⁾	Чл. 326–334.
Члан 12. (премештен)	Члан 18.
Члан 13. (премештен)	Члан 19.
Члан 14. (премештен)	Члан 26.
Члан 15. (премештен)	Члан 27.
Члан 16.	Члан 14.
Члан 255. (премештен)	Члан 15.
Члан 286. (премештен)	Члан 16.
	Члан 17.
ДЕО ДРУГИ – ГРАЂАНСТВО УНИЈЕ	ДЕО ДРУГИ – ЗАБРАНА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ И ГРАЂАНСТВО УНИЈЕ
Члан 12. (премештен)	Члан 18.
Члан 13. (премештен)	Члан 19.
Члан 17.	Члан 20.
Члан 18.	Члан 21.
Члан 19.	Члан 22.
Члан 20.	Члан 23.
Члан 21.	Члан 24.
Члан 22.	Члан 25.
ДЕО ТРЕЋИ – ПОЛИТИКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ	ДЕО ТРЕЋИ – ПОЛИТИКЕ И УНУТРАШЊЕ ДЕЛОВАЊЕ УНИЈЕ
	Наслов I – Унутрашње тржиште
Члан 14. (премештен)	Члан 26.
Члан 15. (премештен)	Члан 27.

⁽²⁶⁾ Суштински замењен чл. 3–6. УФЕУ.

⁽²⁷⁾ Суштински замењен чланом 5. УЕУ.

⁽²⁸⁾ Уметање нормативног дела Протокола о заштити и добробити животиња.

⁽²⁹⁾ Суштински замењен чланом 13. УЕУ.

⁽³⁰⁾ Суштински замењен чланом 13. УЕУ и чланом 282. став 1. УФЕУ.

⁽³¹⁾ Суштински замењен чланом 4. став 3. УЕУ.

⁽³²⁾ Такође замењен чланом 20. УЕУ.

Наслов I – Слободно кретање робе	Наслов I – Слободно кретање робе
Члан 23.	Члан 28.
Члан 24.	Члан 29.
Поглавље I – Царинска унија	Поглавље I – Царинска унија
Члан 25.	Члан 30.
Члан 26.	Члан 31.
Члан 27.	Члан 32.
Део трећи, Наслов X, Царинска сарадња (премештен)	Поглавље 2. – Царинска сарадња
Члан 135. (премештен)	Члан 33.
Поглавље 2. – Забрана квантитативних ограничења између држава чланица	Поглавље 3. – Забрана квантитативних ограничења између држава чланица
Члан 28.	Члан 34.
Члан 29.	Члан 35.
Члан 30.	Члан 36.
Члан 31.	Члан 37.
Наслов II – Пољопривреда	Наслов III – Пољопривреда и рибарство
Члан 32.	Члан 38.
Члан 33.	Члан 39.
Члан 34.	Члан 40.
Члан 35.	Члан 41.
Члан 36.	Члан 42.
Члан 37.	Члан 43.
Члан 38.	Члан 44.
Наслов III – Слободно кретање лица, услуга и капитала	Наслов IV – Слободно кретање лица, услуга и капитала
Поглавље I – Радници	Поглавље I – Радници
Члан 39.	Члан 45.
Члан 40.	Члан 46.
Члан 41.	Члан 47.
Члан 42.	Члан 48.
Поглавље 2. – Право пословног настањивања	Поглавље 2. – Право пословног настањивања
Члан 43.	Члан 49.
Члан 44.	Члан 50.
Члан 45.	Члан 51.
Члан 46.	Члан 52.
Члан 47.	Члан 53.
Члан 48.	Члан 54.
Члан 294. (премештен)	Члан 55.
Поглавље 3. – Услуге	Поглавље 3. – Услуге
Члан 49.	Члан 56.
Члан 50.	Члан 57.
Члан 51.	Члан 58.
Члан 52.	Члан 59.
Члан 53.	Члан 60.
Члан 54.	Члан 61.
Члан 55.	Члан 62.

Поглавље 4. – Капитал и плаћања	Поглавље 4. – Капитал и плаћања
Члан 56.	Члан 63.
Члан 57.	Члан 64.
Члан 58.	Члан 65.
Члан 59.	Члан 66.
Члан 60. (премештен)	Члан 75.
Наслов IV – Визе, азил, имиграција и остале политике које се односе на слободно кретање лица	Наслов V – Простор слободе, безбедности и правде
	Поглавље 1. – Опште одредбе
Члан 61.	Члан 67. ⁽³³⁾
	Члан 68.
	Члан 69.
	Члан 70.
	Члан 71. ⁽³⁴⁾
Члан 64. став 1. (заменењен)	Члан 72. ⁽³⁵⁾
	Члан 73.
Члан 66. (заменењен)	Члан 74.
Члан 60. (премештен)	Члан 75.
	Члан 76.
	Поглавље II – Политике у области граничне провере, азила и имиграције
Члан 62.	Члан 77.
Члан 63. тач. 1. и 2, члан 64. став 2. ⁽³⁶⁾	Члан 78.
Члан 63. тач. 3. и 4.	Члан 79.
	Члан 80.
Члан 64. став 1. (заменењен)	Члан 72.
	Поглавље 3. – Правосудна сарадња у грађанскоправним стварима
Члан 65.	Члан 81.
Члан 66. (заменењен)	Члан 74.
Члан 67. (стављен ван снаге)	
Члан 68. (стављен ван снаге)	
Члан 69. (стављен ван снаге)	
	Поглавље 4. – Правосудна сарадња у кривичним стварима
	Члан 82. ⁽³⁷⁾
	Члан 83. ⁽³⁷⁾
	Члан 84.
	Члан 85. ⁽³⁷⁾
	Члан 86.
	Поглавље 5. – Полицијска сарадња
	Члан 87. ⁽³⁸⁾

⁽³³⁾ Такође замењује члан 29. важећег УЕУ.

⁽³⁴⁾ Замењује члан 36. важећег УЕУ.

⁽³⁵⁾ Такође замењује члан 33. важећег УЕУ.

⁽³⁶⁾ Члан 63. тач. 1. и 2. УЕЗ замењене су чланом 78. ст. 1. и 2. УФЕУ, а члан 64. став 2. замењен је чланом 78. став 3. УФЕУ.

⁽³⁷⁾ Замењује члан 31. важећег УЕУ.

	Члан 88. ⁽³⁸⁾
	Члан 89. ⁽³⁹⁾
Наслов V – Транспорт	Наслов VI – Транспорт
Члан 70.	Члан 90.
Члан 71.	Члан 91.
Члан 72.	Члан 92.
Члан 73.	Члан 93.
Члан 74.	Члан 94.
Члан 75.	Члан 95.
Члан 76.	Члан 96.
Члан 77.	Члан 97.
Члан 78.	Члан 98.
Члан 79.	Члан 99.
Члан 80.	Члан 100.
Наслов VI – Заједничка правила о конкуренцији, опорезивању и приближавању правних прописа	Наслов VII – Заједничка правила о конкуренцији, опорезивању и приближавању правних прописа
Поглавље 1. – Правила конкуренције	Поглавље 1. – Правила конкуренције
Одељак 1. Правила која се примењују на предузећа	Одељак 1. Правила која се примењују на предузећа
Члан 81.	Члан 101.
Члан 82.	Члан 102.
Члан 83.	Члан 103.
Члан 84.	Члан 104.
Члан 85.	Члан 105.
Члан 86.	Члан 106.
Одељак 2. – Државна помоћ	Одељак 2. – Државна помоћ
Члан 87.	Члан 107.
Члан 88.	Члан 108.
Члан 89.	Члан 109.
Поглавље 2. – Пореске одредбе	Поглавље 2. – Пореске одредбе
Члан 90.	Члан 110.
Члан 91.	Члан 111.
Члан 92.	Члан 112.
Члан 93.	Члан 113.
Поглавље 3. – приближавање правних прописа	Поглавље 3. – Приближавање правних прописа
Члан 95. (премештен)	Члан 114.
Члан 94. (премештен)	Члан 115.
Члан 96.	Члан 116.
Члан 97.	Члан 117.
	Члан 118.
Наслов VII – Економска и монетарна политика	Наслов VIII – Економска и монетарна политика
Члан 4. (премештен)	Члан 2.
Поглавље 1. – Економска политика	Поглавље 1. – Економска политика

⁽³⁸⁾ Замењује члан 30. важећег УЕУ.

⁽³⁹⁾ Замењује члан 32. важећег УЕУ.

Члан 98.	Члан 120.
Члан 99.	Члан 121.
Члан 100.	Члан 122.
Члан 101.	Члан 123.
Члан 102.	Члан 124.
Члан 103.	Члан 125.
Члан 104.	Члан 126.
Поглавље 2. – Монетарна политика	Поглавље 2. – Монетарна политика
Члан 105.	Члан 127.
Члан 106.	Члан 128.
Члан 107.	Члан 129.
Члан 108.	Члан 130.
Члан 109.	Члан 131.
Члан 110.	Члан 132.
Члан 111. ст. 1–3. и став 5. (премештени)	Члан 219.
Члан 111. став 4. (премештен)	Члан 138.
	Члан 133.
Поглавље 3. – Одредбе о органима	Поглавље 3. – Одредбе о органима
Члан 112. (премештен)	Члан 283.
Члан 113. (премештен)	Члан 284.
Члан 114.	Члан 134.
Члан 115.	Члан 135.
	Поглавље 4. – Посебне одредбе за државе чланице чија је валута евро
	Члан 136.
	Члан 137.
Члан 111. став 4. (премештен)	Члан 138.
Поглавље 4. – Прелазне одредбе	Поглавље 5. – Прелазне одредбе
Члан 116. (стављен ван снаге)	
	Члан 139.
Члан 117. став 1, став 2. алинеја шеста и ст. 3–9. (стављени ван снаге)	
Члан 117. став 2. првих пет алинеја (премештене)	Члан 141. став 2.
Члан 121. став 1. (премештен)	Члан 140. ⁽⁴⁰⁾
Члан 122. став 2. друга реченица (премештене)	
Члан 123. став 5. (премештен)	
Члан 118. (стављен ван снаге)	
Члан 123. став 3. (премештен)	Члан 141. ⁽⁴¹⁾
Члан 117. став 2. првих пет алинеја (премештене)	
Члан 124. став 1. (премештен)	Члан 142.
Члан 119.	Члан 143.

⁽⁴⁰⁾ – Члан 140. став 1. преузима текст члана 121. став 1.
– Члан 140. став 2. преузима текст члана 122. став 2 друга реченица.
– Члан 140. став 3. преузима текст члана 123. став 5.

⁽⁴¹⁾ – Члан 141. став 1. преузима текст члана 123. став 3.
– Члан 141. став 2. преузима текст члана 117. став 2. првих пет алинеја.

Члан 120.	Члан 144.
Члан 121. став 1. (премештен)	Члан 140. став 1.
Члан 121. ст. 2–4. (стављени ван снаге)	
Члан 122. став 1, став 2. прва реченица, ст. 3, 4, 5. и 6. (стављени ван снаге)	
Члан 122. став 2. друга реченица (премештен)	Члан 140. став 2. подстав 1.
Члан 123. ст. 1, 2. и 4. (стављени ван снаге)	
Члан 123. став 3. (премештен)	Члан 141. став 1.
Члан 123. став 5. (премештен)	Члан 140. став 3.
Члан 124. став 1. (премештен)	Члан 142.
Члан 124. став 2. (стављен ван снаге)	
Наслов VIII – Запошљавање	Наслов IX – Запошљавање
Члан 125.	Члан 145.
Члан 126.	Члан 146.
Члан 127.	Члан 147.
Члан 128.	Члан 148.
Члан 129.	Члан 149.
Члан 130.	Члан 150.
Наслов IX – Заједничка трговинска политика (премештен)	Део пети, Наслов II, Заједничка трговинска политика
Члан 131. (премештен)	Члан 206.
Члан 132. (стављен ван снаге)	
Члан 133. (премештен)	Члан 207.
Члан 134. (стављен ван снаге)	
Наслов X – Царинска сарадња (премештен)	Део трећи, Наслов II, Поглавље 2, Царинска сарадња
Члан 135. (премештен)	Члан 33.
Наслов XI – Социјална политика, образовање, стручна обука и млади	Наслов X – Социјална политика
Поглавље 1. – Одредбе о социјалним питањима (стављен ван снаге)	
Члан 136.	Члан 151.
	Члан 152.
Члан 137.	Члан 153.
Члан 138.	Члан 154.
Члан 139.	Члан 155.
Члан 140.	Члан 156.
Члан 141.	Члан 157.
Члан 142.	Члан 158.
Члан 143.	Члан 159.
Члан 144.	Члан 160.
Члан 145.	Члан 161.
Поглавље 2. – Европски социјални фонд	Наслов XI – Европски социјални фонд
Члан 146.	Члан 162.
Члан 147.	Члан 163.
Члан 148.	Члан 164.
Поглавље 3. – Образовање, стручна	Наслов XII – Образовање, стручна обука,

обука и млади	млади и спорт
Члан 149.	Члан 165.
Члан 150.	Члан 166.
Наслов XII – Култура	Наслов XIII – Култура
Члан 151.	Члан 167.
Наслов XIII – Јавно здравље	Наслов XIV – Јавно здравље
Члан 152.	Члан 168.
Наслов XIV – Заштита потрошача	Наслов XV – Заштита потрошача
Члан 153. ст. 1, 3, 4. и 5.	Члан 169.
Члан 153. став 2. (премештен)	Члан 12.
Наслов XV – Трансевропске мреже	Наслов XVI – Трансевропске мреже
Члан 154.	Члан 170.
Члан 155.	Члан 171.
Члан 156.	Члан 172.
Наслов XVI – Индустрија	Наслов XVII – Индустрија
Члан 157.	Члан 173.
Наслов XVII – Економска и социјална кохезија	Наслов XVIII – Економска, социјална и територијална кохезија
Члан 158.	Члан 174.
Члан 159.	Члан 175.
Члан 160.	Члан 176.
Члан 161.	Члан 177.
Члан 162.	Члан 178.
Наслов XVIII – Истраживање и технолошки развој	Наслов XIX – Истраживање и технолошки развој и свемир
Члан 163.	Члан 179.
Члан 164.	Члан 180.
Члан 165.	Члан 181.
Члан 166.	Члан 182.
Члан 167.	Члан 183.
Члан 168.	Члан 184.
Члан 169.	Члан 185.
Члан 170.	Члан 186.
Члан 171.	Члан 187.
Члан 172.	Члан 188.
	Члан 189.
Члан 173.	Члан 190.
Наслов XIX – Животна средина	Наслов XX – Животна средина
Члан 174.	Члан 191.
Члан 175.	Члан 192.
Члан 176.	Члан 193.
	Наслов XXI – Енергетика
	Члан 194.
	Наслов XXII – Туризам
	Члан 195.
	Наслов XXIII – Цивилна заштита
	Члан 196.
	Наслов XXIV – Административна сарадња

	Члан 197.
Наслов XX – Развојна сарадња (премештен)	Део пети, Наслов III, Поглавље 1, Развојна сарадња
Члан 177. (премештен)	Члан 208.
Члан 178. (стављен ван снаге) ⁽⁴²⁾	
Члан 179. (премештен)	Члан 209.
Члан 180. (премештен)	Члан 210.
Члан 181. (премештен)	Члан 211.
Наслов XXI – Привредна, финансијска и техничка сарадња са трећим земљама (премештен)	Део пети, Наслов III, Поглавље 2, Привредна, финансијска и техничка сарадња са трећим земљама
Члан 181a (премештен)	Члан 212.
ДЕО ЧЕТВРТИ – ПРИДРУЖИВАЊЕ ПРЕКОМОРСКИХ ЗЕМАЉА И ТЕРИТОРИЈА	ДЕО ЧЕТВРТИ – ПРИДРУЖИВАЊЕ ПРЕКОМОРСКИХ ЗЕМАЉА И ТЕРИТОРИЈА
Члан 182.	Члан 198.
Члан 183.	Члан 199.
Члан 184.	Члан 200.
Члан 185.	Члан 201.
Члан 186.	Члан 202.
Члан 187.	Члан 203.
Члан 188.	Члан 204.
	ДЕО ПЕТИ – СПОЉНО ДЕЛОВАЊЕ УНИЈЕ
	Наслов I – Опште одредбе о спољном деловању Уније
	Члан 205.
Део трећи, Наслов IX, Заједничка трговинска политика (премештен)	Наслов II – Заједничка трговинска политика
Члан 131. (премештен)	Члан 206.
Члан 133. (премештен)	Члан 207.
	Наслов III – Сарадња са трећим земљама и хуманитарна помоћ
Део трећи, Наслов XX, Развојна сарадња (премештен)	Поглавље 1. – Развојна сарадња
Члан 177. (премештен)	Члан 208. ⁽⁴³⁾
Члан 179. (премештен)	Члан 209.
Члан 180. (премештен)	Члан 210.
Члан 181. (премештен)	Члан 211.
Део трећи, Наслов XXI, Привредна, финансијска и техничка сарадња са трећим земљама (премештен)	Поглавље 2. – Привредна, финансијска и техничка сарадња са трећим земљама
Члан 181a (премештен)	Члан 212.
	Члан 213.
	Поглавље 3. – Хуманитарна помоћ
	Члан 214.

⁽⁴²⁾ Суштински замењен чланом 208. став 1. подстав 2. друга реченица УФЕУ.

⁽⁴³⁾ Став 1. подстав 2. друга реченица суштински замењује члан 178. УЕЗ.

	Наслов IV – Рестриктивне мере
Члан 301. (заменењен)	Члан 215.
	Наслов V – Међународни споразуми
	Члан 216.
Члан 310. (премештен)	Члан 217.
Члан 300. (заменењен)	Члан 218.
Члан 111. ст. 1–3. и став 5. (премештени)	Члан 219.
	Наслов VI – Односи Уније са међународним организацијама и трећим земљама и делегације Уније
Чл. 302– 304. (заменењени)	Члан 220.
	Члан 221.
	Наслов VII – Клаузула о солидарности
	Члан 222.
ДЕО ПЕТИ – ОРГАНИ ЗАЈЕДНИЦЕ	ДЕО ШЕСТИ – ОДРЕДБЕ О ОРГАНИМА И ФИНАНСИЈСКЕ ОДРЕДБЕ
Наслов I – Одредбе о органима	Наслов I – Одредбе о органима
Поглавље 1. – Органи	Поглавље 1. – Органи
Одељак 1. – Европски парламент	Одељак 1. – Европски парламент
Члан 189. (стављен ван снаге) ⁽⁴⁴⁾	
Члан 190. ст. 1–3. (стављен ван снаге) ⁽⁴⁵⁾	
Члан 190. ст. 4. и 5.	Члан 223.
Члан 191. став 1. (стављен ван снаге) ⁽⁴⁶⁾	
Члан 191. став 2.	Члан 224.
Члан 192. став 1. (стављен ван снаге) ⁽⁴⁷⁾	
Члан 192. став 2.	Члан 225.
Члан 193.	Члан 226.
Члан 194.	Члан 227.
Члан 195.	Члан 228.
Члан 196.	Члан 229.
Члан 197. став 1. (стављен ван снаге) ⁽⁴⁸⁾	
Члан 197. ст. 2, 3. и 4.	Члан 230.
Члан 198.	Члан 231.
Члан 199.	Члан 232.
Члан 200.	Члан 233.
Члан 201.	Члан 234.
	Одељак 2. – Европски савет
	Члан 235.
	Члан 236.
Одељак 2. – Савет	Одељак 3. – Савет
Члан 202. (стављен ван снаге) ⁽⁴⁹⁾	
Члан 203. (стављен ван снаге) ⁽⁵⁰⁾	

⁽⁴⁴⁾ Суштински замењен чланом 14. ст. 1. и 2. УЕУ.

⁽⁴⁵⁾ Суштински замењен чланом 14. ст. 1–3. УЕУ.

⁽⁴⁶⁾ Суштински замењен чланом 11. став 4. УЕУ.

⁽⁴⁷⁾ Суштински замењен чланом 14. став 1. УЕУ.

⁽⁴⁸⁾ Суштински замењен чланом 14. став 4. УЕУ.

⁽⁴⁹⁾ Суштински замењен чланом 16. став 1. УЕУ и чл. 290. и 291. УФЕУ.

Члан 204.	Члан 237.
Члан 205. ст. 2. и 4. (стављен ван снаге) (⁵¹)	
Члан 205. ст. 1. и 3.	Члан 238.
Члан 206.	Члан 239.
Члан 207.	Члан 240.
Члан 208.	Члан 241.
Члан 209.	Члан 242.
Члан 210.	Члан 243.
Одељак 3. – Комисија	Одељак 4. – Комисија
Члан 211. (стављен ван снаге) (⁵²)	
	Члан 244.
Члан 212. (премештен)	Члан 249. став 2.
Члан 213.	Члан 245.
Члан 214. (стављен ван снаге) (⁵³)	
Члан 215.	Члан 246.
Члан 216.	Члан 247.
Члан 217. ст. 1, 3. и 4. (стављен ван снаге) (⁵⁴)	
Члан 217. став 2.	Члан 248.
Члан 218. став 1. (стављен ван снаге) (⁵⁵)	
Члан 218. став 2.	Члан 249.
Члан 219.	Члан 250.
Одељак 4. – Суд правде	Одељак 5. – Суд правде Европске уније
Члан 220. (стављен ван снаге) (⁵⁶)	
Члан 221. став 1. (стављен ван снаге) (⁵⁷)	
Члан 221. ст. 2. и 3.	Члан 251.
Члан 222.	Члан 252.
Члан 223.	Члан 253.
Члан 224. (⁵⁸)	Члан 254.
	Члан 255.
Члан 225.	Члан 256.
Члан 225а	Члан 257.
Члан 226.	Члан 258.
Члан 227.	Члан 259.
Члан 228.	Члан 260.
Члан 229.	Члан 261.
Члан 229а	Члан 262.
Члан 230.	Члан 263.
Члан 231.	Члан 264.

(⁵⁰) Суштински замењен чланом 16. ст. 2. и 9. УЕУ.

(⁵¹) Суштински замењен чланом 16. ст. 4. и 5. УЕУ.

(⁵²) Суштински замењен чланом 17. став 1. УЕУ.

(⁵³) Суштински замењен чланом 17. ст. 3. и 7. УЕУ.

(⁵⁴) Суштински замењен чланом 17. став 6. УЕУ.

(⁵⁵) Суштински замењен чланом 295. УЕУ.

(⁵⁶) Суштински замењен чланом 19. УЕУ.

(⁵⁷) Суштински замењен чланом 19. став 2. подстав 1. УЕУ.

(⁵⁸) Подстав 1. прва реченица суштински је замењен чланом 19. став 2. подстав 2. УЕУ.

Члан 232.	Члан 265.
Члан 233.	Члан 266.
Члан 234.	Члан 267.
Члан 235.	Члан 268.
	Члан 269.
Члан 236.	Члан 270.
Члан 237.	Члан 271.
Члан 238.	Члан 272.
Члан 239.	Члан 273.
Члан 240.	Члан 274.
	Члан 275.
	Члан 276.
Члан 241.	Члан 277.
Члан 242.	Члан 278.
Члан 243.	Члан 279.
Члан 244.	Члан 280.
Члан 245.	Члан 281.
	Одељак 6. – Европска централна банка
	Члан 282.
Члан 112. (премештен)	Члан 283.
Члан 113. (премештен)	Члан 284.
Одељак 5. – Ревизорски суд	Одељак 7. – Ревизорски суд
Члан 246.	Члан 285.
Члан 247.	Члан 286.
Члан 248.	Члан 287.
Поглавље 2. – одредбе заједничке за више органа	Поглавље 2. – Правни акти Уније, поступци за доношење и остале одредбе
	Одељак 1. – Правни акти Уније
Члан 249.	Члан 288.
	Члан 289.
	Члан 290. ⁽⁵⁹⁾
	Члан 291. ⁽⁵⁹⁾
	Члан 292.
	Одељак 2. – Поступци за доношење аката и остале одредбе
Члан 250.	Члан 293.
Члан 251.	Члан 294.
Члан 252. (стављен ван снаге)	
	Члан 295.
Члан 253.	Члан 296.
Члан 254.	Члан 297.
	Члан 298.
Члан 255. (премештен)	Члан 15.
Члан 256.	Члан 299.
	Поглавље III – Саветодавна тела Уније
	Члан 300.
Поглавље III – Економски и социјални	Одељак 1. – Економски и социјални

⁽⁵⁹⁾ Суштински замењује члан 202. алинеја трећа УЕЗ.

КОМИТЕТ	КОМИТЕТ
Члан 257. (стављен ван снаге) ⁽⁶⁰⁾	
Члан 258. ст. 1, 2. и 4.	Члан 301.
Члан 258. став 3. (стављен ван снаге) ⁽⁶¹⁾	
Члан 259.	Члан 302.
Члан 260.	Члан 303.
Члан 261. (стављен ван снаге)	
Члан 262.	Члан 304.
Поглавље 4. – Комитет региона	Одељак 2. – Комитет региона
Члан 263. ст. 1. и 5. (стављен ван снаге) ⁽⁶²⁾	
Члан 263. ст. 2–4.	Члан 305.
Члан 264.	Члан 306.
Члан 265.	Члан 307.
Поглавље 5. – Европска инвестициона банка	Поглавље 4. – Европска инвестициона банка
Члан 266.	Члан 308.
Члан 267.	Члан 309.
Наслов II – Финансијске одредбе	Наслов II – Финансијске одредбе
Члан 268.	Члан 310.
	Поглавље 1. – Сопствена средства Уније
Члан 269.	Члан 311.
Члан 270. (стављен ван снаге) ⁽⁶³⁾	
	Поглавље 2. – Вишегодишњи финансијски оквир
	Члан 312.
	Поглавље 3. – Годишњи буџет Уније
Члан 272. став 1. (премештен)	Члан 313.
Члан 271. (премештен)	Члан 316.
Члан 272. став 1. (премештен)	Члан 313.
Члан 272. ст. 2–10.	Члан 314.
Члан 273.	Члан 315.
Члан 271. (премештен)	Члан 316.
	Поглавље 4. – Извршење буџета и разрешница
Члан 274.	Члан 317.
Члан 275.	Члан 318.
Члан 276.	Члан 319.
	Поглавље 5. – Заједничке одредбе
Члан 277.	Члан 320.
Члан 278.	Члан 321.
Члан 279.	Члан 322.
	Члан 323.
	Члан 324.

⁽⁶⁰⁾ Суштински замењен чланом 300. став 2. УФЕУ.

⁽⁶¹⁾ Суштински замењен чланом 300. став 4. УФЕУ.

⁽⁶²⁾ Суштински замењен чланом 300. ст. 3. и 4. УФЕУ.

⁽⁶³⁾ Суштински замењен чланом 310. став 4. УФЕУ.

	Поглавље 6. – Борба против превара
Члан 280.	Члан 325.
	Наслов III – Унапређена сарадња
Чл. 11. и 11а (заменењени)	Члан 326. ⁽⁶⁴⁾
Чл. 11. и 11а (заменењени)	Члан 327. ⁽⁶⁴⁾
Чл. 11. и 11а (заменењени)	Члан 328. ⁽⁶⁴⁾
Чл. 11. и 11а (заменењени)	Члан 329. ⁽⁶⁴⁾
Чл. 11. и 11а (заменењени)	Члан 330. ⁽⁶⁴⁾
Чл. 11. и 11а (заменењени)	Члан 331. ⁽⁶⁴⁾
Чл. 11. и 11а (заменењени)	Члан 332. ⁽⁶⁴⁾
Чл. 11. и 11а (заменењени)	Члан 333. ⁽⁶⁴⁾
Чл. 11. и 11а (заменењени)	Члан 334. ⁽⁶⁴⁾
ДЕО ШЕСТИ – ОПШТЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ	ДЕО СЕДМИ – ОПШТЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ
Члан 281. (стављен ван снаге) ⁽⁶⁵⁾	
Члан 282.	Члан 335.
Члан 283.	Члан 336.
Члан 284.	Члан 337.
Члан 285.	Члан 338.
Члан 286. (заменењен)	Члан 16.
Члан 287.	Члан 339.
Члан 288.	Члан 340.
Члан 289.	Члан 341.
Члан 290.	Члан 342.
Члан 291.	Члан 343.
Члан 292.	Члан 344.
Члан 293. (стављен ван снаге)	
Члан 294. (премештен)	Члан 55.
Члан 295.	Члан 345.
Члан 296.	Члан 346.
Члан 297.	Члан 347.
Члан 298.	Члан 348.
Члан 299. став 1. (стављен ван снаге) ⁽⁶⁶⁾	
Члан 299. став 2. подст. 2, 3. и 4.	Члан 349.
Члан 299. став 2. подстав 1. и ст. 3–6. (премештени)	Члан 355.
Члан 300. (заменењен)	Члан 218.
Члан 301. (заменењен)	Члан 215.
Члан 302. (заменењен)	Члан 220.
Члан 303. (заменењен)	Члан 220.
Члан 304. (заменењен)	Члан 220.
Члан 305. (стављен ван снаге)	
Члан 306.	Члан 350.
Члан 307.	Члан 351.
Члан 308.	Члан 352.

⁽⁶⁴⁾ Такође замењује чл. 27а–27д, чл. 40–40б и чл. 43–45. важећег УЕУ.

⁽⁶⁵⁾ Суштински замењен чланом 47. УЕУ.

⁽⁶⁶⁾ Суштински замењен чланом 52. УЕУ.

	Члан 353.
Члан 309.	Члан 354.
Члан 310. (премештен)	Члан 217.
Члан 311. (стављен ван снаге) ⁽⁶⁷⁾	
Члан 299. став 2. подстав 1. и ст. 3–6. (премештени)	Члан 355.
Члан 312.	Члан 356.
Завршне одредбе	
Члан 313.	Члан 357.
	Члан 358.
Члан 314. (стављен ван снаге) ⁽⁶⁸⁾	

⁽⁶⁷⁾ Суштински замењен чланом 51. УЕУ.

⁽⁶⁸⁾ Суштински замењен чланом 55. УЕУ.